

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

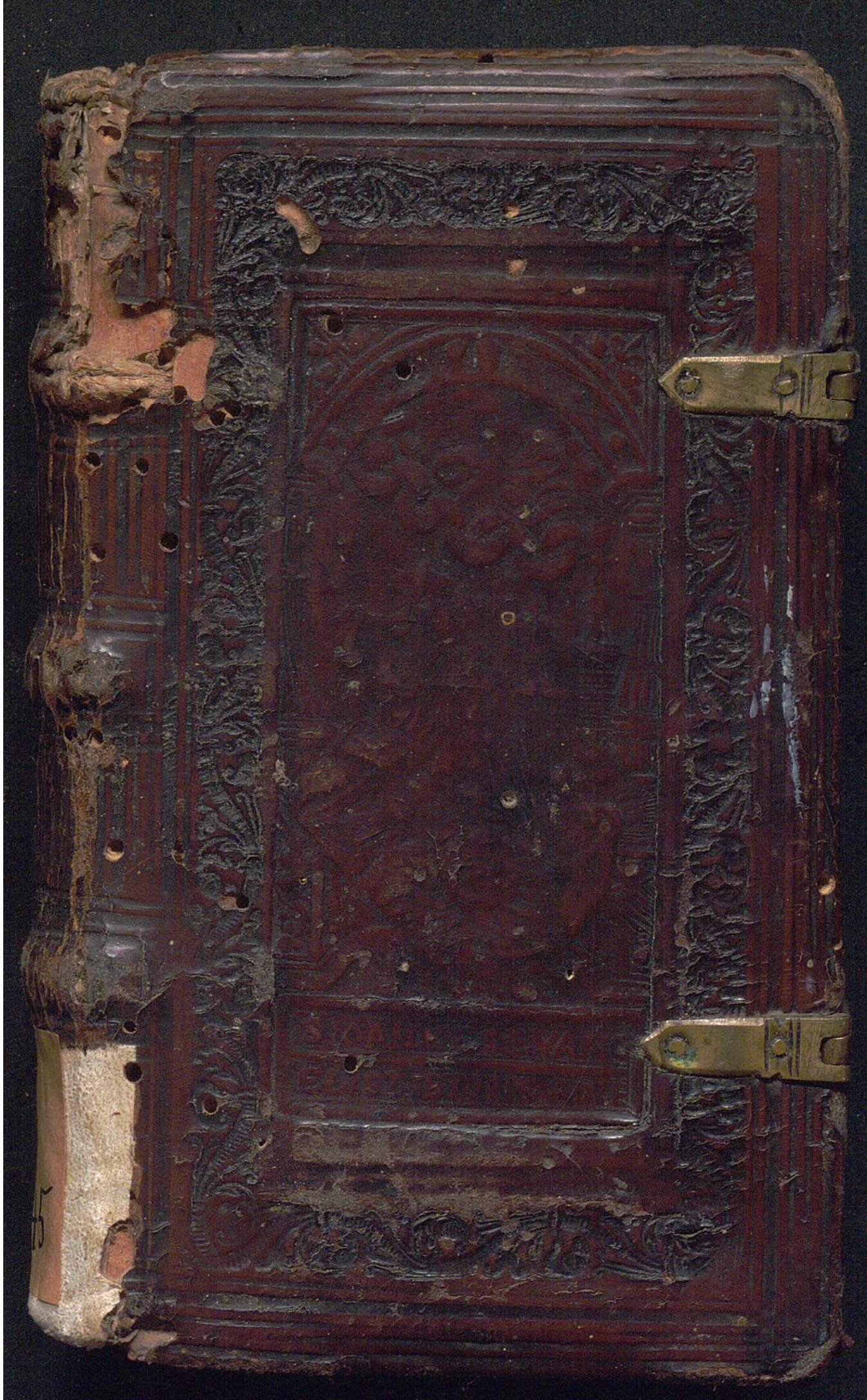
**R. P. F. Bartolomaei Salvii Ordinis F. Minorum de
Obseruantia, Lvx Animæ Ad perfectionem anhelantis ;
Opvscvlvm Insigniter pium, et perfectionis studiosis
neceßarium**

Cambi, Bartolomeo

Coloniae, 1606

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50816)

M. 8945.

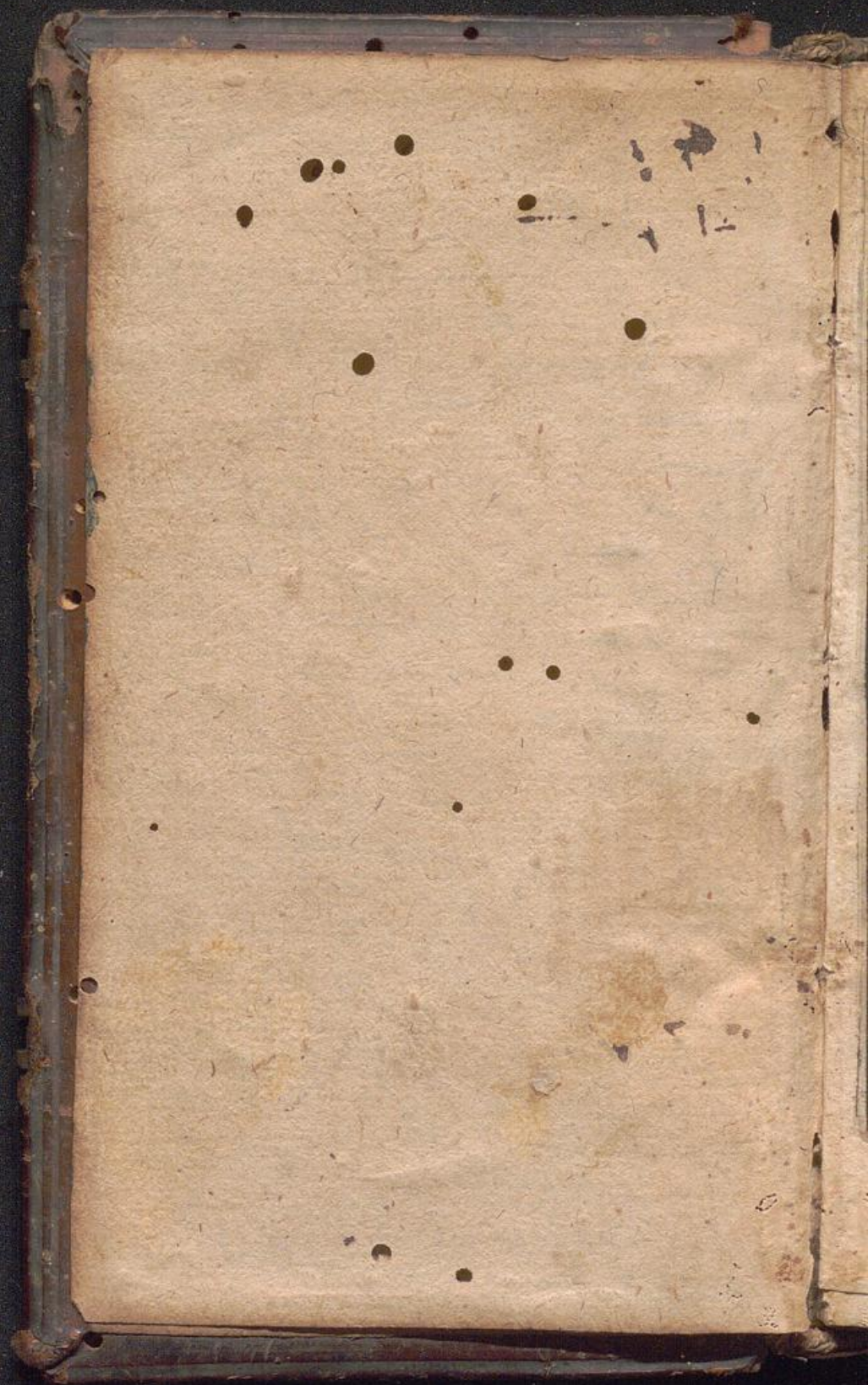
J. IV
4.

[Faint, mostly illegible handwritten text]

R . P . F .
BARTOLOMAEI
 SALVTII ORDINIS
Minorum de Observantia,
LUX ANIMAE ID
perfectionem anhelantis
 OPVS CVLVM INSIGNE
ter pium, et perfectionis
studiosis necessarium.
Nunc recens ex Italico
in Latinum conuersum
per
 F . A . D . Cartus.

COLONIA
 Apud Ioannē Crith.
 Anno M.DCVI

Paderborn. Soc. Jesu
 III. 34. 6

VENERABILE

ET RELIGIOSO PATRI

& D. ZACHARO ROM. Cartusie

Coloniensis Priori dignissimo, ac

Patri suo plurimum

observando.

VAM hostili,
VENERANDE
PATER, infer-
nalis ille draco

in humanu genus odio sit, acer-
rimu illud quo homines perse-
quitur, ac secū in eternā pestem
trahere nititur, studium decla-
rat. Is enim tanta rabie, ac siti ad
perdendas & vastandas animas
fertur, vt nihil aliud maiori so-
licitudine agat, nec vlli alteri
curæ studiosius insistat, quàm
quomodo novos quotidie astus
& fraudes in hominum perni-
tiem excogitet. Hoc vno in stu-
dio dies noctesq; sine vlla aut
intermissione, aut fatigatione

(?) 2 con-

PRÆFATIO.

consumit. Tria autem præcipue sunt, quæ truculentum hunc hostem adeò vehemèter in homines commouent. In primis malicia summa, & odium quo aduersus Deum (à quo propter superbiam suam scelus è cælesti sede pulsus, & in barathrum perpetuo igne cruciandus, præcipitatus fuit) incensus est: itaque cum Deum lædere, atque maiestatem illius imminuere nequeat, totam furoris sui rabiem in hominem quem DEO maxime charum & orbi huic aspectabili præfectum esse nouit, effundit, ut Deum quoad fieri potest in creaturis infectetur.

Deinde inuidia humana dignitatis ipsum extimulat: dum ægrè fert, eas sedes è quibus ipse exciderit, electis hominibus instaurari. Superbia denique eundem efferat quodammodo,
eò

PRAEFATIO.

ed quod se à nobis fragili carne amictis profligari pati non possit, atque intolerabile putet : proinde hinc acrior & pertinacior in nos insurgit, nihil inexpertum relinquit, nullum tempus, nullam tentandi occasionem praetermittit, ubique laqueos & offensacula pedibus larenter opponit, ut hominem vel semel circumueniat, & ad casum lethalis peccati impellat. Quare non inconuenienter illud Esaiae de ipso intelligi potest. *Non est deficiens, nec laborans in eo; non dormitabit, nec dormiet, nec soluetur cingulum renum eius, nec rumpetur corrigia calceamentorum eius. Sagitta eius acuta, & omnes arcus eius extensi.* Is. l. 5.

Inter varios autem huius truculenti serpentis astus, iste frequentissimus, ac humano generi

PRAEFATIO.

neri maxime perniciosus est: quod eorum mentibus quos laqueis suis inuoluerit densissimas tenebras offundat, diuinæque gratiæ lumen in eis extinguat, quo ita cæcatos ad totius miseriæ, atq; perennium tormentorum chaos lacumque fecum pertrahat. Qua in re Philistæos imitatur, qui ubi Samsonem cepissent, oculis eius effossis, ipsum iumentum loco ad pristinum, ut moleret, alligarunt, omnibusque contumelijs & ludibrijs affecerunt. Ita & truculentus iste humani generis hostis, mox ut hominem fraudibus suis circumuenerit, & illaqueauerit, protinus menti eius tenebras circumfundit, ut ita excecaturum in multa alia malorum præcipitia deturbet.

Hanc etiam Dæmonis peruersitatem appositissima similitudine

PRAEFATIO.

litudine Naas Ammonitarum
Rex adumbravit, qui habitato-
ribus Iabes Galaad bello laces-
sitis, atque in summum salutis
periculum adductis, ideoque
pacem postulantibus respon-
dit: *In hoc feriam vobiscum foedus,*
ut eruam omnium vestrum oculos
dextros. Idem foedus Dæmon
cum sibi subditis init, ut eorum
oculos dextros effodiat, quia
illos ad diuina & caelestia con-
templanda omnino excæcat.
Nouit enim quod quemadmo-
dum nemo ita stupidus est, ut
apertis oculis seipsum in foue-
am præcipitem, agere velit: ita
mentis oculis captum, quanta-
uis alioqui præditus sit sapien-
tia, cauere non posse, quin sæpe
offendat & corruat.

Hoc autem laqueo (quæ res
sanè acerbis lachrymis deplo-
randa est,) maximam Christia-

PRAEFATIO.

ni orbis partem illa queatam tenet. Quam multi enim adeo prauis cupiditatibus addicti sunt, ut anima prorsus contempta & neglecta, cuius curam precipuam agere debuerant, totos cultui & indulgentiae corporis sese tradant; nec ullum vitae discrimen adire recusent, quo ea quibus illud laute ac molliter tractent, consequantur: cum tamen pro animarum suarum salute, omnem laborem ac molestiam subire refugiant?

Quam innumeri adeo caeco huius momentaneae vitae amore tenentur, ac praesentis saeculi opes, honores, & voluptates, quae non vera bona, sed bonorum duntaxat umbrae, atque imagines sunt, adeo consecretantur, ut sempiternam illam ac nullis unquam saeculis finem habituram vitam, quae omnibus veris,

ris,

PRAEFATIO.

ris, solidis, & expressis bonis
circumfluit, parvipendant &
pro nihilo ducant? Quàm mul-
ti sunt qui omnes ingenij sui
neruos ad hoc intendunt, ac
omnia vitæ studia eò confe-
runt, quomodo principū viro-
rum amicitias sibi conciliēt, ac
fœlicitatem suam in hoc mun-
do nanciscantur, cuius tamen
vno sæpè momento iacturam
faciunt: pro illius autem sum-
mæ, ac in æternum mansuræ
fœlicitatis adoptione vix pedis
vestigium humi defigere dig-
nantur, quasi ita nullius mo-
menti esset vt prorsus contem-
nenda, & terrene fœlicitati post-
habenda foret, vel ipsi vt ea fru-
erentur, minimè conditi fuif-
sent? Quàm innumeri adeò in
omne vitium præcipites sunt,
qui vt vel fugacissimis mundi
honoribus vel perituris diui-

(?) 5 tijs,

PRAEFATIO.

rijs, vel brutis carnis voluptatibus potiantur, Dei leges, eiusque decreta sanctissima violare non erubescunt: sicque Deum à quo animam qua viuunt, lucem qua fruuntur, panem quo nutriuntur, spiritumque quem ducunt acceperunt, atque in quo solo viuunt, mouent & sunt, cui cultus omnis & obsequium debetur: timore, amore, reuerentia, & obedientia nefarie spoliant?

Quid igitur his caecius? quid dementius? quid monstrosius esse potest? An non quauis talpa caeciores sunt, qui cum anima corpore longè nobilior sit: cumque corpus ad animæ obsequium tanquam ad finem destinatum sit: animæ tamen cura prorsus reiecta, se totos obsequio carnis addicunt, & corpori tribuunt, quod uni animæ iure suo debebatur? An non obscura cæcitatis nox mentes eorum

PRAEFATIO.

rum oppressit, qui cum futura
vita praesentem vitam infinitis
partibus antecellat, illa tamen
quae omnibus bonis cumulata,
& in omnem aeternitatem per-
mansura est neglecta : in hac
quae momentanea, & omnibus
malis referta est, toto animo at-
que sollicitudine versantur? An
non cor eorum densa caligine
obductum est, qui cum DEVS
omnibus rebus conditis in infi-
nitum maior sit, cumque sine
illius providentia subsistere non
possint, illi tamen cultum &
obediētiam quam debent praes-
tare, nolunt, imò gravissimis
sceleribus eum ad iracundiam
prouocant: atq; adeo res crea-
tas, totius naturae conditori, æ-
terno ac immortalī Deo, sum-
moque ac incomutabili bono
preferāt? An non profundissimis
tenebris immerſi iacēt, qui nec
diuini numinis metu, nec ad-

(?) 6 miran-

PRAEFATIO.

mirandis Redemptionis nostrae
mysterijs, nec innumeris Dei
beneficijs, nec Sanctorum qui
nos praecesserunt gloriosis exē-
plis, nec amplissimis caelestis
gloriae praemijs, nec inferorum
horrendis supplicijs, nec salu-
berrimis Patrum scriptis, nec
quotidianis Concionatorū vo-
cibus & clamoribus, quibus ad
virtutum & religionis studium
incessanter vocantur, officij &
periculi sui sic admonentur, ut
a peccatis se cōhibeant, & pra-
uum vitae institutum, ac turpif-
simam viuendi rationem dese-
rant?

Vnde quaeso tanta haec hu-
manarum mentiū cæcitas? unde
haec tam densa in mortaliū ani-
mis eorum praecipue, qui disci-
pline Christianae praeceptis im-
buti sunt, caligo? Quis eos ita
omni luce spoliavit? quis teter-
rimas

PRÆFATIO.

rimas hasce tenebras, Quæ manibus vti illæ Aegyptiacæ palpari possunt oculis eorum obduxit? vt ista nec videant, nec curent, nec vlla eorum recollectione tangantur? Vtiq; princeps ille tenebrarum, suggestor inceptorq; malorum omnium præstigijs suis horribilem hanc caliginem mentibus eorum iniecit, effecitque vt in meridiana luce caligarent, atque ea etiam quæ iudicio ac ratione damnaverant, amplectantur, eò quòd voluntatem illorum prauarum affectionum vinculis constrictam teneat.

Miserandum sanè spectaculum cernere illos quibus clarum fidei iubar illuxit in tanta cœcitate ac mentis obscuritate versari, ac tale quod pijs hominibus acerbis & tantum nõ sanguineas lachrymas excutiat.

(?) 7 Vidit.

PRAEFATIO.

Vidit hoc R. P. BARTHO-
LOMAEVS, cuius sanctimonia
& vitę integritas per vniuersam
Italiam vsque adeo testata &
peruulgata est, vt etiam fama
miraculorum eius ad nos vsque
peruaserit: Vidit inquam, hanc
hominũ dementiã, & vehemẽ-
ter indoluit, vtq; malo huic oc-
curreret, primò totam ferè Ita-
liã peragrauit, ac voce atq; ex-
emplo lumen ei prætulit: tum
verò quo ad plures fructus iste
manaret, scriptis cęcitatem Chri-
stianorum illuminare aggres-
sus est. Itaque librum insignem
edidit quem (LVCEM ANI-
MAE ad perfectionẽ anhelãtis)
prænotauit, vt ipso statim titu-
lo causam scriptionis suæ cun-
ctis palam faceret. In eo autem
hoc maximè propositum ha-
buit, vt Christianorum mentes
à cęcitate, qua non parua eo-
rum.

PRÆFATIO.

rum pars inuoluta est. Vindicaret, atque ad lucem summæ atque incommutabilis veritatis quæ Deus est, reduceret. Quod ut ritè conficeret, singulas partes ad Christiani hominis illustrationem pertinentes, sibi tractandas sumpsit. Ad veram namque illuminationem primò necessarium est, ut homo quibusdam cum adhortationibus, tum considerationibus ad relinquendas prioris erroris tenebras, ac emendationis vitæ consilia amplectenda excitetur.

Deinde ut à sceleribus antea vitæ, per quæ diuinæ gratiæ lumine priuatus fuit, per dolorem vehementem de peccatis conceptam, per pænitiæ lamenta, & opera satisfactionis perpurgetur.

Posthæc ut ad cælestis luminis

nis

PRAEFATIO.

nis radios excipiendos idoneus reddatur, opus est ut passiones animi moderetur, inordinatos appetitus restringat: privato amori, propriae voluntati, ceterisque diuinæ gratiæ obstaculis bellum indicat & interitum adferat.

Tum verò ita dispositus, necesse est, ut orationi, cælestium rerum meditationi ac sanctis exercitijs insistat: diuinæ gratiæ lumē à bonorum omnium largitore exposcat: ad cælestis amoris incendium, ad perfectionis culmen, ad arctissimam cum Deo unionem, ac veram voluntatis suæ cum diuina voluntate conformitatem incessanter aspiret. Hic tum mens eius dici non potest quantum diuinis splendoribus illustretur, ac cælestis amoris facibus accendatur.

Hæc

PRAEATIO.

Hæc autem omnia Auctor hoc ordine prosequitur: In tres partes totum librum dispertitur. In quarum prima stimulis aliquot hominem ad pravam videndi rationem deferendam ac perfectioris vitæ studium excitat. His statim exercitium quo præteritæ vitæ scelera deploret, subiicit. Demum speculum in quo maculas animam suam deformantes, ac impedimenta à perfectione præpedientia inspiciat, exhibet: quæ ut remoueat, singulis maculis acque impedimentis conuenientia remedia subnectit,

Secunda parte omnia quæ ad orationem ac meditationem rectè instituendam pertinent, persequitur. Et quoniam SS. Eucharistiæ Sacramenti frequens præceptio præcipuum ad spiritualem vitam cœlestem-
que

PRÆFATIO.

que illuminationem adiumentum est, exercitia pro eius quo ad fieri potest, digna susceptione, adiicit.

Tertia pars ea potissimum quæ hominem ad diuinam unionem ac transformationem protehere possint complectitur.

In hunc itaque librum, Veneribilis & Religiose Pater, cum incidissem, partim amicorum admonitionibus persuasus: partim etiam sponte mea ad hoc satis incitatus, quod lectionem illius plurimis prodesse posse intelligerem, illum in Latinam linguam conuertentem suscepi. Quem laborem, cum pro recepta huius sæculi consuetudine alicui nuncupare decernerem, tu, VENERANDE PATER, ex omnibus potissimum ob varias easque graues ratio-

PRAEFATIO.

rationes, occurristi.

Primò namque, non sine maxima ingrati animi nota fieri posse intelligebam, vt te præterito alium mihi Patreum adsciscerem, cùm ea extent tua in me merita & beneficia, quæ nullis vnquam officijs remeti-ri possim. Tu enim (vt hoc præcæteris singularius commemo-rem) me mundo nuntium re-mittentem, & sanctæ Cartusia-næ familiæ nomen dare cupi-entem, in tuam curam & dire-ctionem suscepisti, sæpè vacil-lantem confirmasti, labantem monitis erexisti, torpentem excitasti, & ne pluribus, in cun-ctis rebus aduersis, & prosperis tuo præsidio fouisti, vigilantia custodiuiisti, & consilio hæc- nus gubernasti, & etiamnum gubernas. Accedebat quodd li-brum de perfectione adipis-cenda

• PRAEFATIO.

cenda differentiam, nulli convenientius inscribere poteram, quam tibi qui illius cum primis studiosus es, & semper fuisti. Denique mihi certo persuadebam, nullum me gratius munus tibi qui huic domui Colonien- si praeses, animarumque celestis disciplinae praeceptis imbuendarum curam adnexam haberes, offerre posse: quam librum, qui breuem methodum homines ad perfectionem adducendi complecteretur. Accipe igitur, Venerande Pater munus hoc exiguum in meae erga te observantiae pignus, & testimonium: atque in tuorum erga me meritorum perpetuam confessionem, illudque ea benevolentia qua huiuscemodi pia scripta prosequi soles, amplectere, ac patrocinio tuere. Quod si feceris nouo me tibi benefi-

PRAEFATIO.

beneficio deuincōes.

Dominus I E S V S Christus
Venerand. Paternit. Tuam,
domui hñic, atque vniuerso
Ordini nostro quàm diutissi-
mè saluam atque incolumen
custodiat.

Datum ex Cartusia Coloni-
ensi, Kalend. Septemb. Anno
reparatæ salutis, Sexcentesimo
sexto supra millesimum.

Venerandæ Paternit. tuæ

Filius & Subditus

F. Antonius Dulcken
Cartusianus.

DISTRIBVTIO
TOTIVS OPERIS.

Opusculum hoc in tres diuidi-
tur partes.

Prima Pars, prænотatur:
SPECVLVM ANIMAE,
qua maculas animam deformantes,
earumq; remedia continet.

SECUNDA Pars, prænотatur:
HORTVS ORATIONIS,
qua rectè meditandi atq; orandi præ-
cepta comprehendit.

TERTIA Pars, prænотatur:
TESTAMENTVM ANIMAE
CVM DEO, qua mirabilem, di-
uinum atq; Angelicum orandi mo-
dum complectitur: Cum breui Ora-
tionis Dominica & Salutationis An-
gelica expositione.

INSIGNIS D. CHR. Y.
SOSTOMI SENTENTIA,
QVA DOCET NON TAN-
tum Religiosos, sed quemlibet
ad perfectionem obli-
gatum esse.

Lib. 3. contra Monasticam vitam
peratores.

FALLIS teipsum prorsus ac decipis,
si putas aliud à secularibus Viris, aliud
à Monachis requiri. Hæc enim sola est ferè
in utroque vitæ genere differentia, quòd illi
quidem Matrimonij vinculis se constringunt:
hi verò his liberi perdurant: in reliquis ve-
rò communis atque eadem ab utriusque vitæ
ratio requiritur, unaque utriusque pœna pro
iisdem culpis debetur. Et post multa in
hanc sententiam dicta ita concludit.
Itaque quod ad eandem vitæ diligentiam,
supremumque perfectionis fastigium, per
divinas leges æque secularis ac Monachis
cogantur, quodque ambo si ceciderint, æqua-
lia sint accepturi vulnera, neminem iam,
quamlibet impudens sit & contumacius, ne-
gaturum existimo.

APPROBATIO.

EGO Frater Petrus Ernestus Zonsbeckius Augustinianus Gandauensis, Sacrosanctę Theologię Doctor, eiusdemque in Alma Vniuersitate Colonienſi Ordinarius Professor, ex speciali cõmissione, diligenter perlegi Librum istum, tribus partibus distinctum, in quo nil inueni, quod aut Romanę fidei, aut Christianis moribus contrarietur, quinimõ omnia reperi ad perfectionem adipiscendam vtilissima: cumque fidelissimè ex Italico idiomate in latinum (saltem quoad sensum) sit translatus, prelo dignum iudicaui. In cuius fidem manu propria subscripsi.

Actum Coloniae in Monasterio nostro S. Augustini. Anno 1606. ipsis Calend. Septembris.

Frater PETRVS ERNESTVS
qui supra manu propria.

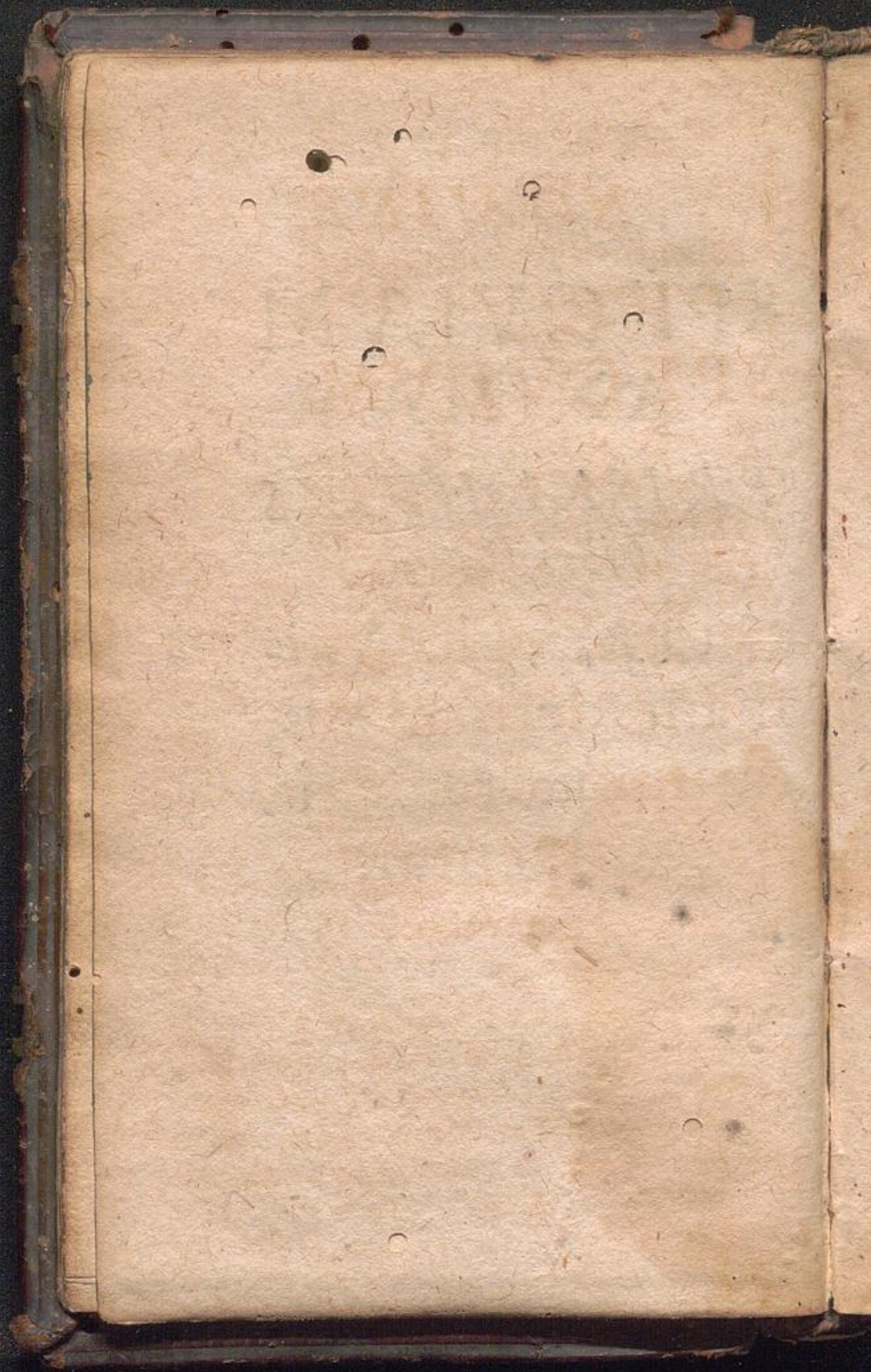

SPECVLVM
ANIMÆ

PRIMA HVIVS
Libri Pars,

Quo Maculæ Ani-
mam deformātes,
earumque remedia
continentur.

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII, ET
SPIRITVS SANCTI,

Amen.

SPECVLVM

ANIMAE,

A. R. P. F.

BARTHOLOMAEO SALVE
TIO, ORDINIS FRATRVM

Minorum de Observantia,

AD LAudem ET GLORIAM
ter sanctissimæ TRINITATIS, &
totius cœlestis aulæ, com-
positum.

PROLOGVS.

*Ad animam immortificatam & neg-
ligentem in DEI Omnipotentis
Creatoris & Conditoris
sui seruitio.*

RACIAMVS hominem ad
imaginem & similitudinem Genes. 1.
nostram. Audi Anima neg- *Anima ad*
ligens, & immortificata; imaginem
imò penè cœlesti & amantissimo Dei condita.

A 2

Patri

PROLOGVS.

Cant. 5.

Patri & Creator tuo mortua. Sur-
ge quæ dormis, & vocem dilecti
Patris tui ausculta, ei que cum spon-
sa dic. *Vox dilecti mei pulsantis: en dile-
ctus meus loquitur mihi.*

O misera & incoelix Anima, quid
agis? quid moliris? quid cogitas?
cur non conuertis te ad consideran-
dam pulchritudinem in qua condi-
ta, & deformitatem in quam per
peccatum lapsa es? O quàm est in-
signis species & venustas tua natu-
ralis, in qua primum à Deo creata
fuiſti?

Gen. 1.

Faciamus hominem, hoc est, animam,
ad imaginem & similitudinem nostram:
aiunt tres S S. Trinitatis personæ:
Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus,
cùm de tua plasmatione tractarent.
Nunquid speciosior esse poteris,
cùm ad imaginem & similitudinem
Dei, cuius pulchritudo est infinita
& ineffabilis efficta sis?

Anima con- sideratio stimuli loco esse deberet,
siderans se quo perfectionis semitam inires: be-
ad imagi- nignumq;

PROLOGVS.

nignumq; ac amantissimum Patrem ^{nem Dei}
 & Deum tuum medullitus dilige- ^{conditam}
 res: illiusque amore tota conflagra- ^{esse, amore}
 res: & tamen (ô te miseram & cæ- ^{Dei facile}
 cam:) tu somno & inertia dedita, ^{succenditur.}
 in hac obscura & tenebricosa mun-
 di valle iaces, otio torpens, sociata
 impuro & fetido corpori tuo, cuius
 societas, nisi mores tuos correxeris,
 funesta & exitialis tibi futura est.

Audi filia & vide & inclina aurem ^{Psal. 44.}
tuam: quia concupiuit rex speciem tuam.

Auribus percipe, verba mea: quia
 charitas Christi vrget me: & quan-
 doquidem tuipsum comiseratione
 non tangeris, vtpote quæ laqueis &
 dolis huius mudi innexa & circum-
 uenta es: nec dignitatem & excel-
 lentiam tuam magnipendis: nec per-
 fectionis viam ingredi laboras: nec
 imaginem Dei tibi impressam, ac à
 te scelerum immanitate deturpatam
 & commaculatam reformare: neq;
 ad Deum conditorem tuum tener-
 rimè te diligentem reuerti studes;
 voluntatis Christi est, vt ex nomine
 illius te vocem, excitem, stimulem,

A 3 & de

PROLOGVS.

Et de modo, quo quàm citissimè ad eum redire possis, instruam. Quod negotium quamuis humeris meis impar sit, pro illius tamen, & tui pariter amore libens aggrediar.

*Docet me-
thodum in
anima im-
pugnam Dei
reformandi.*

Verum priusquam methodum quo id perfici debeat explicem. Primum stimulis quibusdā ad cursum te perurgebo & exstimulabo. Deinde speculum, in quo omnes maculas & deformitates tuas intueri, easque cognitās abluere & mundare valeas, exhibebo.

*Stimuli aliquot animam ad perfecti-
onis studium excitantes.*

AVDI igitur Anima negligens, quæ profectus tui nullo desiderio teneris, ac perfectionis fastidium floccipendis: sed sufficere tibi, ais, ea quæ ad salutem consequendam necessaria sunt: tredecim te stimulis aggrediar, vt periculum faciam, num ad cursum impellere, atque ad perfectionis semitam ambulandam, te inducere, opinionemq; conceptam tibi euellere possim.

Stimu-

PROLOGVS.

Stimulus PRIMVS : Considera *qui minima*
 naturam humanam adeò fragilem *peccata neg-*
 & ad malum procliuem esse: vt qui *ligit, paula-*
 deliberatè ac firmiter secum nò sta- *tim in gra-*
 tuit; non tantum peccata sed occa- *uora labi-*
 siones etiam peccatorum defigere, *tim.*
 ac cum seruire Deo seruire, facilli-
 mè in flagitium, etiam contra vo-
 luntatem, labatur; Exempli causa: Si
 quis dicat sibi sufficere peccatū car-
 nis vitare, nec cogitationes ac verba
 carnalia, ceterasque libidinum oc-
 casiones abscindat, in magno discrimi-
 mine illius peccati committendi
 versatur. Qui enim minima negli-
 git, paulatim decedit.

Stimulus SECUNDVS: Expende *quolibet ob-*
 tecum fidem quæ verissima & indu- *ligatus est*
 bitata est dictare, quemlibet Chri- *ad perfecti-*
 stianum obligatum esse pro virili *onem tende-*
 profectui studere; vt eò perfectius *re, vt tantò*
 Deum honoret: qui tantò maiori ab *amplius ho-*
 homine honore afficitur, quantò is *noret Deū.*
 vitæ sanctimonia & integritate præ-
 cellentior est.

Stimulus TERTIVS: Perpen- *Qui non est*
 de Deum cum sit infinita bonitatis *solicitus de*

A 4

& per-

PROLOGVS.

perfectione & perfectionis, di- num esse qui à
adipiscenda, nobis sine fine, ac mensura honore-
non honorat tur, ac colatur: Is autem qui totis
Deum quan- viribus ad perfectionem non ten-
tum potest. dit, sed vulgari probitate contentus
 est, nō honorat Deum quantum pos-
 set, & quantum dignus esset hono-
 rari & coli summus ille Deus; qui
 nostri causa vsque adeo se humilia-
 uit, vt humana carne vestiri, mor-
 temque ignominiosissimam & tur-
 pissimam pro nobis ex- gere non
 dubitauerit. Quare qui nō anniti-
 tur toto pectore, vt Dei amore mun-
 dum & immaculatū se ab omni fla-
 gitiorum impuritate conseruet, quo
 illi gratum præstet obsequium, ni-
 mis ingratum se tanto benefactori,
 qui tantis ipsum muneribus decora-
 uit, tantaque benignitate profecu-
 rus est, demonstrat.

Stimulus QVARTVS: Sublimi-
 tatem & difficultatem diuinorum
 mandatorum tecum reuolue: Quo-
 rum hoc præcipuum est. *Diliges Domi-*
num Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota
animam tuam, ex tota mente tua, & ex tota
virtute

Marc. 12.
Deum toto
corde dili-
gendus.

PROLOGVS.

virtute tua. Quibus verbis non exigitur à nobis vulgaris probitas, sed totius probitatis & sanctimoniae perfectio. Quemadmodum alibi Christus ait: *Estate ergo vos perfecti,* Matth. 5. *sicut Pater vester caelestis perfectus est.* Et S. Paulus. *Imitatores Dei estote sicut filij charissimi.* Et S. Ioannes. *Qui sanctus est sanctificetur adhuc.* Hæc autem quæ ratione implentur ab anima negligente, nec pro virili ad perfectionem tendente?

QVINTVS Stimulus: Considera quantis præter insignia illa beneficia Creationis & Redemptionis, Deus præterea beneficijs te sibi obligauerit. Quod si ritè perpendas, fieri non potest, vt adeò frigida sis, quin nõ accendaris amore erga tantum benefactorem, qui visibilia & inuisibilia cuncta tui amore condidit: qui etiam si tu sola in mundo existeres, tui solius causa coelos, elementa, cæterasque creaturas, imò & Angelos, vt tuo ministerio seruirent, creasset. O amorem Dei erga nos effusissimum. O execrandam nostram ingratitudinem.

A 5

*Beneficiorum
diuini
consideratio,
calcar ho-
mini ad per-
fectionis stu-
dium addit.*

PROLOGVS

dinem. O amorem immensum qui Deum tam multa pro nobis facere ac perpeti coegit. O nostram ingratitudinem, qui amorem eius paribus officijs rependere non studemus. O amorem Dei qui non contentus hac munificentia, seipsum nobis reservat in præmium in cælesti gloria. O inauditam nostram ingratitudinem, qui hanc foelicitatem parvipendimus, tepidè & oscitâter viam Dei perambulamus, nec inflammato animo ad supernam illam beatitudinem tendimus, de qua scriptum est: *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ & quanta præparavit Deus diligentibus se.*

1. Cor. 2.

SEXTVS Stimulus: Peccati deformitatem & virtutis pulchritudinem tecum pertracta: quorum illud animam foedè commaculat, hæc vero insignem ei decorem addit: Dum itaque vniuersa peccata etiam venialia pro posse non vitas, sed contentus es à mortalibus tantummodo abstinere: nec ad perfectionem totis viribus tendis, aliquomodo in vitiis

qui ad perfectionem
totis viribus
non tendit,
aliquomodo
delectatur
in turpitudine
peccati.

tiorum

PROLOGVS.

tiorum deformitate delectaris, nec illam quam debebas summi & infiniti boni rationem habes. Vtinam multitudinem & immanitatem scelerum tuorum perspiceres, utique tempus reliquum bonis operibus redimere satageres, nec plura prioribus peccatis adiungeres. Et certè quando tandem pro antea actis criminibus satisfacies, qui onus tuum indies nouis sceleribus aggrauas, nec in via Dei proficere studes? *Hei mihi quia incolatus meus prolongatus est:* *psalm. xix.* aiebat Propheta Regius, partim quod vehementer metueret ne in flagitium aliquod laberetur, partim quod ingenti desiderio summi boni flagraret. Quo & S. Paulus tenebatur cum ait: *Cupio dissolui & esse cum Christo.* *Philip. i.*

SEPTIMVS Stimulus: Perpende *Opera San-* diligenter quàm præclara Sancti e- *florum ad* gerunt, qui nullam sibi à pijs actio- *perfectio.* nibus requiem concesserunt, confi- *nem nos sti-* derantes quod in via Dei non pro- *molant.* gredi retrogredi est.

OCTAVVS Stimulus: Considera

A 6 quàm

PROLOGVS.

*Qui secum
considerat
hostium suo-
rum poten-
tiam et fru-
des, perfe-
ctionis stu-
dium non
contemnet.*

Prover. 24.

quàm potentes & omnibus ad no-
cendum artibus instructissimi sint
aduersarij nostri: Diabolus, Caro &
Mundus. Præterea cogita, Sanctos
qui cautissimi & circumspectissimi
fuerunt, tota industria & viribus
suis, non potuisse ita cautè in hoc
mundo vitam exigere, quin non in
multos sæpè defectus laberentur, vt
enim ait Sapiens. *Septies in die cadit*
iustus. Quanto itaque tu infoelix A-
nima frequentius in scelera graui-
rues, quæ cum sis imperfecta, perfe-
ctionis studium nihili pendis?

*Qui secum
considerat
diuinorum
iudiciorum
profundita-
tem, ad per-
fectionem
pro posse
contendet.*
1. Pet. 4.

NON V S Stimulus: Diuinorum
iudiciorum profunditatem & di-
uersitatem à iudicijs hominum, at-
tende: quandoquidem homines se-
cundum extrinsecam tantummodo
speciem, Deus verò secundum veri-
tatem iudicat. Si ergo Dei iudicia
adeò secreta ac tremenda sunt, vt
Scriptura dicat: *Saiustus vix saluabitur,*
impius & peccator vbi parebit? Quo-
modo tu Anima negligens audes dice-
re, communem tibi viuendi modum
ad salutem sufficere? Caue igitur tibi
mise-

PROLOGVS.

miseram, & nunc mentis oculos aperiri, ne postea errorem tuum acerbis lachrymis nequicquam deplores.

DECIMVS Stimulus: Memineris te aliquando à corpore separandam, & diuino iudicio sistendam: sed quomodo, quando & vbi ignorare: An non igitur tibi vigilandum ac sollicitè attendendum est, ne imparatam te mors adoriatur? *Mortis certitudo & tem- poris incertitudo effica- ces sunt ad per- fectio- nem stimuli.*
Vigilate ait Christus, quia qua hora non putatis filius hominis venire. Vigilate quia nescitis diem neque horam. *Luc. 12. Matt. 25.*

VNDECIMVS Stimulus: Considera iustitias nostras esse, tanquam pannum mulieris menstruatae: Si ergo opera nostra bona sunt adeò imperfecta, & innumeris maculis contaminata, cur non totis viribus laborabimus, vt minus imperfecta & maculata sint? Expergiscere igitur *Consideratio imperfectionis operum nostrorum, hominem ad perfectionis studium excitat.*
 Anima: excutere de sommo pigritiae, quantum eniti potes tantum fac vt ad perfectionem tendas, quia licet totis conatibus eo feraris, nihilominus multis adhuc imperfectionibus plena eris.

A 7

DVO-

14 PROLOGVS.

DVODECIMVS Stimulus: Recordare Dei iudicia profunda esse, multosque qui primum insigni sanctimonia & morum integritate vitam exegerant, postea lapsos esse. Redeat tibi in mentem illius Sancti Patris, cui Hiero nomen, memoria: qui tantæ abstinentiæ vir extitit, ut omnes alios longè anteiret, & vix post multos dies pane & aqua se reficeret: nec de abstinentiæ suæ rigore ipso solenni Paschæ die quicquam relaxaret: somni adhuc parcissimus: vilitatis vestimentorum amantissimus: Hic tandem post quadraginta annorum labores, Dæmonis astu in fraudem inductus, & ut in puteum se præcipitem daret persuasus fuit: quo præcipitio mortem sibi consciuit: quod idcirco ei euersisse creditur, quod nimio plus iudicio sui capitis inhaereret. Itaque si hanc solam ob causam, tali poena mulctatus fuit, quis non videt insignis amentiae indicium esse, quod dicas: sufficere tibi communem probitatem, de perfectionis autem culmine

*Exemplum
terribile cu-
iusdam S.
Patris post
multa san-
ctitatis indi-
cia, in puteū
se præcipi-
tamis.*

PROLOGVS.

mine & sanctitatis titulo, non mag-
nopere laborare?

DECIMVS TERTIVS Stimulus: Si prædicti stimuli te nihil
ad feruorem promouent: Confide-
ra demum infernalium poenarum
immanitatem & acerbicatem, in
quibus Anima non tantum de gra-
uioribus, sed etiam leuioribus cri-
minibus acerrimè cruciatur, atque
igni æterno atq; inextinguibili tor-
quetur: *Ignis enim eorum non extingue-*

tur, & vermis eorum non morietur.

Quapropter Anima, firmiter &
feriò statue poenitentiae operibus
Deum tibi propitium reddere, &
corpus tuum quod tibi quidem a-
micissimum esse videtur, sed iura-
tissimus hostis tuus est, edomare.

Expergiscere Anima, & propone
totis viribus IESV Christo sponso
tuo, præcipuo tui amatori, famulari:
eiusque obsequijs te totam impen-
dere: Nunquid non ipse est pulcher-
rimus? *Speciosus forma præ filiis homi-*
nium. Nunquid non dignus est omni
seruitio, qui pro te homo factus est?

Ex.

*Inferni poe-
ne efficaces
ad perfecti-
onem stimu-
los addunt.*

Isa. 66.

*Exhortatio
anime tepi-
de & negli-
gentis.*

Psal. 44.

16 PROLOGVS.

Philip. 2.

Isa. 53.

Exinaniuit semetipsum formam serui acci-
piens, & habitu inuentus vt homo. Qui pro
te mortē subiit & vulneratus est propter
scelerā nostrā, attritus est propter iniquita-
tē nostrā, cuius liuore sanati sumus.

Ama itaque pulcherrimum hunc
IESVM.

Serui dulcissimo IESV.

Placere stude optimo IESV.

Inuoca IESVM.

Desidera IESVM.

Amplectere IESVM.

Adhære IESV.

A latere IESV nunquam discede.

In IESV solo voluptatem quære.

IESV soli obsequium gratū præ-
stare stude.

Et ego amore huius IESV, insig-
ne ac perlucidum tibi speculū pro-
ponam in quo te possis cōtemplari,
vt maculis quæ te oculis sponsi tui
IESV deformē & minus acceptam
reddunt, inspectis, eas eluas & per-
purses, quo ipsi placere, & nitida
coram eo apparere valeas.

Laus & honor sit IESV.

IESVS sit nobiscum, Amen.

IN

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII,
ET SPIRITVS SANCTI,
AMEN.

Ostium per quod patet ingressus ad
speculum anime, & facilis ad perfe-
ctionem aditus.

DIXI confitebor aduersum me Psal. 31.
iniquitatem meam Domino: & Anima in-
ter tu remisisti impietatem peccati propter illumina-
tionem meam.

Vbi es misera & infoelix anima
mea? Quis iste labyrinthus in quo ob-
erras? Quæ iste sordes & immunditiæ
quibus immersa iaces?

Exurge misera. Expergiscere de
peccati somno: Surge & exurge à mor-
tuis, & illuminabit te Christus. Relinque
densissimas peccatorum tenebras, qui-
bus circumfusa es, & reuertere ad Do-
minum Deum tuum, quem nimis im-
pudenter ac nefarie offendisti.

Surge velociter; confringe compe-
des & catenas scelerum quibus vin-
cta es; dirumpe funes & vincula pec-
catorum.

2. Par. 36-

catorum, quibus constricta teneris, & conuertere ad Dominū Deum tuum, qui benignus ad penitentiam te expectat, & peritet super malitias hominum. Surge igitur, de admissis criminibus. dolorem concipe, veniam eorum à Deo clementissimo humili prece efflagita, & prima oportunitate omnes animæ tuæ maculas integrè sacerdoti patefac, & explica; sicque per Confessionis Sacramentum abluta & perpurgata, si ad sublimiorem perfectionis gradum ascendere atque à Christo illuminari cupis, infra scriptum exercitium quotidie exerce, illud namque ostij vice tibi erit, quo ad perfectionem ingrediaris.

*Instruitur
anima quid
agere de-
beat.*

Ostium primum. per quod ad perfectionem facile peruenitur.

*Exercitium
nocturno
tempore ex-
cendendum.*

RE C I P E te anima mea, posteaquam Confessionis Sacramento ab omnibus scelerum maculis emundata fueris, per singulas noctes in locum aliquem solitarium, & ab hominum tumultu & strepitu semotum, atque inibi profundissimo noctis silentio,

PARS PRIMA. 19

lento, toto corde coram altissima
DEI Patris, & Filij, & Spiritus San-
cti, maiestate humiliata, ac in ter-
ram prostrata, oculos ad coelum eri-
ge, & ad D^{nm} V M per colloquium
conuersa, ipsum quantis potes lau-
dibus & praconijs affice, temetip-
sam verò accusa, argue, & increpa,
ac decem vel duodecim criminum
tuorum prae ceteris grauiorum &
foediorum, quibus diuinam maie-
statem offendisti enumera, atq; cum
filio prodigo dic:

Luc. 15.

*Pater peccaui in celum, & coram te,
iam non sum dignus vocari filius tuus.*
O Pater coelestis, ego sum foeda illa,
& impudens meretrix, sponsa qui-
dem tua, sed quæ pluribus annis, me-
metipsam mundo, carni & diabolo
prostitui; fidem datam violaui; ac
nefandis adulterijs & scelerib^{us} meis
tam multis, vt numerari nequeant,
imò nec ab omnibus creaturis quā-
uis linguis præditæ forent, enarrari
valeant; tuam diuinam maiestatem
ad iram prouocaui.

*Accusat se
anima pec-
catricæ.*

O Pater peccaui, super numerum arena
maris,

2. Par. 36.

10 SPECVLVM ANIMAE

maris, multiplicatae sunt iniquitates meae
Domine, multiplicatae sunt iniquitates meae,
& non sum dignus intueri & aspicere alti-
tudinem caeli, praemultitudine iniquitatum
mearum, quia excitavi irundiam tuam,
& iram coram te feci. Hæc dicendo,
suspira, geme, plora, vehementissi-
me atq; vt tanto efficacius ad dolo-
re & planctu exciteris, magisq; tei-
psam confundas & humilies, bene-
ficia quæ tibi Deus contulit primo
generalia, deinde specialia recale,
cumq; lachrimis & suspirijs sic ad
eum conuersa, dic:

Generalia e.
numerat be.
beneficia sibi à
Deo præsti-
ta.

O Domine ego sum ingrata &
scelerata illa anima, quæ cum in me
ipsa nihil essem, à te Patre benignis-
simo, & omnipotenti de nihilo cre-
ata, atq; ad imaginem & similitudi-
nem tuam condita sum: tamq; no-
bili & præclaro esse donata, vt in
præsenti vita per gratiam te possi-
dere, & in futura per gloriã te per-
frui valeam: Et nihilo fecius ego
misera & infoelix seuerissimum tu-
um iudicium, iustitiamq; in me vs-
que adeo prouocaui, vt nisi tu benignis-

nissime, ac clementissime Domine
mihi succurras, auxilioque sis, me-
lius mihi fuerit, nunquam solis hu-
ius lucem aspexisse, aut in mundum
editam fuisse.

O IESU cruci affixe, Domine mi, *Enumeras*
nunquid non es tu summus ille bea- *beneficia à*
torum spirituum rex & Imperator, *Christo sibi*
ac Deus potentissimus, qui te adeo *præstita, spe-*
demisisti, ut mei causa homo fieri, in *ciatim mor-*
hoc mundo triginta tribus annis, *tem quàm*
tanquam abiectus, & infimæ condi- *pro se subijs.*
tionis homuncio conuersari, & fa-
tigari, multisq; molestijs, persecuti-
onibus, aduersitatibus & contume-
lijs exerceri dignatus sis?

Et nihilominus ego Domine, ma-
iestatem tuam per summum scelus
& arrogantiam spreui, teq; fontem
vitæ, cum sordibus, immunditijs, ac
spurcitijs huius mundi commutavi.
O cæcam. O miseram me. Quo fu-
giam? Vbi abscondar à facie tua?

Heu me miseram Domine, qui *Enumeras*
contentus minimè fuisti, eò te hu- *ea que Chri-*
miliaffe, ut Deus cùm esses, homo *stus sua cau-*
fieres, Quinetiam ut omnes amoris *sa passus est.*
abyf-

22 SPECVLVM ANIMAE

abyssos superares, mei amore, innu-
mera conuitia, cruciatus & tormen-
ta sustinere, arque adeò toto corpo-
re concidi & vulnerari voluisti, vt à
planta pedis vsque ad verticem, non
fuerit in te sanitas: Et vulneribus ac
liuoribus ita deformari, vt tanquam
leprosus & nouissimus virorum re-
putatus sis, *cui non esset species neque
decor.*

Isa. 13.

Quid igitur agam misera? Quid
infaelix dicam? Quo me conferam?
quãdoquidem tam immanium cru-
ciatuum, afflictionum, contumelia-
rum, tormentorũ ac poenarum cau-
sa, ego sum. Quæ non modo nullam
tibi gratiam, per eorum omnium
quæ pro me fecisti & pertulisti, ag-
nitionem & gratiarum actionem
rependi: sed etiam benignitatem &
maiestatem tuam sordibus & im-
munditijs meis prouocaui, adeoque
commerita sum, contra quam om-
nes creaturæ arma capiant, ultio-
semq; scelerum, quibus altissimam
ac tremendam maiestatem tuam of-
fendi, à me exposcant.

Creaturæ

O coe-

PARS PRIMA.

O coelum. O terra, O aqua. O ignis. ^{omnes ad}
 O Lupi. O Vrsi. O Leones. O Tigres. ^{vindictam}
 ac cetera immanitate singulari ^{sumendam}
 animalia, venite, dilaniate ac discer- ^{advocat.}
 pite miserū hūc corpus. O Serpen-
 tes. O Dracones, cunctaque vene-
 nosa bestia, venite, mordete, ac di-
 lacerate, me impiam & sceleratam.
 O creaturae Dei omnes, adeste ad-
 versum iniquam & flagitiosam hanc
 animam, & ultionem iniuriarum &
 offensarum, quibus Dominū, Crea-
 torem, & Deum vestrum impuden-
 ter ac nefarie affecit, ab ea expo-
 scite.

*Deinde diuina beneficia speciatim
 tibi collata, enumera:
 dicendo.*

O Domine, quantis, praeter gene- ^{Beneficia}
 ralia praedicta, specialibus be- ^{particularia}
 neficijs, iniquam & ingratham hanc, ^{enumerat.}
 animam dicam an cadauer, aut foe-
 dam vilissimamq; bestiam, tibi ob-
 ligasti?

O ingratiſſima & iniquiſſima a-
 nima mea considera tecum paulif-
 per;

per; quam multos te digniores, te
potentiores, & te melius per diui-
nam gratiam ad suscipiendum in-
fluxum coelestium charismatū prae-
paratos, Deus in misericordijs & sceleribus
suis reliquit, à quibus te per
summam clementiam suam libera-
uit?

*Admiratur
anima quod
Deus eam
respexerit.*

O Domine ad quem respexisti aut
in quem defixisti oculos? In ster-
cus & lutum: In creaturam impurissi-
mam: In cloacam & sentinam totius
spurcitiei. O quanta hæc tua fuit
clementia, quod plurimos in tene-
bris suis immeros relinquendo, me
improbam & obstinatum, è profun-
dis voraginibus & tenebrosis abyf-
sis scelerum eduxisti, atq; violentia
salutari ad splendidissimā lucem in-
commutabilis veritatis tuæ reduxisti.

O pijsime ac clementissime Do-
mine: O pater amantissime: Quam
multos (quod beneficium maximū
est) qui tibi feruentius inseruierunt,
minusq; te offenderunt quam ego,
deseruisti: qui in peccatis mortui, ad
sempiterna gehennæ incendia de-
uolu-

PARS PRIMA. 25

uoluti sunt, è quibus nullo vnquam
tempore emergere poterunt, sed in
omnem æternitatem torquebuntur:
& mihi qui nullum tibi seruitium
impendi, sed Dæmoni contempta
summa maiestate tua, continuo ad-
hæsi, ac famulatus sum, arrhabo-
nem gratiæ tuæ in præsentī vita do-
nasti, atque in futura vita cœlestem
gloriam (vti confido) asseruas?

Heu Domine benignissime, Pater
misericordiarū & Deus totius con-
solationis, tam innumerabilia &
immania sunt scelera mea vt pro ijs
satisfacere nequeam: Et tanta insu-
per est mea pro immensis beneficijs,
quas in me larga manu contulisti,
ingratitude, vt ea nulla ex parte re-
metiri, aut parem illis gratiam re-
ponere valeam: imò potius propter
malitiam & ingritudinem meam
totidem infernos commerita sim.

*Exaggerat
anima sua
iniquitate*

Veruntamen cū neque possim, *Rogat Deus*
neque debeam mihi metipsi manus *vt se occid*
violentas adferre, mortemque con- *aut Angel*
sciscere: tu me potius occide atque *exterminas*
interfice: & si hoc ipsum animus tor in

B tuus

*ministerio
necet.*

26° SPECVLVM ANIMAE

tuus (pro ea quæ præditus est pietate
atque benignitate) neutiquam pati-
tur, Angelum tuum exterminato-
rem mitte, qui me perimat, occidat
atque seueram de me ultionem ca-
piat. Si autem nec hoc (pro immen-
sa qua es clementia & benignitate)
facere voles, quandoquidem me ip-
sum interficere nequeo, hoc tamen
quod possum faciam: Itaque me-
metipsum tibi tanquā homicidam,
& prædonem, vinctum & catenis
Docet se o- post terga religatum, in perpetuum
tam Christo. mancipium, donabo: vt tibi soli per-
petuo seruiam, nec vnquam ex his
me vinculis, quæ ipsa mihi circum-
dedi, expedire aut à te separari va-
leam.

*Instruitur
quid post
hanc facere
debeat.*

Hoc peracto, abijce te toto cor-
pore in terram, imò contende præ
humilitate ipsam terram penetrare,
atque subtus ipsam esse; vt sic te ip-
sum quàm profundissime sub diui-
na maiestate humilies, deprimas, &
contemnas: Diuinam verò maiesta-
tem extollas atque laudibus efferas.
quanto nanque maior fuerit humi-
litas

litas tua, tanto singulariorem sperare debes te consecuturum misericordiam: Quia Deus benignissimus Pater, cum te sic humiliatum conspexerit, amplius se continere non valebit, quin in amplexus tuos ruat, tibi gratiam largiatur, verumque de peccatis dolorem, aut certè dolorem de eo, quod ita ut par est, de peccatis tuis conteri nequeas, infundat.

Si prima nocte, qua exercitium hoc exercueris, hanc gratiam non concesserit, tu nihilofecius sequentibus noctibus illud maiori cum affectu, deuotione ac feruore prosequere, quia tandem animum eius superabis.

Verùm si hoc ad contritionem excitandam non suffecerit, adiunge singulis noctibus huic exercitio flagella, & corpus tuum crebris ictibus afflige, atq; toto corde ad Deum clama. *Deus, Pater mi, miserere mei. Deus, Pater mi, miserere mei. Deus ne derelinquas me. Deus ne proijcias me à facie tua.*

*Instruitur
ut corpus
flagellet.*

B a

Atque

Atque in his ad spatium quartæ partis vnius horæ, vel media hora, aut quamdiu tibi visum fuerit, debita discretione seruata, persistendo, corpus virgarum ictibus cædē.

Deinde iterum toto corpore prostratus in terram, atque profundissimè coram Deo humiliatus, dices. Ecce Domine, hîc ante pedes tuos, in oculis atque conspectu tuæ maiestatis moriar, quandoquidem omni ope tua destituiisti me. Certissimè tibi persuadeas, si ita egeris, quod Deus viscera misericordiæ suæ ultra abscondere non valebit, quin gratiam suam tibi impertiatur, maximè, si flagellatio, quæ præcessit, tam feruida & acris fuerit, vt sanguinem prolicuerit.

*Informatur
quemodo
exercitium
hoc termi-
nare debeat.*

Nihilominus si faciem suam necdum ostenderit, bono animo esto, id enim agit, vt postea maiori gratiarum & consolationum suarum abundantia te perfundat. Quare ne frustraneo labore consumaris: erige te demum in genua, & manibus ad coelum sublatis, exercit' huic finem

nem

PARS PRIMA. 29

nem impone, inuocatione illa quā
in hortulo, quem de sancta oratio-
ne conscripsi, tradidimus: sic enim
secura eris, te maiora etiam votis
impetraturum, ad laudem & glo-
riam totius coelestis curiae. Amen.

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII,
ET SPIRITVS SANCTI,
Amen.

De Maculis Anima.

CAPVT I.

LA V^{ta} a malitia cor tuum Ierusalem, Ier. 4.
ut salua fias. Singulari cum pri-
mis diligentia, tibi o anima qua-
cunque angustam perfectionis se-
mitam inire contendis, opus est: in
corde ab omni malitia, cunctisque
scelerum, & passionum maculis e-
luendo & expurgando: in quibus
non tantum vniuersis, sed etiam sin-
gulis mundandis strenuam te ope-
ram collocare oportebit. Quod ut
eo facilius agere possis, omnes ani-

B 3

mi

30 SPECVLVM ANIMAE

Omni maculas, quas in hoc speculo sub numero viceno & quino complexi sumus, (vt inspicienti manifestum est,) sigillatim persequemur, & explicabimus, methodumq; maculas eorum eluendi ostendemus: Sunt autem hæ.

*Defectio eorū
que in hoc
speculo tra-
duntur.*

1. Prima est, propria voluntas.
2. Affectio nimia ad res temporales.
3. Affectio inordinata ad res sensuales.
4. Amor inordinatus.
5. Negligentia & otium.
6. Timor nimius poenarum infernalium.
7. Inquietudo & impatientia cordis.
8. Quæsitio sui ipsius.
9. Desiderium honorum & gloriæ mundanæ.
10. Curiositas.
11. Vana gloria.
12. Distractio cordis.
13. Amaritudo siue tristitia animi.
14. Delectatio cogitationum intellectuales.

PARS PRIMA. 31

tellectualium, siue curiosa speculatio intellectus.

15. Nimia sollicitudo in rebus externis.

16. Otium & recreationes.

17. Tædium & acedia.

18. Contentio.

19. Iudicium temerarium.

20. Nimia confidentia.

21. Pusillanimitas animi.

22. Metus nimius spectrorum: & molestiarum corporalium.

23. Multiloquium.

24. Scrupulositas.

25. Complacentia in dulcedine consolationum spiritualium & visionibus.

Hæ sunt maculæ generales, quæ tibi, Anima, impedimentum obijciunt, quo minus secretum sponsi tui IESU Christi, dulcissimi amoris tui thalamum ingredi, eoque perfrui possis. Itaque si ei placere appetis, mundanas sponas imitare, quæ ut sponis suis probentur, omni arte ac diligentia in se ornandis, & facie fucatis colorum pigmentis

Anima mundi sponas imitari debet.

oblitienda, vestimentisque varijs
 odoramentorum ac vnguentorum
 odoriferorum generibus imbuen-
 dis, vtuntur, quo speciosiores ac
 fragrantiores coram eo appareant:
 Cum ergo ex innumeris penè ma-
 culis, quæ te deformem atque ocu-
 lis formosissimi atque nitidissimi
 IESV sponsi tui detestabilem atque
 execrandam reddunt, hæ sint præci-
 puæ, quæ cæteras ambitu suo com-
 plectuntur, elaborandum totis vi-
 ribus atque defudandum tibi est, vt
 eas eluas, atque è conspectu sponsi
 amoveas, ac te ipsam in hoc speculo
 iugiter intuearis, & examines.

Ego quidem amore dulcissimi,
 melliflui & suauissimi IESV & tui
 etiam amore, informabo te de mo-
 do quo singulas earum specialiter
 eluere ac mundare valeas. Iamque
 ordiar à prima, in nomine ter San-
 ctissimæ ac semper venerandæ Tri-
 nitatis. Patris, Filij, & Spiritus San-
 cti: & dulcissimi IESV. Amen.

De Propria Voluntate, Macula I.

CA.

Si quis vult venire post me, abneget se-
metipsum, & tollat crucem suam, & se-
quatur me. Verba hæc, anima, sunt

Matth. 16.

sponsi tui IESU Christi. Quibus
instrueris, primum ac præcipuum
semitæ spiritualis fundamentum
esse propriæ voluntatis abnegatio-

Propria vo-
luntas præ-
cipua est a-
nimæ macu-
la.

nem. Propria namque voluntas, tam
foedam ac turpem animæ maculam
aspergit, vt illam oculis sponsi sui
IESU Christi prorsus abominabi-

Ioan. 6.

lem constituat: Qui adeò propriæ
voluntatis inimicus est, vt de seipso
dicat. *Veni in hunc mundum non vt faciam*
voluntatem meam, sed voluntatem eius
qui misit me. Et proximus passioni,
cùm factus in agonia, Patrem in
horto deprecaretur, sanguinemque
toto corpore sudaret, voluntatem
suam in Patris manus integrè con-
signauit dicens. *Veruntamen non mea*
voluntas, sed tua fiat.

Luc. 22.

Anima igitur quæ sponso coelesti
probari concupiscit, omnem curam
ac diligentiam adhibeat, vt condi-
tionibus & moribus eius sese to-

Anima Christi
suo placere
cupiens,
debet con-

*formare.**Philip. 2.**Propria vo-
luntas omni
studio extir-
panda.*

tam, quoad fieri potest, accommo-
det & conformet, quarum precipue
sunt humilitas & obedientia: *Chri-
stus enim factus est pro nobis obediens us-
que ad mortem, mortem autem crucis.*

Quapropter dies, noctesque uni
huius studio inuigilet, quomodo
plurimas aquas & smigmata per-
uestiget, quibus foedam & putidam
proprie voluntatis maculam eluat.
Et quantum conniti potest, quan-
tum labore contendere, tantum fa-
ciat ut propriam voluntatem fran-
gat, atque profliget, aliorumque vo-
luntati subiiciat, si sponso accepta
probataque esse appetit: secus si fe-
cerit, certo sibi persuadeat, non ad-
eò noxium cadaver mortuum foe-
torem exhalare, nec hominibus ad-
eò abominabile esse, quantum ani-
ma proprii sensus, iudicii, & volun-
tatis coram Deo foetet atque hor-
rori est.

Quare opus est, ô Anima, sponso
tuo IESU Christo placere cupida,
ut te integrè in diuinum eius bene-
placitum resignes, ac sine vlla con-
tra-

traditione, promptissimam ad omnia quaecunque de te facere voluerit offeras, ei in omnibus ad nutum morem geras, cunctisque quibus ille voluerit, propter ipsum libens obtemperes.

Veruntamen aduerte non ideo *Non esse ad* necessarium esse, vt quisquis perfe- *perfectionē* ctionis desiderio tenetur obedi- *necessarium* tiam voueat: hoc namque si ita es- *obedientie* set, illi soli qui obedientiæ voto sese *votum.* obligant, vt sunt Religiosi, perfecti forent: quod falsum esse quotidiana docet experientia, cum plurimi in sæculo & hætenus peruenerint, & modò perueniant ad maiorem, præ multis Religiosis, perfectionē.

Sed necessarium est vnicuique ad *Anima ad* perfectionem anhelanti, vt integrè *perfectionē* in cunctis rebus & euentibus in di- *aspirans* uinam se voluntatem resignet: Qua- *Deo in om-* les non paucos in sæculo reperire *nibus se re-* licet, qui quamuis sub nullius ho- *signare de-* minis obedientia constituti sint, so- *bet.* lum tamen Dei beneplacitum in omnibus quæ grata ei, acceptaque esse cognouerint, adimplere satagunt,

ac proinde maximos indies in vita spirituali progressus faciunt.

*Homines
fragiles obe-
dientie se
debent sub-
mittere, ut
ad perfecti-
onem perue-
niant.*

Verum enim vero, cum reperian-
tur nonnulli adeo in spiritu imbe-
cilles & infirmi, qui si tentationi-
bus appetantur, aut occasiones pec-
candi habeant propter fragilitatem
suam, & modicum amorem Dei, ac
magnam immortificationem & ir-
resignationem, quam in se sentiunt,
sola diuinæ voluntatis regula, à pec-
cato se coercere non valent, quam-
uis bona voluntate diuinum bene-
placitum in omnibus perficiendi
præditi sint: Talibus necessarium est
ut obedientiæ alicuius hominis se
subijciant, cuius directione consilio
& adiutorio, tentationis tempore
victores euadere, hostiumque ma-
chinamenta superare queant; quò
etiam, dum rebelliones, immortifi-
cationesque naturæ sentiunt, seipsos
relinquere compellantur, ac exer-
ceantur ut ad perfectionem perue-
niant, eo quod seipsos non bene vin-
cere valeant.

Perf. Hi

At hi qui perfecti sunt, aut certè
licet

licet perfectionem nondum contigerint, adeò fortis animi sunt, atque spiritu Dei atque amore eius intus sic aguntur, vt perexiguo illo cum timore & amore quo præditi sunt, victores in tentationibus euadant: dum videlicet, eo solo fræno, quod ea quæ ipsis à tentationibus suggeruntur, Deo displicere animaduertant: à vitijs se cohibent, salutarem sibi violentiam inferunt, sicque gloriosam de seipsis victoriam reportant, ad altissima perfectionis fastigia plerunque pertingunt, sine sui sub alicuius, præterquam ipsius Dei, superiorumque à Deo ipsis præpositorum, obedientia, & subiectione.

His tamen necessarium cum primis est, vt sint adeò in diuinam voluntatem resignati, vt si nossent Deo placere, quod ad alicuius hominis obedientiam sese obligarent, illud sine vlla recusatione facturi essent. Ac propterea illi qui in sæculo ab omni obedientia soluti ac liberi sunt, si libertatem hanc eò conferant, vt liberius atque feruentius die nocte-

*Sufficit vt
obedientie
Dei sub sint.*

*Perfecti pa-
rati debent
esse ad obe-
dientiam, si
Deus ita
vult, sube-
undam.*

Que sanctę orationi alijsque spiritu-
alibus exercitijs intendant, sunt om-
ni laude digni: modò non gaude-
ant neque complacent sibi de li-
bertate naturę & sensualitatis: ca-
ueantq; ne ea libertate ad suam per-
nitiam abutantur, sed solliciti sint,
quomodo totis viribus diuinam o-
bedientiam in omnibus integrę
perficiant.

Consilium o-
ptimum pro
ijs qui ad o
bedientiam
non tenentur. Consilium nihilominus maximę
securum est: vt quisquis hanc perfe-
ctionis semitam inire cupit, siue
ad obedientiam obligatus sit, siue
non eligat sibi (loquendo de illis
qui nulla ad hoc obligatione tenen-
tur) Confessarium aliquem, sub cui-
us obedientia viuat, & cuius dire-
ctioni se totum committat, sine ta-

Obedientię
securissima
ad perfecti-
onem via. men obedientię voto, cum sola ni-
mirum libera voluntatis resignatio-
ne. Hęc namque obedientię semita
securissima est, diuinęque maiestati
maximoperę probatur.

Religiosi

Verum, vt ijs quoque qui obedi-
entię voto se constrixerunt, satisfac-
ciamus, docebimus hęc, qualem o-
bedien-

bedientiam Superioribus suis præ-
stare debeant, si ad perfectionis cul-
men pertingere desiderent. Ani-
maduertant itaque tres esse gradus
obedientiæ.

*Primo modo
debeant o-
bedire.*

PRIMVS est eorum qui obtem-
perant quidem, sed inuitè ac illi-
benter, dum fragilitatem suam &
imbecillitatem prætexunt, de quæ o-
bedientiæ gravitate sæpe conque-
runtur: ac laborant ut prælatus ea
quæ sibi, non quæ prælato placent,
per obedientiam imperet. Hæc obe-
dientia coacta, ac plurimum imper-
fecta est.

*Primus gra-
dus obedi-
entiæ.*

SECUNDVS gradus: Est eorum
qui in omnibus & per omnia volun-
tati superiorum sese conformant,
sine vlla repugnantia, cōquestione,
murmuratione, aut excusatione, nec
sunt solliciti quid ipsis præcipiatur,
sed prompto atq; hilari animo iussa
perficiunt: Verùm id agunt vel ut
reprehensiones, confusiones, & pœ-
nas inobedientibus constitutas eua-
dant: vel ne superiores suos ad indi-
gnationem prouocent: vel ut ab eis
magni-

*Secundus
gradus obe-
dientiæ.*

magnificent, laudentur ac eorum sibi voluntates ac amicitias concilient.

De his, quia Deum pro fine actionum suarum non habent, nec eas solius Dei amore perficiunt, ait Christus. *Receperunt mercedem suam.*

Matth. 6.

Vera enim obedientiae ratio in eo consistit, ut omnia solius Dei amore ac intuitu faciamus, quo per ea ad maiorem illius gratiam, misericordiam, amicitiam, dilectionem, & familiaritatem pertingamus. Cumque omnia secundum possibilitatem perfecimus, à superioribus contemni, despici, & malè tractari optemus.

Tertius gradus obedientiae.

TERTIVS obedientiae gradus, qui obedientia unionis nuncupatus est: Quando quis non tantum omnia superiorum iussa hilariter perficit, verum etiam cupit modum & causam obedientiae in sua voluntate, integrè dependere, atque unitam esse cum voluntate praecipientis. Hac obedientia propriè exhibetur Deo, à charioribus, familiarioribus, & secretioribus amicis eius,

Perfectiorum voluntas cum divina vo-

Quorum

quorum voluntas adeo perfecte re-
 signata, & vnita est in omnibus di-
 uinae voluntati, vt vnus eiusdem-
 que cum Deo sint voluntatis, vsque-
 adeo vt quicquid Deus ipsis immi-
 serit, id omne gaudentes ab eo susci-
 piant, confiteanturque Deum pro
 sua immensa misericordia, eximio-
 que quem erga eos gerit amore, hæc
 eis immittere: atque adeo intimo
 cum affectu ea quantumuis damno-
 sa, nociua, molesta, aut erubescen-
 tia plena fuerint, de manu Domini sus-
 cipiunt.

*Modus maculam propria volun-
 tatis abluendi.*

Vt hæc labes adeo nociua & di-
 uinis oculis execranda eluatur, ne-
 cessarium est triplicem aquam vsur-
 pare: Quarum prima est: Poenas &
 animaduersiones quibus Deus in
 inobedientes animaduertit consi-
 derare: Secunda est: Præmium ineffa-
 bile, quod verè obediens conse-
 quuntur sunt, animo reuoluere. Ter-
 tia est: Perfectissimam IESU Chri-
 sti

*Triplex a-
 qua pro ma-
 culæ proprie
 voluntatis
 eluenda.*

42 SECVLVM ANIMAE
iti obedientiam seculum expendere.

Ad primam quod attinet. IESVS
Christus in extremo saeculorum die
cum viuos & mortuos iudicaturus
aduenerit, omnes inobedientes ter-
ribili hac sententia percellat, atque
sempiternis ignibus adiudicabit: cu-
m dicet: *Ite maledicti in ignem eternum*
qui paratus est Diabolo & Angelis eius.
O quam facile Macula haec ex ignis
sempiterni & immanium cruciatu-
um, quibus rebelles, & mandato-
rum Dei ac superiorum suorum
contemptores torquebuntur, dili-
genti consideratione abluitur.

Matth. 25.

Prima aqua
penarum in
ferni.

Ad alteram quod spectat: Eodema
iudicii die Christus omnes obedi-
entiae filios amantissimis his ver-
bis ad regni sui possessionem inui-
tabit. *Venite benedicti Patris mei, posside-*
te regnum vobis paratum a constitutione
mundi: O quam promptè & hilari-
ter, anima, obtemperabis Deo, &
cunctis hominibus ac creaturis pro-
pter eius amorem, si mente pertra-
ctaueris, coeli empyrei magnificen-
tiam: diuinæ faciei pulchritudinem:
coele-

Matth. 25.

Secunda a-
qua gaudio-
rum Para-
dysi.

coelestis gloriæ duccedinem: Angelorum ministeria, gaudia & laudes sanctorum, quibus diuinum numen concelebrant: Beatissimæ virginis MARIAE sublimitatem, & IESU sponsi tui suauissimum aspectum: gloriam sine fine duraturam, iubilum interminabilem, musicam & concentum indeficientem, bonum omnia bona in se complectentem, mare inexhaustum, abyssum incomprehensibilem. Et quid amplius? Felicitatem omnia quæ desiderari possint in se comprehendentem; bonum inexplicabile: gloriam ineffabilem.

Præterea cum consideraueris quod ad bona hæc ingentia & innarrabilia: adq; gloriam hæc ineffabilem, per obedientiam & tui ipsius ac voluntatis tuæ abnegationem pertingere valeas. Hæc inquam quotiescunque animo reuolueris, quam prompta eris ad obediendū: quanto odio & horrore te ipsam & propriam voluntatem prosequeris; quandoquidem intelligis nulla alia ratione, quam si voluntati propriæ satisfeceris,

feceris, te bonorum tam ingentium
iacturam facere posse. Certè hæc
consideratio sufficiens est, vt hanc
labem eluere, ac funditus extirpare
valeat.

Aqua tertia PORRO quoties tecum expende-
est, conside- ris IESVM sponsum tuum cum
rare obedi- DEVS esset adeò se humiliasse, &
entiam IE- abiecisse, vt humanam naturam as-
SV Christi. sumpsit: nec tantum DEO Patri
suo, sed etiam hominibus, puta Io-
sepho patri nutricao, & MARIAE
matri suæ, ad nutum obediuerit: sic
enim legitur apud Euangelistam.

Luc. 2.

Erat subditus illis: Neque ijs modò, ve-
rùm etiã sæpenuerò alijs abiectis
hominibus obtemperauerit, vtpote
Apostolis, alijsque, quorum petiti-
onibus frequenter morem gessit: Hęc
inquam si consideraueris, fierine
potest, si desiderio Christo placendi
ardet, vt non ipsi & omnibus crea-
turis, illius amore obtemperes? Ne-
quaquam certè, modò eum verè, vt
meretur, dilexeris. O IESV quando
te diligam

De affe-

PARS PRIMA • 45 •
De affectione ad temporalia,
Macula I I.

CAPVT III.

Si vis perfectus esse, uade & vende omnia que habes, & da pauperibus, & sequere me. *Matth. 19.*

Insignis est hæc macula, onus in- *Temporalia*
tolerabile, atq; impedimentū ma- *maximope-*
ximum: animæ quæ sponsi sui vesti- *re impedi-*
gijs inhærere: ac IESVM Christum *uit animam,*
mendicum, ac pauperem sequi atq; *ne ad perfe-*
imitari desiderat. Quare necessari- *ctionem per-*
um est, ut temporalia hæc atq; om- *tingat.*
nium rerum terrenarum, quamuis
minimarum, affectionem à se præ-
cidat, atq; resecet; si ad perfectio-
nem toto conamine ferri cupit.

Veruntamen antequam ad huius
maculæ dilucidiorē tractationem
progrediamur, dubietatem quan-
dam quam mihi quispiam, supradi-
cta Christi autoritate permotus,
obicere posset, dissoluemus.

Dubietas autem eiusmodi est. O- *Opusne sit*
pusne sit ad perfectionem adipis- *perfectionis*
cendam, votum voluntariæ pauper- *studio*
tatis

temporalibus cunctis renunciare. tatis emittere, atq; temporalia cuncta relinquere, hoc enim videtur docere prædicta sententia.

In quo consistat vera paupertas.

Ad hanc quæstionem Doctor Angelicus S. Thomas respondet: Perfectionem essentialiter non consistere in paupertate, aut tribus votis, sed in Christi sequela secundum virtutes intrinsecas: voluntariam verò paupertatem, ceteraq; vota, instrumenta tantummodò, siue adiumenta, & exercitia esse, per quæ faciliori negotio perfectionis culmen apprehenditur, quandoquidem paupertas à solitudine, & cura rerum temporalium nos expedit, atq; superbix causam quæ ab hac radice vt plurimum enascitur, amputat. Itaq; nihil obstat quo minus aliquis perfectus esse queat, etiam sine prædictis votis, quia Abraham perfectus fuit, qui diues pecoris & opum, matrimonioq; iunctus fuisse legitur. Itidem Episcopi omnes præ religiosi in statu sunt perfectiori, qui tamen bona propria possident. Idem de cæteris votis dicendum.

Pro

Pro explicatione autem verę pau-
pertatis declaratione, duo notanda
sunt. PRIMVM est: Quod is qui
perfecto & resignato corde omnia
sua in diuinum beneplacitum potest
resignare, & perinde habet quicū-
que de illis Deus disponat, siue illa
relinquat, siue auferat; eisque non
nisi ad necessitatem iuxta status, &
naturę, aliarumque conditionum
exigentiam, atque supremum Dei
honorem, & gloriam, iuxtaque san-
ctissimam eius voluntatem, vtitur:
imò si noscet acceptius esse Deo, vt
ea vëderet, ac in pauperes erogaret?
id facere paratus esset. Talis quam-
uis multa regna possideret, perfectè
ac voluntarię pauper esset, nam Deo
gratius est vt homo ab affectione &
solicitudine rerum temporalium li-
ber sit, quę vera paupertas est: quam
vt ijs omnino careat, quę paupertas
duntaxat exterior est. Hoc est quod
S. Apostolus Paulus ait. *Tanquam nihil*
habentes & omnia possidentes. Quod
tunc verè in homine impletur, quā-
do ita solutus ac liber est, ab omni
affectu

*Quomodo
renuntian-
dum sit per-
fectionis stu-
dio & bonis
temporali-
bus.*

*Quomodo
etiam in
multarum
opum posses-
sione quis
verè pauper
esse possit.*

2. Corint. 6.

at affectu rerum temporalium, vt si diuina permissio illa ei auferatur, placito & quieto animo id de manibus Domini suscipiat, diuinæque voluntati se conformet, dicēdo cum S. Iob: Dominus deus: Dominus abstulit: sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum. Et licet quandoque sentiat aliquam in sensitiua & inferiori parte repugnantiam, Deus tamen, modò ratio integrè in diuinam voluntatem sit resignata, non iudicabit illum secundum exiguam illam in natura bestiali & sensitiua rebellionem. Hac est vera paupertas, ad quam omnes perfectionis studiosi aspirare, totoq; conamine vt eam adipiscantur, laborare debent: & cor suum semper resignatum quietumque in Deo seruare; ac hoc solum, quod Deus de rebus eorum disposuerit, contenti esse.

Iob. 1.

Perfectionem non impedit repugnantia naturæ sensitiuæ.

Illos qui tribus votis se obligant non propterea perfectionem

SECVNDO: Notandum est, qui paupertatis cæterisque votis sese obligant, non propterea perfectos esse, sed obligatos pro virili ad perfectionem tendere. Quod etiam singulari

PARS PRIMA. 49

gulari pietate & eruditione vir P. Ludovicus Granatensis, in tractatu quodam, cui titulum fecit. Regula vitæ spiritualis: luculentissimis verbis testatur, cum ait: Meminerit Religiosus se sub præcepto peccati mortalis, ad perfectionem quam professus est tendere obligatū esse.

Etos, sed ad perfectionem tendere obligatos esse.

Sententia nobilis P.

Ludovici Granatensis.

Verum ut ad paupertatis explicationem redeamus: sciendum tres esse paupertatis gradus: *Primus* est, Paupertas professionis. *Secundus* est, paupertas in usu rerum temporalium. *Tertius*, paupertas affectionis.

Tres gradus paupertatis.

PRIMVS paupertatis gradus est eorum, qui nihil quidem possident, sed omnibus abundare volunt, ijsq; cum tanto affectu inhærent, ut si ab illis ea auferantur, aut illis petita denegentur, murmurent & conquerrantur. Hæc est paupertas admodum imperfecta: Et qui tales sunt, strictissimam in hora mortis rationē Deo reddent, cum pauperes tantummodo sint coram hominibus, non coram Deo.

Primus gradus paupertatis.

SECUNDVS paupertatis gradus

Secundus

C

cus

duſ eſt corū; qui neceſſaria duntaxat cupiunt ac deſiderant, ſuperflua verò, curioſa & pretioſa reiſciunt, ea- que ſi illis offerantur, dolent: Hi quidem omni laude d'gni ſunt, at in hoc reprehendendi, quòd nimio affectu, & cupiditate ad neceſſaria feruntur, quia quamuis rei etiam maximopere neceſſariæ uſus licitus ſit, vetitum tamen eſt, nimia cum affectione & cupiditate eam quærere, ac appetere.

Tertius gradus paupertatis.

TERTIVS paupertatis gradus eſt, verorum Dei ſervorum, qui tanto paupertatis deſiderio flagrant, ut cor ab omni rerum temporalium amore quàm longiſſimè ſeparatum habeant, quinetiam naturæ neceſſarijs cum naſſea & ſaſtidio utuntur. Hi ſunt verè pauperes, de quibus dicit IESVS Chriſtus in Evangelio.

Matth. 5.

Beati pauperes ſpiritu.

*Modus eluendi Maculam affecti-
onis ad temporalia.*

TRIBVS modis, anima quaſi ſponſo ſuo in omnibus placere deſiderat

PARS PRIMA. • 53

siderat, ab hac macula mundatur.

PRIMO si consideret: Tempora- *Diuitie re-*
lia hæc tandem ab inuitis etiam re- *linquenda*
linquenda esse; & in morte nemi- *sunt.*
nem ea secum asportaturum: Hac
consideratione se solabatur S. Dauid
cum ait: *Ne timueris cum diues factus fu-* *Psalm. 48.*
erit homo: & cum multiplicata fuerit glo-
ria domus eius. Quoniam cum interierit
non sumet omnia, neque descendet cum eo
gloria eius.

SECUNDO si secum expendat: *Damna di-*
Diuitiæ quantum animæ nocumen- *uitiarum.*
tum adferant. Nam (vt S. Paulus ait,) *Timot. 6.*
Qui volunt diuites fieri, incidunt in tenta-
tionem & laqueum Diaboli.

TERTIO si secum reuoluat: vbi *Veræ diuiti-*
veræ diuitiæ constituendæ sint: *tis quæ.*
Quod luculenter demonstrat Chri-
stus, cum ait. *Thesaurizate vobis thesau-* *Matth. 6.*
ros in cælo, vbi neque ærugo neque tinea
demolitur, & vbi fures non effodiunt nec
furantur. Vt enim D. Gregorius ait: si *D. Grego. in*
confideremus, fratres charissimi, homil.
quæ nobis promittuntur in cælis,
vilesunt animo omnia quæ habentur
in terris. O quàm nitidè aqua

C 2 tri-

triplicis huius considerationis animam quæ eas profundè cordi suo infixit, ab omni huius affectionis macula emundat: O quam perfectè illam ab omni rerum transitoriarum affectione liberat atque expedit.

De affectu inordinato ad res sensuales, Macula tertia.

CAPVT IIII.

Rom. 8.

ERGO fratres debitores sumus: non carni, vt secundum carnem viuamus: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis; ait S. Paulus Apostolus:

Rom. 13.

*Quam fœda
fit macula
sensualitas
& vnde oriatur.*

Qui & alibi dicit: Carnis curam ne feceritis in desiderijs. Hæc macula sensualitatis admodum sordida & fœda est, in quocunq; reperta fuerit; animamq; quam possederit, vehementer turpem ac deformem efficit.

A plurimis autem initijs siue fontibus ea deriuatur, precipuè à quinque sensibus extrinsecis, quamuis & interiores ei magnum adiuuentum præbeant; nempe, visu, auditu, odoratu, gustu & tactu: A gula vero, & lux.

& luxuria vel maxime omnium existit & enascitur.

Aduersus hanc sensualitatem, acerrimum hostem nostrum necessarium nobis est, arma sumere, cumque ea continuum bellum gerere, ac naturæ omnia, præterquam quæ ad sustentationem eius necessaria sunt, negare: atque in necessariorū etiam usu, cauere ne inordinata aliqua affectio subrepat, quandoquidem animam proficientem, plurimum impedit, eamque sæpenumero ad casum impellit, nec ad anteriora proficere sinit.

O quantū nocet homini spiritua- *Quantum*
lem vitam sectanti modica voluptas *noceat sensu-*
& perexiguus gustus inordinatus, *alitas.*
in manducando, bibendo, dormiendo, vestiendo, ridendo, confabulando, similibusque naturæ sensualitatibus, captus? Quantum sanctarum virtutum exercitia progressusque impedit? Quam spirituales exercitationes efficit insipidas & insuaues? Quantum restinguit deuotionem? Quantum refrigerat animi feruorem?

C 3

Quam

Quàm despiciat animam amantem,
omni fiducia, ne coram sponso com-
parere audeat? Quàm replet eam
nausea, tædio, ac tristitia in exercita-
tionibus religiosis & pijs? Quam-
uis enim illi, qui in similibus sen-
suum delectationibus voluptatem
suam capiunt, existiment se deuotio-
res esse: Certo sibi tamen persua-
deant, hanc illorum deuotionem
aut fictam esse aut naturalem, quia
animalis homo, non percipit ea quæ sunt spi-
ritus Dei.

1. Cor. 2.

*Necessariū
est animæ
proficere de-
sideranti ut
omnem in se
affectionem
sensualem
mortificet.*

Itaque adhortor te, Anima pia, si
profectum facere cupis, ut totis vi-
ribus omnem à te sensualitatem,
non tantum rerū superfluarum: ve-
rumetiam affectionem ad ea, sine
quibus natura subsistere nequit, atq;
adeo, omnium peccatorum veniali-
um amputes: quia vitæ proficientis
initium est mortificare atq; præcide-
re omnes affectiones peccatorum
venialium.

*Discrimen
inter casum*

Noueris itaque discrimen maxi-
mum esse inter casum in peccata ve-
nialia

PARS PRIMA

nialia ex fragilitate, & ex affectione in peccata
ne: quia ex fragilitate fieri non po- venialia ex
test quin in multa continuo venialia fragilitate
peccata labamur: at affectiones om- & ex affe-
nes illorum peccatorum venialium ctione.
in nobis mortificare atque elidere
possumus.

Exempli causa. Difficillimum
fuerit in cibo, potu, dormitione, lo-
cutione, ac similibus nunquam la-
bi in peccatum aliquod veniale: at
diuina adiuvante gratia facile est
habere desiderium, nunquam pec-
catum aliquod veniale cuiuscun-
que rei gratia, committendi: ita ut
quamvis lapsus in huiusmodi pec-
cata frequens sit, hoc tamen deside-
rium in nobis, diuina suffultis ope,
continuum esse possit: cauendo
pro viribus ne in aliquod peccatum
spontè ac volentes consentiamus;
Dum autem sic labimur, non pecca-
mus per affectionem, sed per fragili-
tatem, quia affectioni per firmum
illud propositum ac desiderium om-
nia venialia peccata, si possibile fo-
ret, vitare iam interitum attulimus:

C +

quod

quod non faciunt illi, qui in venialibus peccatis sibi complacent, eorumque desiderio tenentur, quamuis ea non quatenus peccata sunt cupiant: sed quatenus naturæ iucunda sunt & delectabilia.

*Quæ damna
incurrant
qui sibi à
peccatis ve-
nialibus ca-
uere negli-
gunt.*

Qui eiusmodi sunt, sibi metipsis vehementer nocent; licet enim in varijs pijs, & religiosis exercitationibus tum internis, tum externis, sese exercitent, nunquam tamen horum peccatorum venialium remissionem consequentur, quantumuis sæpè illa confiteantur, nisi prius affectum earum in se mortificauerint. Et quamuis nonnunquam de peccatis istis conteri, ac dolorem concepisse videantur, dolor tamen iste non ex intimis cordis proficiscitur, nec tantus est, ut affectionem omnem de corde funditus extirpare, atque auferre valeat. Tales nullum vnquam faciunt progressum in virtutum studijs: Opera illorum plurimis imperfectionibus permixta & maculata sunt: Deuotione ac donis diuina benignitate ipsis collatis, ab-
utun-

utuntur. O vtinam perspicere posses anima, quam multi numero sint, qui magna quidem operantur, quorum tamen labor omnis frustraneus est, nulliusque aut certè perexiguæ utilitatis, non aliam ob causam, quàm quod affectionem peccatorum venialium; & speciatim ad sensualia in seipsis mortificare, atque perimere non student.

Modus eluendi affectionem sensualitatis.

DICAMVS nunc quomodo turpis hæc macula mundanda sit: Adferemus autem triplicem modum generatim maculam hanc perpurgandi: de gula, & luxuria specialiter loco suo agemus.

PRIMVS modus est: Considerare, quanta sit nostra miseria & infelicitas, quod sensualitati, quam communem cum bestiis ratione carentibus accepimus, subiecti simus.

Miseria nostra quam magna.

SECUNDVS est: Expendere quanta damna & incommoda, secum ferant hæc sensualitates: quodque

Sensualitas inimica animæ.

C 5 hostes

hostes nostri acerrimi sint, qui capitali nos odio inestantur.

*Vanitas &
breuitas sen-
sualitatis.*

TERTIVS est; Animo reuolue-
re, foeditatem, vanitatem & breui-
tatem harum sensualitatum: Qui
sopno indulget similis est homini
mortuo: Qui cibum capit, humores
& spurcitas corpori subministrat:
Qui voluptatem ex aliorum sermo-
nibus, risibus, & iocis haurit, nihil
aliud agit quàm quod in re vanissi-
ma & fugacissima, quæ momento
temporis præterit, & celerrimè
transiolat, delectationem quærit.

*De amore inordinato,
Macula IV.*

CAPVT V.

Marc. 12.

*Amor Dei
& amor
mundi con-
trarij sibi
sunt.
Iacob. 4.*

DILIGES Dominum DEVM tuū,
ex toto corde tuo, & ex tota anima
tua, ex tota mente tua, & ex tota virtute
tua, ait Dominus & saluator noster
IESVS Christus. E diametro repu-
gnant, Anima, amor Dei & amor
mundi, vsque adeò vt Apostolus af-
firmet: *Qui voluerit esse amicus huius se-
culi: inimicus DEI constituitur.* Et Chri-
stus

PARS PRIMA. 59

Itus dicat: Nemo potest duobus Dominis
servire, aut enim unum odio habebit, &
alterum diligit, aut unum sustinebit, & al-
terum contemnet. Atque idcirco, ô Ani-
ma, IESU Christi creatura, filia &
sponsa, si sponso tuo placere cupis,
necessarium est ut omni alieno amo-
ri moriaris: & abrenuncies. Illa e-
nim sponsa quæ alium præter spon-
sum diligit, adultera est, & à sponso
repudiatur, sæpenumero etiam pro-
pter fidem violatam occiditur.

Matth. 6.

Pone me ut signaculum super cor tuum,
ut signaculum super brachium tuum: quia
fortis est ut mors dilectio: ait sponsus ad
sponsam in Canticis. Quare anima, si à
sponso tuo vicissim diligi & eo per-
frui desideras, omnem peregrinum
& aduentitium amorem è corde tuo
profliga & exclude, atque cor tuum
in sinum formosissimi, & gratiarum
pleni sponsi tui totum effunde.

Cant. 8.

Anima spō
sō placere
volens, om-
nem à se a-
lium amor
abijciat.

TRES autem speciatim, amoris
inordinati species reperire licet, quæ
animæ, IESU Christi sponsæ, foedas
maculas inurunt. Amor nimirum
mundi, naturalis, & acquisitus.

Tres amo-
rum specie

*I. Amor
mundi.*

Amor mundi est: cū homo nimiam ad mundū affectionem gerit, ei placere quærit, & desiderat: plurimumque metuit, ne quando ei displiceat; unde fit, vt hoc timore, ne mundo displiceat impulsus, aut certè desiderio ei placendi stimulatus, multa Deo contraria committat: Et si aliquando propter amorem Dei præclarum, ac laudabile quidpiam gerat, hoc ipsum mundo etiam innotescere cupit, vt aliquā inde gloriam, honorem, & commodum referat, sicque non paucis sese criminibus obstringit, multaque bona quæ facturus fuerat, propter mundi amorem, omittit.

*II. Amor
naturalis.*

Amor naturalis est: quo homo se ipsum, parentes, & omnia sua diligit, qui quamuis licitus sit, nec à Deo prohibitus, vehementer tamen periculosus & lubricus est: quia natura nostra in sui quæsitioe admodum subtilis est, & creberrimè nos circumuenit, eoque perducit vt terminos concessos ordinati amoris transiliamus. In hoc amore probatus

PARS PRIMA. 61

tus fuit S. Patriarcha Abrahamus,
quando iussus fuit à Deo filium su-
um occidere, sibi que in sacrificium
immolare. Tolle, ait Deus, *filium tuum* Gen. 22.
unigenitum quem diligis Isaac, & offe-
res illum in holocaustum super vnum mon-
tium quem dixerò tibi.

Amor acquisitus est: qui inter ho- III. Amor
mines, vel ex continua, & frequenti acquisitus.
cōuersatione, vel ex donis, & bene-
ficijs acceptis enascitur; hic etiam
non procul abest à graui periculo:
Nam cum homo benefactori suo in-
gratus esse non debeat, in magno sa-
pè discrimine versatur, ne dum gra-
tum ei animum exhibere conatur,
Deum peccati alicuius admisione
offendat, aut bonum aliquod, ne a-
mico displiceat, omittat.

Hi sunt tres inordinati amoris
gradus qui animam commaculant,
ac proinde omni studio & diligētia
eluendi sunt.

Modus eluendi maculam inordina-
ti amoris.

PRIMVS amor non difficulter
eluitur,

C 7

eluitur,

*Amor mun-
di quomodo
tollatur.*

Psal. 52.

1. Ioan. 5.

*Amor natu-
ralis vt tol-
latur.*

Gal. 5.

eluitur, si consideremus, quàm fal-
lax, fraudulentus, totusque ex frau-
de & mendacio compositus sit mun-
dus: quantorumque malorum nobis
origo & causa sit: Etenim vt Pro-
pheta ait. *Qui hominibus placent confusi
sunt, quoniam Deus spernit eos.* O com-
minationem terribilem, quæ sola nõ
modò sufficiens esse posset nos à
mundi huius amore abstrahere, ve-
rùm etiam efficere vt capitali eum
odio infectaremur: hoc enim per-
inde est, ac si diceret: Omnes qui ho-
minibus placere laborant, mundi-
quæ laudes ambiunt, in diuinis oculis
execrabiles sunt, illosque Deus à se
tanquam perditos, nauseamque sibi
commouentes, repellit. *Totus mundus
in maligno positus est:* ait S. Ioannes.

SECUNDVS amor facilè tolli-
tur: si cogitemus quàm nobis aduer-
sa atque inimica sit caro propria,
quæ assiduò nobiscum bellum gerit,
nostramque salutem omnibus mo-
dis impedire contendit. *Caro concu-
piscit aduersus spiritum, vt non quæcumque
vultis illa faciat.*

AMO-

PARS PRIMA. 63

Amorem autem parentum, cognatorumq; ac rerum nostrarum facile liberabimur: si pensamus, quanto nobis impedimento sint in via Dei, quod tantum est, ut IESVS Christus Dominus noster diceret non dubitauerit. *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Et alibi loquens de amore proprio, ait: *Qui amat animam suam perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam eternam custodit eam.*

Luc. 14.

Ioan. 12.

Ex quibus verbis perspicitur, quam nocuius sit amor parentum, & nostri ipsorum: ac proinde necessarium est, strenuam in huius amoris moderatione operam collocare: hunc namque amorem nosse iuxta recte rationis iudicium, bene temperare ac regere, ut diuino amori subiectus sit, praefixosque terminos non transgrediatur, praecipua, & excellentis virtutis est. Regula vero certissima, secundum quam amor hic dirigitur.

quam sit
nocuius a-
mor natura-
lis.

quomodo
regendus sit
amor natu-
ralis.

dirigendus, est hæc: Vt firmiter cum animo tuo stacuas, neminem prorsus hominum diligere nisi in Deo, & propter illa quæ in se habet de Deo: hoc est, propter virtutem & gratiam: Nec in vlllo homine quidpiam odisse præter vitium; sine vlllo personarum respectu, siue sit pater, siue mater, amicus, cognatus, vicinus, aut inimicus. Ita vt nullum habeas amicum adeò familiarem & intimum, in quo defectus diligas, cuius vitia palpes, aut cuius cōversatione immoderatiùs delecteris, nisi quatenus salutē ipsius spectat, aut bonum aliquod honestum vtriusque. Et econtrariò vt nullum habeas inimicum, adeò tibi exosum, vt in illo naturam aut virtutem odio prosequaris, aut salutem illius totis viribus, vti tuam, curare ac constituere, negligas.

Regula qua cognoscitur quis amor naturalis sit nocuum. Accipe deinde hanc tibi regulam certissimam, per quam cognoscere possis quando amor hic sit naturalis & nociuus: omnis amor qui cor inquietum & turbulentum efficit, sæpius-

PARS PRIMA • 65

sapiusque tibi ad mentem orationis tempore recurrit, est amor inordinatus & naturalis, atque pro eius eradicatione summis tibi viribus depugnandum atque desudandum est.

TERTIVS amor acquisitus eliditur: si tecum expendas, omne bonum quod habes aut recipis ab hominibus, & amicis tuis, à Deo potissimum tibi provenire, qui tam ingenti te amore complectitur, ut omnes tibi etiam immerito & beneficiorum suorum immemori servire ac benefacere velit. Ac proinde da operam, ut erga amicos quidem gratum animum, ne ingratitude criminis incurras, exhibeas: primò tamen ac principaliter verissimo ac optimo amico tuo, nempe Deo, gratum te probare studeas.

Amor acquisitus ut tollatur.

*De negligentia & otio,
Macula V.*

CAPVT VI.

D*V*M tempus habemus operemur bo. Gal. 6.
num, ut Apostolus. Similiter &
Chri-

Ioan. 9.

Christus. Me oportet operari donec dies est, venit nox quando nemo potest operari.

Negligentia
quàm su na-
cina.

Deformitas ingens in anima ad perfectionem anhelante, negligentia effluue otium; Quocirca si, Anima, I E S V Christi vestigijs insistere, eumque imitatione totum effingere voles, opus est, ut omnem à te desidiam & socordiam proscribas, ac amputes: animoque forti ac deliberato, virtutum exercitijs, alijsque præclaris pietatis actionibus insistas, ne I E S V S Christus tibi dicat, quod in Apocalypsi scriptum est: Quoniam nec frigidus nec calidus es, incipiam te euertere ex ore meo.

Apoc. 3.

O quanti interest semitam vite spiritualis constanti ac deliberato animo inire. Dimidium, enim, f. Et, qui bene cepit, habet.

Negligentia
vnde profi-
ciscatur.

Negligentia verò multorum emanat ex differentia quæ est inter præcepta & consilia: Dicunt namque: sufficiet mihi ad salutem si ea quæ præcepta sunt, obseruauero, de perfectionis autem fastigio adipiscendo, non magna mihi cura ac sollicitudo.

tudo erit. Nec intelligunt miseri hanc differentiam inter præcepta, & consilia constitutam esse, non ad fouendam desidiam & torporem, sed ad eos qui pusillo ac fracto animo sunt, qui propter tam difficiliū rerum obseruantiam de salute sua desperarent, roborandos atque ad spem salutis excitandos. Hanc inquam ob causam distinctio hæc data est: Hoc præceptum esse, istud verò consilium: non ut negligentes, atque salutis suæ incurij efficerentur: dicendo, ad salutem consequendam satis esse obseruantiam præceptorum: Neque interim animaduertūt, quod dum consilia seruare flocci habēt, sæpenumero ea quæ sub præceptum cadunt, transgrediantur: quod non ita faciliè agerent, si forti animo se etiam ad consilia, quoad fieri possit implenda disponerent.

*Modus eluendi negligentia
maculam.*

PRIMVS modus ab hac labe
animi mundandi est, Considerare
peri-

*Negligentia
quomodo
tollatur.*

periculum & facilitatem lapsus, in varios errores, & peccata, nisi quis strenuè, ac sedulo pro viribus laboret.

*Inimici nostri
semper
aduersum
nos pugnant.*

SECUNDVS modus est: Animo reuoluere, quantis vndique hostibus circumdati simus: quodque inimici nostri mundus, caro, & Dæmones nunquam dormiant, sed semper ad nostram perniciem vigilant, semper nobis tanquam latrones insidiètur: semper nobis laqueos tendant: Maligni namque spiritus uti S. ait Gregorius: quasi quidam latrunculi iter nostrum obsident: Et S. Petrus Apostolus clamat. *Frates*

1. Petri 5.

sobrii estote & vigilate: quia aduersarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circumit querens quem deuoret. Et S. mater Ecclesia, quotidie in completorij officio, filios suos iisdem verbis ad vigilantiam adhortatur.

*Hostium
nostrorum
ad nostrum
exitium,
vigilantia.*

Quomodo igitur dormitantur agemus in nostro bono, cum inimici nostri ad exitium nobis machinandum, vigiles & solliciti sint? Hostes nostri nos assiduè circumstant,

stant, & varijs acutissimarum lancearum, & gladiatorum ictibus configunt, & nos negligemus? neque nos defendemus? nec contra illorum imperium nos tutabimur? vae nobis, nisi hoc viriliter egerimus, ferri namque posset, ut aliquando ictuum horum multitudine confecti, succumberemus, perimeremur, atque ad æternam perniciem rueremus.

TERTIVS modus est: Secum expendere, quanto cum studio ac impetu currant qui in stadio currunt, & pro brauiio adipiscendo laborant: Quam sollicitè sibi ab omni impedimento atq; offendiculo caveant. Ut enim S. Paulus ait, Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant: nos autem incurruptam. Si igitur illi tantum studium atque industriam adhibent, ut re incorruptibili & exigui pretij potiantur: quid nobis faciendum est qui ad cælestem gloriam properamus? Qui si pro posse nostro desudauerimus, per Dei misericordiam, diuinam

*Similitudo
ab ijs qui in
stadio currunt, de-
sumpta.*

I. Cor. 9.

*Anima ad
cælum pro-
perat.*

700 SPECVLVM ANIMAE
nam faciem in iuperna paradisi glo-
ria nos contemplaturos speramus.
O mundi stultitiā atque amentiam.
O cæcos, miseros & infelices nos,
qui tanquam talpæ terrę adhæresci-
mus, terra nutrimur, nec vnquam
oculos ad coelum, vbi desideriorum
nostrorum finis est, attollimus. Si-
miles illis de quibus ait Propheta.
Psalm. 16. *Oculos suos statuerunt declinare in terram.*
De timore inordinato, Macula V I.

CAPVT VII.

Psalm. 13. *Damna ti-*
moris nimij. **N**ON est timor Dei ante oculos eorū:
ait Dauid Propheta. Damnum
non mediocre est, quod adfert ani-
mæ nimius timor poenarum infer-
ni, quo timore anima ita commacu-
latur, vt quandoquidem Deo solo ti-
more poenarum nō ex sancto timo-
re filiali, vti debuerat, famulatur,
opera eius quantumuis præclara at-
que insignia, inutilia sint, & indigna
vitæ æternæ, quam Deus operibus
conferet, modò homo ea pro viri-
bus, & vti debet, perfecerit. *Reddet,*
enim, unicuique iuxta opera sua.

Matth. 26.
Timor du-
plex.

Notandum verò timorē dupli-
cem

PARS PRIMA.

71

cem esse. Alium timorem huma-
num: alium timorem Dei.

Timor Dei est, totius sapientiae *Timor Dei.*
fons & origo; vt Regius Propheta
ait: *Initium sapientie timor Domini.* Ex *psalm. 110.*
hoc timore seruiunt Deo, quotquod
sunt dilecti, & probati serui eius
& amici, qui omnem alium timo-
rem ex animo exterminantes, huic
sancto timori tantummodo corda
sua patefaciunt; Deumque timent
pariter, & amant, tanquam verum
Parentem: venerantur & obseruant
omni cum reuerentia, deuotione,
ac religione. Hic timor est donum
Spiritus Sancti, quem Propheta Da-
uid loco praefato *timorem Domini* ap-
pellat.

Timor humanus est: Cum homi-
nes vel ne iacturam faciant vitae, vel
substantiae, vel honoris: aut metu
poenarum inferni, mala deuitant &
bona operantur: sicque in praclaris se
pietatis ac beneficentiae actionibus,
atque diuinorum mandatorum cu-
stodia exercent, non propter amo-
rem & timorem Dei, quo praediti
non

*Timor hu-
manus.*

non sunt; sed propter amorem suum
ipforum, ne sempiterna gehenna
supplicia, incurrant. Quo timore ni-
si impellerentur, nulla omnino, au-
certè vix vlla, præclara opera effi-
cerent: multis etiam immanibus
flagitijs se obstringerent, nulla Dei,
contrarium præcipientis, habita ra-
tione: imò tales percuperent, nullas
esse leges vel præcepta suis cupidi-
tatibus contraria, & sæpè conquæ-
runtur dicentes: Quare Deus hoc
vetuit?

Hunc timorem necessè est, quod
verus Dei seruus, cum omni indu-
stria in se profliget, atque funditus
extirpet, diuinumque timorem pro
eo accersere studeat; ne ipsi eueniat
quod Sapiens ait. *Si non in timore Do-*
mini tenueris te instanter, subuertetur do-
mus tua. Et alibi. *Beatus homo qui semper*
est pauidus. Et Psalmista. *Servite Domi-*
no in timore & exultate ei cum tremore.
Quæ non sunt intelligenda de timore
humano, à quo tanquam à facie co-
lubri fugiendum est, sed de diuino.

Neque tamen idcirco existimari
debet,

*Timorem
humanum
seruus Dei
à se extirpa-
re debet.*
Eccles. 27.

Prov. 28.
Psalm. 2.

debet, timorem humanum esse cinnino improbum: imò verò bonus est, si ad eum finem dirigatur ad quem referendus est, vt nimirum homo hoc frano, puta, poenarum infernalium formidine, non modò extrinsecus ne scelus aut flagitium aliquod concipiat, verùm etiam intrinsecus à cunctis cogitationibus illicitis & desiderijs inordinatis se refrænet, ac retrahat: sicque causa & principium sit non tantùm exterioris, sed etiam interioris boni, donec paulatim cor purificetur, & timor in amorem purum commutetur.

Hic namque timor initium ferè *Pauci solius* dat cōuersioni peccatorum, efficit *Dei amore à* que vt mores suos corrigere, ac me *vite prau-* lioris vitæ consilia amplecti sta *uitate con-* tuant. Quamuis enim nonnulli im *uertuntur.* mensa Dei benignitate ac clementia præuerti, solo Dei amore sceleribus relictis, ad virtutis studia, vitæque emendationem se conferant, hi tamen paucissimi sunt: vt plurimum autem à timore auspiciantur; quem postea rectæ rationis norma diri-

D gentes

gentes ac temperantes, seipſos cogunt, & compellunt ad mala deuſtanda, bonaq; operanda, ſolius Deo amore: quamuis amor iſte ſtatim purus non ſit, ſed paulatim perficitur, & ad abſolutionem perueniat.

Anima perfectioni ſtudent, perſuadere ſibi debet, nec infernum nec poenas eſſe.

Iſai. 64.

Anima verò in ſemita perfectionis profectum facere cupida, neceſſe habet, vt hunc timorem à ſe penitus eiſciat, ſibiq; perſuadeat, ne poenas, nec infernum ſuperſeſſe, ſed ſolum Deum in rerum natura exiſtere, ob cuius amorem quidquid prauum ac vitioſum eſt deteſtari & fugere, quidquid verò præclarum & bonum eſt, in opus conferre debeat. Hanc perſuaſionem profundiffime menti inſigere, in eaq; ita ſeſe confirmare debet, vt etiamſi Deus nullum ei pro laboribus, atque operibus ſuis (quæ tamen in ſeipſis ſunt) tanquam pannus mulieris mèſtruatæ, & tanquam nihilum) præmium aut mercedē reponere vellet, nihil omnino eorum quæ factura eſſet, aut facere obligata eſt, ſolius Deo amore atq; intuitu, negligeret. Imo

PARS PRIMA. 75

in hac operum, ob diuinum amo-
rem, exercitatione, ad eam immota &
constans persistere debebit, vt eti-
am si Deus, posteaquam omnia to-
tius mundi pia ac præclara opera,
peregisset, eam inferno, omnibusq;
atrocissimis quos mens excogitare
posset cruciatibus addicere, ac tali
ipsam præmio remunerare veller,
ne minimam quidem bonam actio-
nem propterea omitteret, imò si vi-
res ad maiora suppeterent, plura fa-
ceret. Hæc est vera proficiendi semi-
ta, & via ad flagrantissimum amo-
rem pertingendi illius Dei, qui effu-
sissimè nos diligit, & immenso no-
stri amore æstuat, cuius amore om-
nia operari debemus; Anima quæ in
talibus cogitationibus se exercet, &
ad finem vsque persistit, (fidem ad-
hibeat mihi) breui tempore ad al-
tissimum perfectionis statum per-
ueniet.

*Modus eluendi maculam timoris pœ-
narum inferni.*

TRES sunt aquæ quibus munda- *Aqua ad*
tur
D 2

elucendam
timoris ma-
culam.
Matth. 10.

Aqua se-
cunda

Aqua ter-
tia

76° SPECVLVM ANIMAE

tur hæc macula. Quarum PRIMA
fecaturit de ore Christi dicentis: Ne-
lite timere eos qui corpus occidunt, animi
autem non possunt occidere: timete autem
eum, qui postquam occiderit, habet pote-
statem mittendi in gehennam. Quibus
verbis nos admonet, ne aliud quic-
quam timeamus præter ipsum. Ita-
que si iussis eius & admonitionibus
morem geramus, omnem timorem
alienum, præterquam ipsius, facile
sustulerimus: neque enim ait ut ig-
nem æternum formidemus, sed
eum qui nos in hunc ignem præci-
pites dare potest, metuamus.

SECVNDA aqua est: Mente re-
uoluere, quàm arcta obligatione
Deo creatori nostro, qui nos tam
multis decorauit, & decorare non
cessat beneficijs, deuincti simus, at-
que idcirco iustum ac debitum esse,
ut illi soli obtemperemus, illum ti-
meamus, illum amemus.

TERTIA aqua est: Secum ex-
pendere, insignem illam clemen-
tiam, qua Deus erga nos vsus est, dū
nos à vitæ prauitate ad morum cor-
rectionem

rectionem excitauit, cum sine gratiæ illius auxilio, nostrâ tantum subnixi virtute, nullo pacto resurgere, atque e sordibus peccatorum emergere, potuissemus. Hæc consideratio sola sufficiens esse posset, ut peccatoris animum diuino amore succenderet, adeoque inflammaret, ut omni timore poenarum abiecto ipsum solum feruentissimè diligeret: Quemadmodum in Maria Magdalena, S. Paulo, S. Matthæo, Dauide, alijsque innumeris accidit: qui maximam momento temporis vitæ mutationem fecerunt. Utinam Deus per intercessionem & merita horum, & omnium Sanctorum, atque Angelorum coelestis paradysi, particulariter autem specialium meorum S. Pauli, & S. Mariæ Magdalensæ: Beatissimæ virginis **MARIAE** Matris meæ: & **IESU** Christi Patris mei, & propter viscera sanctæ misericordiæ suæ nos ad supremum huius amoris apicem & gustum prouehere, & omnem à nobis timorem inutilem expellere dignetur.

D 3

De

S. Paulus
& Maria
Magdalena
quomodo
br. uis
mo i ma
porissim
tio immu
tati suc
runt.

Luc. 21.

*Quam sit no-
cua inquie-
tudo cordis.**Indicia ex
quibus cog-
noscitur ad
quam perfe-
ctionem ani-
ma peruene-
rit.*

IN patientia vestra, possidebitis animas vestras. Inquietudo & impatientia cordis, labis foedissimæ in anima causa sunt, & animæ feruidæ cursum vehementer impediunt. Ac proinde proficere volenti maxime necessarium est, vt circa earundem mortificationem vigil & sollicitus sit: cum potissima viæ spiritualis pars in eo consistat, vt anima quieta sit & pacata: Et certè modicæ perfectionis indicium est, cum quis propter minima quæque turbatur, adeo vt hinc certissimum perfectionis adeptæ argumentum sumere liceat. Quare cum scire lubet, ad quem perfectionis gradum peruenieris, animaduerte: an tribulationibus & aduersitatibus occurrentibus, de tranquillitatis statu dimouearis: an verò placido, tranquillo, & resignato animo, omnia quæ di-
uina

uina permissione tibi accidere possint, de manu Domini suscipias.

Anima enim quæ magnum in via DEI profectum fecit, est sui ipsius Domina, & non aliter diuina ope suffulta, in omnibus euentibus, casibusque aduersis immota manet, ac scopuli marini, qui nullis oceani sæuientis fluctibus, cædunt: aut an-nosæ quercus, quæ nullis ventorum flatibus commouentur.

Modus maculam inquietudinis & impatientiæ cordis eluendi.

PRIMVS est, Considerare, infig- *Bona probis*
nem fructum atque ingentia bona, & improbis
quæ ex impatientiæ mortificatione *communia*
relaturus es: Quod ut paulò expli- *que sint.*
catiùs fiat, notandum est: Bona quæ-
dam esse bonis & malis communia;
ut sunt diuitiæ, sanitas, cæteraque
bona temporalia, & trāsitoria: quæ *Bona probis*
dam bonis duntaxat propria, in qui- *propria.*
bus improbi nullam omnino par-
tem habent, ut sunt tranquillitas &
pax mentis; dominiū absolutum in

omnia bona temporalia, ne quicquam eis noceant: victoria passio-
nem: & spiritus libertas, sicut ait

Proverb. 12. Sapiens. Non contristabit iustum, quic-
quid ei acciderit, impij autem replebuntur
malo. Hæc improbi nulla ratione ha-
bent, qui quot passionibus labo-
rant, quot concitatos animi motus
sentiunt, tot perturbationibus ve-
xantur. Ad hæc bonis secreta qua-
dam dona à benignissimo ipsorum
Parente IESU Christo, quem me-
dullitus amant, conferuntur, tam
dulcia, tam suavia, tamque gustatui
iucunda, ut nemo sciat qui accepit,
& nisi per experientiam in seipso
didicerit, quid dicam intellecturus
minimè sit.

*Fauores
bonorum.*

1. Cor. 2.

Dona hæc insignia, de quibus lo-
quimur, S. Paulus, licet subobscurè,
intellexit, quando ait: *Sapientiam au-
tem loquimur inter perfectos: sapientiam
verò non huius seculi, neque principum hu-
ius seculi qui destruuntur: sed loquimur
Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita
est.* Et alibi cum dicit: *Sapientibus &
insipientibus debitor sum.*

Rom. 1.

Deni-

PARS PRIMA. 81

Denique ut vno verbo absoluam: hi bonorum fauores per vniuersam sacram scripturam varijs verborum inuolucris velantur, & sub pretiosissimis & pulcherrimis mysticorum sensuum, & allego-
 garum, margaritis latitant.

SECUNDVS modus est. Omni tempore, quoad fieri potest, animo iucundo & læto esse: *Animus gaudens etatem floridã facit: Spiritus tristis excutit ossa.* Hinc S. Pater noster Franciscus adhortabatur Fratres suos, ut semper in IESU Christo gaude-
 rent.

*Prouer. 17.
 Quid iuuat
 letitia cor-
 dis.*

Quod ut fiat, necessariũ est, mag-
 nam sibi in tribulationibus & per-
 turbationibus vim facere, seque ad
 sanctam lætitiã cogere: vnde Ec-
 clesiasticus. *Deprime cor tuum, & sus-
 tine.* Eccles. 2.

TERTIVS modus est: Expen-
 dere secum eximiam illam promif-
 sionem, qua mundis & quietis cor-
 de pollicitus est; eos Dei filios nun-
 cupandos esse: cùm ait: *Beati pacifici,* Matt. 5.
quoniam filij Dei vocabuntur. Hæc

D 5 namq;

*Pacifici cor-
dis beati
sua.*

82. **SPECVLVM ANIMAR**

namque sola Consideratio, quod ho-
mo propter pacem cordis Dei filius
connumerandus sit, hanc maculam
efficaciter eluere poterit.

*De suiipsius quaestione,
Macula VIII.*

CAPVT IX.

Ephes. 5.

*Natura ma-
litia occulta.*

NEMO vnquam carnem suam odio ha-
buit. Vna ferè omniū præcipua,
& maxima est labes propriæ quaestio-
nis, quandoquidē homo, quam-
uis in diuino seruitio sibi videatur
omnia propter amorem Dei agere:
nihilominus habet in seipso latens,
secretum quoddam vitium siue pro-
pensionem naturæ ad sui quaestio-
nem: qua fit vt sæpè sub eo prætextu
quod Dei honorem spectet, seipsum
quærat: quare nisi Dei seruus curam
omnem adhibeat, ad vitium hoc ra-
dicitus excindendum, & maculam
hanc funditus perpurgandam, in san-
cto perfectionis itinere, maxima
damna atque detrimenta sentiet.

*Amores duo
seruili &*

Est autem hic amor, adeò insitus
& innatus naturæ nostræ, & magna
arte

PARS PRIMA. 33

arte & cautione optima sit ad dignoscendum, quando amor iste vitij, quando virtutis sit: Quando videlicet nosipfos, quando Deum, aut virtutem purè, & simpliciter quæramus.

Sunt enim hi duo amores, seruilis nimirum & filialis, in operando adeò sibi similes, vti duo capilli vnitus capitis, qui ab inuicem facilè discerni nequeunt; cum tamen admodum dissimiles & diuersi sint in intentione: quia filialis amoris præcipuus scopus in malorum fuga ac virtutum exercitijs est: Deum cognoscere, venerari, honore afficere, propitium sibi reddere, ei placere ac gratias agere, atque in omnibus ea quæ ipsi acceptissima, sanctissimæque voluntati eius magis conformia sunt, inquirere, amplecti, & perficere. Quibus ferè contraria facit seruilis amor, quem ex tribus his indicatijs agnoscere licebit.

Primum est: Cum quis in mali deuotione, ac boni operatione, ad seipsum semper respicit, omniaque

Indicia ex quibus cognoscitur seruilis amor.

D 6 aut

aut pro euasione confusionis alicuius, vel poenae, aut utilitatis alicuius respectu agit. *Secundum*; quando opera sua magni aestimant, ac se præclara quædam atque laude dignissima operari, plurimumque per ea mereri, sibi persuadet: sicque ex donis diuinis in superbiâ erigitur, atque in illis sibi magnopere placet.

Tertium indicium est: Quod in virtutum studijs minimè desudaret, nisi remunerationem aliquam, siue in hoc sæculo, siue in futuro, se consecuturum speraret. Qui eiusmodi sunt, in pessimo statu sunt, & donis Dei ad maiorem suam damnationem abutuntur. Necessarium itaque est, ut seruus Dei hæc diligenter aduertat, atque in hac macula eluenda plurimū studij atque operæ ponat.

*Modus eluendi maculam quasi-
tionis superius.*

Necessariū PRIMVS modus labem hanc
est intentionem in malis fugiendis deformem eluendi & mundandi
est: Intentionem rectam, tam in malis quæ fugimus, quam in bonis quæ
agimus,

agimus, assumere: & diligenter dis- *bonis a-*
 quirere, cur hoc vel illud aggredia- *gendis recti-*
 mur: cur hoc vel illud deitemus: *ficare.*
 intentioneque accuratè discussa,
 animam suam hoc pacto alloqui.
 Adestum anima: dic quæso cur pec-
 catum hoc vitas? Aut cur actionem
 hanc aggredi pergis? Quid est quòd
 te permouet, ad carnem inedia, ie-
 iunijsque macerandam? vigilijs, cili-
 cio, flagellis, alijsque rebus asperis,
 & duris edomandam? Quid impel-
 lit te ad benefaciendi studium, &
 eleemosynas in pauperes erogan-
 das? Moxque vt maculam quam pi-
 am inuenerimus, illam mundare &
 firmiter secum statuere, omnia quæ
 agimus solius Dei amore nos ag-
 gredi velle. Atque hoc propositum
 & intentionem sæpè renouare, ac
 nosmetipsos Deo in omnibus & per
 omnia sine vlla contradictione in
 supremum illius beneplacitum of-
 ferre. Hæc est pulcherrima & com-
 pendiosa methodus breui magnos
 in vita spirituali progressus faciendi.

TRE autem gradus habet in- *Intentio*
 D 7 tentio:

*tres habet
gradus.*

*Intentio re-
cta.*

Intentio: Est enim intentio recta: est intentio simplex: est deniq; intentio Deiformis. Intentio recta illa est, cū bona quæ agimus, aut mala quæ vitamus, simpliciter propter amorem Dei operamur aut fugimus: hæc intentio quāuis recta sit, nō tamē sufficit ad perfectionis adeptiōē: quia nō quærit simpliciter Deū, quamuis pro fine omniū operū Deū habeat, sed varijs curis, sollicitudinibus, & perturbationibus, vitæ actiuae distinetur, atque in multadistrahitur.

*Intentio
simplex.*

Simplex autē intentio perfectior est: quia cæteris omnibus relictis ad Deum solum se cōuertit, vt ipso perfruatur, ac in ipso gaudeat: hæc spectat ad vitam contemplatiuam, ac proinde simplex vocatur, quia non tantū recta est, dum omnia propter amorem Dei peragit, sed etiam simplex, quia in Deo simpliciter quiescere appetit: Huic tamen intentioni etiam labis aliquid inhærere potest, si nimium sibi anima complacet in dulcedine contemplationis.

Intentio

Est & tertia intentio quæ Deiformis

mis appellatur; quæ in omnibus & Deiformis.
per omnia se diuinæ voluntati, con-
format, atq; in sanctissimū eius be-
neplacitum resignata, ipsi cōmittit,
vt sensibilem dulcedinē vel largia-
tur, vel tollat: Quam si largitur, eam
humiliter acceptat, eiq; gratias agit,
in cæteris nihil præterquā gloriam,
honorem, & diuinū beneplacitum,
tum in aduersitate, tum in prosperi-
tate, quærit. Hæc pertinet ad supre-
mum gradum vitæ contemplatiuæ.

SECUNDVS modus maculam
propriæ quæstionis eluendi est; Li- *Quomodo*
brum cognitionis suiipsius sedulo *mortifican-*
cuoluere, in eoque perdiscendo dies *da sit qua-*
cum noctibus iungere. Certū namq; *sitio sui per*
est, quòd quisquis probè seipsum *cognitionem*
cognouerit, non modò seipsum non *suiipsius.*
quæret, sed etiam vehementer ab-
horrebit: Ex sui etenim cognitione,
nascitur ingens illud odium, quo
præcipui quique Sanctorum in seip-
sos exarserunt, atque semetipsos
pro posse contempserunt & omni-
bus substrauerunt: ita vt etiam cū
ab alijs respiciatui haberentur, &
ludi-

88. SPECVLVM ANIMAE
ludibrijs ac inuersionibus exciperentur, gauderent.

TERTIVS modus; in sanctę humilitatis libro perdiscendo, totum studium ac industriam collocare, frequentes humilitatis actus exercere, atque eam semper præ oculis habere, ac de ea cogitare. Est enim verè summi & cœlestis ædificij fundamentum.

*De gloria & honore mundano,
Macula I X.*

CAPVT X.

x. Ioan. 2.

Tria principalia peccata, quę totū mundum inficiunt.

OMNE quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitę. Hęc sunt tria illa Cerberi capita, quę vniuersum mundum sua virulentia inficiunt: Hęc est macula triplex, quę cuncta foedè contaminat & polluit: Concupiscentia nimirum carnis, id est, luxuria & gula: Concupiscentia oculorum, id est, auaritia: Et superbia vitę: De prioribus duabus aliqua iam diximus, de tertia verò, superbia, nunc agemus. Quę potissimum generatur

neratur & nutritur, gloria & honoribus huius mundi. Ad huius vitij, cū Deo præ cæteris omnibus maximè exotum atque execrabile sit, extirpationem, necessarium est vt contra illud totis viribus arma sumamus, & aduersus illud decertemus, atque ea omnia, ex quibus generari posset tollamus atque amputemus.

Itaque Dei seruus vt huic vitio *Honores mundi animata tanquam serpentes* fomenta subtrahat, omnem huius mundi gloriam non aliter ac serpentes, & dracones fugiat, quando quidem naturæ humanæ valdè familiare & ingeneratum est desiderium honoris & prælationis, quo videlicet alijs dominari & anteferri appetimus: & nisi Dei seruus milenis oculis diligenter circumspexerit, facillimè offendet & labetur: Fugiat igitur honores ac dignitates, & nisi per necessariam, & simplicem obedientiam ad eorum susceptionem compellatur, nequaquam illis se implicari sinat, nisi mille maculis & deformitatibus turpissimis aspergi, & contaminari velit.

Non

*Honores
spirituales
siue tempo-
rales non
impediunt
perfectiōē.*

Non id dicimus neminem perfe-
ctum esse posse in dignitatibus &
prælationibus, siue temporalibus,
siue spiritualibus, cum contrarium
innumera Sanctorum exempla te-
stentur; sed admodum periculosum
esse: multoque securiorem vitā eos
agere qui ab ijs soluti & liberi sunt,
cum multi propter eas æternā dam-
nationem incurrerint, qui forsitan
sine illis saluati fuissent.

*Quidem ho-
norem que-
rere debet
anima.*

Tu autem Anima IESV Christi
sponsa, si verorum honorum cupi-
ditate flagras, hoc tibi maximè glo-
riosum & honorificum ducito, si
plurima pro amore IESV Christi
sponsi tui perpetiaris: Quemadmo-
dum in hoc gloriabantur Sancti A-
postoli, de quibus ait Lucas in Actis
Apostolorum. *Ibant Apostoli, gauden-
tes à conspectu concilij, quoniam digni ha-
biti sunt pro nomine IESV contumeliā
pati.* Et S. Paulus dicebat. *Gloriamur in
tribulationibus.* Et rursus. *Mihi autem
absit gloriari, nisi in cruce Domini mei IESV
Christi.*

Act. 5.

Rom. 5.

Gal. 6.

Neque enim, ut summam di-
cam,

PARS PRIMA.

eam, verbis exprimi potest, quam
nociua fit mundi gloria & honor.
Reliquum est vt videamus quomo-
do macula hæc mundanda sit.

*Modus eluendi maculam gloria &
honoris mundani.*

TRES sunt modi maculam hanc,
si ea aspersi & cōtaminati fuerimus,
mundandi; aut si necdum ea infecti
sumus, impediendi ne locum in no-
bis reperiat.

PRIMVS est: Considerare peri- *Honorum*
cula tum temporalia & corporalia, *pericula.*
tum spiritualia, quæ honoribus cō-
iuncta sunt, & exempla eorum qui
honorum occasione, vel in corpore,
vel in anima periclitati fuerunt, sibi
in memoriam redigere.

SECUNDVS est: Honorum va- *Honorum*
nitatem & momentaneam duratio- *vanitas.*
nem animo reuoluere, quandoqui-
dem non aliter ac fumus breuissi-
mo temporis spatio disparent, &
evanescent.

TERTIVS est: Molestias, per- *Honorum*
turbationes, & fastidia quæ digni- *molestie.*
tates

92 SPECVLVM ANIMAE
tates comitantur, necnō innumera
impedimenta, quæ ipsa animæ ad
perfectionem anhelanti, atque per
orationes, meditationes, & contem-
plationes sponso suo se vnire cu-
pienti obijciunt, secum expendere.

*De Curiositate,
Macula X.*

CAPVT XL

Genes. II.
VENITE faciamus nobis ciuitatem
& turrim cuius culmen pertingat ad
cælum, & celebremus nomen nostrum, an-
tequā diuidamur in vniuersas terras. In-
signis macula & maximum impedi-
mentum est: in rebus suis curiosita-
ti studere. sunt enim nonnulli inter
illos etiam qui religionem ac pieta-
tem vnicè colunt, seq; ad magnum
perfectionis gradum peruenisse si-
bi persuasum habent, qui curiosita-
tibus quarundam minimarum rerū
immerfi sunt, nec, eò quod exigua
ipsis esse videantur, ab hac fraude si-
bi cauent: verū licet modicæ vide-
antur, maximum tamen animæ de-
ximentum adferunt.

Capite

Capite nobis vulpes paruulas, que demoluntur vineas: ait Sacra Scriptura in Canticis. Vulpes paruulae sunt peccata venialia, & res quaedam minimi ponderis, quae si non apprehendantur & igne absumantur, vineas vberes & fructiferas animarum inuadunt, corrumpunt, & deuastant: impediuntque ne dulce contemplationis vinum de illis exprimatur. Itaque opus est singulari sollicitudine & vigilantia in his minimis rebus extirpandis, quarum vna est curiositas.

Hanc autem curiositatem reperire licet in rebus quibuscumque, siue in magnis siue modicis: in nouorum rebus extirporum perceptione: in palatiorum, aedium & cubiculorum aedificatione: in vestium usu ac preparatione: ita ut ne minima quidem Anachoretae cellula ab ea immunis sit. Curiositas hac quaeri potest in perexiguo libello, in librorum clausuris, in veste abiectissima & rigido sacco confecta: Imò diabolus suasionibus suis circumuenire nos potest

Cant. 2.

Vulpes paruulae sunt peccata venialia.

Curiositas

in omnibus

rebus extir-

porum.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

fit.

test vt eam incurramus in cratere ligneo, quo ad potum vtimur: Et quod amplius est, cunctis rebus & actionibus nostris paruula & vafra hæc vulpes latentes sese infert & irrepit: ac proinde seruus Dei semper sibi præsens sit, sui curam diligentem gerat, solamque in cunctis necessitatem quærat, nullo ad earum curiositatem respectu habito, modo ei secundum statum suum vsui sint.

*Signa ex
quibus cog-
noscitur cu-
riositas.*

Cognoscitur curiositas hæc ex signis sequentibus. *Primum* ex eo; cum homo interim dum res illa vel per se aut per alios absoluitur, & conficitur multis cogitationibus, dum sollicitus est vt benè fiat, molestat; magnamque animi sentit inquietudinem, si eciam dum ad orationem sese componit.

Secundò, quando ea iam confecta propter modicum vitium in ea inuentum, vehementer commouetur & perturbatur.

Tertiò, quod indicium curiositatis manifestissimum est: quando eam iam confectã, propter exiguum quid

quid quod ad perfectionem ei de-
est, discindit, & denuo refici finit.

Quarto, quando eam iam de inte-
gro refectam diligenter contem-
platur, idque cum magna animi
anxietate, atque si aliquid repperit
quod sibi minimè placeat, murmu-
rat, & turbatur.

*Modus eluendi maculam cu-
riositatis.*

PRIMVS modus maculam hanc
abluendi & penitus delendi est: Pro
usu suo vitiosa & defectuosa elige-
re quæ intuentibus minimè probè-
tur: sua etiam imperfectè perficere,
vt de nobisipfis victoriam conse-
quamur.

*Curiositas
quomodo
tollitur.*

SECUNDVS modus, qui contra
curiositatem novos rumores perci-
piendi præcipuè militat, est: Diui-
narum rerum attenta confideratio:
sunt etenim adeò singularia, pul-
chra, & inaudita vt Christus dicat.

Apoc. 21.

Ecce noua facio omnia.

Quales no-

O quàm insolitæ nouitates, quàm
exoptati rumores, quos sacræ nobis
literæ fiderare.

*uitates de-
beamus de-*

9 96 SPECVLVM ANIMAE
 litteræ propoſant: quòd Deus tri-
 nus & vnus fit, Trinus in perſonis,
 vnus in eſſentia: quòd è nihilo mun-
 dum creauerit: quòd infinitam An-
 gelorum multitudinem condiderit,
 quòd innumeras animas ſibi famu-
 lantes, & ſe diligentes habeat: quòd
 humanâ carnem aſſumpſerit; quòd
 pro huius myſterij confectione, coe-
 leſtem nuntium ad virginem, MA-
 RIAM nomine, præmiſerit: quòd
 eandem Spiritus Sancti virtute fecun-
 dauit: quòd is, quē Beata vir-
 go vtero conceperat, Deus verus &
 homo fuerit: quòd nouem menſi-
 bus exactis, eum in ſtabulo pepere-
 rit: quòd Virgo ante partum, in par-
 tu, & poſt partum permanſerit: Hæc
 & mille auditu digniſſima, ſunt no-
 uitates, quas vellem curioſi audire
 deſiderarent, quas Propheta Abacuc
 conſiderans ait. Domine audiui auditi-
 nem tuam & timui Vel ſecundum ver-
 ſionem Septuaginta. Conſideraui opera
 tua & obſtupui.

Abacuc 3.

TERTIVS eſt: Penſare quòd o-
 mnia terrena hæc & tranſitoria ni-

hil

hil sint nisi vanitas: *Vanitas vanitatum*
 & omnia vanitas, ait Ecclesiastes.
 Quod si secum attentè consideraue-
 rint, sola necessitate contenti erunt:
 curiositatemq; curiosis relinquent.
 Si namque mihi sufficit parua cellu-
 la, cur eam curiosam & amplam ha-
 bere cupiam? si tibi & familiæ tuæ
 sufficit pro necessaria habitatione
 honesta domus, cur pro ea magnifi-
 cum & spatiosum palatiū exstruis?
 si pro corporis mei cinctura gros-
 sus funis mihi satis est, cur alium
 candidum, subtilem, affabreque fa-
 ctum quærā? Si mihi pro signis siue
 registris Breuiarij, fila aut cartarum
 particulæ aut imagunculæ aliquot
 deuotè sufficiant, cur eadem ex bys-
 so contexta, colorum varietate di-
 stincta, ac percuriosa expetam?

De vana gloria,

Macula XI.

CAPVT XII.

C*um ieiunatis nolite fieri sicut hypocri-
 te tristes. Ingens & admodum
 turpis est vana gloriæ macula, pro
 eluendum.*

Matt. 6.

*Vana gloria
 difficilis ad
 eluendum.*

E

qua

qua eluenda, multis aquis & smigmatibus, singularique diligentia & industria opus est. Etenim nisi seruus Dei omni studio & cōtentione ab hac labe se liberare cōnitus fuerit, loco serui Dei, constituetur martyr Diaboli, dum carnem quidem suam inedia, ieiunijs, vigilijs, flagellis, alijsque rebus duris & asperis atterit, & martyrizat: per vanam verò gloriam, omnium horum iacturam patitur, & pro labore suo infernum lucrificat.

*Hypocrita
martyres
Diaboli.*

*Vana gloria
quàm sub-
tilis.*

Vehementer subtile est vitium vanæ gloriæ, & quod admiratione dignum est, cū maxima & insigni macula animam contaminet, vix tamen ea cernitur.

Nascitur autem vt plurimum, ex ipsis bonis & præclaris pietatis actionibus: quapropter cæteris vitijs est perniciosius, nullumque est inter omnia, quod maioribus damnis animam piā afficiat, quodque Deo magis displiceat.

*Exemplum
de Beata*

Hinc legimus de Beata Clara de monte Falcone, quod propter ex-
guam

quam tentationem vanæ gloriæ, *Claramon-*
subtractus ei fuerit à DEO annis *tis Falconis.*
quindecim, diuinæ dulcedinis &
spiritualis illuminationis, influxus:
nec prius potuerit eum recuperare,
quamuis multis lachrymis, ieiunijs,
cilicijs, flagellis & orationibus
Deum instantissimè deprecaretur.

Hæc vana gloria seruos fideles *Vana gloria*
ab infidelibus secernit, qui alioqui *discernit in-*
vix dignosci possent, cum eadem fe- *ter veros &*
rè opera exerceant: Sicut enim ve- *fictos Dei*
rus Dei seruus ieiunijs & inedia *seruos.*
carnem affligit, orationibus conti-

nuis incumbit, largas in pauperes
eleemosynas erogat, & alia præcla-
ra pietatis opera facit: Ita fictus, ap- *Veri & ficti*
parens, & infidelis seruus, secundum *serui Dei in*
exteriore speciem eadē frequenter *quibus dif-*
operatur: sed in hoc ab altero dif- *ferant.*

fert, quod omnia ferè propter vanā
gloriā faciat, vt nimirū hominibus
placeat, & laudes humanas, aurās-
que populares aucupetur: At nō ita
verus Dei seruus, qui ea solius Dei
amore perficit, vtque illi tantum-
modò per ea placeat, studet. Quare

100. SPECVLVM ANIMAE
vnicuique in operum suorum confi-
deratione, sineque illorum expen-
dendo, maxima diligentia & cauti-
one opus est, vt si opera eius vanæ
gloriæ labe conspersa fuerint, eam
eluere valeat: si verò hac macula
necdum inquinata fuerint, prospici-
giat, ne hac labe contaminentur.

*Modus eluendi maculam vanæ
gloriæ.*

*Quomodo
collatur va-
næ gloriæ.*

PRIMVS modus maculam hanc
perpurgandi est, considerare no-
stram vilitatem: scelerum nostrorum
multitudinem & foeditatem: no-
stramque erga Deum ingratitudinem,
qui sine vllis nostris meritis, imò
plurimis flagitijs nostris prouoca-
tus, nos à peccatis extraxit: gratia
sua præuenit & confirmauit: & à
multis alijs criminibus, in quæ in-
currissemus, præseruauit.

*Opera no-
stra nulla
sunt.
Luc. 17.*

SECUNDVS modus est. Animo
expendere opera nostra nulla esse.
De quibus Christus discipulis ait
*Cum feceritis omnia, dicite quia serui in-
utiles sumus. Qui itaque opera sua
bona*

bona quamuis infinita diligenter ad hanc Christi sententiam expendit & examinaverit, utique existimabit sine diuina gratia illa prorsus inutilia esse, ut ait Christus.

TERTIVS modus est. Cogitare quod si Deus, eam gratiam quam nobis largitus est, alteri contulisset, multo nobis maiora operatus esset: Hic possemus in memoriam nobis reducere, quam multa & præclara sancti egerint, quamque opera nostra si cum illorum operibus conferantur, perexigua sint. Præterea reuoluere, quod vel hodie peccator aliquis conuerti posset, qui plura bona opera efficeret, quam nos vel agamus, vel egerimus, vel vnquam acturi simus.

QUARTVS modus est. (Ut numerum ternarium excedamus, cum vitium hoc cætera omnia superet.) Fugere & abhorrere omnem laudem, honorem, & fauorem humanum, quoad fieri potest, toto corde desiderando pro honore ac veneratione, qui nobis exhibetur, ab omni-

*Fugiendus
est omnis
honor.*

102 SPECULVM ANIMAE
bus contemni, vilipendi, & ludibrio
haberi. Denique in virtute sancta
humilitatis acquirenda plurimum
operę ac studij collocare, ac seipsum
non aliter ac Dæmonem quendam
odisse, fugere, & horrere.

*quàm vile
sit propositū
sepe renouare.* QUINTVS modus est. Sæpe
proposita renouare, & intentionem
ad verum scopum dirigere, ac seip-
sum & omnia opera sua toto corde
diuinę maiestati offerre.

*De distractione animi,
Macula XII.*

CAPVT XIII.

*Proverb. 4.
Damna que
ex distracti-
one cordis
proueniunt.* OMNI custodia serua cor tuum, ait
Sapiens: Magnum impedimen-
tum, quo anima quę Deo vniri de-
siderat, à scopo suo præpeditus, est
Nimia mentis distractio, dum non
custodit cor suum, nec cogitationi-
bus frænū inijcit: sed eas quocum-
que voluerint, liberè diuagari per-
mittit. Quo fit vt omnis in ea deu-
tionis ardor extinguatur, lenteque
ac oscitanter spiritualem semitam
perambulet: ac semper frigida, &
qual

quasi gelu quodam torporis con-
stricta, permaneat.

Itaq; ô Anima, certo scias, quam-
diu cor tuum ab omni alia imagine
non perpurgeris, sed liberam ei
facultatem per mundum quocunq;
libuerit diuagandi permiseris, nun-
quam ad verum & syncerum DEI
amorem pertinges: qui cum sit pu-
rissimus, nulli alieno amori permis-
ceri potest.

Indicium autem ex quo mentis
& cordis distractiones agnoscas,
hoc habe: Diligenter teipsam exa-
mina num colloquijs de rebus diui-
nis oblecteris: an verò maiorem ex
bellorum, aliorumque nouorum
rumorum auditu, voluptatē capias:
num delectabile tibi sit cum alijs
conuersari, confabulari, ridere, io-
cari, similibusq; recreationibus in-
dulgere: tum enim manifesta est a-
nimi tui distractio.

Cor Deo

Is namq; qui cor habet verè pur-
gatum & Deo unitum, semper cum
Deo loquitur, de Deo cogitat, siue
ambulet, siue sedeat, siue manducet, *sur.*

E 4

siue

siue bibat, siue aliud quidlibet agat, imò omnia quæ audit, videt, odoratur, gustat, & tangit, ad Deum refert, ei gratias agendo, eumque iugiter laudando, alioque docendo & exhortando ad similia; vt Deum, quem tanto operè diligit, & ipsi diligant, laudent, ei seruiant, & cum eo assidue sermocinentur.

Imò si quandoque (quod frequenter dum in hac vita sumus, contingit) cor eius à DEO vana quapiam cogitatione abstrahatur, mox vt in se reuersus fuerit, dolet, ingemiscit, de sua instabilitate conqueritur, & contra semetipsum iratus, poenas à se per pectoris tunctionem, flagellationem, aut alterius poenitentiae usurpationem, repetit: & Deum tanquam grauissimi sceleris & sacrilegij reus, humillimis precibus, pro indulgentia obtinenda rogat: propositum denuò innouat: & se totum in brachia dilecti sui proijcit: eum instanter deprecatur, ne in posterum in similes distractiones se labi patiatur.

Modus

Modus eluendi maculam distractionis cordis.

PRIMUS modus est: Meditatio- *Necessarium*
nibus sacris intendere: quia cor no- *est in medi-*
strum simile est igni, qui semper ar- *tationibus*
det, nec vnquam quiescit; ita & cor *occupari.*
nostrum semper in aliquo vult disti-
neri. Ac proinde vt ab alijs rebus ab-
strahatur, necessarium est, illud san-
ctis meditationibus & pijs cogita-
tionibus occupare: Quod vt fiat,
optimum remedium fuerit, singulis
vigintiquatuor horis, vnum Domi-
nicæ passionis mysterium sibi ac-
curatè meditandum assumere, vti
nos in sanctæ orationis hortulo, qui
secunda huius libri pars est, doce-
bimus.

SECUNDVS est. Silentium & *Utilitas si-*
solitudinem diligere, conuersati- *lentij.*
ones hominum, quantum fieri po-
test, deuotare. *In silentio & spe erit for-*
titudo vestra, ait Esaias.

Esa. 30.

TERTIVS est. Considerare,
quantorum bonorum interea dum
distractus es iacturam facias: quia

Eccles. 4.

tempus illud quo animus, hinc inde vagatur, perdis, cum nihil tempore pretiosius sit; unde Sapiens: *Fili conserva tempus*. Quare ne temporis adeo pretiosi detrimentum accipias, esto semper in praeclaris & pijs actionibus occupatus, & dum operibus externis intendis, mysterium aliquod sanctissimae passionis Christi, aut aliud aliquid pium menti tuae meditandum propone, si ab hac macula liberari cupis.

Quomodo
acquiratur
puritas cor-
dis.

Demum pro acquirenda hac cordis puritate, opus est ut eam feruentibus à Deo precibus exposcas, quandoquidem est adeo difficilis, ut sine speciali Dei munere & adiutorio conquiri nequeat. Et Christus dicat, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*.

Matth. 5.

De cordis tristitia,
Macula XIII.

CAPVT XIIIIL

Prover. 17.
Tristitia
nocumenta.

ANIMVS gaudens, etatem floridam facit, spiritus autem tristis exsiccat ossa. Eadem diligentia, quam in praedictis

PARS PRIMA. 107

dictis maculis eluendis adhibendam docuimus, in macula tristitiæ & amaritudinis perpurganda opus est: Cuius eluendæ methodum antequam tradamus, primum vnde tristitia hæc & amaritudo proficiatur, explanabimus.

E quinque fontibus turbulenta hæc aqua scaturit.

Primus est, bona opera.

Secundus est, immortificatio nostra.

Tertius est, inuidia.

Quartus est, desiderium propriæ complacentiæ.

Quintus est, propria malitia. Quorum singulos paulo fusius prosequemur.

Primum igitur amaritudo cordis originem habet, ex priorum bonorum operum præsumptione: Dum nimirum illi, qui hac macula contaminati sunt, opera sua magnificiunt, se magna & præclara quædam præ cæteris agere sibi persuadent, aliorum opera præ suis contemnunt, nulliusque momenti esse

*Tristitia
vnde nascatur.*

*Primus
fons.*

Luc. 18.

S. Grego-
rius.Secundus
fons.

centent, sicque super alios arroganter extolluntur, & cum Phariseo aiunt. *Non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus.* Sanè veritatem loquendo, nullum hominum genus his periculosius est, qui non modò de suis operibus magnificè sentiunt & gloriantur, sed etiam aduersus alios, quos in crimen aliquod labi conspiciantur, superbia elati, facilè indignationem concipiunt: cùm, vt S. Gregorius ait: vera iustitia compassionem habeat, falsa verò indignationem, erga homines fragiles & peccatores.

Secundò, amaritudo ortum ducit ex propriæ naturæ immortificatione: Qua maximè subditi contra praelatos suos & superiores, qui mores illorum disciplinæ seueritate astringere, aut eos ad obedientiam aliquam licitam cogere, aut crimina illorum punire contendunt, commouentur: amaritudinemque concipiunt, & in eos venenatas linguas suas per murmurationes, con-

nitia

uitia & detractioe, distringunt.

Tertiò, amaritudo initium habet *Tertius*
ex inuidia, qua aduersum alios fla- *fons.*
grant, adeoq; ex bonis eorum ope-
ribus contristantur & affliguntur:
omniaque quantumuis præclara in
malam partem interpretantur.

Quartò, amaritudo hæc oritur ex *Quartus*
desiderio propriæ cōplacentiæ, dū *fons.*
nimirum supra cæteros laudari &
honorari appetunt, atq; si alios sibi
præferri, aut amplioribus honori-
bus affici cōspiciant, perturbantur.

Quintò denique à propria peruer- *Quintus*
sitate & malitia nascitur, cum quis *fons.*
ipse facinorosus, flagitijsq; plenus
existens, alios similiter tales esse
iudicat, omnesque sui similes, aut
etiam peiores esse desiderat.

*Modus eluendi maculam tri-
stitiæ cordis.*

UT remedium huic vitio adhi-
beatur, opus est quinos illos fon-
tes, è quibus originem habet, per-
purgare: ac proinde iuxta nume-
rum fontium, è quibus hæc macula

E 7 scatu-

HO SPECVLVM ANIMAE
scaturit, totidem quoq; modos eam
mundandi statuemus.

*Opum
nostrorum
vilitas.*

PRIMVS modus est: Confide-
rare operum nostrorum exiguum
aut penè nullū valorem: & nostram
vilitatem, atque omnes nobis præ-
ferre, operaque eorum nostris me-
liora esse, iudicare.

*Mortifica-
tionis & hu-
militatis
commoda.*

SECUNDVS est: Nostri ipso-
rum mortificationi studere, & su-
perioribus in omnibus nos subij-
cere, non tantū non murmurando,
sed etiam omnem illis reueren-
tiam & obedientiam deferendo, il-
losq; rogando vt nos mortificare,
castigare, ac deprimere velint, dūq;
hoc faciūt, eis gratias agere, & nos
omni confusione dignos arbitrari.

*Invidia vt
tollatur.*

TERTIVS est, his quibus inui-
demus, benefacere, Deumque pro
illis rogare, ac cauere, ne de illis
vnquā malè loquamur, nec illis qui
de illis sinistrè sentiunt & loquun-
tur aures faciles præbeamus: sed ab
aliorum calumnijs illos defendamus,
atque in omnibus eos laudabi-
les prædicemus.

QVARTVS

PARS PRIMA. III

QUARTVS est, eisdem uti remedijs quibus vanam gloriam profligandam esse docuimus: ut alios laude, nos verò omni vituperio & confusione dignissimos reputemus.

QVINTVS est: Mores corrigere, vitæ prauitati nuncium remittere, sanctarum virtutum exercitijs nos dedere, & speciatim in dilectionis exercitijs, & Dei, ac proximi amore nos exercitare: Quod fuerit remedium optimum omnes has amaritudines è corde auferendi: neque enim fieri poterit, ut hæ maculæ de corde perfectè abluantur ac deleantur, nisi prius cor suauitate ac dulcedine diuini amoris repletum fuerit. Quo facto facillimè delebuntur.

*De cogitationibus & operationibus intellectualibus,
Macula XIV.*

CAPVT XV.

DILIGES Dominum Deum tuum, & Luc. 10.
proximum tuum sicut teipsum. Hæc
fuit

¶ **IN SPECVLVM ANIMAE**

fuit Christi responsio, quando à Legifdoctore interrogatus fuit: *Magister quid faciendo vitam eternam possidebo?* Quibus subiungit Euangelista:

Matth. 22. *In his duobus mandatis tota lex pendet & propheta.*

Perfectionis summa in amore consistit. Tota namque perfectionis summa in amore consistit: Et anima quæ in amoris exercitijs quotidie proficere totis viribus non satagit, nescio quomodo ad sublimes perfectionis gradus aspirare possit: *Introduxit me rex in cellaria sua*, ait sponsa. *Vulnerasti cor meum in vno crine colli tui, & in vno oculorum tuorum: oculi animæ sunt intellectus & voluntas, vulneratum itaque se ait sponsus in vno oculorum sponsæ, quia anima voluntatis oculo ferit cor sponsi tui.*

Cant. 3.

Cant. 4.

Quomodo profectum facias in via perfectionis. Anima igitur quæ in via perfectionis progressum facere cupit, in schola amoris dies noctesque defudet, operationibus potius voluntatis, & affectibus amorosis, quàm intellectus utatur: magisq; laboret amare, quàm speculari, intelligere, & libros scientiæ tantum gratia lectitare.

Anima

PARS PRIMA. ● 113

Non hîc librorû lectionē inhi- *Lectio li-*
 mus, cûm lectio librorû piorum & *brorum spi-*
 spiritualium ad profectum facien- *ritualium*
 dum plurimum conducatur: nec etiâ *quâm vi-*
 dicimus intellectu vtendû non esse, *lis.*
 quia operatio intellectus necesse
 est, vt præcedat operationē volun-
 tatis: nam voluntas, vt ait Philoso-
 phus, non fertur nisi in præcogni-
 tum, & S. Augustino teste: Inuisa di-
 ligere possumus, incognita nequa-
 quam: sed affirmamus non esse vni-
 uersum studium ad speculationem
 & intelligentiam tantummodò cō-
 ferendum, quemadmodum faciunt
 qui sciendi duntaxat causa literis
 operam dant: quia, valdè differens
 est via scientiæ, à semita caritatis, &
 perfectionis.

*Error mul-
 torum in-
 signis.*

In hunc errorē labuntur, qui ad
 orationem se daturi, aut diuina SS.
 Trinitatis, aut Incarnationis my-
 steria: aut virtutes & excellentias
 Beatæ MARIÆ virginis; aut An-
 gelorum pulchritudinem: aut SS.
 Eucharistiæ Sacramenti mirabilia:
 aut aliquod aliud mysterium vitæ

I E S V

IESV Christi meditatiuri, minutim
& subtiliter omnia discutiunt, quasi
praelectiones instituturi, aut ad po-
pulum ea de re sermonem habituri
essent; latanturque si novos intelle-
ctus, interpretationes, aut concep-
tus inuenerint, & hos orationem si-
ue contemplationem nuncupant;
sed falluntur vehementer, atque ab
oratione ita frigidi vt accesserunt,
regrediuntur.

Talibus necessarium est, vt con-
tra intellectum suum armentur, ad-
iungantque se parti voluntatis, ma-
gisque amare quam scire studeant,
alioqui ratiocinationes & specula-
tiones, maximo eis impedimento
erunt, ne profectum in via spiritua-
li & perfectionis faciant.

Semita namque perfectionis in
amore consistit: de qua S. Paulus lo-
quens ait. *Adhuc excellentiorem viam*
vobis demonstro. Vbi cum multa in ca-
ritatis laudem subnexuisset, tandem
concludit his verbis. *Maiores autem ho-*
rum est charitas. Maior inquam fide, quia
haec in intellectu, illa vero in vo-
luntate

1. Cor. 12.

1. Cor. 13.

Caritas ma-
ior fide.

luntate posita est: opus itaque est maiorem in schola amoris operam ponere, quàm in schola speculationum intellectus.

Modus eluendi maculam curiosa speculationis intellectus.

PRIMVS modus est; Exercitijs orationum & meditationum multo maximam temporis partem impertiri.

SECUNDVS est, Libris pijs spiritualibus & affectum inflamman-
tibus, potius quàm speculatiuis & scientiam subministrantibus, legendis operam dare, & quicquid in lectione intellectu apprehenderimus, mox ad affectum reuocare, atq; ex ijs pia ad Deum suspiria formare; quemadmodum fecit in omnibus scriptis suis sanctus Bonauentura. Hic scholasticis, speculatiuis, & scientificis Doctoribus (quos speciatim hæc macula respicit, atq; maximè eis impedimentum, ne in schola diuini amoris proficere possint, obijcit) magno labore & industria opus est. Et sanè si verum fateri liceat, homines plerumque simplices & indocti, qui puro
& amo-

Simplices aptiores ad vitam spiritualem quàm docti.

III° SPECVLVM ANIMAE
& amoroso cum affectu ad diu-
num amorem continuò suspirant,
sæpè ad internam vitam accommo-
datiores sunt, quàm viri docti, mag-
na prudentiæ & scientiæ opinione
insignes.

TER T I V S est. Speciales ad De-
um preces pro huius curiosæ specu-
lationis moderatione fundere, ma-
ximè quâdo ad lectionem libri ali-
cuius accedimus, quemadmodum
quendam nostri ordinis virum san-
ctitate clarum fecisse legimus, qui
quoties se ad lectionem aut studia
daturus erat, hanc præmittebat ora-
tionem.

ORATIO
ante lectio-
nem & stu-
dia præmit-
tenda.

Domine vilissimus seruus tuus
omni bono indignus, vult ingredi
ad videndum thesauros tuos ad quos
placeat tibi, vt ipsum, etsi indignis-
simū, introducas, & des ei in verbis
istis tantum te diligere, quantum
cognoscere, quia nolo te cognoscere
nisi vt te diligam.

De cura exteriori,

Macula XV

GA

MARTHA Martha sollicita es & *Luc. 10.*
turbaris erga plurima, porrò vnum Damna que
est necessarium. Heu quantum impedi- secum ferūt
mentum obijciunt animæ, ne dile- sollicitudi-
cto sponso suo IESU Christo vni- nes rerum
ri possit, occupationes exteriorum externarū.
 res? O quam eximiorum bonorum
 iacturam faciunt, qui exercitijs ma-
 nualibus, laboribus, alijsque exter-
 nis operibus tota ferè die distinen-
 tur & occupantur: ac talia sæpè ag-
 grediuntur, quæ multo maximam
 vitæ partem eis auferant, adeoque
 pretiosissimi temporis irreparabi-
 lia detrimenta accipiunt. Heu quam
 feneram in hora exitus sui rationem
 reddent de profectu quem fa-
 cere potuerunt, & neglexerunt,
 eo quod exterioribus exercitijs ni-
 mio plus dediti & immerfi extitis-
 sent: cum interea temporis si se in-
 ternis exercitijs dedissent, magno-
 rum sibi meritorum cumulos con-
 gregassent.

Notabile
dictum F.
Aegidij.

Frater Aegidius S. Francisci Pa-
 tris nostri socius dicere solebat.
 Homi-

IN SPECVLVM ANIMAE

Hominem in extremo iudicio red-
diturum rationem de gratia quam
recipere neglexit. Et R. P. Ludoui-
cus Granatensis è familia Predicato-
rum, insigni pietate & eruditione
Vir in libro quodam cui titulus est,
Regula vitæ spiritualis, ait: Religio-
sum quælibet sub peccato mortali
obligatū esse ad perfectionē quam
professus est, pro viribus tendere.
Quod iam secundo, in hoc opuscu-
lo repetiuimus, vt à religiosis dili-
gentius notetur, præsertim cum ea
quæ necessaria, sæpius inculcanda
sint.

Quare caueant sibi Religiosi ne-
gligentes, & otio dediti, & qui pro
maxima temporis parte in exerci-
tijs exterioribus occupantur, & ani-
mum à rebus sensibilibus ad inte-
riora vix aut nunquam reuocant.

*S. Francis-
cus voluit
fratres suos
labori ma-
nuum in-
tendere.*

Seraphicus Pater noster S. Francis-
cus, in regula quidem iubet vt
fratres laborent, quo alijs bonum
de se præbeant exemplum, & otium
malorum omniū sentinam à se pro-
pellant: sed monet insuper ne tanto
tempo

temporis spatio, aut tanta cum sollicitudine laboribus intendant, vt spiritum deuotionis & sanctæ orationis extinguant.

Quapropter et seruus Dei nouerit quando laborare aut alijs externis operibus intendere debeat, hæc sibi habeat regulam. Vt nunquam ad opera extrinseca se det nisi ad sanitatem corporis aut animæ, sibi vel alijs hoc necessarium vel conducibile fuerit; aut nisi id ei per obedientiam ab eo qui præcipere potest, iniungatur; sed si in schola diuini amoris profectû facere cupit, dies noctesque interioribus exercitijs inuigilet, amorosisque suspirijs ad diuini amoris vnionem aspiret. Quod si quis obijciat, non eas esse humane imbecillitatis vires, vt semper internis exercitijs intenta esse queat, orando, meditando & contemplando: eo quod spiritus ex nimio eorum usu languescat, & corpus & natura tandem simul succumbant: Atque idcirco illos, qui nullam sibi requiem à talibus exercitijs concedunt,

*Regula quâ
do & quo
modo exter-
nis operibus
incumben-
dum sit.*

120° SPECVLVM ANIMAE
dunt, infirmari, languescere, & to-
to corpore debilitari, propter ni-
mis violentas anagogias & eleua-
tiones mentis in Deum.

*Affectus ad
exteriora
exercitia
mortifican-
dus.*

Huic respondemus, nos iam ante
dixisse propter vtilitatē aut neces-
sitatem corporis aut animæ, posse
tales aliquando in externis operi-
bus occupari, quibus tamen neces-
sarium est, vt nimiam sollicitudi-
nem & anxietatem animi in tali-
bus exercitijs mortificēt ac rescin-
dant, alioqui macula foedissima se-
ipsum aspergent, quæ maximis eos
damnis afficiet, vehementerq; ani-
mam proficere cupientem, impe-
diet.

*Modus eluendi maculam sollicitudinis
quoad res exteriores.*

PRIMVS modus est. Regulam
paulo ante præscriptam obseruare,
& non nisi necessitate vel obedi-
entia cogente, ad similia opera acce-
dere.

SECUNDVS est. In exercitijs
internis multo maximam temporis
partem

PARS PRIMA. 321

partem consumere, quæ frequenti
vfu & exercitio, suauitate ac dulce-
dine sua animam ad altiora stimu-
lant & alliciunt: ac omnem à corde
solicitudinem, & angorem circa ex-
terna facile tollunt.

TERTIVS est. Quando ex ne- *quid facien-*
cessitate aut obedientia exteriori- *dam in ex-*
qus operibus inuigilandum est: ali- *ercitijs ex-*
quid pium sibi meditandum aut *terioribus.*
contemplandum proponere, vt sic
mens in suauiori & iucundiori ex-
ercitio occupata, odium & fastidiũ
omnium rerum externarum, tan-
quam sibi perniciosarum, & profe-
ctui suo maximopere aduersanti-
um, concipiat.

De Otio.

Macula XVI.

CAPVT XVII.

QUID hic statis tota die otiosi? Ite &
vos in vineam meam. Otiũ quan- *Matth. 20.*
doquidem contrarium est ei vitio, *otium quã- n*
de quo proximo capite egimus, *fit pernitio.*
longè illo perniciosius & damna- *sum.*
bilis est: cum exteriora exercitia,

F si ho-

si honesta sint, & ad debitum finem referantur; non modò sine peccato fiant, sed etiam maximo cum merito cōiuncta sint: at otium omnium malorū origo & causā est: Vt enim

Ezech. 16. Ezechiel Propheta ait: *Hæc fuit iniquitas Sodoma sororis tuæ superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius & filiarum eius.*

Quare necessariū est vt vitij huius, Dei seruus capitalis & acerrimus hostis sit, si tentationes & laqueos Diaboli effugere ac superare cupit, qui confestim vt animā otiosam viderit, accurrit, vt ei aliquid agendum largiatur.

*Exemplum
ex Vita SS.
Patrum.*

Qua de re accommodatissimum in vitis SS. Patrum exemplum legimus: de quodam S. Patre, qui dæmonem fratris alicuius cellam aliquādo intrantem aliquando egredientē conspicatus, cum ab eo quaesuisset quid ageret, reperit Dæmonem tum exiuisse quando occupatus: tum ingressum esse quādo otiosus erat.

Qualia de-

In quatuor itaque exercitijs Dei
seruus

seruus omni tempore exercitabi- *hanc esse*
tur. *Primum:* Conuersabitur cum *fratris Dei*
Deo per orationes, psalmodias, *exercitia.*
meditationes, contemplationes, a-
liaque pietatis ac deuotionis exer-
citia.

Secundo aget cum Deo, lectioni-
bus & studijs pijs operam dando,
cum alijs de ijsdem conferendo,
discendo, docendo & alios instru-
endo.

Tertio Dei amore externis exer-
citijs insudabit, laborando, mini-
strando, corpus castigando, & per
dura ac aspera sibi subiiciendo, ali-
isque præclaris virtutum exercitijs
insistendo.

Quarto, corpus moderatè cibo,
potu, dormitione ac quiete re-
creabit ac refocillabit, vt seruire
possit spiritui.

Sic namque rectè monet Eccle-
siasticus. *Panis inquit & disciplina, & Eccles. 33.*
opus seruo: Panis quidem vt sustente-
tur, disciplina vt corrigatur, opus
ne otio languescat. Quemadmo-
dum & asinus, cui corpus nostrum
F 2 simile

24 SPECVLVM ANIMAE
simile est, tribus eget: Paleis ne fa-
me enecetur; onere ne otio nimio
lascius efficiatur, fuste ne pigres-
cat, aut extra semitam digredia-
tur.

Modus eluendi maculam otij.

PRIMVS modus erit: Omnes
vires ad hoc conferre, quo nos-
metipfos per salutarem violētiam
ad alicuius prædictorum quatuor
operum exercitationem constrin-
gamus: speciatim vt precibus, me-
ditationibus, psalmorumq; lectio-
ni incumbamus.

*Matutino
tempore
proponendū
quid toto
die acturi
simus.*

SECUNDVS est: Matutino
tempore specialiter proponere,
quid eo die facturi simus, cum fir-
mo ac deliberato animo illa DEI
amore perficiendi, diuinumque ad
hoc auxiliū implorare, vt ista me-
liori, quo fieri potest modo, pera-
gamus.

*Optimum
consiliū
pro superan-
do otio.*

TERTIVS: si prædicta nihil iu-
uerint, sed eadem negligentia &
otiositas permanserit: assumere
nobis aliquem in magistrum & du-
cem

PARS PRIMA.

125

sem vitæ nostræ, curas ne si-
aplici
cum obedientia submittamus ac in
omnibus obtemperemus: qui con-
tinuas nobis occupationes sugge-
rat, cum quod omnibus quæ salu-
tem nostram promouere possint,
atq; ad profectum excitare, sæpi-
simè conferamus ac sermones ha-
beamus, vt sic perniciosissimum o-
tiositatis malum à nobis excluda-
mus.

QVARTVS modus est: recrea-
tiones, iocos, risus, colloquia inu-
tilia, aliasq; ineptas societates de-
mitare, ac toto pectore fugere.

*Fugienda
recreatio-
nes.*

De tadio.

Macula XVII.

CAPVT XVIII.

T*Aedet animam meam vitæ mea. Tæ- Iob 10.*
dium est melancholia quædam
obsidens hominem, cuius tamen
causam & originem ignorat: quæ *Ladium*
ipsum in omni opere fastidio re-
plet, inquietumque ac intolerabi-
lem sibi ipsi efficit. Estq; macula de-
formis admodum in anima quam

*quam fit
nocuum.*

F 3

posse

126, SPECVLVM ANIMAE
possederit, ac multis eam detrimē-
tis afficit, eximijsque bonis priuat.

Atque idcirco necessarium est,
vt quisquis in semita Dei profectus
ardet desiderio, in eā extirpanda &
tollenda omnem industriam adhi-
beat. Sed obijciat hīc aliquis. Vitam
sanctorum plenam videri melan-
choliae & tristitiae, quandoquidem
videntur semper esse cogitabundi,
taciti, quieti, quasi magnas curas &
solicitudines animo voluerent.

*Serui Dei-
foris quidē
tristes appa-
rent, intus
verò gaudio
pleni sunt.*

Quibus ego contrarium affirmo:
non intēniri homines lætiores, ho-
minibus verè spiritualibus: nec vi-
los inimiciores esse tristitiae quā
veros Dei seruos & amicos, qui
quamuis foris videantur tristes, in-
tus tamen iubilo & exultatione
pleni sunt; atque hoc est verum gau-
dium: Quod autem quietis & silen-
tij amantes sunt, hoc accidit ob in-
ternarum consolationum, quas ex
contemplatione percipiunt, dulce-
dinem & affluentiam: quod rarò idē
parcissimè loquantur, id inde pro-
ficiscitur, quia viuunt semper sicut
oui-

ouiculæ, ruminant & digerentes
cibum quem legendo aut auscul-
do manducarunt.

Deniq; nullū est gaudiū quod ve-
riorum feruorū DE I gaudio vlla ex
parte conferri aut æquiparari pos-
sit, quapropter omnem vanam læ-
titiā & mundana gaudia fastidi-
unt & contemnunt. Quæ contra
mundi amatores obuijs vlnis am-
plectuntur. Risus enim abundat in
ore stultorū. Ac proinde proficere
desideranti, nimia lætitia mortifi-
canda & extirpanda est.

*Gaudium
feruorum
Dei omne
mundi gau-
dium supe-
rat.*

Modus eluendi maculam tædi.

PRIMVS modus est. Disquirere
num tædiū hoc ex humorum in
corpore commotorum abundantia
proueniat, tum enim naturales me-
dicinæ medelam ei adferent, an
verò ex vitio & praua consuetudi-
ne facilè irascendi.

*Tædium a-
liquando
curatur me-
dicinis natu-
ralibus.*

SECUNDVM remedium est. Si
ex facili ad iram pronitate existat,
seipsum vincere, & iræ violentiam
facere, seque ad mansuetudinem
ne vincitur.

*Tædium hu-
militate &
mansuetudi-
ne vincitur.*

F 4 cogere,

128. SPECVLVM ANIMAE
cogere, ac in humilitate ac mititate
adipiscenda præcipuam diligentiam
collocare.

*Tedium
gaudio si-
peratur.*

TERTIVM remedium est.
Gaudere semper in Domino, oran-
do, meditando, psalmos decantan-
do, & contemplationibus insisten-
do.

De contentione, Macula XVIII.

CAPVT XIX.

2. Tim. 2.

Seruum Domini non oportet litigare: ait
S. Paulus. Insigne vitium & ad-
modum deformis labes in anima,
quam infecerit, est contentio, quæ
vinculis duris constrictam tenet,
ne viam perfectionis perambulare
possit.

Sunt namq; nonnulli inter illos
etiam, qui spirituales videri volūt,
pleni spiritu contradictionis, qui-
bus in omni colloquio, quamvis de
rebus bonis & indifferentibus ser-
mo sit, delectabile est contendere,
quod sine superbiæ nota vix fieri
potest, quoniam alios despiciunt
habent, ac ceteris plus sapere, su-
amque

amque opinionem prævalere vo-
lunt, quamvis omnem culpam à se
remouere contendunt, dicentes se
hoc facere studio inuestigandæ ve-
ritatis. Quæ excusatio tunc locum
haberet, quæ de rebus magnis &
grauibus quæstio est, verum de re-
bus nihili aut minimi momenti dis-
putare, quid utilitatis adfert? Et
quando semel modestè tuam in re
proposita declarasti sententiam,
vuid iuuat verba multiplicare & in-
gentum seminare?

Itaque si profectus desiderio tene- *consilium*
ris, vtilissimum hoc quod tibi dabo, *optimum.*
amplectere consilium: Fuge, quoad
fieri potest, disputationes & litigia:

Auditacens, & pro reuerentia accedet ti- *Eccl. 32.*
bi bona gratia: sic enim docet Sapiens:
& sic facere debet quisquis præsens
est vbi de rebus bonis & vtilibus
sermo habetur.

Quinetiam alterum quod adijci-
am sequere consilium: Quotiescun-
que colloquijs vanis & inutilibus
te interesse contigerit abscede: aut si
te necessitas ad manendum cōstrin-

F 5 git,

2. Tim. 2.

*Veritas fi.
dei acriter
defendenda
est.*

git, illa per vtilis alicuius materiae, cum singulari modestia & dexteritate, introductione, praecidere stude. Stultas autem & sine disciplina quaestiones deuota, ut S. Paulus ad Timotheum scribens monet. Denique ne multis: si proficiendi audus es, omnibus assentire, omnibus adhaerere, omnibus condescende, omnium sententiae subscribere, quando parum interest vitiorne sis an subiaceas: Attamen cum eo loco fueris ut tibi necessario veritas contra inimicos fidei, vel morum defendenda sit: tum non modo tacendum non est, sed etiam acerrime & audacissime disputandum, imò vita etiam si opus fuerit proficienda.

Cum Christianis verò si tibi res fuerit, explica primum tuam opinionem debita cum modestia; & sinas postea contendere illos qui volunt, tu verò tuæ ipsius saluti inuigila si tuo sermone alijs prodesse nequis.

*Modus eluendi maculam con-
tentionis.*

PRF

PRIMVS modus contentiōnem mortificandi est; Societates fugere, speciatim eorum quos ad litigandū & disputandum pronos nouisti.

SECUNDVS est: Pauca loqui, *Silentij utilitas.* eaque non nisi necessaria, ne aliquid proferas ex quo alius occasionem capiat longam aliquam disputationem instituēdi, & verba tua in quaestionem vocandi.

TERTIVS humilē & mansuetū esse erga omnes: crucifixi IESV imaginem semper mente circumferre, quia cogitationibus sic occupatis, non aduerteres quid alij dicant, & occasiones litigandi vitabis.

*De iudicjs temerarijs,
Macula XIX.*

CAPVT XX.

NOLITE iudicare & non iudicabimini, ait Christus. verbis explicari non potest, quantis damnis animam ad perfectionem tendentem, afficiat, aliorum facta temere iudicare. *Luc. 6. Iudicium temerarium maxime nocuum.*

Insignis certē impudentiæ & te-

F 6

meri-

82 SPECVLVM ANIMAE.

meritis est, velle aliorum se iudicem constituere: aliorum facta, non tantum mali speciem gerentia, verum etiam bona in crimen vocare, ac in malam partem interpretari atque interea semetipsum negligere nec conscientiae propriae multis scelerum maculis contaminatae libri euoluere.

Nihil ita perniciosum est quodque mentem magis distrahat, quam reuerentium hoc iudicium, atque ideo sancti, qui in spirituali semita magnos indies profectus fecerunt: viribus in hoc incumbabant, ut omnia candidè interpretarentur atque in bonam partem traherent: Imò quāvis aliquid manifestè malum conspexissent, nitebantur seipsos fallere, sibi que persuadere, diversa esse facta eorum ab his quae foris cernerent vel audirent.

*Exemplum
de temerarijs
iudicijs
fugiendis.*

Hinc legitur de quodam è nostra familia praecipuae sanctitatis viro, quod in visione quadā oculis splendidissimis & scintillantibus visus fuerit: quem cum is qui visionem
vide-

PARS PRIMA. 135

videbat, huius splendoris causam interrogasset, respondit; hanc suis oculis claritatem idcirco donatam, quod specialem gratiâ, omnia quæ vidisset in optimam partem interpretandi, in hac vita habuisset.

*Modus maculam temerarij
iudicij eluendi.*

PRIMVS modus hanc maculam delendi est; ut statim postquam aduerteris te malè de alio suspicari, aut iudicare, tuam conscientiam ingrediaris, ac temetipsum hac B. Pauli Apostoli sententia reprehendas. *O homo tu quis es qui iudicas alienum Rom. 2. seruum? in quo alterum iudicas teipsum condemnas: sicq; in temetipsum malum Iudicia te- hoc, de quo alium iudicare volebas, meraria retorqueas; te arguas, & accuses tam quomodo quam peccatorem, & veniam optollantur. que à Deo postules.*

SECUNDVS modus est: Ut visum & auditum præcipuas portas per quas inimicus hic in animam ingreditur quâ diligentissimè custodias.

TERTIVS modus est. Ut confestim

134. SPECVLVM ANIMAE
stim tibi proponas sententiam &
comminationem Christi dicentis.
Matth. 7. In quo iudicio iudicaueritis iudicabimini.
Quod si feceris, anima tua insignem
in amore Dei & proximi progressu
faciet, & maledictum Dæmonem,
bonorum operum hostem acerrimum,
pedibus tuis subijcies.

*De nimia confidentia,
Macula XX.*

CAPVT XXI.

Luc. 17.
*Opera nostra nulla
sunt.*

CV M omnia feceritis, dicite quia serui
inutilis sumus, ait Dominus. Opera
nostra usque adeo infirma & languida
sunt, ut quamuis omnia totius
mundi opera faceremus, propterea
tamen vel in superbiam extolli,
vel nimis de nobis confidere non
deberemus, cum omnes iniustitie nostre,
ut ait Isaias Propheta, sint tanquam
pannus menstruatus. Vanus est itaque qui
fiduciam habet in operibus suis.

*Gratia & opera necessaria
sunt ad salutem.*

Quod ut planius fiat, notandum: Ad
salutem duo nobis necessaria esse:
gratiam diuinam & opera bona. Sine
ne nihil potestis facere, ait Dominus.

Vides

Vides necessariam esse gratiam. Iam
verò ut D. Augustinus ait: Qui fecit
te sine te, non salvabit te sine te, hoc
est, sine cooperatione liberi arbitrii
tui, & operum bonorum exercita-
tione: Animadvertis nunc opera pa-
riter esse necessaria. Ex his duobus
autem gratia principalior est, quæ
ad profectum nostrum atque salu-
tem cum primis requiritur, sine qua
iuxta legem à Deo constitutam, sal-
uari, aut bonum aliquod opus æter-
næ vitæ meritorium efficere nemo
potest.

Quod si ita est, uti reuera est, cur
queris tam arrogantes tibi, ô homo,
spiritus assumis, ut in tuis operibus
confidere ausis, cum ex teipso nihil
boni operari valeas: præsertim cum
& opera tua in seipsis nulla sint, to-
taq; illorum vis à diuina gratia exi-
stat: *quid enim*, ut ait Apostolus, ha-
bes, ô homo, quod non accepisti? si autem
accepisti, quid gloriaris quasi nō acceperis?

1. Cor. 4.

Semper itaque bonis operibus
insiste, & Deo gratias age, & spera
ipsum misericordiam suam à te mi-
nimè

nime subtractum: In illo solo omnem spem & fiduciam tuam colloca, illum extolle, laudando & magnificando immensam illius misericordiam, & teipsum humiliando, deprimendo, & omnium hominum vilissimum, imò creaturarum omnium infimum æstimando. Hæc est semita in præsentī vita ad perfectionem tendendi, in futura verò comprehendendi, quando solutis corporis vinculis ad supernas beatorū sedes euolabis, vt ibi gaudeas & perfruaris creatore & Deo tuo, qui nunc misericordia sua erga te vitur, dum plurimis te fauoribus & gratijs ornat, & tunc semetipsum tibi in præmium largietur.

Laudibus itaq; amplissimis hanc eius clementiā celebrando dic cum

Psalm. 88. Propheta. *Misericordias Domini in æternum cantabo. In generatione & generationem annuntiabo veritatem eius in ore*

meo. Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.

Modus

PARS PRIMA. 37

Modus eluendi maculam, nimia
confidentia.

PRIMVS modus est: Confide-
rare quid sis, & quid sint opera tua, *Opera quæ*
cum sanctorum operibus, quæ vel *agimus no-*
egerit, vel amici Dei adhuc in mun- *stra non offe-*
do degentes, agunt, collata. *sed Dei.*

SECUNDVS est, Cogitare illud *2. Cor. 3.*
etiam modicū quod agis tuum non *Servus Dei*
esse, sed Dei fine quo nihil agere po- *de operibus*
tes. Non enim sumus sufficientes cogitare *suis loqui*
aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficien- *non debet.*
tia nostra ex Deo est.

TERTIVS est: vt nunquam de
operibus tuis loquaris, nec ad ea
consideranda te conuertas, nec illis
qui ea laudant aures faciles præbe-
as, imò à te laudantibus, tanquam à
Demone fugias.

De pusillanimitate,
Macula XXI.

CAPVT XXII.

MODICAE fidei quare dubitasti
Ex diametro vitium pusillani-
mitatis repugnat superiori, nec illo
minus

minus esse Existimandum est. Et enim illi qui de seipsis nimium confidunt, se quidem extollunt, ac maiorem quam deberent, de suis operibus opinionem habent: Hi verò in sua cogitatione diuinam magnitudinem & misericordiam imminuunt: Illi totam ferè spem in operibus suis collocāt, hi adeò vix vllam, vt penè diuinæ gratiæ iniuriam faciant.

Quemadmodum superiori capite diximus, ad præclara & vitæ æternæ meritoria opera efficienda simul concurrunt; Deus tanquam principalis author, & liberum nostrum arbitrium cum operibus. Iam si vires nostras tantummodò mensuremus, nihil sumus aut possumus: at si diuinam opem respiciamus, omnia possumus: quemadmodum S. Paulus ait. *Omnia possum in eo qui me confortat*: Qui etiam alibi dicit. *Non volētis, neq; currētis, sed miserētis est Dei*.

Quando igitur te ipsum consideras, tuisque viribus equa lance ponderas, te in spiritali semita, quæ admo-

*Pusillanimes
diuinā mag-
nitudinem
imminuunt.*

*Ad opem
diuinam, nō
ad opera
nostra respi-
ciendum no-
bis esse.
Philip. 4.
Rom. 9.*

admodum ardua & laboriosa est, progredi posse diffidis, reminiscere quod hoc tuis tantummodò viribus effecturus non sis, sed Dei qui principaliter hoc agit. Quod de temetipso qui vilissimus & nihil es, diffidis, benè ac laudabiliter agis, sed quod in Deo qui omnia potest fiduciam non constituas, hoc reprehensione non caret.

Necessarium itaque est profectum facere volenti, ut de se quidem atque operibus suis diffidat: sed laborando pro viribus confidat in Deo, atque spe de illo concepta animum fortem grandia operandi, & ad altissimum perfectionis apicem, diuino cum adiutorio pertingendi, assumat.

O quàm ingentia damna secū adducit hæc pusillanimitas: O quantum nobis bonorum causa est confidentia in Deum. Deus enim Pater *Deus tantū nobis donat,* noster benignissimus tantum nobis *nobis donat,* donat, quantum in eo confidimus: *quantum in* qui magna confidentia præditus *eo confidimus.* est, magna & ingentia à diuina maiestate

iestate impetrat. Et certè quomodo Sancti tam præclara opera, & stupenda miracula edere potuissent, nisi singulari in Deum fiducia, quæ se quidlibet etiam abscenturos sperabant, ornati fuissent?

*confidentia
recta hono-
rat Deum.*

Qui maiorem in Deum habet confidentiam, ampliori eum honore afficit. Pusillanimis inhonorat Deum, dum eum non agnoscit, nec quæ deberet, de illius pietate, opinionem habet, neque in eius auxilio, ut oportuerat, spem suam reponit.

*Animus ex-
celsus pluri-
mum condu-
cit ad per-
fectionis ad-
eptionem.*

Quapropter quisquis es, qui ad aliquem perfectionis gradum pertingere desideras: excelsum & generosum animum assume, & omni spe tua in Deo, qui potest & vult tibi opitulari, constituta, immobilis & firmus permane in coeptis tuis: nec à pusillanimitate quouis modo abstrahi vel præpediri te patiaris, ut dicas, non potero perseverare: sed constans & stabilis esto, & confide in Deo, cui non est impossibile omnino verbum. Et si dum tuas vires expendis, à spe omnino destitueris: hac

Luc. 1.

confi-

PARS PRIMA. 41

consideratione animum vacillan-
tem erige, quod cum Dei viribus &
ope omnia tibi erunt facillima: *Matth. II.*
gum enim meum, vt Christus ait, suauis
est, & omni meum dicitur.

Maximè verò caue ne retrorsum *Retro in via*
redeas, nec tantum vt non redeas: *Dei redeun-*
sed vt reuerti retro ne cogites qui- *dum non est.*
dem, quia nemo mittens manum ad ara- *Luc. 9.*
trum & aspiciens retro aptus est regno
Dei. Vxor Loth mox vt retro aspe- *Genes. 19.*
xit, conuersa est in statuam salis &
naturam commutauit. Ita & tu si
retrorsum conuersus fueris, immu-
taberis & alius eris ab eo qui ante
fuiſti, viribusque, & voluntate pri-
uaberis.

Cum itaque tanti intersit, ne pu- *Ad perfe-*
sillanimitati manus demus, iisdem *ctionis con-*
hinc verbis omnes qui Deo in verita- *secutionem*
te & corde perfecto seruire deside- *necessarium*
rant, adhortabor, quibus S. Paulus *est in bonis*
Corinthios monet, cum ait. *Itaque immobilis*
fratres mei dilecti stabiles estote & im-
mobiles, abundantes in opere Domini sem-
per, scientes quod labor vester non est ina-
mus in Domino.

Quæ

Quæ verba identidem repetam
& inculcabo, quia admonitio hæc
magni ponderis, & multæ confide-
rationis est: Quandoquidem multi
in hoc mari pusillæ nimitatis sub-
merguntur, atq; ad scopulum hunc
alliduntur, & difficultate viæ per-
terrefacti animum abijciunt, sicque
vel retrorsum reuertuntur, vel om-
nino subsistunt, aut lentè admodum
procedunt.

Et ne pluribus: notet diligenter
monitionem hanc quisquis delibe-
rato animo statuit seruire I E S V
Christo, benignissimo, nostri aman-
tissimo, atq; ad succurrendum, om-
nibus in se confidentibus, potentis-
simo & paratissimo.

O bone I E S V auxiliare nobis,
nec patere vt in hoc scopulo nau-
fragium patiamur, aut in mari hoc
tempestuoso submergamur: manū
tuam opitulatricem nobis porriges.
Adiuua nos bone I E S V: Succurre
nobis I E S V amantissime Pater no-
ster. Recordare te nostrum, & nos
tuos esse: Tu es Pater noster & nos
filij

filij tui, vt dicere possumus cū Pro-
pheta. *Quamodo miseretur Pater filio-* Psalm. 102.
rum, misertus est Dominus timentibus se:
quoniam ipse cognouit figmentum no-
strum, recordatus est quoniam puluis su-
mus.

Tu Domine es ipsa bonitas, in
nobis verò dominatur iniquitas &
malitia: Tu es summum bonum, nos
puluis, cinis, & lutum. Tu es omnia, *Deus est*
nos verò nihil. Manus tua nos fecit, *omnia, nos*
manus tua nos sustentat, & manus *verò nihil.*
tua, vti piè confidimus, nobis in hac
vita gratiam & perfectionem, in fu-
tura verò totius perfectionis abso-
lutionem, & omne bonum, nullis
vnquam sæculis finem habiturum,
largietur. Amen.

Modus eluendi maculam pu-
fillanimitatis.

PRIMVS modus pusillanimita-
tem fugandi est: Considerare sum-
mam maiestatem & omnipotētiam
Dei Patris nostri.

SECUNDVS est: Sacras literas,
& Sanctorum qui nos præcesserunt,
vitas

vitas inspicere & cōsiderare, quomodo Deus semper illis, qui deliberati fuerunt illi seruire, eumque super omnia diligere, auxilio fuerit: ac secum cogitare, non esse abbreviatam manum Domini, ipsumque esse eundem Deum misericordix, qui semper fuit, vti S. Paulus testatur, *IESVS Christus heri, & hodie, qui & in secula.*

Hebr. 13.

TERTIVS est: Animum sibi addere, præmij & amoris, quo Dominus nos complectitur, propositione, hoc pacto nosmetipsos alloquendo. Nolite terreri atque exanimari anima mea: assume vires & gaudens iter coeptum prosequere: Conuerte oculos ad ingentia illa bona quæ tibi Deus præparauit; attende amorem illum, quo Dominus te complectitur, qui tam immensus est, vt de ipsius auxilio dubitare nequeas, imò certissima & securissima sis, eum pro sua clementia, opem tibi etiam immerita, nunquam denegaturum. Viriliter igitur age, & confortetur cor tuum, quia

*Præmij cō-
sideratio
zeli & pusilla-
nimitatem.*

PARS PRIMA. 145

quia res tua agitur: Noli metuerе,
aut negligenter agere, sed forti &
constanti animo, in cœpto itinere
perſiſte, ac cogita ſi non procedas,
quòd tibiipſi nocitura ſis: Et certè
cui proderis, ſi teipſam negligis?
Ergone tui cura abiecta, ad præſens
exitium feſtinabis? Ergone patieris
vt hoſtes te interimât, nec cùm poſ-
ſis, te contra eorum inſidias & mo-
litiones tutaberis?

Miſerum te, ſi hoc oſcitâter agis:
vide ne tibiipſi deſis, quia Deus tibi
opitulatur: En I E S V S Chriſtus pro
te eſt, & non ſolùm te adiuuare pa-
ratus eſt, ſed etiam rogat, vt te ab ip-
ſo iuari ſuſtineas: imò de tua re-
bellione cõqueritur: *quoties, inquit, Matth. 23.*
ſicut gallina congregat pullos, & volui con-
gregare te ſub alas, & noluiſti? Et rur-
ſum. Ego ſto ad oſtium & pulſo. Confi-
de igitur anima mea in Deo, & pen-
ſa quòd nullus ſperauit in Domino &
confuſus eſt. Eccleſ. 2.

Miſera: nunquid non cernis quis
te præſtoletur? An vocem amantif-
ſimi ſponſi tui, ſuauiſus his ſermo-
nibus

I E S V S
Chriſtus vo-
cat animam

G

Cant. 2.

nibus te inuitantis non aduertis.
Surge prope sponsa mea, columba mea
veni: iam enim horrida hyems laborum,
& aduersitatū pertransijt, diffi-
cultas & asperitas viæ omninò sub-
lata est: semita morte & passione
mea complanata & facilis facta est.
Transierunt imbres tribulationum,
quæ te pusillanimum & angusti ani-
mi reddebāt: Veni igitur anima, spon-
sa mea, amica mea, columba mea, electa
mea.

Cant. 2.

Cant. 2.

In foraminibus petra, in cauerna me-
ceriæ. Veni & omnem à te propelle
timorem, quia ego tibi preparavi
latebras, in quibus abscondaris, quan-
do inimici tibi molesti esse, aut ite-
rium impedire parant.

Vulnera
Christi sunt
animæ pu-

O anima erige oculos ad IESVM
 cruci affixum, aspice sanctissimæ
 manuum ac pedum vulnera, hæc
 sunt foramina petra: contemplare
 porro, sacratissimum latus eius lan-
 cea perfossum, hoc est cauernæ me-
 ceriæ in qua abscondaris. Plagæ ma-
 nuum ac pedum sunt loca tutissima
 ad quæ, dum inimici tentationi-

bus & persecutionibus exagitant, *fillanimi tu-*
 perfugium habeas: speciatim quan- *tum refu-*
 do pusillanimitate tentaris: tunc *gium.*
 ingredi sanctissimas has vulne-
 rum cauernas, atque in illis requies-
 cendo, conuerte te vndique ad sa-
 cratissima illa viscera, & pretiosis-
 simo sanguine Christi te totam per-
 funde & ablue, sic namque subito
renouabitur vt aquile iuuentus tua, & e- *Psal. 102.*
 liminato timore, ex formidolosa
 efficieris fortissima & robustissi-
 ma: & quod superest viæ velociter
 conficies. I E S V S tecum sit in sæ-
 cula sæculorum. Amen.

*De metu nimio, & inordinato
 pœnarum & spectrorum.*

Macula XXII.

CAPVT XXIII.

QVAE prius nolebat tangere anima *Iob. 6.*
mea, nunc præ angustia cibi mei sunt.

Ex pusillanimitate, de qua præ-
 cedenti capite diximus: nascitur in
 anima ingens metus Dæmonum,
 spectrorum & omnium minimarū
 corporis molestiarum, vt sunt fri-

G 2   gus,

*Timor pe-
narum quā
sit nocivus.*

gus, calor, aliaq; incommoda: atq;
sic dum anima nimio plus compa-
titur corpori, natura sua ad bonum
tardo, & ad malum proclivi, ab iti-
nere suo, non sine maximo suo de-
trimento retardatur. Verū ne longa
oratione circa huius vitij damna
explicanda lectori molestiam exhi-
beamus: cū ex his quæ iam dicta
sunt, satis pateat quā nocivum sit
hic tantū modum quo vitio huic
medela adhibenda, subiiciemus.

Modus eluendi maculam timorū.

*Timor Da-
monum vt
tollatur.*

PRIMVS modus, timorem Da-
monum & spectrorū apparentium
superandi est: vt spectris siue spiri-
tibus apparētibus, immobilis per-
maneas, nec locū per turpem fugā
relinquas, sed tibi per inuocatio-
nem nominis IESV, Crucis forma-
tionem auxiliq; S. Angeli custodis
implorationem animum addas: te-
cumq; cogites, Daemonem amplius
quā Deus permittat, nocere non
posse.

*Timor mo-
lestiarum*

SECUNDVS modus, timorem
incommodorum corporaliū pro-
figandi

fligandi est: ut ea quæ maximè me- *corporalium*
tuis, amplectaris & in opus confe- *ut vincatur.*
ras: ut exempli causa: si horres ieiunia, tu per inedia[m] corpus macera:
si times cilicia, in eor[um] usu teneram
carnè afflige: si horres disciplinas,
tu crebris flagellor[um] ictibus te con-
cide: si metuis confusiones & humili-
ationes, tu eas quære, & præsentes
animo gaudenti ac placido suscipe,
salutaremque tibi violentiam facito:
similiter de alijs.

TERTIVS est: Cōsiderare sempiterna inferni tormenta, quæ corporalibus his molestijs & afflictionibus longè graviora & acerbiora sunt, utpote quæ præter cruciatuum immanitatem, coniunctam habent æternitatem.

De Multiloquio, Macula XXIII.

CAPVT XXIIII.

SI quis verbo non offendit hic perfectus *Iacob. 3.*
est vir. Claves perfectionis sunt, *Solitudinis*
silentium, solitudo & oratio. *Ducam bona.*
eam, inquit Propheta, in solitudinem, *Osee 2.*
& loquar ad cor eius. Et Psalmista. *Vir Psalm. 139.*
linguosus non dirigetur in terra.

G 3

Fieri

*Homo le-
quax diffi-
cilter pro-
ficat.*

Fieri enim non potest, ut homo loquax & garrulus ad perfectionem pertingat : quod intelligendum est de illis, qui colloquijs vanis, inutilibus, murmuratorijs, & similibus delectantur ; non de illis, qui vel sermones ad populum habent, qui alios docent aut monent, qui Deum laudant, aut ad proximi utilitatem loquuntur, quia tum loquela non modò vitij non est, sed virtutis & necessitatis. *Quia non reuinet verbum in tempore salutis.*

Eccles. 4.

Qui huic garrulitatis vitio affinis est, laboret quantum potest linguam suam coërcere, alioqui multorum bonorum iacturam faciet, & maximis detrimētis animam suam

Optimum & pessimum est lingua.

afficiet : Aesopus cum aliquando ad macellū missus esset ut optimas inde carnes coëmeret, linguas emittit. Idem verò cum iuberetur pessimas carnes adferre, similiter linguas attulit, hoc facto significans, linguam esse omnium rerum optimam & pessimam.

Proverb. 10.

In multiloquio non deerit peccatum, ait Sapiens,

PARS PRIMA. MI

Sapiens, & perungato prouerbio
dicitur: Eum qui multa loquitur, sa-
pè decipi. Et ne pluribus: nascuntur
ex multiloquio mala ingentia, at-
que idcirco ostio oris firmam custo-
diam apponere necessariū est. Pro-
pheta cū se suis viribus hoc asse-
qui posse diffideret, à Deo petebat,
vt os suum diligenti custodia sepi-
ret, cū ait. *Pone Domine custodiam ori* *Psalm. 140.*
meo, & ostium circumstantie labijs meis:
Vt enim S. Iacobus ait: *Omnis natura* *Iacob. 3.*
bestiarum, & volu. rum, & serpentum, &
ceterorum domantur, & domita sunt à
natura humana: linguam autem nullus ho-
minum domare potest.

Modus mortificandi linguam.

PRIMVS & principalis modus
est: Petere à Deo vt illam custodiat;
& semper in ore prædictam Psalmi-
stæ, aut aliam similem Sacræ Scrip-
turæ sententiam, circumferre.

SECVNDVS: Singulari studio
linguam coërcere, vimque naturæ,
quantum fieri potest, inferre.

TERTIVS: Hominum com-
G 4 mercia

192 SPECVLVM ANIMAE
mercia & societates deuitare.

QVARTVS : Sanctis orationibus & meditationibus assiduò intendere.

QVINTVS : Signo aliquo extrinseco de linguæ coërcitione se ipsum monere ; vt lapidis in ore gestatione , aut alicuius alterius rei vsu , quia quādo Dominus animum hominis deliberatū videt, dat velle, & perficere pro bona voluntate.

SEXTVS : Linguam in diuinis laudibus occupare, vt consuetudinem suam mutare discat.

De Scrupulositate, Macula XXIV.

CAPVT XXV.

Rom. 15.

DEBEMVS autem nos firmiores, imbecillitates infirmorum sustinere, ait Apostolus.

*Scrupuli
quā sunt
noli.*

Digni commiseratione sunt nonnulli, qui conscientiam suam nec ingenti de peccatis dolore , nec frequenti confessione, nec poenitentiae operibus quæ exercent, quietam reddere possunt, sed semper sunt timidi, inquieti, & pauidi, conscientiam

tiam habentes anxiam, turbulentam & formidine plenam.

Hi quamvis sæpè confiteantur, plurimisque scrupulis diuexentur, nihilominus illos defectus quos contra hos scrupulos admittunt, emendare totis viribus non enituntur: frequenter etiam peccata putant esse, quæ in se peccata non sunt: adeoque vitam viuunt miserrimam & infortunatissimam, molesti sibi metipsis, molesti Confessarijs, & molesti denique omnibus illis, ad quos tota die consilij causa accurrunt: cumque à diuersis multa sana illis suggerantur consilia, nullis tamen acquiescunt, sed suo duntaxat iudicio pertinaciter inhaerent, ac peiores seipsis indies efficiuntur.

A duobus fontibus scrupulositas *Scrupuli* hæc ortum habet: Ab amore inordinato, quo scrupulosi seipsos diligunt: & ab exiguo amore quo Deum complectuntur. *unde ortum habent.*

Amant scrupulosi seipsos, quia *Scrupuli* nascuntur & timent damnari, atque hoc timore *nimio suis* stimulati, Dei & Ecclesiæ præcepta *suis amore* seruant,

G 5

154. SPECVLVM ANIMAE
seruant, eleemosynisq̃ue faciendis,
& orationibus cōcipiendis incum-
bunt: Et quamuis existiment se ea
propter Dei amorem agere, falsò
tamen id sibi persuadent, quia vera
causa qua permouentur est timor
quo impelluntur: Quantoq̃ue plus
amant seipsos, tantò timor Iudicij,
mortis & inferni maior in eis est.

*Scrupuli ex
modico Dei
amore pre-
ficiuntur.*

Secundus fons vnde promanant
scrupuli est, perexiguus amor quo
scrupulosi erga Deum flagrant: &
idcirco tanquam infideles serui Do-
minum suum semper timent ac me-
tuunt: Idem enim vsu venit in ani-
ma, quod in muliere impudica &
adultera, quæ fidem maritalem vio-
lauit, hæc in continuo metu mariti
sui versatur: cū è cōtrario illa quæ
maritum diligit, fideiq̃ue maritalis
fida custos est, nihil metuat. Ita &
anima quæ Deum veraciter diligit,
totam se in illum proijcit: in illo so-
lo spem & fiduciam suam collocat,
omnemq̃ue à se timorem inordina-
tum excludit. Et ne multis: Mo-
dicus amor exiguum præbet confi-
denciam.

PARS PRIMA.

dentiam, contra verò præcipuus
amor, præcipuam præstat fiduciam:
Amor namq; diuinus vnicus est, qui
in anima spem & fiduciam de mise-
ricordia, bonitate & liberalitate il-
lius adauget.

Modus tollendi scrupulos.

PRIMVS modus est. Præcipuū *Confidentia*
studium adhibere, vt spem & fidu- *in Deum ra-*
ciam erga Deum in nobis adaugea- *medium op-*
mus: neque enim quicquam ani- *timū contra*
mæ ad perfectionem anhelati adeò *scrupulos.*
necessarium est, quàm singularis in
Deo fiducia. O sancta spes. O beata
confidentia. Beatus qui tibi locum
in corde suo præparat: quandoqui-
dem cum quadam spiritus liberta-
te, scrupulis omnibus eliminatis,
lætus & gaudens Domino famula-
tur: nec quicquam eorum quæ po-
test, aut ad quæ agenda obligatus
est, omittit.

SECUNDVS modus est. Con-
fessarij, aut pij alieuius, & in spiri-
tualibus exercitati Patris consilijs
acquies-

136 SPECVLVM ANIMAE
acquiescere, nec ab ijs vel latum un-
guem recedere.

*Scrupuli
contemnen-
di sunt.*

TERTIVS est. Scrupulos con-
temnere ac flocci facere, de quæ ijs,
cum consilio tamen Confessarij, nõ
amplius confiteri: hac ratione facile
malo huic curationem facies: Quod
si neglexeris atque contrarium ego-
ris, vitam semper miseram, multif-
que molestijs & anxietatibus ple-
nam, exiges: & periculis plurimis,
quoad ea, quorum scrupulis vexa-
ris, temetipsum obijcies, dum vi-
delicet multa quæ ex se crimina nõ
sunt, peccata esse censes, per quæ hanc
firmam opinionem, peccati reus ef-
ficeris.

Fuge igitur anima pia, pestem
hanc: Caue ne serpens hic virulen-
tia sui te inficiat: quia plagam le-
thalem atque immedicabilem tibi
infliget, nisi prospexeris.

Christus

Quapropter sollicita & vigil
cruci affixus esto anima, & confide in Christo
optimũ con- IESV, qui immensæ clementiæ, be-
tra scrupu- nignitatis & misericordiæ est:
los remediũ. Quid enim ab illo tibi metuendum
est?

est? Aspice vt in cruce pendeat bra-
chijs expansis quo te complectatur:
Cerne caput spinis tui amore con-
fixum & cruentatum: Contuere
oculos tua causa lachrymis sangui-
ne permixtis madentes: Contem-
plare sanctissimos pedes eius: at-
tende benedictas & sacrosanctas
manus eius, quæ coelum & terram,
& omnia visibilia & inuisibilia ar-
chitectata sunt, clavis perfossas,
duroque crucis ligno tui amore af-
fixas: Aspice denique tenerum &
innoxium corpus eius, tua causa de
statu suo penitus conuulsum ac la-
befactatum.

O IE S V, quomodo tibi hanc in- *Scrupuli in-*
iuriam irrogabo, vt de te diffidam? *iuriam irre-*
Absit à me tantum scelus dulcis IE- *gant Deo.*
S V. Imò verò in te omnem spem &
fiduciam meam reponam, teque
cum Propheta his verbis alloquar.

Tu es refugium meum à tribulatione quæ Psal. 31.
circumdedit me: Tu eruisti animam meam
vt non periret, proiecisti post tergum tuum Isai. 38.
omnia peccata mea.

Tu es ipse Rex meus, & Deus meus, qui Psal. 43.

154 SPECVLVM ANIMAE

mādas salutes Iacob. Nō enim in arcu meo sperabo, & gladius meus non saluabit me. Sed dextera tua & brachiū tuū, & illuminatio vultus tui, quoniā complacuiſti in eis.

Psalm. 30.

Quoniam fortitudo mea & refugium meum es in, & propter nomen tuum deduces me & erues me.

In Deo piſſiſſimo ſperandum.

O IESV dulciſſime amor meus, cur non ſperem in te, qui infinite bonitatis & clementiæ es? Quid enim aliud es o dulcis IESV, quam totus amor, totus benignitas, totus pietas, totus miſericordia?

Deus nihil aliud eſt quā amor & miſericordia.

O anima mea, quid eſt IESVS niſi amor? Si ſponſi tui IESV naturam anima mea perſcrutata fueris, nihil aliud reperiſſes quā amorem & miſericordiam?

Psalm. 38.

Deus meus miſericordia mea.

Deus meus miſericordia mea.

Deus meus miſericordia mea.

Oratio ad Deum pro amoris ingradio.

O IESV amor meus, en effundo animam meam in conſpectu tuo, cor meum & viſcera mea ante pedes tuos abijcio. Spes mea IESV, tui amoris igne ardere deſidero: quocirca te ſuppliciter oro: dignare

tui amoris ignem de coelis mittere, qui cor meum & viscera inflamet, depascat, atque consumat: qui corpus & animam luculentis flammis incendat. O Deus meus quando tui amoris facibus totus ardebo: quando tui amore languidus ante pedes tuos emoriar: Dulcissime & amantissime I E S V, benedictum sit sanctissimū nomē tuum I E S V S in sæcula. Amen.

De dulcedine cōsolationum spirituum, Macula XXV.

CAPVT XXVI.

QUAM magna multitudo dulcedinis *Psalm. 34.*
tue Domine, quam abscondisti timentibus te.

O quàm ineffabiles sunt Domine *Consolationes, quibus*
consolationes & dulcedines, quas *Deus seruos*
in illorum, qui te in hoc mundo, casto ac feruido amore complectuntur, cordibus, atque intimis medullis, oculis atque recludis. Quanta ergo o Pater benignissime, o Deus amantissime, & quales erunt illæ, quas eis in futuro sæculo reseruas?

Quam

Psalm. 83.

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atriis Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum. Hæc sunt verba Regij Prophetæ, dum in excessu mentis ineffabilia bona quæ Deus electis suis in altera vita præparauit, contemplaretur.

O munde immunde, qui oculos terræ affixos habes, nec vultum vnquam ad cælum erigis, in cæni profundo iaces, & sordibus tuis oblectaris.

Mundus cæcus & stultus.

O cæce, ô stulte, ô insane, vtinam delitias & voluptates quibus hi qui Deo seruiunt, in hac vita perfruuntur, agnosceres. O munde perfide inimice omnis boni, & veræ dulcedinis animarum: quandoquidem vt eas tantis opibus tamq; immensis thesauris, quos Deus ipsis conseruat, despolies, eas circumuenire ac in fraudem inducere conaris: dum eis ficta, vana & fallacia proponis, quibus eas implices, sicq; securè ipsis auferas dulcedines & consolationes, quas Deus in hac vita eis

ta eis

PARS PRIMA. 161

ta eis præparauerat, cum magno insuper discrimine, ne illos etiam simul omnium bonorum cumulo, quem in altera vita tanquam benignus Pater eis conseruat, priues.

O animæ persuasionibus eius in fraudem inductæ, ad vos ipsas reuertimini: experimini quàm dulcis sit sponsus vester IESVS Christus:

Gustate & videte quoniam suavis est Dominus. Psalm. 33.

Dulcis & rectus Dominus. O animæ Psalm. 24.

Dulcedinis Christi magnitudo.
cæcæ, & terrenis curis ac sollicitudinibus impeditæ, disrumpite tandem aliquando vincula captiuitatis vestræ: Spiritualia sectamini, si per experientiam discere cupitis, quàm magnæ & quàm innumerabiles sint cōsolationes, ac dulcedines IESVS Christi crucifixi, quibus suos permulcet.

Venite audite & narrabo vobis omnes Psalm. 6.

qui timetis Deum, quanta fecit anime mee;
ait Propheta: Venite, venite, & conuertimini ad IESVM & mundo valedicite, si gustare vultis quæ nemo videre, nec audire, nec comprehendere præualet, nisi quantum & quo-

quomodo largitori eorum, placitum fuerit.

*Apostrophe
ad eos qui
dulcedinem
diuinam
gustant.*

Ioel. I.

Ad vos nunc sermonem conueni-
to, o ter felices & fortunati, qui
iam secretum sponsi vestri thala-
mum introiistis: qui ad suaues am-
plexus & dulcia oscula eius perue-
nistis: qui à sponso in cellam vina-
riam introducti, ibique diuini amo-
ris musto inebriati estis: qui sepe
in excessu mētis facti, & à sensibus
abalienati, transformamini & cō-
iungimini dilecto spōso vestro: ad
vos denique *qui bibitis vinum in dulcedine*: vos inquam moneo & hortor.

Cauete, caute, caute, ne dulcedo
huius escæ, & suauitas harum con-
solationum vobis fraudi sit, ne per
eas gulosi, & illius suauitatis im-
moderatè cupidi efficiamini: adeo-
que de medijs, finem constituatis,
amando, desiderando, & totum fi-
nem in illis collocando, & largito-
rem earum negligendo & deserendo,
quod ingens certè scelus esset.

Deus servos suos consolatur Deus Pater, tantæ bonitatis &
pietatis est, tantoque erga nos
a. n. c.

amere flagrat, ut animaduertens vi-
am ipsi seruiendi arduam, impedi-
tam, nostræque sensualitati maximè
contrariam esse, pro solita sua li-
beralitate, infundit cordibus eo-
rum qui fidam ipsi exhibent serui-

tionibus re-
creat, ut vlti-
eis faciliore
& expedi-
torem red-
dat.

tutem: dona, dulcedines, suauitates,
& quædam consolationum spiritu-
alium genera, adeò dulcia, sapida &
gustatui iucunda, ut natura etiam
sensitiua ex dulcissimis & suauissi-
mis his influxibus, & coelesti man-
na, roreque diuino, robur capiat,
tenuemque ac facilem sibi putet
omnem huius viæ asperitatem: sicut
ait Dominus. *Iugum enim meum suauis*
est, & onus meum leue.

Matth. xx.

Seruire Deo est in se quidem iu-
gum & onus grauissimum, sensua-
litati planè contrarium & aduer-
sum: at talibus auxilijs accedenti-
bus, iugum efficitur suauissimum,
& onus leuissimum.

Dulcedines itaq; & cōsolationes
spirituales, sunt media per quæ ad
diuini amoris perfectionem, facili-
ter, expeditè & suauiter peruenitur.

Sed

*Cauendum
est à gula in
consolationi-
bus spiri-
tualibus.*

Sed opus est vt hîc sibi quisque diligenter prospiciat, quia latet anguis in herba: viperaq; hic venenosissima delitescit, quæ morfu suo lethale vulnus infligit: à qua iste sibi non cauet, qui in diuinis consolationibus, & dulcedine infusa sibi vsqueadè complacet, vt eius ingenti cupiditate assiduò teneatur: omniaque quæ agit, ad hunc finem referat vt eam acquirat, quam si nò obtinuerit, turbatur & contristatur: atque pro eo quod Deum, qui vniuersas has consolationes ei pro sua pietate impertitus est, & à quo omne bonum quod in se habet existit, diligere deberet, ipsam potius dulcedinem amat, idque propter amorem quo seipsum diligit, sicque è filio seruus & mercenarius efficitur: Etenim licet Deum querere ac diligere videatur, hoc tamen agit vt consolationibus illius visitetur & recreetur: O fraudem. O errorem. O scelus. Heu quàm multi huius viperæ morfibus intereunt.

Opus est itaque hîc omnibus qui
Deo

Deo seruire volunt diligenti cautione, prouidendumque ne in hanc charybdim impingant.

Quod ut fiat, fidelis Dei seruus sapè firmo, stabili ac deliberato animo proponet Deo ex puro, & simplici amore famulari: contestabiturq; hoc coram diuina maiestate, efficaciori qua potest ratione: dicetque.

*Qua ratione
prouideri
possit ne gu-
lam hanc
incurramus.*

Domine ego totus tuus sum, nec quicquam habeo aut habere desidero præter te solum: Te solum quærere, te simpliciter & purè, nullo habito meorum commodorum respectu diligere cupio; protestorque hic in conspectu summæ maiestatis tuæ SS. Trinitatis PATRIS ET FILII ET SPIRITVS SANCTI me nolle seruire tibi, aut te diligere propter poenarum quarumlibet euasionein, aut diuinarum consolationum perceptionem: aut gehennæ liberationem, aut coelestis gloriæ in futura, aut dulcedinis tuæ in præsentī vita consecutionem: sed me te solum velle quæ-

*Protestatio
hæc coram
Deo facta
inuat, ne in
fraudem in
consolatio-
nibus spiri-
tualibus in-
curramus.*

166 SPECVLVM ANIMAE
quærere, te desiderare, te amare, ti-
biq; me totum dare & consecrare.

Tu solus mihi sufficis: si dulcedi-
ne & consolationibus tuis me visi-
tare volueris, sis tu Quidem benedi-
ctus: quia pro tua pietate ac amore
quo semper in nos fuisti, es & eris,
facies: ego verò pro his immortales
tibi gratias agam; sin eas subtraxe-
ris, sit tibi similiter laus, gloria, &
benedictio, & ego pro eo etiam im-
mensas tibi gratiarum actiones
perfoluā: Tibi soli Domine ex toto
corde, & ex tota anima seruire pro-
pono, etiam si multis sæculis victu-
rus essem. Hoc coram te profiteor,
hoc facere volo ac desidero, teque
humiliter deprecor vt quandoqui-
dem sine te nihil possum ad hæc im-
plenda vires & robur mihi sugge-
rere digneris. Quapropter ad te cō-
fugio, tibi me tota deuotione com-
mendo: tibi me totū relinquo: & in
viscera misericordiae tuæ me totum
proijcio, suscipe me DEVS meus:
amplectere me spes mea: vni me ti-
bi inseparabiliter, dulcissime Pater.

Porro

Porro signa si requiris, ex quibus agnoscere queas, num protestationi huic satisfacias, hæc manifestissima habe.

Signa ex quibus cognosci possint, num protestationi satisfacias.

Primò cognosces illud ex dulcedinis habitæ termino, perpendendo num tibi in ea plurimum placeas: Adhuc animaduertendo num firmo ac deliberato adhuc animo sis protestationem tuam opere adimplendi.

Secundò: Considerando; num in diuinis consolationibus actu Deo tantas gratias referas, quantas potes.

Tertiò: Attendendo, num ipsa suavitate durante prompto & resignato sis animo ad eius priuationem.

Quartò: Aduertendo, num ea sublata conturberis, & tristitia replearis.

Quintò: Considerando, num ea perditâ inquietus sis, & eam cum animi quadam anxietate requiras, & per diuersarum orationum, meditationum, & exercitiorum usurpationem recipere labores. Hæc namque

168 SPECVLVM ANIMAE
que si in te reperta non fuerint: tibi
poteris firmiter persuadere, aliquā
subesse Diaboli fraudem, ac decep-
tioni te proximum esse: quare ad tui
emendationem & correctionem ac-
cingêris, protestationemque tuam
denuo renouabis.

*Desiderare
cōsolationes
bonum ali-
quando est,
sed pericu-
losum.*

Aduertendum tamen est, me hic
non omnem consolationum cupi-
ditatem aut desiderium improbare.
Bonum namque ac licitum est eas
appetere, eo fine, vt eò expeditius
& facilius ad sponsi amorem perfe-
ctionemque feramur, modò hoc so-
lo fine fiat: sed necesse est vt hic
vnusquisque diligenter sibi prospiciat,
ne natura nostra quæ seipsam
in omnibus quærit, sibi que nimio
plus amica est, subtilibus dolis ac
fraudibus suis nos circumueniat,
ita, vt dum nos Dei amore permo-
ueri existimamus, nosmetipsos
quæramus: Quare singulari solici-

*Demon sepe
fingit cōso-
lationes spi-
rituales.* tudine & vigilantia hic opus est.
Est & aliud periculum in his con-
solationibus, à quo sibi serui Dei
cauere debent, quod hic leniter tan-
tummodo

tummodò attingemus, exactiorem
eius tractationem in Paradiso con-
templatiuorum, (quem propediem
diuina ope adiuti, in lucē nos, pro-
laturos speramus) exhibituri: Est
autē tale: quòd Dæmon, sæpè trans-
figuret se in Angelū lucis, & conso-
lationes ac dulcedines frequenter
fingat ac procuret, vnde non raro
vsuuenit, vt dum anima se sponso
suo vnita retur, adultero iuncta sit:
& dum se I E S V suo perfrui putat,
cum Dæmone spiritualiter luxuri-
etur.

Itaq; opus est in his omnibus di-
ligenti circumspectione, speciatim
fœminis, quas Dæmon sæpissimè
dolis suis in fraudem inducit, qua-
dere quāuis multa dicere possem,
cū eiusmodi non pauca per ma-
nus meas transferint, hæc tamen in
præsenti sufficiant.

Modus eluendi hanc maculam.

PRIMVS modus scopulum
hunc euadendi est; Sæpè protesta-
tionem illam, quam paulò ante po-
suimus,

*Fœmine
frequenter
à Dæmone
deciuntur.*

1705 SPECVLVM ANIMAE
suimus, usurpare ac renouare.

SECUNDVS est. Considerare
perfectionem, non consistere in
consolationum affluentia, sed in ad-
uersitatum pro Christi amore tole-
rantia: quia non illi, qui pluribus
consolationibus visitantur, maiori
sanctitate præditi sunt, sed qui gra-
uiora Dei amore patiuntur.

*Consolatio-
nes Deum
debilibus
& imperfe-
ctis largi-
tur.*

TERTIVS; Secum expendere,
Deum dulcedines has non raro de-
bilibus & infirmis, vt eos corrobo-
ret, animoque vacillantes erigat,
impertiri: qui alioqui, nisi tali lacte
nutrissentur, viæ asperitatem refor-
midarent, & eum sequi renuerent.

*Fortes vero
tribulatio-
nibus exer-
cet.*

At eos qui forti, cōstanti ac delibe-
rato animo sunt, aduersitatibus, tri-
bulationibus, persecutionibus, in-
firmitatibus, alijsque duris & aspe-
ris exercere: Ex hac consideratione
facile seruus Dei, consolationes non
dico prorsus contemnet, quia cum
Deus eas donat, cum gaudio & gra-
tiarum actione suscipiendæ sunt: sed
in se mortificabit affectum, deside-
rium, & complacentiam quam pos-

fer habere in similibus consolationibus. Utinam Deus omnibus nobis gratiam donare dignetur quo ipsi fideliter famulemur, illumque purè ac simpliciter diligamus.

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII,
ET SPIRITVS SANCTI,
Amen.

DE SEPTEM PECCATIS
mortalibus, & ratione, illa
superandi.

QUAMVIS anima pia, supradictæ maculæ omnia omninò peccata mortalia, & modum foedissimas illorum maculas, quas his, quos contaminauerint, aspergunt, eluendi in se cōplectantur: nihilominus cum sint septē fontes, septem capita, ac septem principalia fundamenta quibus tota ciuitas Diaboli, & omnia peccata innituntur, operæ pretium me facturum existimaui, si rationem maculas singulorum speciatim

H 2 ciatim

172 ◊ SPECVLVM ANIMAE
ciatim mundandi, breuiter & com-
pendiosè perstringerem.

*Methodus generalis omnia vitia
superandi.*

QVE M A D M O D V M omnia
peccata septenario numero com-
prehenduntur, ita & nos hîc septem
modos ea omnia generaliter super-
randi præscribemus: de singulis po-
stea sigillatim acturi.

PRIMVS modus est. In omni-
bus rebus diligere penuriam, non
tantum in illis, quæ ultra necessita-
tem desideramus: sed etiam in illis
quæ nobis necessaria sunt.

SECUNDVS est. Contemni, le-
dibrio haberi, reprehendi ab omni-
bus, cunctisque horrore esse, maxi-
mè parentibus, cognatis & amicis,
donec animi nostri elatio & super-
bia prorsus depressa & mortificata
fuerit.

TERTIVS est. Seuerum nobis
deligere magistrum, siue directo-
rem, qui contraria his, quæ nobis
bona & recta videntur, iubeat: nec
quic

quicquam nos habere patiatur, præter ea quæ nobis concesserit: nec aliquid agere permittat, nisi quod ab eo iussum fuerit, imò ne toleret quidem ut verbum vnum loquamur, aut vñ aquæ scyphum bibamus sine ipsius facultate: qui denique nullum defectum in nobis intactum relinquat, quem nō aspera & seuera increpatione puniat & reprehendat: quoadusque peruersa & distorta voluntas nostra rectificetur, & alterius voluntati promptè se submittat.

QUARTVS est. Segregare se ab hoc mūdo: Etenim quemadmodum aqua turbida si non moueatur confestim fecibus in imo subsidentibus clarescit; at si moueatur turbida efficitur: ita mens humana, si ab huius mundi tumultibus segregata sit, subito serena & tranquilla redditur: at mundi negotijs implicata, commaculatur & conturbatur.

QVINTVS est. Oratio assidua: hæc namque vi sua mentem super omnia creata, atque supra seipsam

174 SPECVLVM ANIMAE
in Deum eleuat: ab eoque robur &
vires vitia omnia profligandi impe-
trat.

SEXTVS. Sunt aduerfirates: cu-
iusmodi, infirmitates, persecutio-
nes, tribulationes, molestiae, incom-
moda, tentationes, contumelia, ig-
nominia & similia: Nam quemad-
modum lima vnaqua; affricatio-
ne aliquid aufert de rubigine ferri,
sic tribulatio semper aliquid tollit
de rubigine peccati. Hinc S. Grego-
rius ait: Qui desiderat vitia plenè
vincere, studeat humiliter purgati-
onis suae flagella tolerare: Vnde et-
iam S. Propheta regius orabat: Pro-
ba me Domine & tenta me, ut renes meos
& cor meum.

Psalm. 25.

SEPTIMVS est, Continua mor-
tis meditatio, quae maximam vim
habet hominem à peccatis abstra-
hendi, & ad bonorum operum ex-
ercitia stimulandi.

*Modus deprimendi superbiam &
humilitatem acquirendi.*

SUPERBIAM facilè deprime-
mus,

PARS PRIMA. 175

his, si nobiscum Consideremus.

I. Proprias misérias tam animæ
quàm corporis.

II. Facilitatem in peccatum la-
bendi.

III. Difficultatem resurgendi.

IV. Fraudes & dolos inimico-
rum.

V. Viæ cælestis difficultatem &
angustiam.

VI. Finis ambiguitatem.

VII. Gratix incertitudinem.

VIII. Præmij excellentiam.

IX. Poenarum infernalium æter-
nitatem.

X. Iudiciorum diuinorum pro-
funditatem.

XI. Christi humilitatem, qui cum
Deus esset, homo fieri dignatus est.

DE INVIDIA.

INVIDIA tres gradus habet.

Primus est. Non gaudere de bonis:
nec contristari de malis proximi.

Secundus est. Dolere de bonis, &
gaudere de malis proximi, propter
odium in illum conceptum.

H 4

Ter.

Tertius est. Proximo malè velle verbis & factis, & bona illius, quantum in nobis est, impedire.

Præterea. Grauis inuidia est, reddere malū pro malo; grauior, odisse illum, qui in nullo te contristauit nec vllam tibi fecit iniuriam: grauiſſima, malum pro bono reddere, & bonos odio proſequi, quemadmodum Iudæi Chriſtum infeſtati ſunt.

Deniq;. Inuidia magna eſt, offendere proximum in ſubſtantia vel exiſtimatione ſua: Maior, nocere illi in corpore: Maxima, animę ipſius incommodare.

Modus eluendi maculam

Inuidia.

PRIMVS eſt: Nihil earum rerum, quæ mundus habet, diligere aut deſiderare: quandoquidem inuidiæ cauſa & origo ſunt: Hinc namque fit vt qui opibus, honoribus, voluptatibus, alijsq; rebus temporalibus affluunt, cæteriſq; antecellunt, aliorum qui talibus egent,

agent, aut non adeo abundanti inuidia pateant.

SECUNDVS est: Cogitare, quamuis alij non haberent ea, propter quæ ipsis inuidemus, vt sunt diuitiæ & honores, nos tamen propterea nihilo plus aut minus habituros: ac proinde eis inuidere non debere.

TERTIVS est. Considerare, ad foelicitatem sempiternam consequendam, necessarium esse, vt proximo reconciliemur: melius autem esse, id tempestiuè quàm tardè fieri, tum ne bonorum operum quæ agimus fructus nobis pereat, tum ne si id tempore oportuno facere neglexerimus, magnum aliquando salutis discrimen incurramus.

QUARTVS est. Comes atque affabiles esse ac benefacere illis quibus inuidemus.

QVINTVS est. Pro illis assiduò preces fundere, vti S. Paulus Apostolus docet: *Noli vinci à malo, sed Rom. 12. vince in bono malum.*

IRA triplex est. *Prima est*, cum quis ob causam leuissimam, veluti ob verbulum vnum, aut minimam iniuriam sibi factam commouetur.

Secunda est: Cum quis excandescit & vehementi furore succenditur, iramq; conceptā foris vel in facie, vel interiori commotione, aut externis corporis gestibus ostendit.

Tertia est: Cum quis iram longo tempore in corde conseruat, & odium contra aliquem fouet.

Remedia contra Iram.

PRIMUM est: Ea quæ nobis accidere possunt præuidere, seq; ad ea placido & tranquillo animo toleranda præparare: Minus enim (vt S. ait Gregorius) iacula feriunt, quæ præuidentur.

SECUNDVM est: Nobis ipsis vim facere, silentiumq; nobis imponere, ac flammā intrinsecus in corde succensam reprimere ac suffocare, ne foras erumpat, & nos ipsos ac
alios

PARS PRIMA. 179

alios vehementius incendat.

TERTIVM est: Statim vt nos commotos deprehenderimus, aliquid agendum arripere & mentem occupare, vel cū alijs colloqui, aut aliquid operis agere: Etenim Salomone teste: *cū defecerint ligna, extingnetur ignis.* Prover. 26.

QVARTVM est: Pudor siue confusio, qua modesti & verecundi plerumque retinentur, quia metuunt, ne scandalizent proximos.

QVINTVM est: Expendere ingentia damna quæ secum adducit hoc vitium, quorum non minimum est, quod hoc versu continetur.

Impedit ira animum, ne possit cernere verum.

DE ACEDIA.

ACEDIA triplex est. Prima est amaritudo quædā animi, qua quisquis laborat, omnia quæ alijs iucunda & appetibilia sunt aspernatur: tædio conficitur: omnemque humanam conuersationem fastidit: De hac tristitia ait Apostolus. *Seculi* 2. Cor. 7.

H 6 autem

180 SPECVLVM ANIMAE

autem tristitia mortem operatur.

Secunda est: Pigritia quædam siue negligentia, somnum & corporis commoda diligens, labores horres, aspera & dura fugiens, otioque plurimum gaudens. Hæc propriè vocatur pigritia.

Tertia est: Quæ res diuinas atque spiritualia exercitia tantum fastidit, in alijs verò sollicita & diligens est, externisque magnoperè oblectatur: Oratio illi est insipida, diuinas laudes cursim persoluit, vt minus inde fastidium sentiat: & aliquando data opera cogitationes alias accersit, quibus tædium sibi tollat, seu minuat: iocis, risibus, nouis rumoribus, alijsque leuitatibus intendere delectabile ducit: Laudare verò Deum, & de rebus diuinis agere maxime fastidiosum.

Acedia magna est, negligenter ea, ad quæ obligati sumus, persoluere: Maior, præ tædio ea omninò dimittere: Maxima, alios etiam impedire, nec posse sustinere vt aliquid boni operis agant.

Acedia

PARS PRIMA. 181

Remedia contra Acediam.

UNICVM maximeque efficax est: Nosipfos ad ea quæ nobis fastidio sunt agenda violenter constringere, & speciatim ad orationes & diuinas laudes concipiendas.

Contra tristitiam.

PRIMUM est: Sæpè in mentem reuocare Dei benignitatem, ingenitiæque quibus nos ornauit beneficia.

SECUNDVM est: Proborum societati nos iungere, maximè ijs ubi de Deo agitur.

TERTIVM docet nos S. Iacobus Apostolus: *Tristatur, inquit, aliquis vestrum? Oret: Aequo animo est? psallat.* Iacob. 5.

QUARTVM est: Contra pigritiam ad laboriosa opera nos assuefacere.

DE AVARITIA.

AVARITIA tres habet species. *Prima est:* Desiderium & cupiditas opes possidendi, siue voti compos quis fiat, siue non: sicut

pauper, parum, vel nihil possidens.

Secunda est: Tenacitas in opibus partis conseruandis, tanta, vt ea non expendamus, quomodo, & quando oporteret.

Tertia est: Diuitias per fas & nefas amplificare, nec magnificare licite, an illicita sit negotiatio quam tractamus, aut lucrum quod acquirimus, modò opes augeantur.

Remedia contra Auaritiam.

PRIMUM est. Amore Dei omnia relinquere, & obedientiæ ac curæ aliorum se submittere: quemadmodum fecerunt fideles in primitiua Ecclesia, qui Apostolorum voluntati omnes opes suas relinquebant; Et modo faciunt Religiosi, monasticam vitam sectantes.

SECUNDVM est. Considerare auaritiæ laqueos, diuitiarum molestias: libertatem & comoda sanctæ paupertatis, pauperum gaudia, diuitum tristes curas: pauperum securitatem, & diuitum econtra pericula, quæ ipsis propter opes insistantur.

TER-

TERTIVM est. In Deo conde-
re, qui neminem in se sperantem
deserit: de quo Christus nos admo-
net. Nolite solliciti esse dicentes quid man-
ducabimus? aut quid bibemus? Scit enim *Matth. 6.*
Pater vester quia his omnibus indigetis.
Quærite primum regnum Dei, & hæc om-
nia adjicientur vobis.

DE GVLA.

GVLA quadruplex est: *Prima*, an-
te tempus, & sæpius quàm neces-
sitas exigat manducare, vti pecora &
alia irrationabilia animantia.

Secunda est. Nimia cum aviditate
& festinatione comedere, vti fa-
ciunt lupi, & canes famelici, ac vo-
races.

Tertia est. Naturam superfluo cibo
obruere, propter solam gulæ dele-
ctationem.

Quarta est. Cibaria lauta, exquisita
& delicata quærere & desiderare.

Remedia contra Gulam.

PRIMVM est. Sæpe proponere,
non sæpius quàm necesse sit, nec an-

184. SPECVLVM ANIMAE
et tempus cibum sumere: idque contra primam speciem.

SECUNDVM est. Erubescere de nostra ingluvie, tum propter nosip-
sos: tum propter alios, ideoque mo-
destiam in cibo sectari, & auidita-
tem illam nimiam reprimere, ac
coercere: idque contra secundam
speciem.

TERTIVM est. Considerare,
nimietatem cibi, plurimas secum
infirmities adducere, naturam ob-
ruere ac suffocare, ac à bonis ac
præclaris actionibus nos impedire:
idque contra tertiam & quartam
speciem.

QUARTVM. Quod efficacissi-
mum ad tertiam & quartam speci-
em profligandam est: non habere
vnde possimus gulæ satisfacere:
Quapropter quâto quis fuerit pau-
perior, tanto minus hoc peccatum
incidet.

DE LVXVRIA.

LVXVRIA quatuor species ha-
bet. *Prima est in corde, de qua ait Sa-*
lomou:

PARS PRIMA. 185

Iomon: Peruerse cogitationes separant à Sap. x.
Deo: Et Christus. Qui viderit mulierem Matth. 5.
ad concupiscendum eam, iam mæchatus est
in corde suo.

Secunda est. In sermone, aspectu,
contactu, osculis, amplexibus, alijs-
que illecebris, & gestibus inhone-
stis, sine tamen operis inhonesti
actuali perpetratione.

Tertia. In ipso actu: Cum opus in-
honestum actu exercetur, idque se-
cundum naturam, vtpote si vir cum
muliere, extra matrimonij statum
peccet.

Huius variae sunt species: vti sunt,
fornicatio, adulterium, sacrilegi-
um, incæstus, stuprũ, raptus, & aliae,
quas consultò prætermitto.

Quarta est. Peccatũ contra naturã.

Remedia contra Luxuriam.

PRIMUM est. Vt viri mulierum &
mulieres virorum consortia defu-
giant: sicut enim ait Sapiẽs: De vesti-
mentis procedit tineã, & à muliere iniqui-
tas viri. Et D. Gregorius. Qui corpus
suum continentiae dedicant, habita-
re cum foeminis non præsumant.

Eccles. 42.

SECVN-

SECUNDVM est. Fugere soci-
tates eorum, qui huic vitio affines
sunt, ne ex malis eorū exēplis, malè
Eccl. 19. agere discamus: *qui enim (vt ait Scri-
ptura) se iungit fornicarijs, erit nequam.*

TERTIVM est. Carnem inedia,
vigilijs, alijsque rebus duris attere-
re, atque spiritui subijcere, nec eam
blandè tractare. *qui enim delicatè à
Prover. 29. pueritia nutrit seruum suum, postea sentiet
eum contumacem.*

QUARTVM est. Otium bona-
rum actionum inimicum & totius
Eccl. 33. mali fontem deuitare: quia, *multam
malitiam docuit otiositas.* Et Poëta.

Otia sitollas, perièrè Cupidinis arcus.

QVINTVM est. Sensus extrinse-
cos, qui sunt portæ per quas tan-
quā latro peccatū furtim se infert,
diligēter obseruare & custodire: ne
idem nobis contingat quod illi, qui
Jerem. 9. ait: *Ascendit mors per fenestras nostras.*

SEXTVM est. Cogitationes car-
nales mox vt surrexerint, elidere, ac
reprimere: quia *de corde exeunt cogi-
tationes male, adulteria, &c.*
Matth. 15.

SEPTIMVM est. Frequenti ora-
tioni

PARS PRIMA. 187

tionem & meditationem incumbere:
Quod ille faciebat, qui de se ait: *Et Sap. 3.*
vi sciui quoniam aliter non possem esse con-
tinens nisi Deus des. Adij Dominum, &
deprecatus sum illum, & dixi ex totis præ-
cordijs meis, &c.

Remedium vniuersale contra omnia
vitia, quod est IESVS Chri-
stus crucifixus.

SICUT Moyses exaltauit serpentem in *Ioan. 3.*
deserto, ita exaltari oportet filium hominis.

Quando filij Israel, à moribus
venenosorum serpentum perime-
bantur: Moyses ex diuina iussione
serpentem æneum fabricatus est, *Num. 21.*
eumque ligno affixit, quæ cum à ser-
pentibus læsi aspicerent, sanabatur.

Pulcherrima est hæc IESVS Chri-
sti cruci affixi figura: Quem qui-
cunque homines in deserto huius
mundi à multitudine maxima pec-
catorum, specialiter septem capi-
talium vitiorum, morfi & vulnera-
ti, aspiciunt: sanctissimamque illius
passionem & mortem secum confi-
derant, ac sacra vulnera eius intuen-
turi

188 SPECVLVM ANIMAE
tur: medelam & robur contra om-
nia vitiorum genera accipiunt.

Accede itaque huc Gulose: & in-
tuere Christum potum postulan-
tem, aceto myrrha & felle potari
erubescere igitur de tua crapula &
ebrietate.

Accede huc Luxuriose: & aspice
Christum toto corpore vulneribus
concisum & sanguine deformatum,
caputque illius acutis spinis coro-
natum: Pudeat igitur te tuæ libidi-
nis.

Accede huc Auare; & cerne Chri-
stum nudum, nec ubi caput reclina-
ret habentem, in cruce mori: Et pu-
dore suffundere, propter insatiabi-
lem diuitiarum cupiditatem.

Accede huc Liuide: & intueri
Christum singulari cum amore pro
crucifixoribus suis deprecantem.

Accede huc qui tristitia, negli-
gentia, & socordia marcescis: & vi-
de IESUM prompto animo, acer-
bissima tormenta pro te patientem,
& spiritum suum cum insigni fidu-
cia Patri commendantem ac dicen-
tem.

tem. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Luc. 23.

Accede huc Iracunde: & aspice Christum propter contumelias, conuitia & iniurias sibi illatas, non indignantem, & magis de perditione illorum, quàm de suis cruciatibus dolentem.

Accede demum huc Superbe & Ambitiose: & cerne IESVM à toto mundo illudum, ludibrio habitum, & probris appetitum.

Tuam itaq; arrogantiam detestare.

Obone IESV salus animæ meæ, tu es medicina purgans, sanans & præseruans ab omni malo, & peccato.

O vulnera sanctissima: O sanguis pretiose Domini mei IESV Christi, quanta vobis virtus & efficacia inest.

Trahe me dulcis IESV in sanctissima vulnera tua, quia hic securus ero ab inimicis meis. *Abscondes eos in abscondito faciei tuæ. Psal. 30.* Ingredere anima mea, ingredere latebras horum sanctissimorum vulnerum, quæ sunt vnicum tuum in tentationibus & aduer-

Psalm. 103.

190 SPECVLVM ANIMAE
aduersitatibus perfugium. *Mentes
excelsi ceruis, petra refugium herinacis.*

In his anima mea dies noctesq; cō-
morare, & si demonibus horrore, &
à serpētum, hoc est peccatorū mor-
fibus liber esse cupis, contemplare
assiduē, quanta tui causa dixerit &
fecerit sponsus tuus in ligno crucis.

O IESV noli me derelinquere,
quia à te nunquam separari cupio,
dulce bonum meum.

Semper harere lateri tno, nec à
sancta Cruce, ac pedibus tuis vnquā
discedere volo, quoadusque te in
coelis videam, quod aliquando tua
praestante clementia & benignitate
futurum spero. Amen.

IN NOMINE PATRIS,
ET FILII, ET SPIRITVS
SANCTI, Amen.

Damna peccati Venialis.

Q VANDO peccatis venialibus
ostiu nō clauditur, facilis red-
ditur lapsus in mortalia: Hoc sensu
quadam S. Augustini sententia,
quam Magister in 4. sententiarum
di-

PARS PRIMA. 191

distinct. 16. refert, accipienda est:
Quæ talis est: Peccata venialia si col-
lecta circa nos fuerint, ita nos gra-
uabunt & oppriment, sicut vnum
grauē peccatum.

Quæ verba Richardus de Media-
uilla distinct. 16. art. 2. quæst. 2. expo-
nens ait: Nulla ratione multa venia-
lia esse vni peccato mortali æqualia,
eò quòd deformitas & damnum
vnius peccati mortalis maius sit,
quàm centum millium peccatorum
venialium simul.

Quapropter verba S. Augustini
docet esse intelligenda dispositiue,
quòd videlicet multa peccata veni-
alia, disponant nos ad lapsum in
mortale: siue quòd possint esse tam
multa & graua, vt voluntatē pror-
sus deordinarent, & deformarent:
quo in illa deformitate quiesceret,
ac sibi placeret tanquā in fine: quod
esset mortale, non veniale.

*Duodecim damna peccatorum
venialium.*

*Primo: Oculi mentis caliginem
offen-*

192 SPECVLVM ANIMAE
offendunt; ne possint clarè contem-
plari Deum.

Secundò : Feruorem charitatis &
diuini amoris imminuunt.

Tertiò : Impediunt ne orationes
nostræ exaudiâtur, nisi difficillimè.

Quartò : Debilitant & commacu-
lant animam.

Quintò : Spiritum sanctum contri-
stant, & Dæmones lætificant.

Sextò : Dulci familiaritate Dei nos
spoliant.

Septimò : Ad peccata maiora & gra-
uiora disponunt.

Octauò : Vires & robur animæ ad
peruersarum inclinationum morti-
ficationem infringunt.

Nonò : Homine languidum, & pi-
grum ad benè operandum reddunt.

Decimò : Affectus, & desideria ad
temporalia inclinant.

Vndecimò : Poenas purgatorij diu-
turniores nobis parant.

Duodecimò : Retrahunt nos pluri-
mum, ne præsentiam diuinam con-
templemur & sentiamus.

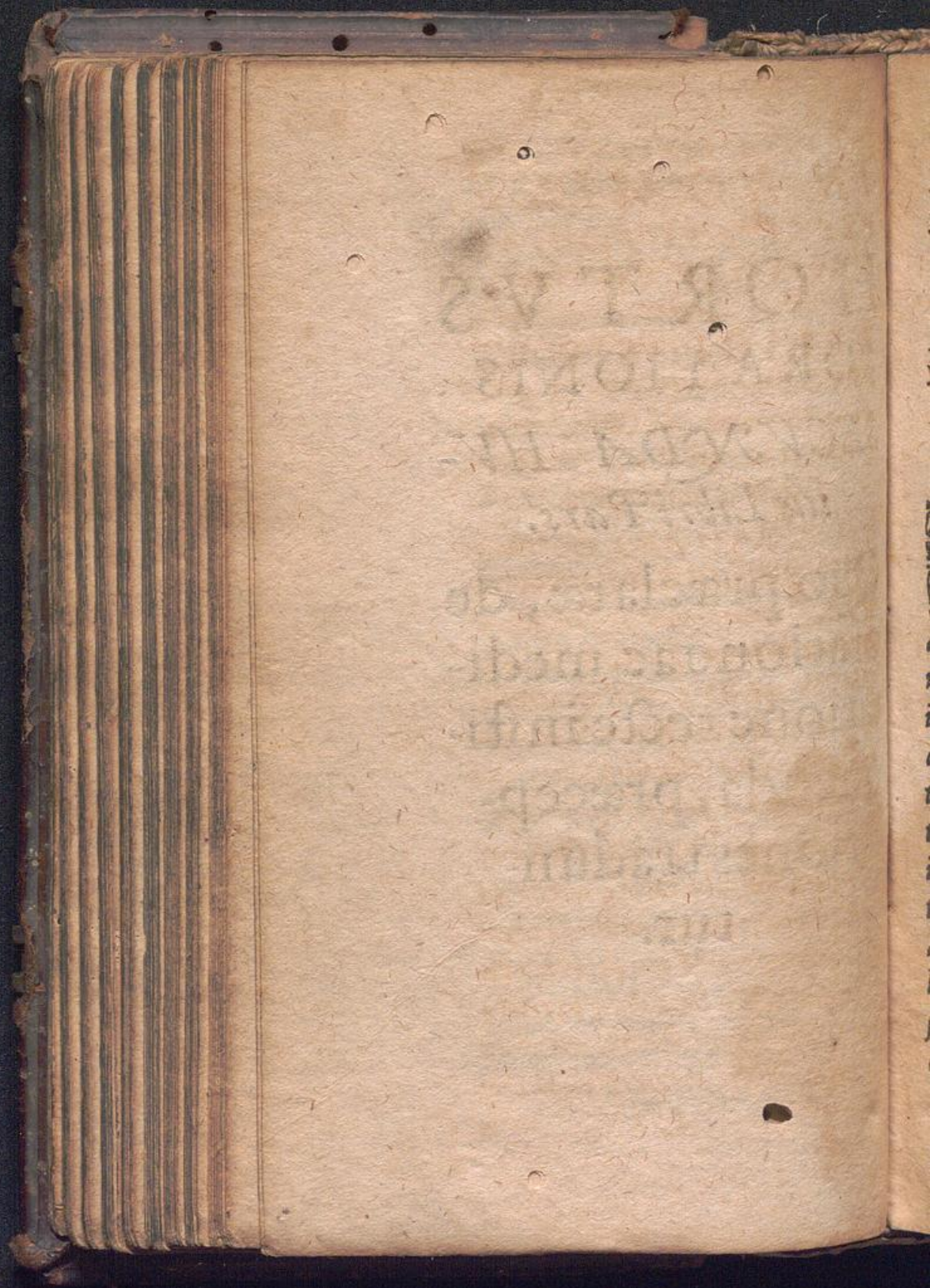
Finis prima partis. HOR.

HORTVS
ORATIONIS
SECUNDA HV-
ius Libri Pars.

Quo præclaræ, de
oratione ac medi-
tatione rectè insti-
tuenda, præcep-
tiones tradun-
tur.

195
IN NOMINE

PATRIS, ET FILII, ET
SPIRITVS SANCTI,

Amen.

RELIGIOSIS ET
DEVOTIS NOVITIIS OR-
dinis Minorum de Obseruantia
reformat. in oratorio Fontis
Palumbi congregatis.

ARISSIMI & deuoti
Filij: Cum aliquoties R. P.
Guardianus instantissimis
apud me precibus egerit, & demum
mibi sub merito sancta obedientie
inunxerit, vt vos orationis ac me-
ditationis recte instituenda praecep-
tis informandos susceperem: non po-
tui neque volui. vltra huic sancta ac
iusta petitioni reluctari: quamuis ad
tantum opus me neutiquam idoneum
agnoscerem, vi pote qui per exiguam
huius sancti & laudabilis exercitij
scientia & vsum habeam. Attamen
de virtute sancta obedientia qua Do-
mino

mino nostro IESV Christo acceptissi-
ma & S. Patri nostro Francisco ad-
modum familiaris & grata fuit, con-
fusus: statui exilem vobis hortulum, ex
herbis & arboribus electissimis confitu
offerre: in quo tanquā industria apes,
suaves & odoratos sancta orationis
flores colligatis; quos postea precibus
operā daturi sanctis Angelis donetis,
ut eas sanctissima Trinitati in celis
offerāt. Accipite igitur, dilectissimi Fi-
lij, hortulū hunc, ac flores & fructus
illius tota cū diligentia & deuotione
indefinenter carpite: meiq; in oratio-
nibus vestris memores estote.

Dominus noster IESVS Christus,
suam vobis benedictionem conferat,
cum gratiarum suarum abundantissi-
ma affluentia.

In nomine Patris, & Filij, & Spi-
ritus sancti. Ex Fonte Palumbi. Anna
reparata salutis 1604. die 16. Octob.

Vester in Christo IESV

Pater & Frater

F. Bartholomæus Salutis

Ord. Min. de Obser.

DE S. ORATIONE.

AMOR Dei thesaurus immen-
sus & incomparabilis est, qui
in terra humilitatis delitescit, at-
que inde ligone sanctæ orationis
effoditur: Itaque anima quæ amore
sponsi sui IESU Christi ardere desi-
derat, in huius horti cultura diuina
suffulta gratia, strenuè laborare &
exerceri debet: alioquin naturaliter
loquendo fieri non poterit, ut amo-
re illius succendatur.

Oratio verò triplex est. Alia vo-
cis, alia mentis, alia ex utraque mix-
ta. Vocis illa est, qua sancta mater
Ecclesia in diuinis officijs & publi-
cis orationibus utitur: quam etiam
privatæ personæ in psalmorum ali-
arumque orationum recitatione
usurpant. Mentis oratio est cordis in
Deum eleuatio, sine vocum aut ver-
borum strepitu, dum animus de sua-
uitate mentalis vnionis cum DEO
gaudet. Mixta oratio ea est: quando
mens eleuata & diuino amore ine-
bria extrinsecus in voces amoris,

Oratio
triplex
est: men-
tis, vocis
& mix-
ta.

laudis, oblationis, petitionis, & gratiarum actionis cum ardentibus & ignitis suspirijs erumpit, dulcissimumque amorem suum inclamat, qui cor eius suauibus flammis adurit & consumit: ac viscera sua dilatat, quo quantum fieri potest absorbeat infinitam & immensam abyssum summi DEI, quem summopere diligit, & ad quem cum incendio & insatiabili desiderio continenter anhelat: dicens cum Propheta: *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad Deum.*

Psalm. 41.

Sitit anima mea ad Deum fontem uitae: quando veniam & apparebo ante faciem Dei.

Omnia haec orationum genera sancta sunt & bona, verum orationis mentis & ea quae ex utraque mixta est animam quam citissime ad perfectionis fastigium, unionem diuinam, ardentissimumque Dei amorem perducunt, efficiuntque ut non secus ardeat, ac si in clibanum aut fornacem succensam, ut ignem vehementer

hemētissimum inmissa foret. Om-
nem itaque operam & studium huc,
Anima, confer, vt per feruidas ora-
tiones, ardentia & ignita suspiria,
teipsam continuò inflammes, &
cor tuum diuino amore succendas
& ignias.

Quamuis autem ariditatis & ten- *Oratio vocis*
tationum tempore, oratio quæ vo- *tempore ari-*
ce fit, videatur conuenientior & *ditatis utilis*
vtior: attamen quando iam mens *est: nocina*
inflammata, & à sensibus auocata, *verò quando*
diuiniq̃ue amoris igne, post deuo- *anima Deo*
tam & feruidam meditationem, *vnita est.*
succensa fuerit, animæ oranti magis
est impedimento, quàm adiuumento.

Imò fieri potest, vt anima, quæ
sola vocis oratione delectatur, nun-
quam ad eum amoris gradum per-
ueniat, ad quem ij qui meditationi
student, pertingunt: Sic enim ait
Propheta. *In meditatione mea exardescet ignis.* *Psal. 38.*
Attamen vnusquisque pro-
prium donum habet à Deo, itaque
quilibet vnctionem sancti Spiritus
sequatur: Quò is eum duxerit, eò
ductorem suum sequatur, & in ijs,
quæ

quæ ipse suggererit, se exercitet.

Aduertat nihilominus Anima pia, vt amatori suo respondeat, nec ei ingrata sit, sed sollicitè ipsi placere quærat, seque totam sanctissimæ voluntati eius resignet, ac omnia quæ cogitat, loquitur, & agit ad laudem & gloriâ Sanctissimæ Trinitatis, Patris, Filij & Spiritus Sancti referat. Amen.

*Porta per quam in hortum sancti
Orationis introitur.*

Cant. 4. **T**OTA pulchra es MARIA, & macula non est in te. Spetiosa, & labris omnis expers es, ô virgo purissima, coelorum regina, Imperatrix Angelorum, Domina mundi, & Mater Dei, ac proinde sis in æternū benedicta.

Anima benedicit omnes partes purissimi corporis Mariæ Virginis.

Benedictum sit caput tuum celesti sapientia plenum.

Benedicti sint capilli tui, castissimas mentis tuæ cogitationes significantes.

Benedicti sint gratiosi oculi tui, quibus prima videre meruisti Dei filium.

Bene-

PARS SECVNDA. 201

Benedictæ sint maxillæ tuæ, quas
solus IESVS infantulus attrectavit
& deosculatus est.

Benedictum sit mellissimum os
tuum, quod suavissima oscula Dei
filio impressit.

Benedicta sit sanctissima lingua
tua, quæ prima post Angelum san-
ctissimum nomen IESV nomina-
re, meruit.

Benedictæ sint aures tuæ, quæ
primæ ab ore Angelico sanctissi-
mum nomen IESV audire, dignæ
habitæ fuerunt.

Benedictum sit collum tuum, quod
IESVS sæpenumerò teneris bra-
chijs suis strinxit, & dulciter am-
plexatus est.

Benedicta sint vbera tua, quæ IE-
SVM lactare, & ab illius diuinis la-
bijs contingi meruerunt.

Benedictum sit pectus tuum, ad
quod frequenter dulcissimum IE-
SVM strinxisti.

Benedictum sit purissimum gre-
mium tuum, in quo IESVS adhuc
puer, sæpè suauiter requieuit.

I S

Bene-

Benedicta sint brachia tua, quæ
IESVM gestârunt & amplexata sunt.

Benedicti sint pedes tui, qui amo-
re IESVM magna sæpè itinera confe-
cerunt.

Benedictus sit floridissimus &
castissimus venter tuus, qui IES-
VM summi sempiterniq; Dei filiū
portare meruit.

Benedicta sint sacratissima visce-
ra tua, quæ nouem mensibus IES-
VM gestârunt, atque illius præ-
sentia fructa sunt.

Anima petit à B. Virgine Iesum filium eius sub di- uersis for- mit. O dulcissima & suauissima Ma-
ter IESVM, da mihi IESVM filium
tuum: da inquam illum mihi dulci-
sima mater, in ea forma qua eum in
stabulo peperisti: da illum mihi in
ea specie, qua eum pannis involu-
isti, & super foenum in præsepi ante
bouem & asinum collocasti.

Largire illum mihi mater mise-
ricordiæ, in ea forma qua illum in
brachia tua, quando die octauo cir-
cumcissus fuit, recepisti.

Da illum mihi in eo modo, quo
illum in Aegyptum tulisti.

Donâ

PARS SECVNDA. 165

Dona illum mihi Regina speciosissima, in ea forma, qua illum perditum post triduanam requisitionem, inuenisti, & amplexata es.

O MARIA mater & aduocata mea, da illū mihi in ea specie, qua illum, post mortem de Cruce solum, toto corpore lacerum, sanguine perfusum, plagisque & vulneribus plenum inter brachia tenuisti.

O MARIA largire illum mihi in ea forma, qua eum in sepulchrum intulisti. Obsecro te Domina sepeli eum in anima mea, & in sepulchro cordis mei, quamuis sordido & immundo eum repone.

O MARIA mater Dei, ecce tota sollicitudine quæro IESVM filium tuum dilectissimum, & miseræ animæ meæ sponsum formosissimum: Ideoque te obsecro largire illum mihi: aut certè si, propter scelerum meorum immanitatem hoc beneficio indignus sim, ipsum mihi dare nolis, doce me ut minimum, quomodo & ubi illum reperire valeam.

O Virgo sanctissima, intellexi

I 6 eum

eum in sanctæ orationis horto inueniri, & in huius rei argumentum, in horto dum precibus ad Patrem concipiendis, intentus esset, capi voluisse: Ac proinde rogo vt me illic introducas, quandoquidem tu non tantum horti huius ianua, sed & Paradisi ostium es.

O MARIA ad te confugio: te inuoco mater sanctissima: aperi mihi dulcissima Dei mater: aperi mihi Angelorum regina: aperi mihi Imperatrix Paradisi: aperi mihi Mater misericordiæ: aperi mihi parens piissima, & peccatorum dulcis aduocata: aperi mihi mater dulcis IESU mei. Perseuera in pulsando hæc anima mea, hæc enim est porta sancta: hæc est via quæ ad sanctæ orationis hortum ducit: hinc ordire quoties te ad orationem dare volueris, nam sic agendo bonum insignis profectus initium facies.

In orationis exordio sanctissimam hanc reginam saluta, ad hanc recurre, huic te commenda, hanc inuoca, hanc inclama, ab hac recedere

PARS SECUNDA. • 105

dere noli priusquam tibi ostium patefaciat, teque intromittat: Hæc enim est thesauraria, porta, & dispensatrix omnium coelestium bonorum & gratiarum: Ad hanc igitur in orationis principio mente deuota, dic.

AVE MARIA gratia plena, Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui IESVS. Sancta MARIA mater Dei ora pro nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis nostræ. Amen.

CUSTOS HORTI.

IN conspectu Angelorum psallam tibi, Psalm. 136. adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Salue Angele sancte, custos anime meæ, & vos pariter ceteri SS. Angeli, qui præsentés adestis, saluate.

I s Igno-

Ignorare vos nolo me Dominum
IESVM tota sollicitudine querere,
quem intellexi in sanctæ orationis
horto reperiri, hîc habitare, & hunc
esse locum requietionis eius. Itaque
rogo vos fratres mei carissimi, este
mihi auxilio quo eum inuenire valeam.

Et tu mi socie præ cæteris obsecro te, adiuua me: Tu enim es tutor meus, custos meus, & frater meus. Quapropter succurre mihi sancte Angele, omnes cacodæmonum inratissimorum animæ meæ hostium machinationes à me repelle, & reprime. Nosti etenim me tibi à Domino IESV in tutelam ac custodiam traditum esse, ac proinde cum omni diligentia tuere ac defende me. O charissime ac fidelissime amice ac socie, noli me deserere, opitulare mihi, defende me, illumina me, & esto mihi præsidio in cunctis necessitatibus meis: adhære semper lateri meo, nec vnquam à me pauperrimo & opis indigentissimo discede. Quid enim agam san-
cte

PARS SECUNDA. 107

ſte Angele ſine te? Quare adiutor
mihi eſto in hoc exilio, nec tuo me
vaquam præſidio deſtitue.

O S. Angele I E S V S Chriſtus me-
us & tuus Dominus ſuſcipiat mini-
ſteriũ quod animæ meæ pauperi &
dereliſtæ, in hac miſera & infelici
lachrymarum valle, exhibes, pro-
que eo mercedem ſempiternam ti-
bi rependat. Ades huc Angele ſan-
cte.

Benedicat tibi perenniter dulciſ-
ſimus & ſuauiſſimus meus I E S V S.

O quantę pulchritudinis es frater
& ſocie mi: Quàm elegãs, ſpecioſa,
& gratiarum plena eſt facies tua?
Quàm decorus & ſplendidus vultus
tuus? quàm gratus aſpectus tuus:
Quàm dulcis præſentia tua oculis
meis?

Hoc pacto te geras anima mea:
hæc eſt via qua breuiſſimè & citiſ-
ſimè I E S V M in ſanctæ orationis
horto reperiās: Commenda te con-
tinuò quidem huic cuſtodi ac tute-
lari Angelo tuo, ſed ſpeciatiim tum
quando orationem inſtituturus.

ave.

108. HORTVS ORAT.

aut aliquid operis incepturus es.
Poteris autem illum his aut simili-
bus verbis, quæ te Dominus docue-
rit, salutare.

Angele Dei, qui custodes
mei, me tibi commis-
sum pietate superna, sem-
per custodi, illumina, rege,
& gubernas. Amen.

IESVS, ✕, MARIA &
S. Pater Franciscus sint
semper nobiscum.

Veniat dilectus meus in hortum
suum.

De preparatione ad Orationem.

CAPVT I.

Eccles. 18.

ANTE orationem prepara animam
tuam, & noli esse quasi homo qui
tentat Deum.

Difficillimum, atque operum
omnium maximum est orationi in-
tendere: atque idcirco S. Abbas
Agathon dicere solitus erat: nullū
laborem equiparari posse orationi:
adeo-

PARS SECUNDA. 209

adeoque summa industria & diligencia ei opus esse, qui orationi vacare velit. Hinc etiam recte monet Sapiens in praedicta sententia, ut oraturus primam se praearet, ne sit quasi homo tentans Deum, qui inconsiderate agit, & ruinae proximus est.

Quod cum ita sit filij mei charissimi, pauculos vobis flores in hoc nostro sanctae orationis hortulo decerpandos ostendam, quibus vos ante orationem digne praearetis & exornetis.

Primus itaque flos, quem vos colligere cupio, est: ut ante orationem prius intellectum erigatis, & intentionem vestram ad gloriam, laudem & honorem Dei, totiusque coelestis aulae, atque ad salutem omnium vivorum, & animarum purgandarum, & ad impetrationem rerum omnium necessariorum, animae & corpori, tum vobis ipsis, tum alijs, referatis: haec namque debet esse principalis intentio vestra: ad quam in orationis principio, mentem tanquam

*Intentio ad
te orationem
diligenter
examinan-
da.*

210. HORTVS ORAT.

quam ad verum scopum dirigatis. Hoc pacto si orationem exorsi fueritis, pulcherrimum & fragrantissimum florem ex hoc hortulo nostro ad laudem Christi crucifixi, decerpitis.

Si deinde cum animis vestris expendatis, quoniam potissimum locus, & quod tempus huic sancto exercitio convenientissimum sit, duos non minus bellos, quam sapidos & utiles animę oranti flosculos carpitis.

Locus orationi aptus quis, Matth. 6.

Locus secretus & ab hominum consortio remotus huic sanctę exercitationi accommodatior est: suffragante Christo cū ait. *cū oraueris intra in cubiculum tuū, & clauso ostio ora Patrem tuum.*

Tempus orationi maxime commodum quod. Psalm. 138. Psalm. 118. Psalm. 41.

Tempus nocturnum & maturinum orationi maxime conueniens & oportunum est, teste Psalmista, cū ait: *Nox illuminatio mea in delictis meis. Et iterum. Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Et rursus. In die mandauit Dominus misericordiam suam, & nocte canticum eius. Et Psalmo 5.*

Mare

PARS SECUNDA. 217.

Manc astabo, tibi & videbo, quoniam non Psalm. 3.

Deus volens iniquitatem tu es.

Præterea Fides, Spes & Charitas
sunt tres flores eximij decoris, ani- *Fides, Spes*
mam ad orationem se dare volen- *& Charitas*
tem plurimum venustantes, quo- *ad prepara-*
rum etiam suauissimo odore Deus *tionem ora-*
mirum in modum oblectatur. *turi necessa-*

De hac fide Christus loquens ait: *ria sunt.*

Omnia quaecunque orantes petitis, credite Marc. II.
quia accipietis & eueniat vobis.

Qui enim ad orationem accessu-
rus est, necesse habet, vt prius ani-
mam sanctæ fidei virtute præparet
& ornet, firmiterque credat se om-
nia quaecunque petierit à Deo im-
petraturum, modò licita, debito
modo petita, diuinæ voluntati con-
formia, suæque & aliorum saluti
conducibilia fuerint: Has namque
conditiones si oratio habuerit, cer-
tò credere ac sperare potest, Deum
nihil eorum quæ postulauerit ei de-
negaturum. Itaque hac sancta spe ac
fiducia præditus, Dei que ac proxi-
mi amore flagrans, securus ad ora-
tionem accedat, quia debitam in se
præ-

Eccles. 37.

præparationem habet, & non tantum florem, sed speciosissimam ac fragrantissimam rosam, cuius odor ad cœlos usque citissimè peruolet, collegit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & donec propinquet non consolabitur: & non discedet donec altissimè aspiciat.

O quàm bellus flos: quàm fragrans lilium: quàm odorata viola diuinis oculis & naribus est humilitas in oratione.

O quàm insigni ornatu ac præparatione decorata est anima, quæ ad orationem humilitatis indumento amicta, se recipit.

Ester 15.

De Regina Hester, cùm ad Regem Assuerum maritum suum pro Iudeis interpellatura accederet, ait sacra Scriptura: *Assumpsit duas famulas, & super unam quidem innitebatur, quasi præ delitijs & nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens; altera autem familiarum sequebatur Dominam, defluentia in humum indumenta sustentans.* Virtus cui anima, Deum sponsura suum precibus interpellatura, innititur, est fi-

PARS SECVNDA. 283

des: Ea autem quæ vestimenta eius sustentat, est humilitas. Ipsa autem roseo colore vultum perfusa: hoc est charitatis ornamento decorata ingreditur, vt ad librum summo Regi & omnipotenti Deo creatori & amantissimo sponso suo loquatur.

Ex hac viola humilitatis, alius elegans flos enascitur, accusatio nimirum sui ipsius, & peccatorum confessio: de qua Salomon ait: *Iustus prior est accusator sui.* Huic autem præparationi vt satisfaciatur anima, opus fuerit, vt ad orationem se datura, primum conteratur aut atteratur de omnibus peccatis suis, & illa confiteatur, aut si opportunitas id agendi desit, confiteri desideret, cum firmo proposito, cuncta quæ diuinam maiestatem possint offendere, vitandi.

*Proverb. 18.
Confessio
peccatorum
necessaria
est oranti.*

De orationis partibus.

CAPVT II.

QVI de oratione mentis scribunt, eam sex partibus constare tradunt: puta: præparatione, lectione,

244 HORTVS ORAT.

ne, meditatione, gratiarum actione, & petitione. Quæ sex partes, totidem huius nostri hortuli plantas constituunt, ex quibus elegantes flores & fructus degerpantur.

De prima earum iam egimus, tres posteriores in testamento siue pacto animæ cum Deo in tribus prioribus suspirijs explicabimus: De lectione & meditatione restat vt nunc agamus: De contemplatione verò nihil in hoc hortulo dicemus, sed peculiari libro de ea tractabimus, si vos filios meos in huius hortuli cultura sollicitos & diligentes animaduervero: Itaque orationem instituturi: præparatione, vt iam dictum est, præmissa: & lectione ac meditatione secundum eam methodum quam statim subiungemus confecta: & tribus prioribus testamenti præfati suspirijs adiunctis, eam ritè cōficietis, omnibusq; partibus suis absolutam reddetis.

De modo orandi.

SED fortè priusquam de lectione ac

PARS SECUNDA. 215

ne ac meditatione differamus, modum, situmque, ac compositionem corporis in oratione seruandam scire cupitis, vt & corpus tanquam animæ indiuiduus comes, debite præparatum & ornatum ante conspectum summi regis in oratione compareat. Ex cuius notitia multos eximij decoris flosculos colligere, atque sertum inde conficere poteritis, quod Deo Patri omnipotenti omnium rerum visibilibus & inuisibilibus conditori offeratis.

Quis corporis situm in oratione seruandus.

Vt itaq; huic desiderio vestro satisfaciam. Scriptura, quæ omnium actionum nostrarum certissima & doctissima magistra & directrix est, diuersos orandi modos, quibus sancti vsi fuerunt, tradit. Moyse stans, manibusque in cælum subleuatis orauit. Salomon genibus in terram fixis, brachijs expansis, vultuque ad terram inclinato. S. Maria Magdalena toto corpore in terram prostrata, pedes dulcissimi magistri sui IESU Christi lachrymis rigauit,

Luc. 7.

uit, capillis extēsit, crebrisq; oscu-
lis deosculata est. Eadē Magdalena

Luc. 10.

*sedens secus pedes Domini audiebat ver-
bum illius.* Dominus noster IESVS

Matth. 26.

Christus passioni vicinus, & sum-
mis in afflictionibus genibus in
terram positus, Patrem precatus est.
Idem in Cruce toto corpore & ma-
nibus extensis orauit. Demum SS.
Apostoli in die Sanctissimæ Ascen-
sionis stantes facie ad coelum dire-
cta, precati sunt.

Ex diuersimoda hac corporis
compositione facile animaduertere
poteritis, quis corporum situs in
oratione seruādu sit: Omnes nam-
que iam dicti modi boni & sancti
sunt, eò quòd sacris literis expri-
mantur, nec mihi quis illorum me-
lior sit temere statuēdū est. Quam-
uis in confesso sit genuflexionem ac
in terram prostrationem humilita-
tis ac submissionis, quæ animam
precibus incumbentem, mirum in
modum venustant & ornant, indi-
cium esse: maiorumque erga Deum
qui ab omnibus simul creaturis nū-
quam

PARS SECUNDA. 217

quam satis honorari, reuereri & coli potest, reuerentiam demonstrare: proximiusq; ad Domini nostri IESU Christi, ad cuius mores effingendos atque exprimendos totis viribus laborare debemus, imitatione accedere: qui in horto summis in angustiis & agonia constitutus, profunda cum humilitate ac reuerentia in terram prostratus Patrem deprecatus fuit. Pater, ait, si possibile est transeat à me calix iste.

Genubus flexis orare maioris est reuerentie, proximiusq; ad modum orandi Christi accedit. Matth. 26.

Vt itaque illius quoad fieri potest, filioli mei, vestigijs inhæreatis, hunc in orationibus vestris corporis situm seruare poteritis. Primum genua humiliter flectere, deinde terra ter in honorem Sanctissimæ Trinitatis osculata, caput ad coelum erigere, & oculos ad imaginem aliquam vel Christi in Cruce pendentis, vel B. MARIAE Virginis, vel Sancti alicuius: aut certè ad coelos conuertere.

In Ecclesia verò existentes, primum capite trinam SS. Eucharistiæ Sacramento reuerentiam exhibere,

K deinde

deinde oculis ad sanctissimum tabernaculum, in quo nostri amore Dei filius corporaliter conclusus est intentis: mente eleuata & alacri considerare, quid facturi & cum quo sermonem habituri sitis. Perpendere deinde ibi Deum non modo quoad essentiam & potentiam, verum etiam quoad corpus presentem esse, cum sub hoc Sacramento verum Christi Dei filij corpus, & verus sanguis contineatur: In hac consideratione paulisper immorando vos ipsos ad deuotionem & reuerentiam excitabitis.

Luc. 18.

Quo facto signo Sanctæ Crucis ter vos signabitis, & pectus tertio tundetis, dicendo: *Deus propitius esto mihi peccatori.*

Mox gratiam & auxilium implorabitis, quo hanc orationem ea cum deuotione, reuerentia & attentione qua par est, ordiri & absoluere possitis. Rogabitis etiam ut in omnibus, quæ tum pro vobismetipsis, tum pro alijs viujs & defunctis postulaueritis, clementer vos exaudire dignetur.

PARS SECUNDA. 219

Posthac in adiutorium omnes
 Angelos & Sanctos aduocabitis:
 speciatim Angelum custodem, &
 inclytam Angelorū & Sanctorum
 omnium Reginam B. Virginem
 MARIAM, & IESVM filium eius:
 super omnia verò Sanctissimam
 TRINITATEM, Patrem: Filiū: &
 Spiritum Sanctum: recitando hunc
 Psalmum. *Inclina Domine aurem tuam,*
& exaudi me, quoniam inops & pauper
sum ego. *Psalm. 85.*

Denique corde aut ore hæc suspi-
 ria subiungetis: O IESV. O IESV.
 O IESV. IESV dulcis, IESV
 suavis. IESV Pater benignissime.
 IESV mei amantissime. IESV to-
 tus amabilis & gratiose. IESV ple-
 ne omni dulcedine & suauitate. O
 IESV amor meus. IESV spes mea.
 IESV vnicum desiderium cordis
 mei. Hæc & similia suspiria, quo-
 rum plura, Deo iuuante, facile repe-
 rietis si frequentaueritis (credite
 mihi) felicem & optatum exitum
 habebit oratio vestra, quia sanctis-
 simum hoc nomen: Est mel in ore,
 K 2 & iu-

220 HORTVS ORAT.
& iubilus in corde. Ac reuerenter
ruminatum ac prolatum, immen-
sam dulcedinem ac suauitatem se-
cum adducit.

His peractis hac orationem
adiungere poteritis.

Actiones nostras quæsu-
mus Dominus aspirando
præueni, & adiuuando
prosequere: vt cuncta no-
stra oratio & operatio, à te
semper incipiat, & per te
coepta finiatur. Amen.

DE LECTIONE.

CAPVT IIII.

PRAEMISSA hac præparatio-
ne sequatur lectio, quæ varia se-
cundum materie meditandæ di-
uersitatem erit. Aliquando de mor-
te, nonnunquam de purgatorio,
quandoque de inferno, aliàs de cœ-
lesti gloria, aliquando de vita Je-
s v Christi.

Ego verò, quamuis tota Christi
vita

PARS SECUNDA. 221

vita pulcherrima, iuauissima, & ad mentem in oratione accendendam, accommodatissima & efficacissima sit: optarem, vt nunquam aut certè rarissimè, quando videlicet solennitas præsentis festiuitatis aliam meditationem exigit, à sanctissima Christi passione recedatis: præterquam cum Spiritus Sanctus dulcibus & mellifluis bonitatis suæ influxibus & inspirationibus aliò vos vocauerit.

O quantam voluptatem haurit coelestis Pater ex eo quod nos in vnigeniti filij sui, qui plurimas nostri causâ contumelias, illusiones, vilipensiones & probra pertulit, tormentis ac nece memoranda occupatos conspiciat: O quàm gratum habet cum ei in terris à pijs hominibus Christi in cruce pendentis imago ostenditur & offertur? O quàm acceptum est I E S V Christo in coelis, quòd filios suos, omnium poenarum & tormentorum quæ pro eis excepit meminisci, nec tanto beneficio per iugem memoriam,

K 3 riam,

riam, ingratos esse cernat.

oratio effi-

cacissima est

petere à B.

Virgine do-

nū aliquod,

per sanguinē

& passionē

filij sui.

O beatissima virgo MARIA mater Domini mei IESV Christi dulcissima, quomodo facilius & efficacius à nobis permoueri & cogi potes, vt pro nobis intercedas & ea quæ postulamus impetres, quàm si tibi dilectum filium tuum cruci affixum exhibeamus? sancta illius vulnera ostendamus? dolores & cruciatus enumeremus? tormenta singula proponamus? coronam quæ diuinum caput eius cinctum & coronatum? flagella quibus innocentissimum corpus eius concisum & laceratum? clauos quibus manus & pedes eius transfuerberati? velum quo facies eius obuelata? fel quo infumma siti potatus? & lanceam deniq; qua post mortem eius coram te sacrū pectus eius transfossus fuit?

MARIA, MARIA, quis est, qui donum aliquod quantumuis eximium & præclarum, etiam si coeleste regnum fuerit, à te impetrare contendat, quin hoc non citius assequatur, si te obsecret & obtestetur, per
alapas,

PARS SECVNDA. 223

alapas, per sputa, per blasphemias,
probra, contumelias, iniurias & il-
lusiones, quæ filius tuus nostrorum
scelerum expiandorum causa tole-
rauit?

Certò sciatis, fratres mei, nihil *Nihil in*
ita magnum, dummodò licitum & *virtute pas-*
salutare vobis sit, peti posse, cuius *sonis Chri-*
non statim compotes eritis, si illud *sti petitur,*
secundùm hanc formam & metho- *quod non*
dum postulaueritis, dicendo. *obtainetur.*

O MARIA Mater IESV, hoc vel
illud à te peto per pretiosum illum
sanguinem, quem filius tuus in lig-
no Crucis nostri amore profudit.

O MARIA per sanguinem illum
sanctissimum: per sanguinem illum
pijsimum, quem speciosam faciem
illius cruentare, ac per oculos de-
fluere conspexisti.

O MARIA per sanguinem il-
lum &c. per sanguinem illum &c.

O MARIA hoc à te flagito per san-
guinem illum, &c. neque enim sic
mihi petenti quicquam negare po-
tes. Responde mihi mater Dei, te
namque obtestor & adiuro per san-
guinem

guinem filij tui. O MARIA hoc donum prorsus obtinere cupio, nec a clamoribus & obtestationibus cessabo, neque hinc recedam nisi me exaudieris.

Nihil ambigatis, filij mei, quicquid ita petieritis, vos sine vlla dubitatione impetraturos. Imò hoc addo fratres, si vniuersum celū, sanctos & Angelos omnes: B. Virginem MARIAM, & IESVM Christum; & quod amplius SS. TRINITATEM, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, omnia quæ in mundo sunt, sine vlla sui motione mouentē, commouere cupitis, hunc modum precādi amplectimini, Christumq; in Cruce pendentem eis exhibete.

Quapropter si ad sanctos clamaueritis: dicendo, O sancti & sanctæ omnes qui coelestia regna tenetis, vos per pretiosum sanguinem & sacram passionem Domini nostri IESV Christi, cuius virtute atque auxilio ad tantam foelicitatē peruenistis, deprecor atque obtestor, vt hoc donum mihi impetrare dignemini.

nemini. O Angelici spiritus vos ad-
 uro & obsecro per passionem &
 mortē Domini nostri IESU Chri-
 sti, cuius meritis & ope superbis &
 rebellibus Angelis eiectis, atque in
 ima terræ loca præcipitatis, vos in
 cœlo stabiles permanere meruisti:
 intercedite pro me. Denique si S.S.
 TRINITATEM inuocando dixe-
 ritis: O Pater: O Fili: O Spiritus
 Sancte: O Sancta & indiuidua TRI-
 NITAS, O IESU, O MARIA, O
 Angeli, O Sæcti & Sanctę omnes hoc
 peto, hoc postulo, hoc flagito pro
 eo dono assequendo, vos obtestor
 & obsecro, per singulas pretiosi
 sanguinis Domini nostri IESU
 Christi guttas, per singula tormen-
 ta & cruciatus, ac totam denique
 sacram passionē eius, & omnia quæ
 pro nobis suscepit, fecit, & pertulit.

Hoc inquam si egeritis, & in pe-
 tēdo perseveraueritis, B. Virginem
 MARIAM, Angelos, & Sanctos
 omnes faciliē ad intercedendum
 pro vobis permouebitis: ac Domi-
 num IESUM ad vos inclinabit:

K 5 San-

Sanctissimamq; TRINITATEM
quodāmodo (si ita loqui fas est) co-
getis, vt quicquid licitè & humili-
ter petieritis, vobis largiatur.

1. Cor. 2.

Non immeritè, igitur S. Paule
Apostole dicere potuisti: Nō enim in-
dicare scire aliquid inter vos, nisi IESVM

Gal. 6.

Christum, & hunc crucifixum. Et iterum.
Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Do-
mini nostri IESV christi. Longius for-
tè quā par erat, digressus sum, sed
ignoscite quæso, filioli, nam sic vo-
luit is qui omnia potest: sic placuit
Christo crucifixorem sit sempiter-
na laus & benedictio in secula secul-
lorum. Amen.

Exhortatur
filios suos vt
lectio eorum
semper in
christi pas-
sione perse-
ueret.

Vt itaque ad propositum reuer-
tar, iterum dico: me cupere vt om-
nis vestra lectio sit sub vmbra pul-
cherrimæ huius plantationis, sub
foelicitissima inquam Sanctæ Crucis
arbore.

Adam primus Parens humani ge-
neris, post diuinæ iussuonis præua-
ricationem, alium locum tutiorem
& ab ira Dei securiorem, quā lig-
na paradysi inuenire nequiuit. Hinc
ait

ait scriptura. *Et cum audissent vocem Gen. 3.*
Domini Dei deambulantis ad auram post
meridiem, abscondit se Adam, & vxor
eius à facie Dei in medio ligni Paradisi.
Helias obdormiuit in vmbra Iuni- 3.Reg. 19.
peri. Agar cum fugeret Dominam
suam, abiecit puerum subter vnam
arborem, & flens ait: Non videbo mo-
rientem puerum Gen. 21.

Sub hac arbore legendo, & medi-
tando peccator coelestes iras euadit:
sub huius arboris vmbra suauem
contemplationis somnum capiēdo:
insidias maledictæ Iesabelis, hoc est,
carnis, quæ afflictum & fatigatum
Heliam, hoc est, spiritum acerrimè
persequitur, effugit.

Hic ad clementiam & compassi-
onem, Deum orando, legendo, &
meditando prouocat: In hac lectio- *Studium S.*
ne plurimum operæ & studiij posuit *P. Francisci*
S. Pater noster Franciscus, qui non *fuit in pas-*
prius ab ea conquieuit, quam ma- *sione Chri-*
nibus & pedibus, cum insigni & *sti.*
cum primis memorando miraculo,
sacra Christi stigmata cum clauis
impressa, ac latus luculento vulne-

re fauciatum vidit. Hæc fuit lectio illa dulcissima, quæ illi in apertione libri, tertio miraculosè admodum se obtulit.

Crucis enim sacrata lectio, ter Francisco se præbuit, dum ter librū aperuit; O Franciscè quàm vtilem operam in huius sancti libri lectione & meditatione collocasti: ora pro nobis S. Pater, vt tuis vestigijs inhærere, & tam eximij magistri non degeneres discipuli esse valeamus.

Itaque, filij, & fratres mei, consilium meum amplectimini, & quomodo insignes è fertilissima Crucis arbore ac Christi passione fructus decerpere possitis, animaduertite.

Modus in lectione observandus.

CAPVT V.

Instruit filios suos de methodo, quam seruare debeatis

VT itaq; suaues è passione Christi fructus carpere valeatis, necessarium est vt crebra & quotidiana, sed breui lectione, quatuor passionibus ab Euangelistis conscriptas vobis

vobis familiares efficiatis: Quare à *in legenda*
prima passione, quæ est S. Matthæi *Christi*
principio facto, legetis ex ea vna *passione*,
die octo vel decem lineas, aut plus
minusve secundum punctorū exi-
gentiam: sequenti verò die, ab eo
loco quo ante substitistis, eam pro-
sequimini: & sic paulatim pergetis,
quousq; omnes secundum ordinem
absolueritis: ac tum denuò eadem
methodo seruata, ad principium
reuertemini, ita vt nunquam quam-
diu vita vobis superfuerit exerciti-
um hoc relinquatis: Et ne occasio-
nem fluctuandi habeatis, certam
vobis horam diei vel noctis, ad hoc
exercitium pro commoditate ve-
stra, statuetis; quam sine iusta causa
vel necessitate nunquam in alijs re-
bus transfigere, aut in aliud tempus
transferre audeatis.

O quàm insignes fructus, quæ lu-
cra, quæ commoda, quos in spiri-
tuali vita profectus ex hoc exerci-
tio, si in eo constanter perstiteritis,
referetis.

Imò, fratres, non laborabitis

K. 7 mul-

multū in cognoscēdo, nam aliquos
ex tam sancto studio profectus hau-
seritis, sed statim sentietis quā be-
ne animæ vestræ cœlesti sapientia
imbutæ sint. Quocirca documentū
hoc nolite negligere aut flocci fa-
cere, scientes: quod *si socij passionū eri-
tis & consolationum*, in præsentī vita
primū, & postea in futura.

3. Cor. I.

Postquam iuxta sanctam hanc
praxim: præclaram & cœlestem
hanc doctrinam bene perceperitis,
eamque penè totam memoria con-
dideritis, quando ad orationem ac-
cedetis, poteritis sine libro lectio-
nem vestram ad mentem reuocare,
& mysterium illud siue punctum
quod continet assumere, mente re-
uoluere, ac meditationem super il-
lo vel breuem, vel longam, iuxta
temporis vobis concessi longitudi-
nem vel breuitatem, instituere.

*Modus semper orandi & meditandi
sine aliquo impedimento.*

CAPVT VI.

Docet

Documentum hîc, fratres, no-
tabile

tabile adijciam: si primū rogaue-
ro, ne vnquam flores & fructus hu-
ius horti carpere & colligere desi-
natis; sed omni tempore quo-
ties, aut ab obedientia, aut ab alia
re corpori vel animæ necessaria im-
pediti non fueritis, statim hunc san-
ctæ orationis hortum ingrediami-
ni, ibique sub vmbra arboris S. Cru-
cis legendo, orando ac meditando
requiescatis.

Et ne vnquam inde vobis necesse
sit egredi, insignem & facilem me-
thodum hîc adnectam, quam si di-
ligenter seruaueritis, nulla nec obe-
dientia, nec necessitas, siue corpo-
ralis, siue spiritualis, ab hoc horto
abstrahere, & suauis ac iucunda hu-
ius speciosæ arboris vmbra vos
priuare valebit.

Quare, fratres charissimi, vt ad
hoc paulatim assuescatis: namq; in
initijs negotium hoc aliquanto dif-
ficilius, ne dicam laboriosissimum
est: velim vos singulo quoque die,
punctum vnum siue mysteriū Do-
minicæ passionis meditandum as-
sumere,

*modus ora-
tionem faci-
cile ac sine
impedimen-
to instituenda.*

sumere, atque illud viginti quatuor horis continuis mente retinere, à summo manè vnius diei initium faciendo, vsque ad auroram alterius diei: nec quicquam aliud præterquam mysterium quod assumpseritis cogitare: omnia quæ agitis, dicitis & cogitatis, eo vel ore, vel cogitatione referre: ea quæ Domino Iesus v Christo in ea specie ac forma, quam mysterium illius diei exigit repræsentato, offerre: hac namque ratione, mens vni duntaxat rei intenta collectior atque attentior est: & si aliquando aliò diuertat, mox in se reuertitur, quoadusque temporis & exercitationis diurnitate, ad omnimodam recollectionem assuefiat: quod tantò citius fiet, quantò hoc exercitium feruentius tanquam vnicum ac debitum exercuerit.

Certum itaque exercitio huic tempus præfigi volo: ita vt vel post matutinas vel post primam, secundum quod vobis melius ac commodius videbitur, illud inchoetis, eandemque

demque postea horam quam semel elegeritis semper seruetis: nec eam leuiter transferre audeatis: nam hoc pacto mens non difficulter ad eandem horam, idemque exercitium affuefit, cui per leuem horæ mutationem facile fastidium generatur.

Ea autem hora, quam vobis præstitueritis, unusquisque animam suam his verbis alloquatur. O anima mea quid hodie factura es? Quod erit opus tuum? Quæ occupatio tua? Ac deinde proposita ei lectione illius dici, è sacra Christi Domini passione subiunget.

Hoc tuum erit exercitium: hoc munus & officium tuum, hæ tuæ partes: in huius lectionis meditatione versaberis: in hac omnes vires tuas expendes: huc totam industriam, omnemque scientiam tuam conferes: hic denique teipsam totam quantacunque es impendes.

Caue ne negligenter, lentè, & oscitanter hoc agas, ne pudorem & confusionem pro fructu reportes. Memento omnes homines hodie in opere

*Soliloquium
cum anima.*

opere aliquo distineri: Alij pecorū curā agunt, alij agriculturæ operam dant: alij vestimenta confarcinant, alij calceamenta reficiūt, alij labori lignario vacāt, alij arbores cādunt, alij libros compingunt, alij texunt, alij nent: alij studijs & lectionibus incumbunt, & vt vno verbo dicam, nemo est qui non operi alicui intētus sit: nobiles & ignobiles in exercitio aliquo occupantur: turpe tibi fuerit, si à sordidis opificibus te superari patiaris, qui totam diem laboribus grauissimis cum maxima membrorum, atque totius corporis fatigatione impendunt.

*Propositum
firmum ma-
gnam habet
efficaciam
ad mentis
stabilitatē.*

Hoc propositum stabile, magnā vim & efficaciam habet, mentem recolligendi: quæ quamuis postea nonnunquam ad alia diuagetur, mox tamen vt se distractam aduertit, valentius cogitationes suas restringit, vt ita post paucorum dierum exercitationem, ad insignem stabilitatis gradum perueniat: tandemque id assequatur, vt coelesti auxilio suffulta & corroborata, ita
Deo

PARS SECVNDA. 235

Deo in omni opere vnita fit, vt nec obedientia, nec vlla necessitas siue corporalis, siue spiritualis, eam à pedibus Christi Crucifixi, auellere ac remouere possit, sed manducando bibendo, stando, ambulando, legendo, scribendo, & quicquid aliud operis agendo, cum hac omnia sine nimia sollicitudine agat, in IESV Christi vulneribus moretur. O dulcedinem, O suauitatē sanguinis IESV Christi. O dulcem. O gratiam. O exoptabilem arboris sanctissimæ Crucis umbram. O Beatos & millies beatos qui ad foelicem hunc statum pertingunt, vt continuò sub iucundo huius arboris umbraculo, requiescant: O IESV subueni atque opitulare nobis, tibi humili prece supplicantibus; & da vt de illorum numero simus, qui te toto corde diligunt.

Fratres vobisipfis nolite deesse, nam IESVS nemini opem negat, imò tota diligentia & industria quærit, quib⁹ benefaciat. Ipse namque est qui ait: *Ego sto ad ostium & Apoc. 3. pulso,*

pulso, si quis aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.

Nicr. 3. Ipse est qui clamat. *Conuertimini filij reuertentes.*

Proverb. 23. *Præbe fili cor tuum mihi.*

Sed præterea nostram exigit cooperationem, ut strenuè in præclaris ac pijs actionibus defudemus: Quia ad magna premia perueniri non potest, nisi per magnos labores, ut D. ait Gregorius.

Praxis eximia ex cunctis rebus fructum referendi.

*Modus ex
omnibus re-
bus fructum
hauriendi.*

Quisquis mentis stabilitatem adipisci desiderat, omnia quæcunque agit ad Deum referre assuescat. Cum comedit: singulas buccellas in vulnera Christi IESU intingat.

Cum bibit, imaginetur sibi, se sanguinem Christi bibere.

Cum pane aut carnibus vescitur: cogitet se coelestem panem atque innocentissimas Christi carnes, quibus in Sanctissimo Eucharistiae Sacramento fideles reficiuntur, mādūcare.

Cum manus lauat: consideret quanta

quanta mundities requiratur ad sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti perceptionem.

Cùm scopat apud se ita suspiret: Vtinam possem tanta cum diligentia scopare, atque à sordibus scelerum emundare animam meam, vt Dominus meus ad eam inhabitandam venire dignaretur.

Cùm se induit, dicat: vtinam possem me vestire & adornare speciosissimo sanctæ charitatis, ac pretiosissimo gratiæ Domini mei IESV Christi vestimento.

Cùm se exuit, dicat: vtinam possem aliquando me ab omnibus passionibus & imperfectionibus penitus exuere.

Cùm ad lectum somnum capturus vadit, cogitet & dicat: vtinam possem in iucundissima S. Crucis vmbra obdormire: & suauiter in faueris Domini mei IESV Christi vulneribus requiescere.

Cùm surgit: imagnetur sibi se vocari ad labores sanctæ orationis, & ad excolendum amoenum & delecta-

238 HORTVS ORAT.
lectabilem hunc hortulum.

Similes ex ceteris operibus aspirationes formare consuescet.

Partitio lectionum singulis hebdomada diebus meditandarum.

CAPVT VII.

TRanseat nunc ad praxin lectionum & meditationum, ac primò lectiones secundum hebdomadae dies in septenariū numerum distinguamus, ac unicuique diei suam assignemus.

Dominica die meditatio instituetur de mysterio lotionis pedum.

Luna. De oratione Christi in horto.

Martis. De illusione Christi in alba veste ab Herode.

Mercurij. De flagellatione.

Iouis. De coronatione.

Veneris. De Crucis ad locum Calvariae baiulatione.

Sabbatho. De Crucifixione.

Atque hoc circulo semel completo, ac euoluto: ad principium redeundum erit.

Lectiones

*Lectiōum meditationibus singulorū
hebdomada dierum responden-
tium designatio.*

TRIBVAMVS iam singulis me- *Lectiōes ex*
ditationibus suas quoque lectiōes *Euangelio*
ex sacro Euangeliorum textu de- *deprompte*
sumptas. *singulis heb-*

Dominica die *Lectio* erit de lotio- *domade*
ne pedum, quę apud S. Ioannem Eu- *diebus re-*
angelistam Cap. 13. extat. *spondentes.*

Surgit à cœna & ponit vestimenta sua, *Dominica*
& cū accepisset linteum præcinxit se. *dici Lectio.*

Deinde misit aquam in peluim, & cœpit
lauare pedes discipulorum: & extergere
linleo, quo erat præcinctus. Venit ergo ad
Simonem Petrum, &c.

Lectio diei Lunę erit ex S. Euan- *Lectio diei*
gelista Luca Cap. 22. *Lunę.*
ubi ait:

Egressus ibat secundum consuetudinem
in montem oliuarum: secuti sunt illum &
discipuli: & cū peruenisset ad locum
dixit illis. Orate ne intretis in tentationem.
Et ipse auulsus est ab eis quantum iactus
est lapidis: & positis genibus orabat di-
uens: Pater si vis, transfer calicem istum
à me,

à me, verumamen non mea voluntas, sed tua fiat. Apparuit autem illi Angelus de celo, confortans eum: & factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram.

*Lectio diei
Martis.*

Lectio diei Martis apud eundem S. Euangelistam Lucam Cap. 23. extat. vbi dicitur. Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo, & illusi indutum veste alba, & remisit ad Pilatum.

*Lectio diei
Mercurij.*

Lectio diei Mercurij, est in S. Euangelista Ioanne Cap. 19. vbi sic legitur. Tunc ergo apprehendit Pilatus IESUM & flagellauit.

*Lectio diei
Iouis.*

Lectio diei Iouis à S. Matthæo Euangelista his verbis cap. 27. describitur. Tunc milites præsidis suscipientes IESUM in prætorium, congregauerunt ad eum vniuersam cohortem: Et exuentes eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei: Et plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput eius, & arundinem in dextera eius, & genuflexo ante eum, illudebant ei dicentes. Ave Rex Iudeorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius, & postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde

PARS SECUNDA. 241

myde, & induerunt vestimentis suis, & duxerunt eum ut crucifigeretur.

Lectio diei Veneris, est apud S. *Lectio diei*
Ioannem Euangelistam Cap. 19. *Veneris.*
cum ait. Tunc ergo tradidit eis illum ut
crucifigeretur. Sasceperunt autem IESVM
& eduxerunt, & baiulans sibi Crucem
exiit in eum qui dicitur Caluarie locum.
Hebraice autem *Gotha.*

Lectio denique diei Sabbathi, ab *Lectio diei*
eodem Euangelista eodem Capite *Sabbathi.*
his verbis describitur.

Vbi crucifixerunt eum. Et cum eo alios
duos hinc & hinc, medium autem IESVM.

Quod planius à S. Euangelista Luca
Cap. 19. traditur, cum ait: Ducebantur au-
tem & alij duo nequam cum eo, ut cruci-
figerentur: Et postquam venerunt in locum
qui vocatur Caluarie, ibi crucifixerunt
eum, & latrones vnum à dextris & alte-
ram à sinistris.

Hæ sunt, fratres charissimi, le-
ctiones, quas cuperem vos toto vi-
ta vestra tempore, die nocteque in
omni actione mente retinere, ac
diligenter reuoluere: sic namq; citò
L insig-

DISSE RAM nūc qua ratione ac
methodo sanctas has lectiones
amplificare ac in paxin redigere de-
beatis, quo animæ vestræ deuotio-
nis adipe impingueris, iuxta illud
Prophetæ dictum: *Sicut adipe & pin-*
guedine repleatur anima mea. Quod ve-
clarius atque dilucidius fiat, expli-
candum est quid sit meditatio, ut il-
lius natura perspecta, facilius in ea
vos exercere valeatis.

*Psal. 62.**Quid sit me-
ditatio.*

MEDITATIO nihil aliud est,
quàm diligens, subtilis & minuta
rei propositæ peruestigatio: Exem-
pli causa.

*Meditatio
diei Domi-
nicæ.*

Primæ lectionis meditatio hæc
est. Considerare modum quo Chri-
stus Dominus in lauandis pedibus
discipulorum usus est: Quomodo
videlicet à mensa surrexerit: tunc
cam deposuerit: linteo se tanquam
abiectus minister præcinxerit: pel-
luim sumpserit; aquam solus sine al-
terius

PARS SECUNDA. 243

terius ope infuderit: genibus in
terram procubuerit: Iudæ pedes
primùm lauerit, illisque ablutis eos
exterferit, atque osculatus fuerit.

O anima mea, in contemplatione
tam insignis operis aliquantisper
immorare: & eximiam Dei, Crea-
toris & Redemptoris tui humili-
tatem attentè respice: Attende quā-
ta fit hic secretorum profunditas,
quandoquidem Deus vsque ad se
dimittit, vt pedes Iudæ proditoris
sui abluere non dedignetur. PEN-
SA quanto te amore complectatur
Deus, qui tibi tam insigne humilita-
tis exemplum præfert.

CONSIDERA ergò quid tibi
nunc facto opus sit: quamq; neces-
saria tibi sit profunda humilitas, si
Deus summæ maiestatis vsque adeò
se humiliavit. Animaduerte quis
stupor, qualisque admiratio disci-
pulorum animos occupauerit, quā-
do magistrum & Deum suum ante
pedes suos procumbentem con-
spexerunt.

Incredibilem sanè stuporem at-
que

que admirationem credibile est
 corda discipulorum impleuisset
 speciatim Petri: qui vehementer in-
 doluit ac ægerrimè tulit, quando
 ludam sine vlla regulatione, pedes
 sibi lauari permittentē, cōspicatus
 est: vnde cū Iesus ad lauādos pe-
 des eius accessisset, totus attoni-
 tus & quasi extrāpositus ex tam
 profunda Domini sui humilitate,
 pati non poterat, IESVM adeo se
 demittere, vt pedibus eius accide-
 ret, atque infimorum famulorum
 ministerium sibi exhiberet: Fuerat
 quidem ante cū eum aquam in
 peluim infundentem, ac linteo se
 præcingentem cerneret, ingenti
 admiratione tentus, dum quid sibi
 his ritibus vellet secum stupens co-
 gitaret: at posteaquam IESVM
 cum pelui ad pedes suos lauandos
 accedere vidit, nulla lingua expri-
 mere sufficit; quanto tum stupere
 pariter ac metu circumfusus sit.
 Quare illachrymans clamare co-
 pit. Domine tu mihi lauas pedes?

Ioan. 13.

Hæ & aliæ similes consideratio-
nes

nes de humilitate Domini IESV
Christi, sunt meditatio primæ le-
ctionis.

Praxis lectionis dici Luna.

CAPVT IX.

TRANSEVENDO nunc ad se- *Meditatio*
cundam lectionem, de Christi *dici Lune.*
oratione & agonia in horto: medi-
tatio super eā hæc est.

Totius rei gestæ historiam à S.
Luca Evangelista accuratissimè de-
scriptam, diligenter considerare: ac
singula illius verba voluere, ac sæpè
ruminando reuocare. verba S. Lucæ
sunt hæc.

*Et egressus ibat secundum consuetudi-
nem in montem oliuarum.* CONSIDERE
RA hîc anima mea, primùm: Quàm
fuerit frequens & assiduus Domi-
nus tuus in oratione: quâdoquidem
iuxta morem suum, diurno tempo-
re populos cælestis doctrinæ præ-
ceptis erudiebat, ac sermonibus ad
eos habendis operam dabat: no-
cturno verò precibus diligentissi-
mis incumbibat. Hinc animaduer-

tere potes amoris illius magnitudinem quo te complectebatur: cum nullis laboribus ac vigilijs tua causa parceret, nec die nec nocte à tua salute curanda auocari se pateretur: die prædicationibus, nocte precibus eam constituendo, vnde scriptum est. *Erat pernoctans in oratione Dei.*

Luc. 6.

CONSIDERA deinde quàm tibi sit necessaria oratio; cum IESVS quem nulla necessitas orandi constringebat, vt tibi exemplum præmonstraret, noctes integras, sine somno in orationibus transegerit. Redargue tuam segnitiam & otiositatem in tam sancto exercitio.

ATTENDE quòd discipulos secum ducat, vt videant quàm diffrens sit hæc agonia, à gloriosa transfiguratione quam in monte Thabor, cõspexerant. Pensa quàm vile sit orationis studium, siquidem discipulis dicit: *Orate vt non intretis in tentationem.*

CONSIDERA quanto amore Christus erga discipulos flagret, cum

PARS SECVNDA. 247

cum ab ipsis vix quantum iactus est lapidis separari potuerit, quod etiam S. Euangelista Lucas Cap. 22. verbo, *auulsum*, quod magnam vim notare videtur, declarat, quasi Christus à charissimis sibi discipulis, non sine maximo dolore auelli quiverit.

ATTENDI profundam Christi humilitatem, qui in terram humiliter procumbit, & magna cum veneratione ac reuerentia suam orationem auspiciatur. Pensa quàm fuerit voluntas illius voluntati Patris vnita & in omnibus conformis: quandoquidem voluntatem suam Patri prorsus resignat dicendo. *Si vis, veruntamen non mea voluntas, sed tua fiat.*

INTVERE quanta cum reuerentia ac tremore accesserit Michael Angelus Dominum suum in hac lucta corroboraturus. Imaginare insuper animo, quantum dolorem Angelus ostendisset, quas lachrymas profudisset, si natura illius harum passionum capax fuisset, quando

do Deum & cōditorem suum tantis afflictionibus obrutum conspexit.

Gratias age Angelo de Charitate quam Domino suo exhibuit, quod ad eum confortandum de cælo descenderit.

Perpende quantam Deus eorum qui in afflictionibus & aduersitatibus constituti sunt, curam gerat, quandoquidem Angelos ad eos in tribulationibus confirmandos & corroborandos mittit.

CONSIDERA magnitudinem afflictionis IESU Christi, qui opus habuit cōfortatione Angelica. Pensi quanto Christus dolore pressus fuerit, qui factus est similis homini agonizanti, atq; animam in manus Creatoris sui commendanti.

CONTEMPLARE quantis angustijs circumdatus sit Dominus tuus, quandoquidem sanguinem aded copiosum sudat, vt etiam terram irriget. Aspice vt per sanctam illam faciem, per oculos, per nares, per os, per totum denique corpus
sanguis

sanguineæ guttæ defluant, ac primum vestimenta, deinde terram inficiant.

Hic ad deuotionem cor tuum succende, ac IESU afflicto medullitus compatere, considera faciem eius sudario tuo abstergere, pretiosas sanguinis eius guttas colligere, terram, lapides & herbas sacro hoc cruore conspersas tangere & osculari.

CONSIDERA demum ingentem vim & ardorem charitatis IESU Christi, qui cum secum statuisset pro humani generis salute mortem oppetere, atque ab Angelo in hoc proposito confirmatus esset: amore ardentissimo erga genus humanum inflammatus est: Quare charitas ad eum eius angustiatum accurrens, cum illuc propter naturalem timorem ac pauorem, quo cor Christi ante concussum fuerat, omnem sanguinem, ad corroborationem illius confluxisse animaduertet: charitas quæ cor Christi occupare laborabat, omnem illum sanguinem tanta cum vi per venas

L 5 impu-

250. HORTVS ORAT.

impulit, vt venis ante vacuis imple-
tis, etiam cutem penetrare coege-
rit, in tanta abundantia vt terram
madefecerit.

O bone IESV. O afflicte & moe-
ste IESV. O IESV amor meus, quid
est hoc quod cerno, in facie tua cum
lachrymis & sudore sanguine com-
misceri, idque mei causa? O IESV
spes mea: quid est hoc quod conspi-
cio: vt cor meum consolationibus
impleres, tuum amaritudinibus
& tristitia confici voluisti? O bone
IESV omnem tuam angustiam &
dolorem, in malignum & ingratum
cor meum transfunde: atque purum
& innoxium cor tuum ab omni
molestia expedi & libera.

Praxis Lectionis diei Martii.

*Meditatio
diei Martii.*

Huius diei lectio est, de illusi-
one Christi ab Herode, quae ab
Euangelista Luca his verbis descri-
bitur: Spreuit autem illum Herodes cum
exercitu suo.

Hic Anima pia considera, quo-
modo Herodes, cum IESVM nec
loquentem, nec vel verbum vnum

ad interrogata respondentem cer-
neret, ei tanquam stulto & vesano
homini colaphum infregerit, col-
lum pugno percusserit, naso vel
barba per ludibrium eum arripue-
rit: aut simili aliquo dedecore eum
affecerit, verbis probrosis adiectis.
Cuius exemplum secuti vniuersi
aulici risu & sannis eū exceperint,
maximè cū eum alba & sordida
veste, quæ stultorum erat insigne,
vestiuiissent, arundinemque manui
eius inseruissent.

CONSIDERA deinde quomo-
do IESVS de palatio cum veste hac
egrediens, & per mediam aulam
transiens, ac per scalas descendens,
ab omnibus derisus, ludibrio habi-
tus, multisque contumelijs & con-
titijs oneratus, ac varijs modis de-
honestatus fuerit: alij calcibus late-
ra eius feriebant, alij vnam in par-
tem, alij aduersam in partem eum
impellebant: alij ore distorto eum
irridebant, alij naso, alij capillis, alij
barba eum trahebant.

Hic etiam tibi imaginari potes
L 6 sibilos,

sibilos, voces, clamores, quibus post tergum eius vociferabantur, ac probra in eum iaciebant: Postea, quā verò de palatio foras egressus, rabidi illi canes, Iudæi videlicet, eum tam insigni contumelia affectum conspexerunt; quis explicare sufficiat, quos risus sustulerint? quibus ludibrijs eum ceperint? quæ conuicia in eum iactauerint? quibus denique sibilis & clamoribus sidera compleuerint? Itaque de nouo illum ad domum Pilati comitati sunt, voces blasphemiarum & contumeliarum plenas in eum euomentes.

CONSIDERA adhuc, quā multis per viam hanc verberibus & percussionibus, quā varijs confusionibus & contumelijs, quā impuris dictis & conuicijs IESVS oneratus fuerit: hic illi alapam impingebat, ille pugno cædebat, alius lapidibus, alius puluere, alius luto eum impetebat.

O IESVS IESVS spes & refugium meum, quā indignis modis tractaris?

PARS SECVNDA. 23

ctaris? Quantis ludibrijs & probris,
tu qui es summa Patris sapientia,
vexaris? O IESV illuse, O IESV ho-
stibus prodite, quid est hoc quod
agis vnica spes animæ meæ?

Praxis Læctionis diei Mercurij.

ECQVAE læctionem huius diei,
quæ flagellationem Christi conti-
net, mens humana vel Angelica me-
ditari sufficit? Subsiste hîc aliquan-
tis per anima mea, ac mentem à sen-
sibilibus rebus ad teipsam auoca: &
côsidera quomodo Pilatus IESVM
iusserit apprehendi & duci in præ-
torium.

*Meditatio
diei Mercurij.*

Quomodo mandauerit, vt à car-
nificibus, immanitate ac truculen-
tia teter rimis, qui omnem penè hu-
manitatem exuerant, acerrimè fla-
gris caderetur, vt ita rabiem tetra-
rum ac immanium illarum bellua-
rum, Iudaici videlicet populi, sa-
tiaret.

Quomodo carnifices mandatis
a Pilato acceptis, IESVM mansue-
tum agnum, cum immani furia tan-

L 7 quam

quàm lupi rabidi, vestibibus spoliauerint, eumque ad aulam traxerint.

Quomodo IESVS speciosus forma præ filiis hominū nudus & pudore suffusus coram barbara & impura gente, ad Iudæorum furcū rabiem sedandam, steterit.

Quomodo IESVS nudato, carnifices primū brachia tenera arripuerint, illisque columnæ circumpositis crassis funibus validissimisque nexibus manus simul colligauerint ac strinxerint.

Quomodo benedictos eius pedes vinxerint, eosque cum insigni feritate columnæ lapideæ circumtorserint & constrinxerint.

Quomodo IESVS non tantū nō murmuret, nec excandescat aduersum tortores suos, sed de illorum etiam perditione medullitus commoueatur: quos aliquādo etiam diuinis oculis respiciebat, ut corda eorum emolliret & conuerteret, ac omninō perirent.

Quomodo Iesu iam victo, carnifices

nifices flagella expediuerint, & quidam ex eis cæteris robustiores, funibus, alij loris, alij asperioribus flagellis, tenerum & innocens IESV Christi corpus cadere ac verberare coeperint: vnus delicatissima illius brachia, alter sacratū pectus, tertius speciosum collū ictibus conciderit & lacerauerit, non aliter ac si abiectissimum aliquod animal, aut aridam humum certatim ferirent.

Heu heu, nulla tanta est facundia, nulla tanta orationis vis, quæ huius supplicij magnitudinem explicare queat.

CONSIDERA igitur anima mea, pio cum affectu: IESVM dulcem sponsum tuum verberibus omnino liuidum, sanguine cruentatum, ac toto corpore lacerum, adeo vt sanctissimæ & delicatissimæ carnes illius nō paucis in locis euulsæ per terram sparsæ iaceant.

ASPICE vt omnia quaquauersum sanguine conspersa sint. Intue-
re terram sanguineis riuīs fluen-

tem:

tem: Cerne columnam cruore madidam: Aspice vestimenta carnificum pretioso IESV sanguine tincta: Vide flagella sanguine penitus imbuta, cui multis in locis parua adhuc carnis particulae ex corpore mansueti Agni adherescebant, quarum non paucae in terram sparsae fuerunt.

CONTEMPLARE anima meum IESVM, non est ei species neque decor: vulneribus ac liuoribus plenus est: venae apertae sanguine diffluunt: carnes eius varijs in locis euulsae iacent: spina dorsi penitus lacerata ac labefactata est. Heu quam turpiter est deformatus, ita ut nullam amplius formam speciosi IESV, sed foedissimi leprosi referat.

CONSIDERA posthac anima mea, quid interea sancta IESV Mater MARIA, quae foris ante palatium Pilati cum ceteris turbis consistebat, egerit. Quis ei sensus, quae mens fuerit, dum immani iectuum sonitum, ministrorum tumultum,

& po-

PARS SECUNDA. 257

& populi clamores auribus hauriret. O afflictā & moesta mater, quanta tunc obsecro cordis tui fuit angustia?

CONSIDERA deinde, quid ē contrario pium cor IESU senferit, cum corpus illius diris flagellorum ictibus laceraretur: animus verò lamentis, & pestis querimonijs afflictissimæ matris suæ torqueretur.

CONTEMPLARE anima mea, ut pius & mansuetus IESVS in tantis angustijs constitutus non habeat ubi caput suum, quod præ nimia corporis debilitate aliquo cervicali egebat, reclinaret: sola aderat columna lapidea, cui cum capite incumberet, sed neque hoc patiebantur illi ab omni humanitate & clementia alieni tortores, qui nullam ei à tormentis requiem concedebant, sed manibus & verbis ignominiosis ac petulantia tam diu in eum defæuierunt, donec penitus lasi in terram se abiecerunt.

ASPICE anima mea, ut crudeles

les illi carnifices paululum à flagellationis labore reſecti, de terra ſurgant: ac immani cum rabie IESVM à columna ſoluant, ac ita nudum huc illucque per aulam trahant atque impellant, vt veſtimenta ſua diſperſa conquireret.

INTVERE anima mea IESVM tuum qui nudus pro dore plenus, ac indigniſſimè vexatus veſtimenta ſua requirit. Quem miniſtri arreptum cædunt, ad terram allidunt, ac per humum trahunt, tandemque veſtimentis ſuis induunt.

INGREDERE anima mea, mare huius ſanguinolenti myſterij, immerge te quàm profundiffimè in aquas conſiderationum præclaræ huius lectionis: Perde teipſam in hac meditationum abyſſo, quandoquidem immenſa & imperueſtigabilis eſt.

Ego verò te in hac abyſſo relictâ, ad aliam lectionē æquè lamentabilem, quæ Chriſti ſpineam coronationem continet, tranſeo.

Præſ.

CAPVT XII.

HOC die meditaberis profundum & crudele Coronationis Christi mysterium, ab Euangelista Matthæo Cap. 27. vti supra diximus, accuratè descriptum: cuius omnia & singula verba, ne longæ meditationis cōscriptione lectori molestus sim) diligenter ac minutatim perpende & considera, quia melius aut elegantius aut dici, aut scribi non potuit.

*Meditatio
diei Iouis.*

Pauca nihilominus pro moueri historię declaratione adiungam.

CONSIDERA igitur quomodo immanes Christi tectores necdum cruciatibus eius satiati, quamuis eum tam malè tractatum ac toto corpore dilaniatum conspicerent: Christum arreptum ad Pilatum adduxerint, illique suggesserint, eo quod se regē faceret, ipsam meritò coronandum & vestimentis regijs induendum esse: Quibus Pilatus cū hoc ad Iudeorum rabiem
sedan-

sedandam animosque permouendos plurimum facere intelligeret, facile annuit. Quapropter eum paulo ante vestibus indutum denuò vestimentis exierunt, quo vulnera renouata, & Christus ingenti denuò pudore suffusus fuit: vestesque purpurea veteris, sordida ac pulueribus obsita, induerunt, quæ mox sanguini defluenti è lacerato corpore, non secus ac pellis adhæsit: deinde pallio eum coccineo, quod ab aliquo seruorum Pilati mutauerat, circumdiderunt: idque ad ignominiam Regij nominis, eò quod se Regem, vti reuera erat, constitueret.

Capiti verò tenerrimo coronam è iuncis marinis acutissimis & ad instar ferri durissimis contextam imposuerunt: eamque vt capiti profundius infingeretur, arundinibus & baculis percusserunt: Demum arundinem manibus eius inseruerunt, & genua coram eo curuantes, eum irriferunt, per ludibrium dicentes:

Aue Rex Iudeorum.

Simul etiam alapas in faciem eius

PARS SECUNDA. 261

ius impingentes: pugnis collum ferientes: & sputis foedissimis diuinum vultum deturpantes.

CONTEMPLARE animam meam, ut durissimæ hæ spinæ delicatum caput Dei perforent: & usque ad cerebri medullam penetrent: Aspice ut sanguis per faciem, oculos, collum, & pectus, in terram copiosè defluat: flauisque capillis inherens, eos è flauo sanguineos reddat.

ASPICE diuinam illam faciem ita deformatam: ut non amplius vultum speciosi IESU referat, sed hominis laniati & excarnificati.

CERNE ut pretiosissimus sanguis illius abiectissimorum & perditissimorum hominum eum torquentium pedibus conculcetur.

INTVERE diuinos eius oculos, qui tum propter spinarum aculeos, tum quòd ex sanguine defluente simul compacti & conglutinati essent, aperiri nequibant.

O crudelis & immisericors anima mea, quomodo non præcomparsio-

passione scinderis, dum adeò crudele tormentum & lamentabile mysterium tecum reuoluis?

O bone IESV salus animæ meæ: da mihi hanc coronam quæ te cruciat: Etenim, quandoquidem anima mea ita dura & ingrata est, vt ex horum consideratione nihil omnino ad commiserationem permoueat: illa cor meum circumdabo: eam cordi meo imprimam, vt tormentorum tuorum atrocitatem experiatur: & tibi Deo suo, qui pro illius amore omnia hæc sustinisti, compati discat.

Praxis Lectionis diei Veneris.

CAPVT XIII.

*Meditatio
diei Veneris.*

LECTIO diei Veneris, immensa profunditatis & sublimitatis est: insignesque in se considerationes complectitur.

CONSIDERA namque quomodo posteaquam Pilatus vix tandem post plurimas vias pro IESV liberando tentatas, mortis in eum sententiam huiusmodi tulisset: vt in
crucem

PARS SECUNDA. 263

crucem medius inter duos latrones
colleretur: statim teterrimæ illæ
belluæ I E S V M violenter arrep-
tum, & Cruce grauissima onera-
tum ad montem Caluariæ eduxe-
rint, stimulis & fistibus impule-
rint, & per terram fune ad collum
ligatò traxerint: & ibi eum tan-
quam facinorosissimum hominum,
ac malefactorum Regem, medium
inter duos latrones crucifigerent:
cuius cor non dirumpetur?

P E R P E N D E deinde, contu-
melias, iniurias, conuitia & blas-
phemias, quæ hæc hominum fax in
I E S V M afflictum & doloribus
plenum iaciebat: quis eheu tantam
indignitatem, sine animi defectio-
ne audire aut videre possit?

Quis I E S V M mansuetum, pon-
derosa Crucis trabe oneratum, in
montem Caluariæ ad crucifigen-
dum duci intueatur, & non præ do-
lore deficiat?

Quis afflictū & fatigatum Iesum,
funibusq; ita constrictum, vt se mo-
uere nequeat: calcibus, stimulis, fu-
stibus

stibus ferocissimè impelli & per
terram raptari aspiciat, & non præ
dolore rumpatur? Lapidēs & saxa
Christo patienti compatiuntur: &
tu anima mea lapidibus durior, nul-
la compassione tangeris?

Quis IESVM sub graui Crucis
pondere sæpius in terram corruen-
tem cernat: & non cum illo in ter-
ram mortuus concidat?

Quis illum humi iacentem, bar-
bari & impij populi pedibus con-
culcari: fustibus latera, humeros,
caput, brachia & crura contundi vi-
deat, & non tormenta illius & an-
guustias inconsolabiliter deploret?

Quis denique sanctissimam Ma-
trem, maximo illius & angustias
videndi & amplexandi desiderio
stimulatam, obuam Christo Cru-
cem baiulanti procedentem, & po-
steaquam propius ad eum accelsis-
set, ad pedes illius velut mortuam
corruentem. Et IESVM supra eam
cum Cruce tanquā exanimem pro-
cidentem, intueatur, & non præ do-
lore animam exhalet?

Quis

Quis feroces illos canes Sanctissimā Virginem, ut eam à dilectissimo filio auelleret apprehendentes, IESVM QVE durissimè, quò de terra surgeret, cadentes: ut eum quam citissimè ad supplicij locum ducerent, ibique in Crucem agerent, aspiciat, & non prae dolore exanimetur, & simul cum illis moriatur?

O bone IESV. O sancta Virgo. O fili penè exanimis. O Mater moerore ac dolore confecta, quis non compatietur tanto dolori, qui ex angustijs tanti filij & tam eximiae Matris permixtus & còpositus est?

Quis IESVM ad montem Calvariae raptari & Matrem velut mortuam in brachijs Mariae Magdalenae in aspera rupe residentis, iacere conspiciat: & non maximo dolore transfigatur?

Perge anima mea, & IESVM ad Crucem comitare, nam mihi propter imensos Matris dolores, apud sanctam & exanimem Matrem remanere necessarium est.

M

Praxis

CAPVT. XIV.

Isa. 2.

Meditatio
diei Sabbathi.

VENITE ascendamus ad montem Domini, & docebit nos vias suas. Ascendamus nunc fratres, montem Caluarie, vt ibi præclaram illam lectionem & meditationem, quam summus Magister, & doctor IESVS Christus, è cathedra sanctæ Crucis nobis prælegit, & docuit, audiamus.

Sabbatho consideranda est lectio Crucifixionis: in qua puncta sequentia meditanda sunt.

Primò: Quomodo posteaquam truculenti carnifices ad locum supplicij peruenissent, dederint IESV acetum myrrha & felle mistum potandum, sibi verò vinum medicatum, quod Salomon his qui extremo supplicio afficiendi erant, dari ordinauerat, reseruauerint.

Secundò: Quomodo IESVM in cisternam quandam aquis vacuam immiserint, donec Crucem cæteraque instrumēta ad crucifixionem necessaria

effaria expedirent & accommodarent.

Tertiò: Quomodo illum catena, qua mansuetissimus Agnus vinctus erat, violenter extraxerint.

Quartò: Quomodo eum vestibus spoliantes vulnera laceri corporis cum maximo afflicti IESU dolore de integro renouauerint, eo quòd vestimenta illius corpori ob sanguinem concretum adhererent. Quo factum est, vt atrocissimum ac admodum crudele hoc tormentum fuerit, ac noui sanguinis riui ex omnibus corporis partibus emanauerint: ita vt homini excarnificato, similis videri posset.

Quintò: Quomodo pius IESUS supra Crucem volũtariè sese extenderit, vt demonstraret, se spontaneè mortem oppetere, nec nisi sua voluntate mori voluisse, à quoquam cogipotuiffe.

Sextò: Quomodo dextera manu clauo ferreo transuerberata, corpus contractum fuerit: quare cum sinistra ad locum destinatum minimè

M 2 pertin-

pertingeret, funibus eam tam atrociter traxerunt, vt omnes iuncturæ corporis eius loco motæ, & sacrum pectus disruptum fuerit.

Septimò: Quomodo manibus confixis: cum pedes ad Crucem concluduatur essent, nec propter corporis contractionem, cum locis destinatis congruerent: illos similiter funibus tanta cum immanitate traxerint, vt omnes nerui & iuncturæ sanctissimi corporis eius ita luxatæ fuerint, vt secundum psalmum: *Omnia ossa eius dinumerari possent.*

Pf. l. m. 21.

Octauò: Quomodo cum primum repetitis malleorum ictibus pedes eius duro & ingenti clauo, quo vtrumque pedem simul configerent, transuerberare tentauissent, nec propter ossium duriciem penetrare possent, post multos tandem ictus, præacutum ferrum sumplerint, quo sacros pedes primum trebrauerunt, ac deinde alio iterum clauo eos simul cruci affigere aggressi sunt. Ex quibus perpendere potes illius doloris magnitudinem, & acer-

& acerbiter, quem Christus Agnus mansuetus in sui crucifixione sustinuit.

Nono: Quomodo IESVS nudus in Crucem sublatus fuerit: & quomodo Beata Virgo MARIA vix post diligentissimas preces & profundam humilitatem, obtinuerit, ut verecundiora illius, velo capitis sui contegerent.

Decimo: Quomodo inter duos latrones medius, tanquam homo facinorosissimus, & latronum omnium caput & princeps, crucifixus fuerit.

Undecimo: Quomodo ab omni hominum genere, à Pontificibus, scribis, Phariseis, sacerdotibus: ab universo populo & à militibus ludibrio habitus, multisque conuitijs & maledictis impetitus fuerit: à quibus nec ipsi latrones linguas suas continuerunt, ut Euangelista testatur. *Et qui crucifixi fuerunt cum eo, conuitiabantur ei.* Marc. 15.

Hec est breuis & succincta praxis, secundum quam prædictæ lectiones meditandæ & amplificandæ sunt.

M 3 Vos

Vos autem fratres, ex vnoquoque horum septem mysteriorum, alias quoque lectiones formare poteritis, easque pro vt in libris legeritis, speciatim in meditationibus Seraphici Patris nostri sancti Bonaventuræ: aut prout Spiritus sanctus vos instruxerit, in meditationem assumere, sicque totam Dominicam Passionem in minutas partes distribuere: Cuius nudam duntaxat methodum, quæ vobis exempli loco sit hic subijciam.

PASSIO DOMINICA QVO.
modo in multas alias lectiones distri-
bui possit. Et primum in quas le-
ctiones diuidi possit lectio
diei Dominice.

CAPVT XV.

PRI MA lectio in has subdividi potest: In esum Agni: Institutionem sanctissimi Eucharistiæ sacramenti: sermonem quem Christus in via cum ad hortum Oliueti proficisceretur ad discipulos habuit: scâdali prædictionem, quando eis in mon-

monte Oliueti, ait: Omnes vos sciamus. Matth. 26.
 dalumpatiemini in me in ista nocte.

*In quas lectiones distingui possit
 lectio diei Luna.*

Secunda lectio, has lectiones sup-
 peditat.

Aduentum Iudæ ad hortum Oli-
 ueti: Osculum quo Iudas osculatus
 est I E S V M: Occursus Christi,
 quando turbis obuiam processit, &
 interrogauit: *quem queritis?* Captiui-
 tatem I E S V. Fugam discipulorum.
 Ductionem I E S V ex horto ad do-
 mum Annæ: Colaphum qui ei impa-
 ctus fuit à seruo in domo Annæ. Ex-
 aminationem I E S V coram Ana-
 na: Ductionem illius ad domum
 Caiphæ: Concursum Pontificum,
 Sacerdotum, Scribarum, Phariseorum,
 & omnium principum Iudaico-
 rum ad domum Caiphæ: Ludibria
 quibus eum irriserunt, antequam
 ad quietem se darent: Petri negati-
 onem: Ea quæ à seruis tota nocte
 passus est: Consilium quod summo
 diluculo inierunt: Ductionem

M 4.

Chri-

Christi ad Pilatū: Querelas & accusationes, quas contra eum obtulerunt, & Pilati responsiones.

*In quas Lectiones subdividi possit
Lectio diei Martis.*

Ex tertia lectione, lectiones & meditationes tot formari possunt, quot sunt ea, quæ inter Pilatum, & Iudeos dicta & facta fuerunt: cum Barrabæ & Christi propositione & comparatione.

*In quas lectiones diei Mercurij &
Iouis lectiones distinguere
possint.*

Quarta & quinta lectio has continent: Productionem Christi ad populum, quando Pilatus ait: Ecce homo: Voces populi clamantis: Tolle. Tolle. crucifige, &c. Nuncium, quem misit vxor Pilati ad eum, mandante ne quicquam negotij haberet cum Christo, eò quòd multa propter ipsum ea nocte passa esset. Ablutionem manuum Pilati. Sententiam iniustam contra Christum latam.

*In quas lectiones diei Veneris &
Sabbathi lectiones diuidi
possint.*

Christi Crucifixio tot lectiones
suppeditat, quot sunt verba quæ
Christus in Cruce protulit: Præ-
terea distingui potest: In dolores
Matris quando illum in præsentia
sua Cruci affigi, & multa indigna
pati, nec se tamen ullam ei opem
prestare posse cōspexi. Solis obscu-
rationem, & tenebrarum per totum
terrarum orbem diffusionem: Lapi-
dum diruptionem, dissaltum: Aper-
tionem monumentorum: Resurre-
ctionem mortuorum. Veli diuisionem.
Centurionis confessionem.
Beatæ MARIAE Virginis dolores,
Discipulorum lachrymas. Lateris
confessionem. Sepulturam Christi.

Denique singulis Dominicæ pas-
sionis mysterijs, pulcherrimæ me-
ditationes de Beata Virgine inter-
misceri possunt: donec hoc pacto
totus sanctissimæ Passionis ocea-
nus percursus fuerit.

M 5 De

De deuotione qua orationem adiuuat, & quomodo acquiratur.

CAPVT XVI.

REVERTAMVR nunc ad colligendos in horto nostro fructus ad orationem spectantes. Quapropter, fratres, nosse debetis, diuersas arbores & plantas in hoc hortulo reperiri, quorum singuli suaves & delectabiles fructus progerminant.

Præ cæteris quinque pulcherrimæ & admodum fructiferæ plantæ in hoc orationis horto visuntur: Quarum *Prima* vocatur deuotio. *Secunda* affectio. *Tertia* impedimentum. *Quarta* tentatio. *Quinta* documentum.

PRIMA ad orationem bene peragendam vehementer necessaria est: Etenim maximus, qui orationi inest, labor, & difficultas in deuotionis priuatione, ac mentis, dum orandum est, ariditate versatur.

Quid sit deuotio.

Deuotio autem, vt S. Thomas 2. 2. quæst. 82. art. 1. ait: Est virtus quæ homi-

hominem habilem & promptum ad omnem virtutem efficit: animumque illius excitat, viamque facilem reddit ad omne bonum opus efficiendum, quantumvis arduum & difficile sit.

Ex hac definitione colligitur, quam necessaria sit ad orationem deuotio. Samson quamdiu capillos oblongos habuit, omnium hominum fortissimus fuit, at quando ijs muliebri astu priuatus fuit, æquè vt cæteri homines debilis & infirmus extitit: sic anima deuotione dotata fortissima est ad bonorum operum studia & exercitia, sine ipsa verò debilissima.

Decem media quæ animam ad deuotionem excitant.

Hæc planta, quam nunc adferimus, fructus profert, ex quorum usu deuotio acquiritur. Quisquis igitur hanc virtutem cōsequi desiderat, decem fructuum genera ex hoc hortulo manducabit.

Quibus medijs acquiritur deuotio.

M 6   *Primum:*

Primum: Operibus misericordie cum corporalibus tum spiritualibus insudabit.

Secundò: Austeritatibus corporalibus carnem edornabit, vt cilicijs, ciborum abstinencia, inedia, flagrorum vsu, paritate in victu, & duritie lecti.

Tertiò: Orationis studio assidue incumbet, & in sanctis exercitijs constans perseverabit, cum loci & temporis diligenti, & vniformi obseruatione.

Quartò: Orationibus Iaculatorijs sæpe vtetur, quarum quasdam ad finem huius hortuli adnectemus: Hic autem fructus est admodum sapiendus, eò quod deuotionem generet, atque ad viam spiritualem orationis perambulandam excitet, animamque citissimè ad perfectionis fastigium euehat: Et valdè accommodus est illis, quibus tantum temporis non superest, vt longis orationibus & meditationibus concipiendis intendere valeant.

Quintò: D E V M sibi semper presentem

sentem imaginabitur.

Sexto: Libros pios & spirituales, speciatim sacras literas, & pias meditationes de passione Dominica, frequenter legat.

Septimo: Solitudinem diliget, & quantum fieri potest sectabitur: hec enim sensuum dispersionem impedit, peccatorum occasiones tollit, & hominē ad seipsum à rebus sensibilibus auocat, soli que Deo intentum facit.

Octavo: Sensuum diligentem custodiam aget: præsertim oculorum, linguæ, gustatus & aurium, quia quæ per hos sensus ingrediuntur, pacem & stabilitatem cordis auferunt: quo fit, ut cum orationi se daturus est, collectus esse non possit, propter obiectorum menti se offerentium, ipsamque molestantium multitudinem, quæ per aures & linguam introierunt.

Nono: Cor à cogitationibus otiosis & vanis: ab effectibus & amoribus alienis, & à quibuscunque passionibus & commotionibus naturalibus

M 7 ralibus

278 HORTVS ORAT.
ralibus & inordinatis purum cu-
stodiet.

Decimò. Seruitium Dei & specia-
liter hanc orationis semitam, ani-
mo deliberato & forti aggredie-
tur: ita vt paratus sit omnia quæ ad
pretiosam hanc margaritam deu-
tionis cōsequendā necessaria sunt,
agere & pati, quantumuis ardua &
difficilia videantur.

De affectibus in oratione.

CAPVT XVII.

Secundæ plantæ nomen est Affe-
ctio. Quæ homini ad perfectio-
nem adipiscendam maximo adiu-
mento est. Dum videlicet orationi
intendit: atque Deo sub varijs for-
mis in oratione se præsentat.

Aliquando tanquam reum coram
Iudice se constituit, dicens. Domine
*miserere mei, & ne respicias multitudi-
nem iniquitatum mearum.* Et cum S. Iob.
Noli me condemnare. Vel cum S. Da-
uide. *Non intres in iudicium cum seruo
tuo Domine.*

Psal. 142.

Ali-

PARS SECUNDA. 279

Aliquando tanquā afflictum cor-
ram Deo, metuens ne ab ipso prop-
ter peccata relinquatur in manibus
inimicorum suorum: & totus tre-
mens dicit. *Ne proijcias me Domine à Psalm. 50.*
facie tua. Ne derelinquas me Domine Psalm. 37.
Deus meus, ne discesseris à me. Nonnun-
quam vti pauper. Domini sui opem
implorat, dicendo. Respice in me, & Psalm. 24.
miserere mei, quia vnicus & pauper sum
ego.

Aliquando tanquam seruus ab
inimicis oppressus clamat ad Do-
minum, rogans eum vt illos puniat,
dicendo.

Respice in me & miserere mei: da im- Psalm. 85.
perium tuum puero tuo, & saluum fac fi-
lium ancille tue.

Fac mecum signum in bonum, vt vi-
deant qui oderunt me & confundantur:
quoniam tu Domine adiuuisti me, & con-
solatus es me.

Nonnunquam vti mendicus Do-
minum rogat, dicens: *Ego autem men-*
dicus sum & pauper: Dominus sollicitus. Psalm. 39.
est mei.

Aliquan-

30. **MORTIS ORAT.**

Aliquando ad Deum tanquam ad benignum Patrem confugit, omnemque spem suam in illo collocat: dicens. *Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.*

Psalm. 142.

Aliquando Divinam misericordiam laudat, dicendo. *Deus iniqui insurrexerunt super me: & Synagoga potentium quaesierunt animam meam: & non proposuerunt te in conspectu suo.*

Psalm. 85.

Et tu Domine Deus miserator & misericors: patiens & multa misericordie & verax.

Hic modus efficacissimus est ad obtinendum à Deo quicquid volueris, cum laudas & extollis illius misericordiam. Nonnunquam amore languens desiderat Deo uniri, atque ex toto cordis affectu dicit.

Psalm. 43.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus.

Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum: quando veniam & apparebo ante faciem Dei.

Philip. 3.

Curio dissolui, & esse cum Christo.

Tracte

Trabe me post te, curremus in odorem Cant. 5.
vnguentorum tuorum.

Hi duo postremi modi, in oratione admodum pij & præclari sunt, animamq; diuino amore succendūt.

De impedimentis in oratione occurrentibus.

CAPVT XVIII.

TERTIA planta, impedimentū, *Orationis*
nuncupatur: Sub cuius vmbra, *impedimen-*
impedimenta omnia quæ orationi *ta.*
quoquo modo obstaculum ponunt, perdiscenda sunt. Sunt autem nouem.

Primum est: Nimis leuis exercitiorum orationis intermissio, nisi iustam ob causam obedientiæ aut necessitatis alicuius cum corporalis tum spiritualis id fiat. Quia vt quidam insignis Doctor ait: Spiritus deuotionis adedò delicatus est, vt cum discesserit, aut non redeat, aut non nisi difficilimè reuocari possit.

Secundum est. Curiositas cum sensuum, tum intellectus: cuiusmodi est

282 HORTVS ORAT.

est velle audire, videre aut intelligere novos rumores, curiosa, pulchra, & affabrè facta desiderare.

Tertium est, Immoderata delectatio in cibo & potu, maximè in coenis longis & sumptuosis.

Quartum sunt: Voluptates sensuum, quando homo illis immodicè sese tradit.

Quintum est, Occupationum varietas, & nimia circa exteriora sollicitudo.

Sextum est: Cogitationum multitudo.

Septimum est: Amaritudo & tristitia cordis.

Octauum est: Remorsus conscientiae, à peccatis existens, quando immoderatus est: quia animam efficit turbidam, inquietam, meticulosam, & ad omne opus bonum inhabilem.

Nonum: sunt peccata non tantum mortalia sed etiam venialia.

*De tentationibus in oratione
occurrentibus.*

CAPVT XIX.

Quarta

Quartæ plantæ nomen est Tentatio: sub cuius umbra tentationes vulgatiores, quæ circa orationis exercitium occurrere possint, perdiscendæ sunt. sunt verò nouem.

*Tentationes
in oratione
occurrentes.*

*Tentationes nouem in oratione
occurrentes.*

Prima est. Zelus indiscretus proximorum salutem constituendi.

Secunda. Immoderatum desiderium scientiæ.

Tertia. Desperatio seu diffidentia profectus. Et è contrario præsumptio perfectionis adeptæ.

Quarta. Somnus superfluus.

Quinta. Timor inordinatus.

Sexta. Cogitationes infidelitatis.

Septima. Cogitationes blasphemiarum.

Octaua. Cogitationum importunarum lucta.

Nona. Consolationum spiritualium absentia.

Remedia contra primam.

Contra tentationē indiscreti zeli proximorum salutem curandi: Remedium est: aliorum saluti eatenus inten-

intendere, quatenus nostrum perfectum minimè impediunt: & aliorum conscientias ita curare, ut nostrę non obliuiscamur: ne dum alijs saluti esse volumus, nobis ipsis damno simus.

Contra secundam.

Contra desiderium scientiæ, remedium est: Considerare quanto profundior omni humana & mundana scientia sit diuina sapientia, atque pro hac potius adipiscenda laborare.

Contra tertiam.

Contra diffidentiam & præsumptionem, quæ vitia è diametro repugnant, cōtraria etiam necesse est adhibere remedia.

Contra diffidentiam itaque remedium est: Considerare te negotium hoc non tuis tantummodò viribus, sed principaliter diuina opē perfecturum.

Contra præsumptionem remedium est: Considerare, clarissimum iudiciū nos quā longissimè à Deo abesse,

abesse, hoc haberi: si nōs ei iam appropinquasse sentiamus. Itaq; optimum remedium fuerit: Sanctorum & aliorum hominum pietate ac vitæ integritate clarorum, adhuc in viuis existētium, exempla sibi proponere ac inspicere, qui multa egerunt & agunt, quæ tu necdum impleuisti.

Contra quartam.

Contra somnum, si ex naturæ necessitate proficiscatur: remedium est: corpori necessarium somnum indulgere, ne orationis tempore somni grauedo nobis impedimento sit. Si verò ex Dæmonis procuratione aut pigritia proueniat: opus est in certamen descendere: victum sibi subtrahere: victum ciborumq; apparatus moderari: flexis genibus sine vlllo fulcimento precibus incumbere: flagris, alapis ac pugnis se cedere, collum acriter ferire, aut aliud quod dolorem inferat assumere: Generale denique remedium est: opem diuinam pro vigilantia dono implorare.

Con-

Contra quintam.

Contra timorem & metum Dæmonum: Remedium est: Eodem loco consistere: animum confirmare, & viriliter cum aduersario decertare: quia non nisi confligendo vires & audacia contra eum acquiruntur. Considerare adhuc Dæmonem nemini sine Dei voluntate, vel minimum nocere posse. Iuuabit etiam, perpendere: Angelum custodem omni tempore ac loco nobis adesse, & speciatim dum orationibus intenti sumus, lateri nostro hæere, vt nos tueatur: & orationes nostras diuino conspectui præsentet, nosq; in orando adiuuet.

Contra sextam.

Contra infidelitatem, Remedium est: Cogitare suam humilitatem & vilitatem: & è contra diuinorum operum magnificentiam, quam non nisi simplices & humiles ex diuina reuelatione cognoscunt. Ac proinde qui cogitationibus infidelitatis premitur, humiliet se, nec opera Dei sua sapientia peruestigare conetur.

PARS SECVNDA. 287

netur: sed Deo tantum simpliciter in illis obediat, eaque firmiter credat, & ei profunditatem suae sapientiae relinquat: Consideretque salutem suam non in cognitione rerum sublimium, ac secretorum diuinorum consistere, sed in simplici obedientia & feruenti amore Dei.

Poterit etiam uti remedio sequentis tentationis, cum haec tentatio de genere earum sit, quae cum molestissimae sint, per contemptum facilius superantur.

Contra septimam.

Contra blasphemiam Remedium est: Cogitationes blasphemiae negligere atque contemnere. Etenim sicuti haec tentatio inter omnes grauissima ac molestissima est: ita & ceteris minus est periculosa.

Contra octauam.

Contra cogitationum importunitatem Remedium est: Fortiter cōfingere, atque in conflictu ad finem usque persistere: diuinam opem humiliter implorare, suam vilitatem & imbecillitatem agnoscere, diuinam ve-

ra

ro misericordiam ac magnificentiam exaltare ac prædicare: patienter denique animo vniuersam hanc molestiam deuorare, quousque Deus misericordia motus hos cogitationum fluctus conquiescere iubeat.

Contra Nonam.

His quibus consolationes spirituales defunt, hoc remedium est: Ut eam ob causam viam coeptam non deserant, sed precibus vacent: conscientiam diligenter examinent & si quid inuenerint, ob quod diuinas consolationes sibi ablatas esse censere possint, humiliter à Deo veniam postulent.

Totus enim labor noster in eo versari debet, ut preces quantum fieri potest protrahamus: idque tantum cum attentione ac feruore, ut cor tota die in sancta deuotione contineant, atque in Deo collectum seruent: ad quod non sufficit brevis oratio, sed quàm longissima & attentissima, quo profectus noster, non impediatur & retardetur.

Deus

PARS SECVNDA. 249

Documenta quadam orationis exercitium arrepturis necessaria.

CAPVT XX.

Quinta planta, Documenti, nomine insignitur: Sub cuius umbra sequentia documenta ediscenda sunt, ut securè in hoc sancto orationis exercitio progredi liceat.

Primò notandum est: Sequentes has regulas, & omnia quæ de oratione hætenus dicta sunt, non esse accipienda, tanquam certam aliquam artem describant: neque existimandum esse, ut in cæteris scientijs & artibus fieri assolet: ubi is qui regulas actis melius apprehendit in ea excellentior euadit: ita hic etiam eum qui has regulas exactius memoria tenuerit, in oratione præcellere: cum neutiquam ita sese res habeat: sed idcirco has regulas tradi, ut anima per eas ad deuotionem erga Deum excitetur: humilitatem profundam, & miseriarum suarum cognitionem acquirat: fiduciam & spem in Deo & misericor-

Documenti præclarum.

N. dia

dia illius statuat: vt ex cognitione Dei & sui assiduis lachrymis: ignitis suspirijs: affectibus inflammatis, & orationibus feruentibus abundet: quibuscum per portam humilitatis ingrediens, consequatur quod cupit: soli Dei misericordiae innitens, atque in ea spem omnem repositam habens.

*Oratio vt
bene fiat,
omnibus si-
mul virtuti-
bus studen-
da est.*

Secundò sciendum est: In hac orationis semita esse deceptionem quandam insignem, qua plurimi circumueniuntur: sunt etenim nonnulli, qui postquam orationis virtutem experti fuerunt, totos se orationi dant: omnibus ceteris virtutibus neglectis & obliuione contritis, existimantes hanc solam ad salutem posse sufficere. Sed is qui securus hanc viam perambulare cupit, non in vnâ tantummodo virtutē, sed in omnes simul respiciet: quia omnes orationi adiumentum sunt: oratio etenim est fundamentum & basis omnium virtutum: Sicut enim in cythara vna duntaxat chorda harmoniam non efficit: ita

nec

nec vn tantum virtus efficit conso-
nantiam spiritualem.

Tertiò animaduertendum est: Dis-
cretionem quæ omnium virtutum
Mater est (vt S. Patres concluderant) orationis studio maxime
necessariam esse. Ac proinde magno
in errore versari plurimos, qui hoc
sanctum exercitium bene sibi succe-
dere & admodum vtile esse ani-
maduertentes, adeò indiscretè illi
se dant, vt sæpenumerò naturam
omniò destruant, ac debilitent:
Quapropter in initijs singulari dex-
teritate, cautione, & vigilantia opus
est.

Quartò notandum est: Esse adhuc
aliud errorem superiori planè con-
trarium: Eorum videlicet, qui ni-
mia vtuntur discretionem, & immo-
dicè sui amantes sunt: quod licet
omnibus, præcipuè tamen iuueni-
bus valde nocuum est: quia vt S.
Bernardus affirmat: Impossibile est
eum in religiosa vita persistere, qui
cùm sit nouitius in momento dis-
cretus. Et cùm sit incipiens, prudens

N 2 videri

Discretio
orationi
necessaria
est.

videri appetit: Et cum sit iuuenis, uti senex & miles emeritus requirere, ac corpus suum laboribus subtrahere tentat.

Horum duorum extremorum vtrumque vehementer periculosum, nec facile quis iudicauerit, quod magis veloxius perniciosum sit: Nisi quod Ioannes Gerson indiscretionem incurabiliorem esse ait: eo quod corpore adhuc sano spes aliqua remedij affulgeat: at corpore per indiscretionem debilitato difficillimè ad priorem sanitatem redire possit.

*Profectum
facere cupi-
enti opus est
ut tempora
& exercitia
habeat de-
terminata.*

Quintò sciendum est: Ei qui in hoc exercitio profectum facere cupiat, necessariū esse ut habeat tēpora & exercitia determinata, in quibus se exercendo, omnia alia negotia seponat, ut cum Deo & negotijs animæ suæ se occupare possit: atque interim omnia alia exercitia, quantumvis pia & sancta relinquat: speciatim verò id agat in festiuitatibus & solennitatibus præcipuis, & dum tribulationibus seu aduersitatibus

tibus premitur: Post longas etiam
profectiones, ac ardua negotia, quæ
multarum distractionum ei causa
extiterunt: & cor à sua tranquilli-
tate ad magnam inquietudinem
traduxerunt, vt illud ad pristinum
statum reducere, atque ad solita ex-
ercitia, diuinique amoris feruorem
reuocare possit.

Sexto. Seruus Dei secretò tenebit
omnes consolationes spirituales,
quibus eum Deus visitat, nec eas vi-
li hominū, nisi Patri suo spirituali,
aut ijs, quorum consilia requirit,
manifestabit: Quod & S. Bernardus
hortatur, cum dicit. Hominem reli-
giosum hanc sententiam in sua cel-
la scribere debere: *Secretum mentis mihi.*

Septimo. Necessarium est vt homo
spiritualis, semper cum maxima re-
uerentia & humilitate cum DE
agat & loquatur: nec vnquam ita se
Deo familiarem & amicum æsti-
mabit, vt non assiduò ad suam hu-
militatem & vilitatem confide-
randam se conuertat. *Loquar ad Do-*

Gen. 18. *minum meum cum impulis & cinis ait*

Abraham. Seruite Domino in timore &

Psal. 2. *exultate ei cum tremore, ait Psalmista.*

Ita faciebat S. Augustinus de quo scribitur: quod nouerat gaudere coram Deo cum tremore. Hoc & S. Bernardus perspectum habebat qui in sermone quodam ait:

D. Bernard.

in serm.

Timida oratio coelum non penetrat, quia restringit animum timor immoderatus ut omnino, non dico ascendere, sed nec procedere queat. Tepida vero in ascensu languescit, & deficit, eo quod non habeat vigorem. Temeraria ascendit quidem sed resilit: restituitur enim ei, nec tantum non obtinet gratiam, sed meretur offensam: Quae vero fidelis & humilis, & feruens oratio fuerit: coelum sine dubio penetrabit: unde certum est quod vacua redire non possit.

Visiones non *Octauo:* Seruus Dei omnino non appetet consolationes aut visiones: sed esse desiderandas. Deo fideliter seruiet, & ab eo se du-

Psal. 54. *cogitatum tuum in Domino: & ipse te eruet.*

Nonne?

Nonò: Seruus Dei à gulositate dulcedinis rerum spiritualium se inescari nō patiatur: ne eā postmodum in finem principalem Deo seruiendi: quod vitium maximè detestabile est, conuertat, quandoquidem finis omnium actionum nostrarum esse debet Deum amare, & illum solum quærere.

Si Deus autem pro sua beniginitate consolationes immittat, sit nomen Domini benedictum: recipiendæ sunt cum gratiarum actione: ita vt omni tempore perinde nobis sit quid nobiscum agat, siue consolationes donet, siue auferat.

Hic error multis imponit, à quo alius non minor enascitur: videlicet quòd ferè qui eiusmodi sunt, & se, & alios secundum affluentiam consolationum iudicent, tantumque perfectionis sibi vel alijs inesse censeant, quantum diuinis consolationibus sensibiliter visitantur & reficiuntur.

Vtriusque huius erroris remedium est: vt quisque cogitet &

N 4 sciat,

Qui pluribus consolationibus abundat, ideo perfectior non est.

sciat, finem omnium horum exercitiorum spiritualium, & totius vitæ internæ esse coelestium præceptorum obedientiam, ac diuinæ voluntatis adimpletionem: quia necessarium est voluntatem propriam in nobis mori & interire, vt diuina dominatum accipiat: Quia verò tam insignis victoria sine speciali Dei gratia & consolationibus haberi non potest, Dominus seruis suis ne in hac lucta prorsus deficiant, multiplices consolationes immittit, quibus refectioni, alacrius coeptam pugnam prosequantur.

Itaque si Dei seruus eam tantummodo ob causam quo victor in hoc bello euadat, per firmidas orationes, huiusmodi solatia quærat, & desideret, reprehensione caret: modo ea non ideo quærat, aut concupiscat, vt in illis tanquam in principali fine quiescat. Hinc namque S. David Dominum deprecabatur.

Psalm. 50. Redde mihi letitiam salutaris tui.

Sibi autè certò persuadebit, nò ex abundantia cōsolationum profectū
suū

uum dependere, sed ex multitudi-
ne eorum quæ pro Christo sustinue-
rit, tum propter sui abnegationem,
tum propter diuinæ voluntatis ex-
ecutionem.

Decimo. Quamuis ante seruum *Exercitiu*
Dei commonefecerim, ne facile à *assumptum*
passionis Christi meditatione dis- *mutari po*
cedat: nihilominus quâdo Spiritus *est Spiritu*
sanctus inspirationibus suis ad alia *sancto*
ipsum traxerit, cum eiusdem spiri- *alia trahi*
tus sancti benedictione, illius du- *te.*
ctum simpliciter sequetur, quia ve-
rum ducem nactus est.

Hæc eò dico, quòd oratio & me- *Diuersta*
ditatio diuersos producât affectus. *tionis offi*
Aliquando prorumpit in lachry- *cus.*
mas deuotionis: aliàs in fletum
compunctionis: nonnunquam in
diuinas laudes soluitur: aliquando
ad miseras aliorum tum corpora-
les tum spirituales considerandas,
& preces pro eisdem fundendas, se
conuertit: nonnūquam verò medi-
tatione sua dimissa, diuinæ gratiæ
tractum donec durauerit, etiamsi
longo tempore permaneat, sequi
N. s. debet,

debet, illoque abscedente, denuò si
tempus superfuerit ad suam medi-
tationem & orationem reuerti.

*Exercitium
assumptum
etiam muta-
ri potest, si
ariditas ma-
gna obstet.* Undecimò. Potest seruus Dei ab
vno mysterio siue puncto ad aliud
transire, si in eo quod meditandum
suscepit, aridum se inueniat, ad
aliud verò maiorem affectum &
deuotionem sentiat: cum enim finis
omnium exercitiorum sit deuotio:
illud vtique quod maiorem gene-
rat deuotionem, melius & saluta-
rius esse, adeoq; assumi debere cen-
sendū est, quāuis hoc temerè & fa-
cili ex causa faciendū non sit, sed cū
manifesto lucro, & expressa deuo-
tione, quam in hoc puncto potius
quàm in altero sentiat.

Duodecimò. Quando seruus Dei
intra vel extra orationem à Deo
visitatur, gaudens illam accipiat
occasionem, nec omninò præterire
patiatur: quia foelici hoc vento flan-
te, plus itineris vna hora conficiet,
quàm anno integro contrarijs ven-
tis flantibus.

S. Bo.

S. Bonaventura testatur S. Patrem nostrum Franciscum id agere solitum fuisse: Qui si aliquando in itinere à Deo visitaretur, socijs suis praeire iussis, ipse tardè illos subsequens, tacitas apud semetipsum delicatum illum cibum diuinarum consolationum ruminabat & digerbat.

S. Franciscus in itinere cum diuinis consolationibus visitaretur, socios praere inbebat.

Qui verò contra faciunt, plerumque à Deo hac poena castigantur, ut cum Dominum quaesierint, non inueniant, eò quod Dominus cum illos prior quaereret, non inuenit: Sic euenit sponsæ in Canticis, quæ cum sponso pulsanti & dicenti.

Aperi mihi soror mea sponsa, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis nectis: respondisset: Expoliaui me tunica mea quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Illoque in pulsando perseverante, illa tandem importunitate illius victa surrexisset & aperuisset: ille iam declinauerat atque transferat.

Servus Dei Decimo tertio: Videat Dei servus, ne
modicis con- modicis tantummodo cōsolationi-
solationibus bus cōtentus sit, sed maiores ad Dei
contentus gloriam, & ut eò amplius in illius
esse non de- amore crescere valeat, desideret.
bet.

Ad hoc autem opus est, ut ad ora-
tionem quàm longissimum tempo-
ris spatium assuet: quia melius est
orationem duabus horis continuis
protrahere, quàm easdem in plures
partes distributas orationi dare,
propter mentis instabilitatem, &
difficultatem eam recolligendi: vix
enim dum tempus breue est, corri-
tè accommodari, & à sensibilibus
rebus auocari potest: eo què iam fa-
cto: dum colligendorum fructuum
tempus est, oratio abrumpitur.

Oratio Quòd si aliquis quærat, quantum
duabus ho- temporis orationi præfiniendum sit:
ris, aut hora Huic respondeo, quicquid qualibet
vna cum di- vice vna hora cum dimidia: vel dua-
midia ut bus horis minus fuerit, mihi nimis
minimum parum videri: eò quòd ferè in prin-
protrahen- cipijs, & postea non rarè integra
da est. hora præterlabatur, antequam sen-
suum & imaginationis lyra ritè

com-

PARS SECVNDA. 308

componi & cōcordari possit: tempus autem quod reliquum est: pro fructibus orationis colligendis impendendum est.

Decimo quarto. Non concidat animo, qui orationis exercitium arripit, si non statim sentiat illam deuotionis dulcedinem quam desiderat, sed cum longanimitate, patientia & perseuerantia, visitationes Domini expectet: quia immensa magnitudinis & excellentiæ est Rex ille, cum quo sermonem habet, & res de qua tractat maximi ponderis: ipse verò vilissimus & abiectissimæ conditionis homuncio, ac proinde nequaquam molestè ferre debet, si paulisper ante ianuam tanti Regis expectare debeat.

Posteaquam verò aliquantisper præstolatus fuerit, si Dominus venerit, humillimas ei gratiarū actiones pro tanta benignitate referet: sin minus, denuò se humiliabit: sin autem omninò non venerit, patienti ac placido animo id sustinebit, atque indignum se visitatione diuina

N. 7 repu-

reputabit, & contentus erit seipsum ei per propriæ voluntatis abnegationem, inordinatorum desideriorum & appetituum crucifixionem: continuam cum diabolo luctam: & omnium quæ potest bonorum operum effectiorem, in sacrificium obtulisse. Quamuis autem censeat se Deum non adorasse adoratione sensibili, sufficiat illi quod eum adorauerit in spiritu & veritate, quales adoratores ille requirit.

Hæc fratres mei est vna omnium periculosissima charybdis, quæ in huius maris emensione se offert: Hic est locus in quo veri spirituales, & interni homines, à falsis discernuntur, & internoscuntur: ex quo qui saluus emerferit, magnum pignus habet, se hoc itineris quod reliquum est prosperè confecturum.

Quod si existimat, se tempus illud quo sine gustu aut consolatione orat perdere, ac nequidquam & sine fructu sese fatigare: ego in hoc casu, non inconueniens iudicarem, ut librum aliquem pium assumeret, &

ora-

orationē cum lectione cōmutaret:
hāc autē lectio sit attenta & nō ni-
miū festina, vt nimirum omnia &
singula meditationis dente benē
masticentur & ruminētūr, quod fa-
cillimū & incipientibus, conueni-
entissimum ac fructuosissimū est.

Decimoquinto: (Quod vnum ex
principalioribus huius hortuli do-
cumentis est, ac circa attentionem
quæ in oratione habenda est, versa-
tar:) Dum orationi & sanctis medi-
tationibus incumbit, cauebit ne
corde sit languido & dormitanti,
sed viuido, attento, & in Deum ele-
uato: cum maxima quæ possibilis
sit homini attentione.

Aduertet nihilominus attentio-
nem hanc moderatam esse debere,
ne corporis sanitati nociua sit, aut
deuotionem impediatur: Sunt namq;
nonnulli, qui caput suum immodi-
cè fatigant, violenterque se cogunt
ad eorum quæ mēte voluunt, atten-
tionem: Contra sunt alij, qui, ne sa-
nitati corporali detrimentum ali-
quod adferant, ita languidi & re-
missi sunt in precibus, vt facile

ab omni minimo vento cogitationum se hinc inde impelli atque distrahi patiantur.

Hæc duo extrema vt vitentur, magna opus est industria, tum ne violenta attentione mens & caput fatigetur, tum ne nimia socordia & dormitantia cogitationes ad libitum euagentur.

Qua in re ita sese orationis studiosus geret, vt is qui animal petulans & rebelle inquietat, qui habenas nec nimium laxat, nec immodicè attrahit, ne retro redeat, & cum magno suo discrimine, iter agat: Eadem moderatione attentio in precibus ei temperanda est, vt mens quidem præsens sit, & ad ea quæ voluit attendat: sed nimia violentia, & labore caput non fatigetur.

*Caueandum à
nimia speculatione
intellectus in
oratione.*

Decimosexto: (quod documentum non minus quàm præcedens notabile est:) Necessarium est ei qui huic sancto exercitio se dare velit, vt sibi caueat à nimia speculatione intellectus, eò quod hoc exercitium magis sit affectus & voluntatis

amo-

PARS SECUNDA. 305

amoroſa, quàm intellectus ſpecu-
latiui: Hic non pauci decipiuntur:
qui ad orationem & myſteriorum
coeleſtium meditationem accedunt
quaſi nonos diſcurſus aut explicati-
ones ſuper ijs inueſtigaturi, aut ſer-
mones ad populum habituri eſſent:
quod potius eſt ſp̃ritum diſperge-
re, quàm colligere: & extra ſe egre-
di, quàm ſeſe intra ſe recipere: Quo-
fit vt oratione completa, ita ſicci,
aridi, & omni ſucco deuotionis de-
ſtituit: atque ita ad leuitates ac va-
nitates proni, vt acceſſerant, rece-
dant: quia (ſi verum fateri liceat)
orationi non incubuerunt, ſed ſtu-
dia ſua tractârunt, quod ab oratio-
ne valdè differens, & diuerſum eſt.

Decimoſeptimò & vltimò. (quod
documentum omnibus orationis
ſtudioſis valde neceſſarium eſt):
Quemadmodum hoc exercitium
quieto permanente intellectu, to-
tum voluntati tribuendum eſt: ita *Voluntati*
neceſſarium quoque eſt voluntatem *in oratione,*
rectè moderari & cauere ne nimi- *vis adferen-*
um in ſuo exercitio ſit violenta. *da non eſt.*

Sunt

Sunt namque nonnulli, qui existimant deuotionem, brachiorum vi conquiri, ac proinde violentis suspirijs, lachrimis vi expressis, & tristitia coacta, vultu ad moerorem composito, gestibusque inconditis compassione in se excitare conantur. Quæ omnia potius cor exiccant, atque ad coelestes visitationes, vt Calisianus docet, inhabile reddunt: Quin etiam maximoperè sanitati corporali nocent: vnde fit, vt cum se nullum ex oratione fructum, imò verò nihil nisi laborem & molestiam retulisse animaduertunt, refugiunt iterum ad orationem reuerti, quam experti sunt, magnarum sibi molestiarum, & fatigationum causam fuisse. Sancta Elisabeth dicere solita fuit, lachrymas violenter ac cum tristitia profusas, Deo acceptas non esse.

Satis est in oratione, si quis quod in se est faciat.

Contentus sit itaque seruus Dei, quod in se erat fecisse, hoc est: spiritu promptum esse ad omnia quæ passus est Dominus: ac facie tristi & quieta illa inspexisse: ac corde tenebro, compassiuo, ad omnem dolorem

PARS SECUNDA. 307

rem quem Dominus ei immittere voluerit, parato: & potius ad suscipiendum affectum quem diuina misericordia dederit, quàm ad eum violentia brachiorum exprimendum, prompto ea considerare. Hoc inquam ei sufficiat, nec immoderate contristetur si nihil aliud ei donetur: Imò quamuis in ea ariditate sit, vt nihil boni cogitare valeat, pacem apud se conseruet & dicat: Domine hic tui amore sum. Amen.

ARBOR MALO.

RVM AVREORVM.

*Exercitium insigne ad perfectionis culmen apprehendendum
viam sternens.*

CAPVT XXI.

TEMPVS nunc est Filij: vt pulcherrimis ac delitiosissimis huius hortuli fructibus iam ante præmonstratis: (quos omni tempore à vobis carpi, & in congruum tempus asseruari velim) refectioni: mecum inde transeuntes sub alterius arboris

ris vmbra, quæ INVOCATIO
FRUCTVVM ceteros suauitate
ac sapore superantium, nuncupa-
tur requiescatis.

Si, Fratres, breui tempore ad al-
tissimum perfectionis fastigiũ per-
tingere cupitis; exercitationẽ hanc,
de qua nunc disserã, assumite: quam
semel in die hora præfixa omni
cum diligentia & deuotione exer-
cebitis, nec temerẽ deseretis aut in-
termittetis. Quod si vt cupio, tota
mentis intentione, & deuotione fe-
ceritis, polliceri ausim hac vnica
exercitatione, breuissimo tempo-
re ad magnũ perfectionis gradum
vos peruenturos.

*quomodo v-
tendum sit
hoc exerci-
tio.*

Quare semel vt minimum in die,
hora huic rei præstituta, in locum
aliquem secretum, & ab omni ho-
minum strepitu remotum abscede-
te, vbi ab alijs non impediamini,
imò vnde si fieri possit, ne exaudiri
quidem possitis, vt voces etiam &
clamores ex intimo cordis affectu
profectos, emittere liberẽ valeatis.

Attamen si huius vobis necdum
copia

topia fiat, eò quod annum nouitia-
tus nondum expleueritis: exerci-
tium hoc submissa minimùm voce,
at viuo & ardenti cum affectu ag-
grediamini: & quotidie in loco ali-
quo solitario prout melius poterit
conclusi: inibi auxilium Ange-
lorum & sanctorum omnium: Bea-
tissimæ Virginis MARIAE: IESV
Christi Domini & Redemptoris
nostri: atq; totius sanctissimæ Tri-
nitatis diligētissimis precibus im-
plorate: amoris diuini augmentum,
gratiamque ad perfectionem totis
viribus ascendendi petite: ac toto
corpore in terram prostrati: catena
collo circumiecta: manibusque in
cælum expansis, dicite.

O DEVS immensæ & æternæ *Innobetio*
Maiestat: ego vilissima creatura *SS. Trinita-*
tua, te veneror, adoro, cōfiteor: & *tis.*
cum maximo quo ab omnibus crea-
turis prædicari potes affectu laudo,
prædico, & humiliter deprecor vt
sancto amore tuo cor meum vali-
dissimè succendas, gratiamque lar-
giaris, quo tibi inseparabiliter vni-
ri, ac

310 HORTVS ORAT.

ri, ac supremum perfectionis & amoris apicem ad quem creatura pertingere potest: apprehendere valeam. O Mare pietatis. O pelagus misericordiæ. O amoris abyssus: amorem tuum cordi meo infere; trahe me D E V S ad perfectionis fastigium: ad vram tecum vnionem, similitudinem, & voluntatis meæ cum tua conformitatem.

O Pater. O Fili. O Spiritus Sancte. O Pater æterne. O Fili Patris sapientia. O Spiritus Sancte Patris & Filij amor. O tres Sanctissimæ Trinitatis Personæ. In hoc vastum amoris mare me demergite: in pelagus hoc inexhaustum me immittite: in immensam hanc perfectionis abyssum me præcipitate.

O sancta, benedicta, & immensa Trinitas: accende, inflamma, & consume cor meum in ardentissima tui sancti amoris fornace.

O sanctissima Christi humanitas: O Domine I E S V Christe quatenus homo interpella pro me, & hanc gratiam mihi impetra: quatenus

PARS SECUNDA. 311

tenus verò Deus Creator & Redemptor meus, largire mihi sanctum hunc amorem.

O IESU te obsecro per sancta illa vulnera, quæ mea causa excepisti: per pretiosum illum sanguinem quem mei amore in Crucis ligno profudisti: exaudi me. Te deprecor per omnia merita sanctissimæ vitæ, passionis, & mortis tuæ: per merita Beatissimæ Matris tuæ: per merita & intercessiones Angelorum & Sanctorum omnium, succurre & opitulare mihi.

O Pater æterne, propter merita sanctissimæ vitæ & mortis vnigeniti filij tui Domini nostri IESU Christi, hunc mihi amorem impartire.

O MARIA mater Dei peccatorum singularis aduocata: & mea, *Inuocatio B. Mariæ Virginis.* qui peccatorum omnium sceleratissimus sum, specialis apud Deum interuentrix & Patrona: ad te cõfugio: tuam opẽ supplex imploro: tibi me tota deuotione cõmendo: impetra mihi ô sancta mater, diuinum amorem:

rem: & summum perfectionis fastigium. O Angelorum Regina. O Imperatrix celorum. O Domina vniuersi, adiuua me, & tuis precibus mihi postula flagrantissimum amorem erga Deum & Creatorem meum: erga te: erga Angelos & Sanctos omnes: erga proximos denique vniuersos. O mater misericordiae, certam spem habeo, me gratiam hanc quantumuis eximiam, facile obtenturum, si pro me intercedere dignata fueris.

Inuocatio
SS. Angelo
74. 119.

O Angeli. O Archangeli. O Throni. O Dominationes. O Principatus. O Potestates. O Virtutes. O Cherubin. O Seraphin, precibus vestris mihi succurrite: & sanctis infirmitatibus vestris diuini amoris incendium cordi meo impetrate.

O S. Michael.

O S. Gabriel.

O S. Raphael.

O S. Angeli custodes animae meae. Ne me, obsecro, derelinquatis: sed perfectionem & diuinum amorem mihi vestris orationibus flagitare.

O c.

PARS SECUNDA. 315

O Cælestes & benedicti spiritus:
per illum amorem quo vos Deus
complexus est, & quo erga Deum
flagratis, obsecro, intercedite pro
me. O Beati spiritus, vos deprecor
& adiuro per Beatissimæ virginis
MARIAE, Reginae vestræ merita,
& per viscera Domini IESU Regis
& Dei vestri: per sancta illius vul-
nera & pretiosum sanguinem opi-
tulamini mihi: voces meas flebiles
admittite, necessitatem aspici-
te, ac vestris orationibus subleuate.

O Ministri. O Nuntij, O Secreta-
rij summi Regis impetrate mihi di-
vini amoris ardorem.

O S. Ioannes Baptista.

O Omnes SS. Patriarchæ & Pro-
phetæ intercedite pro me.

O S. Petre.

O S. Paule.

O S. Andræa.

O S. Iacobe.

O S. Ioēs: intercedite pro me, &
diuinum amorem mihi impetrate.

O S. Thoma.

O

O S.

Inuocatio
omnium
Sanctorum.

O S. Iacobe.

O S. Philippe,

O S. Bartholomæ.

O S. Matthæ, Apostoli I E S V
Christi, intercedite pro me.

O S. Simon.

O S. Thadæ.

O S. Matthiæ.

O S. Barnaba.

O S. Luca.

O S. Marce.

Omnes SS. Apostoli, Euangeli-
stæ, & discipuli Domini, intercedi-
te pro me, & diuinum amorem mi-
hi impetrate.

O omnes SS. Innocentes.

O S. Stephane.

O S. Laurenti.

O S. Vincenti.

O SS. Fabiane & Sebastiane.

O SS. Ioannes & Paule.

O SS. Cosma & Damiane.

O SS. Gervasi & Protasi.

O omnes SS. Martyres, qui pro
amore Domini I E S V sanguinem
profudistis, intercedite pro me, &
diuinum amorem mihi impetrate.

O S. Syl-

PARS SECUNDA. 315

O S. Syluester.

O S. Gregori.

O S. Ambrosi.

O S. Augustine.

O S. Hieronymus.

O S. Martine.

O S. Nicolae.

O omnes S. S. Doctores, Pontifices, & Confessores intercedite pro me, & diuinum amorem mihi impetrate.

O S. Benedicte.

O S. Antoni.

O S. Bruno.

O S. Bernarde.

O S. Dominice.

O S. Francisce, cum omnibus sanctis tuæ religionis.

O omnes sancti Monachi & Eremitæ: Sacerdotes & Leuitæ, intercedite pro me, & diuinum amorem mihi impetrate.

O S. Anna.

O S. Maria Magdalena.

O S. Agatha.

O S. Lucia.

O S. Agnes.

O

O S. E

O S. Cæcilia.

O S. Catharina.

O S. Anastasia.

O S. Clara.

O S. Elisabeth.

O omnes SS. Virgines & viduæ.

O omnes Sancti & Sanctæ Dei
intercedite p^r me, & diuinum
amorem mihi impetrate.

O omnes ciues cælici.

O cælestis Paradisi incolæ.

O habitatores supernæ Patriæ.

O Contemplatores diuinæ faci-
ei intercedite pro me.

O vos qui diuino amore toti ar-
detis, diuini amoris incendium mi-
hi poscite, ac vestris sanctis suffra-
gijs me adiuuate, vt ad summum
diuini amoris gradum, ac sanctæ
perfectionis fastigium pertingere
valeam.

IN NOMINE PATRIS, ET

Filij, & Spiritus sancti.

Amen.

*Modus breuissimus & efficacissi-
mus orandi Deum.*

CAPIT

Bone, Pulcherrime. Do- ^{Oratio fix-}
mine, Dulcis. Misericors, ^{gularis sex}
miserere mei, & om- ^{per ore aut}
nium animarum, tam vi- ^{corde prae-}
uorum quàm mortuorū, ^{renda.}
quas redemisti tuo pretio-
so sanguine.

Hæc oratiuncula magnam habet
efficaciam quiduis à Deo impetrā-
di: uti testis est Regius Propheta di-
cens: *Laudans invocabo Dominum & ab* ^{psal. 17.}
inimicis meis saluus ero.

Ac proinde qui cum fructu ora-
re volet, in omni petitione quinque
hæc nomina præmitter.

Bone, Pulcherrime. Do-
mine, Dulcis, Misericors.

Deinde quicquid petere vult sub-
iungat; maximè ut Deus misereat-
ur sui & omnium fidelium tam
vivorum, quàm defunctorum, quā-
doquidem oratio quantò est gene-
ralior, tantò & fructuosior. Poterit

O 3 autem

autem eam, ore vel corde prout libitum fuerit frequentare.

Ei autem qui eam crebro pio cum cordis affectu vsurpauerit, fidem facere ausim, ipsum omnia quaecunque ipsi vtilia & salutaria fuerint obtenturum: cum nullus orandi modus esse sit efficacior, quo Deus laudatur & misericordia illius extollitur, quemadmodum in prædicta oratione fit, vbi Bonus, pulcher, Dominus, dulcis, & misericors appellatur.

Possunt etiam sequentes S. Scripturæ sententiæ ad hoc ipsum adhiberi.

Sententiæ aliquot, quibus Deus laudatur: ac beneuolentia illius, ante orationem conciliatur.

Sap. 15.

TV autem Deus noster suavis, & verus es, patiens & in misericordia disponens omnia.

Psal. 17.

Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

Non

Non est similis tui in Dijs Domine: & non est secundum opera tua. *Psal. 85.*

Quoniam magnus es tu: & faciēs mirabilia: tu es Deus solus.

Quia tu es Dominus, altissimus, *2. Par. 36.*
benignus, longanimis, & multum
misericors & poenitens super ma-
litas hominum.

Quis similis tui in fortibus Do- *Exod. 15.*
mine? quis similis tui magnificus
in sanctitate: terribilis atq; lauda-
bilis, & faciens mirabilia.

Domine Deus virtutum quis si- *Psal. 38.*
milis tibi? potens es Domine, &
veritas tua in circuitu tuo.

Et tu Domine Deus miserator, *Psal. 85.*
& misericors: patiens & multæ mi-
sericordiæ, & verax.

*Exercitium aliud ad perfectionis cul-
men apprehendendum efficacissi-
mum, vsus videlicet oratio-
num iaculatoriarum.*

CAPVT XXIII.

ORATIONES iaculatoriæ
sunt flores quidā venustissimi,

O 4 per

per vniuersum hunc hortulum disperfi: qui ab ijs, qui se sanctæ orationis exercitationi tradere voluerint, omni studio ac diligentia colligendi & carpendi sunt.

Quod vt facilius fiat: aliquot hinc orationes iaculatorias ex psalmis depromptas, iuxta varietatem affectuum subiiciemus, ad quarum imitationem vnusquisque alias prout eum spiritus sancti vñctio doceat, sibi conquirere poterit.

*Orationes
iaculatorie.*

Psalm. 3.

Ad opem in persecutionibus inimicorum implorandam.

Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me, multi insurgunt aduersum me.

Psalm. 7.

Domine Deus meus in te speraui, saluum me fac, ex omnibus persequentibus me, & libera me.

Psalm. 9.

Miserere mei Domine: vide humilitatem meam de inimicis meis.

Vt quid Domine recessisti longè, despicias in oportunitatibus, in tribulatione.

Exurge Domine Deus meus &
exal-

PARS SECVNDA. 327

exaltetur manus tua: ne obliuiscaris pauperum.

Propter quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde suo non requireret.

Vides quoniam tu laborem & dolorem consideras: vt tradas eos in manus tuas.

Tibi derelictus est pauper; orphanus tu eris adiutor, vsquequo Domine obliuisceris me in finem: *Psal. 12.* vsquequo auertis faciem tuam à me.

Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me; respice & exaudi me Domine Deus meus.

Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus prauaui aduersus eum.

Qui tribulant me exultabunt si motus fuero: ego autem in misericordia tua speraui.

Ad te Domine leuaui animam *Psal. 24* meam: Deus meus in te confido, non erubescam.

Neque irrideant me inimici mei:

O s etenim

etenim vniuersi qui sustinent te,
non confundentur.

Respice in me, & miserere mei:
quoniam vnicus & pauper sum
ego.

Tribulationes cordis mei mul-
tiplicate sunt, de necessitatibus me-
is erue me.

Respice inimicos meos, quoniam
multiplicati sunt: & odio iniquo
oderunt me.

Psalm. 30.

In te Domine speraui, non con-
fundar in æternum: in iustitia tua
libera me.

Esto mihi in Deum protectorem,
& in domum refugij, vt saluum me
facias.

In manus tuas commendo spiri-
tum meum: redemisti me Domine
Deus veritatis.

Eripe me de manu inimicorum
meorum: & à persequentibus me.

Psalm. 35.

Tu es refugium meum à tribula-
tione quæ circundedit me: exulta-
tio mea, erue me à circundantibus
me.

Psalm. 34.

Iudica Domine nocentes me:

ex.

PARS SECVNDA. 323

expugna impugnantes me.

Apprehende arma & scutum: & exurge in adiutorium mihi.

Effunde frameam & conclude aduersus eos qui persequuntur me; dic animæ meæ salus tua ego sum.

Domine quando respicies; restitue animam meam à malignitate eorum; à leonibus vnicam meam.

Vidisti Domine, ne fileas: Domine ne discedas à me.

Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne discesseris à me. *Psalm. 37.*

Intende in adiutorium meum: Domine Deus salutis meæ.

Complaceat tibi Domine vt eruas me: Domine ad adiuuandum me respice. *Psalm. 39.*

Adiutor meus, & protector meus tu es: Deus meus ne tardaueris.

Quare oblitus es mei; & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus? *Psalm. 41.*

Iudica me Deus & discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo & doloso erue me. *Psalm. 42.*

O 6 Quia

124 HORTVS ORAT.

Quia tu es Deus fortitudo mea:
quare me repulisti? & quare tristis
incedo dum affligit me inimicus?

Psal. 43.

Exurge quare obdormis Domi-
ne: exurge & ne repellas in finem.

Quare faciem tuam auertis; ob-
liuisceris inopia nostra, & tribula-
tionis nostrae?

Exurge Domine adiuua nos, &
redime nos propter nomen tuum.

Psal. 53.

Deus in nomine tuo saluum me
fac: & in virtute tua iudica me.

Psal. 55.

Miserere mei Deus quoniam cō-
culcauit me homo: tota die impu-
gnans tribulauit me.

Psal. 56.

Miserere mei Deus, miserere
mei: quoniam in te confidit anima
mea.

Psal. 58.

Eripe me de inimicis meis Deus
meus: & ab insurgentibus in me li-
bera me.

Eripe me de operantibus iniqui-
tatem: & de viris sanguinum salua
me.

Quia ecce ceperunt animam
meam: irruerunt in me fortes.

Exurge in occursum meum, &
uida

PARS SECVNDA. 335

vide: & tu Domine Deus virtutum
Deus Israel.

Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis. *Psal. 59.*

Saluum me fac Deus: quoniam intrauerunt aque vsque ad animam meam. *Psal. 68.*

Infixus sum in limbo profundis: & non est substantia.

Veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me.

Multiplicati sunt super capillos capitis mei: qui oderunt me gratis.

Eripe me de luto vt non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquarum.

Non me demergat tempestas aquarum: neque absorbeat me profundum: neque vrgeat super me puteus os suum.

Exaudi me Domine quoniam benigna est misericordia tua; secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me.

Et ne auertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor, v. lociter exaudi me.

O 7 Intende

Intende animæ meæ & libera eam: propter inimicos meos eripe me.

Psalm. 69.

Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina.

Ego verò egenus & pauper sum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris.

Psalm. 70.

In te Domine speraui, non confundar in æternum: in iustitia tua libera me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in locum munitum: vt saluum me facias.

Deus meus eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agentis & iniqui.

Quoniam tu es patientia mea Domine: Domine spes mea à iuuentute mea.

Ne proijcias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

Quia dixerunt inimici mei mihi, & qui custodiebant animam meam,

PARS SECUNDA. 327

meam, consilium fecerunt in vnum.

Dicentes : Deus dereliquit eum :
persequimini & comprehendite
eum : quia non est qui eripiat.

Deus ne elongeris à me : Deus
meus in auxilium meum respice.

Deus iniqui insurrexerunt ad- *Psalm. 85.*
uersum me : & fortes quæsierunt
animam meam : & non proposue-
runt te in conspectu suo.

Respice in me, & miserere mei :
da imperium tuum puero tuo : &
saluum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum :
ut videant qui oderunt me & con-
fundantur : quoniam tu Domine
adiuisti me, & consolatus es
me.

Tuus sum ego, saluum me fac :
quoniā iustificationes tuas exqui-
siui.

Humiliatus sum vsquequaque : *Psalm. 118.*
Domine viuifica me secundum ver-
bum tuum.

Adiutor & susceptor meus es
tu : & in verbum tuum superspera-
ui.

Feci

38. HORTVS ORAT.

Feci iudicium & iustitiam: non tradas me calumniantibus me.

Aspice in me, & miserere mei: secundum iudiciū diligentium nomen tuum.

Redime me à calumnijs hominum: vt custodiam mandata tua.

Psalm. 108. Libera me quia egenus, & pauper ego sum: & cor meum conturbatum est intra me.

Adiuua me Domine Deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam.

Psalm. 118. Vide humilitatem meam & eripe me, quia legem tuam non sum oblitus.

Psalm. 119. Domine libera animam meam, à labijs iniquis & à lingua dolosa.

Psalm. 122. Ad te leuaui oculos meos: qui habitas in caelis.

Psalm. 139. Eripe me Domine ab homine malo: à viro iniquo eripe me.

Custodi me Domine de manu peccatoris: & ab hominibus iniquis eripe me.

Ne tradas me Domine à desiderio meo peccatori: cogitauerunt

PARS SECUNDA. 329

contra me: ne derelinquas me, ne
forte exaltentur.

Libera me à persequentibus me:
quoniam confortati sunt super
me. *Psalm. 140.*

Eripe me de inimicis meis: Do-
mine ad te confugi: doce me facere
voluntatem tuam quia Deus meus
est tu. *Psalm. 142.*

Emitte manum tuam de alto: *Psalm. 143.*
eripe me & libera me de aquis mul-
tis: & de manu filiorum alieno-
rum.

*Ad Deum orandum: vt orationes
exaudiat.*

Verba mea auribus percipe Do- *Psalm. 5.*
mine: intellige clamorem meum.

Intende voci orationis meae:
Rex meus & Deus meus.

Quoniam ad te orabo Domine:
mané exaudies vocem meam.

Exaudi Domine iustitiam meam: *Psalm. 16.*
Intende deprecationem meam.

Auribus percipe orationem me-
am: non in labijs dolosis.

Ego clamaui quoniam exaudisti
me.

330 HORTVS ORAT.
me Deus: inclina aurem tuam, &
exaudi verba mea.

Psalm. 26. Exaudi Domine vocem meam
qua clamaui ad te: miserere mei, &
exaudi me.

Psalm. 27. Ad te Domine clamabo, Deus
meus ne fileas à me: nequando tace-
as à me: & assimilabor descenden-
tibus in lacum.

Exaudi Domine vocem deprec-
ationis meae dum oro ad te: dum ex-
tollo manus meas ad templum san-
ctum tuum.

Psalm. 30. Inclina ad me aurem tuam: ac-
celera vt cruas me.

Psalm. 37. Quoniam in te Domine speraui:
tu exaudies me Domine Deus me-
us.

Psalm. 38. Exaudi orationem meam Domi-
ne, & deprecationem meam: auri-
bus percipe lachrymas meas.

Ne fileas: quoniam aduena ego
sum apud te: & peregrinus, sicut
omnes Patres mei.

Psalm. 53. Deus exaudi orationem meam:
auribus percipe verba oris mei.
Exau-

PARS SECUNDA. 331

Exaudi Deus orationem meam: *Psalms. 54.*
& ne despexeris deprecationem
meam: intende mihi, & exaudi
me.

Domine Deus virtutum quous- *Psalms. 79.*
que irasceris super orationem ser-
uitui?

Domine Deus virtutum exaudi *Psalms. 83.*
orationem meam: auribus percipe
Deus Iacob.

Inclina Domine aurem tuam, & *Psalms. 85.*
exaudi me: quoniam inops, & pau-
per sum ego.

Auribus percipe Domine orati-
onem meam: & intende voci depre-
cationis meae.

In die tribulationis meae clama-
ui ad te: quoniam exaudisti me.

Domine Deus salutis meae: in die *Psalms. 87.*
clamaui & nocte coram te.

Intret in conspectu tuo oratio
mea: inclina aurem tuam ad pre-
cem meam.

Et ego ad te Domine clama-
ui: & manet oratio mea praeueniet
te.

Vt

Vt quid Domine repellis orationem meam? & auertis faciem tuam à me?

Psalm. 101. Domine exaudi orationem meam: & clamor meus ad te veniat.

Non auertas faciem tuam à me: in quacunque die tribulor inclina ad me aurem tuam.

In quacunque die inuocauero te: velociter exaudi me.

Psalm. 118. Clamaui in toto corde meo, exaudi me Domine, iustificationes tuas requiram.

Vocem meam audi secundum misericordiam tuam Domine, & secundum iudicium tuum viuifica me.

Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Intret postulatio mea in conspectu tuo: secundum eloquium tuum eripe me.

Psalm. 119. De profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.

Piant

PARS SECVNDA. 335

Fiant aures tuæ intendentes: in
vocem deprecationis meæ.

In quacunque die inuocauero te
exaudi me, multiplicabis in anima
mea virtutem.

Domine clamaui ad te, exaudi *Psalm. 137.*
me: intende voci meæ cùm clama-
uero ad te.

Dirigatur oratio mea sicut in- *Psalm. 142.*
censum in conspectu tuo: eleuatio
manuum mearum, sacrificium
vespertinum.

Clamaui ad te Domine: dixi, tu
es spes mea: portio mea in terra vi-
uentium.

Intēde ad deprecationem meam: *Psalm. 145.*
quia humiliatus sum nimis.

Domine exaudi orationem me-
um, auribus percipe obsecratio-
nem meam: in veritate tua, exaudi *Psalm. 142.*
me in tua iustitia.

Velociter exaudi me Domine:
defecit spiritus meus.

*Ad rogandum Deum vt nos in viam
rectam ipsi bene famulandi
deducat.*

Domini-

Psalm. 5.

Domine deduc me in iustitia tua
propter inimicos meos; dirige in
conspectu tuo viam meam.

Psalm. 16.

Perfice gressus meos in semitis
tuis: vt nō moueantur vestigia mea.

Psalm. 24.

Vias tuas Domine demōstra mi-
hi, & semitas tuas edoce me.

Dirige me in veritate tua, & do-
ce me: quia tu es Deus saluator me-
us: & te sustinui tota die.

Psalm. 26.

Legem pone mihi Domine in
via tua: & dirige me in semitam
rectam propter inimicos meos.

Psalm. 50.

Cor mundum crea in me Deus:
& spiritum rectum innoua in visce-
ribus meis.

Psalm. 85.

Deduc me Domine in via tua: &
ingrediar in veritate tua: lætetur
cor meum vt timeat nomen tuum.

Psalm. 118.

Vtinam dirigantur viæ meæ ad
custodiendas iustificationes tuas.

Benedictus es Domine: doce me
iustificationes tuas.

Vias meas enūtiaui, & exaudisti
me: doce me iustificationes tuas.

Viam iustificationum tuarum in-
strue me, & exercebor in mirabili-
bus tuis.

PARS SECUNDA. 335

Legem pone mihi Domine viam
iustificationum tuarum: & exqui-
ram eam semper.

Da mihi intellectū, & scrutabor
legem tuam: & custodiam illam in
toto corde meo.

Deduc me in semitam mandato-
rum tuorum: quia, p̄sam volui.

Inclina cor meum in testimonia
tua: & non in avaritiam.

Misericordia tua Domine plena
est terra: doce me iustificationes
tuas.

Bonitatem, & disciplinam, &
scientiam doce me: quia mandatis
tuis credidi.

Manus tuæ fecerunt me, & plas-
mauerunt me: da mihi intellectum
ut discam mandata tua.

Voluntaria oris mei beneplaci-
ta fac Domine: & iudicia tua doce
me.

Adiuua me, & saluus ero: & me-
ditabor in iustificationibus tuis
semper.

Confige timore tuo carnes me-
as: à iudicijs enim tuis timui.

Ser-

Seruus tuus sum ego: da mihi intellectum, vt sciam testimonia tua.

Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: & non dominetur mei omnis iniustitia.

Faciem tuam illumina super seruum tuum: & doce me iustificationes tuas.

Erraui sicut ovis quæ periit: quare seruum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.

Psalm. 138.

Proba me Domine & scito cor meum: interroga me & cognosce semitas meas.

Et vide si via iniquitatis in me est: & deduc me in via æterna.

Psalm. 142.

Notam fac mihi viam in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum Domine viuificabis me in æquitate tua.

Educes de tribulatione animam meam: & in misericordia tua disperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam

PARS SECVNDA. 337

animam meam: quoniam ego seruus
tuus sum.

*Ad petendum ne cōtra nos irascatur,
sed secundum misericordiam
suam nobiscum agat.*

Mirifica misericordias tuas, qui *Psal. 16.*
saluos facis sperantes in te.

Reminiscere miserationum tua- *Psal. 24.*
rum, Domine: & misericordia-
rum tuarum, quæ à sæculo sunt.

Secundum misericordiam tuam
memento mei tu: propter bonita-
tem tuam Domine.

Propter nomen tuum Domine
propitiaberis peccato meo: mul-
tum est enim.

Ne auertas faciem tuam à me: ne *Psal. 26.*
declines in ira à seruo tuo.

Adiutor meus esto, ne derelin-
quas me: neque despicias me Deus
salutaris meus.

Ne tradideris me in animas tri-
bulantium me: quoniam insurrexe-
runt in me testes iniqui: & mentita
est iniquitas sibi.

Ne simul tradas me cum pecca- *Psal. 7.*
tori

toribus: & cum operantibus iniquitatem ne perdas me.

Psal. 30.

Miserere mei Domine, quoniam tribulor: conturbatus est in ira oculus meus: anima mea & venter meus.

Ego autem in te speravi Domine: dixi, Deus meus es tu: in manibus tuis sortes meae.

Illustra faciem tuam super servum tuum: saluum me fac in misericordia tua: Domine non confundar quoniam inuocaui te.

Psal. 32.

Fiat misericordia tua Domine super nos: quemadmodum speravimus in te.

Psal. 39.

Tu autem Domine ne longè facias miserationes tuas à me: misericordia tua, & veritas tua semper susceperunt me.

Psal. 40.

Tu autem Domine miserere mei: & resuscita me, & retribuam eis.

Psal. 50.

Miserere mei Deus; secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius

PARS SECUNDA. 339

Amplius laua me ab iniquitate
mea: & à peccato meo munda me.

Auerte faciem tuam à peccatis
meis: & omnes iniquitates meas
dele.

Ne proijcias me à facie tua: &
spiritum sanctum tuum ne auferas
à me.

Conuerte nos Deus salutaris no- *Psal. 48.*
ster: & auerte iram tuam à nobis.

Ostende nobis Domine miseri-
cordiam tuam: & salutare tuum da
nobis.

Et veniat super me misericordia *Psal. 118.*
tua Domine: salutare tuum secun-
dum eloquium tuum.

Deprecatus sum faciem tuam in
toto corde meo: miserere mei se-
cundum eloquium tuum.

Fiat misericordia tua Domine
vt consoletur mi: secundum eloqui-
um tuum seruo tuo.

Veniant mihi miserationes tuæ
& viuam: quia lex tua meditatio
mea est.

Secundum misericordiam tuam
viuifica me; & custodiam tuam te-
stimonia

stimonia oris tui.

Misericordiae tuae multae Domine: secundum iudicium tuum viuifica me.

Vide quoniam mandata tua dilexi Domine: in misericordia tua viuifica me.

Ad petendum Deo, vt infirmitatibus anima & corporis medeatur.

Psal. 1. 6.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam conturbata sunt omnia ossa mea.

Et anima mea turbata est valde: sed tu Domine vsquequo?

Conuertere Domine, & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte, qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Psal. 29.

Domine Deus meus clamavi ad te: & sanasti me.

Psal. 85.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum

PARS SECVNDA. 341

Deum Deus meus sperantem in te.

Miserere mei Domine, quoniam
ad te clamaui tota die: lætifica ani-
mam serui tui, quoniam ad te Do-
mine animam meam leuaui.

Ad laudandum Dominum.

CONFITEBOR tibi Domine *psal. 9.*
in toto corde meo: narrabo omnia
mirabilia tua.

Lætabor, & exultabo in te: psal-
lam nomini tuo altissime.

Exultabit cor meum in salutari *psalm. 14.*
tuo: cantabo Domino qui bona tri-
buit mihi: & psallam nomini Do-
mini altissimi.

Diligam te Domine fortitudo *psal. 17.*
mea: Dominus firmamentum me-
um, & refugium meum, & libera-
tor meus.

Deus meus adiutor meus: & spe-
rabo in eum.

Protector meus, & cornu salutis
meæ: & susceptor meus.

Laudans inuocabo Dominum:
& ab inimicis meis saluus ero.

Propterea confitebor tibi in nati-

P 3   onibus

onibus Domine: & nomini tuo
psalmum dicam.

Psalm. 20. Exaltare Domine in virtute tua:
cantabimus & psallemus virtutes
tuas.

Psalm. 25. Pes meus stetit in directo: in ec-
clesijs benedicam te Domine.

Psalm. 29. Exaltabo te Domine quoniam
suscepisti me: ne delectasti inimi-
cos meos super me.

Domine eduxisti ab inferno ani-
mam meam: saluasti me à descen-
dentibus in lacum.

Psalm. 30. Quàm magna multitudo dulce-
dinis tuæ Domine: quam abscondi-
sti timentibus te.

Psalm. 39. Multa fecisti tu Domine Deus
mirabilia tua: & cogitationibus tu-
is, non est qui similis sit tibi.

Psalm. 47. Secundùm nomen tuum Deus,
sic & laus tua in fines terræ: iustitia
plena est dextera tua.

Psalm. 51. Confitebor in sæculum quia fe-
cisti: & expectabo nomen tuum,
quoniam bonum est in conspectu
sanctorum tuorum.

Psalm. 55. In quacunque die inuocauero te:
ecce

ecce cognoui quoniam Deus meus
es.

In me sunt Deus vota tua : quæ
reddam laudationes tibi.

Quoniam eripuisti animam me-
am de morte : & pedes meos de la-
psu : vt placeam coram Deo in lumi-
ne viuientium.

Clamabo ad Deum altissimum: *Psal. 56.*
Deum qui bene fecit mihi.

Paratum cor meum Deus, para-
tum cor meum: cantabo & psalmū
dicam.

Confitebor tibi in populis Do-
mine : & psalmum dicam tibi in
gentibus.

Quoniam magnificata est vsque
ad celos misericordia tua : & vsque
ad nubes veritas tua.

Exaltare super celos Deus : &
super omnem terram gloria tua.

Ego autē cantabo fortitudinem *Psal. 58.*
tuam : & exaltabo manē misericor-
diam tuam.

Quia factus es susceptor meus : &
refugium meum in die tribulatio-
nis meæ.

Adiutor meus tibi psallam: quia
Deus susceptor meus es: Deus meus
misericordia mea.

Psalm. 60.

Sic psalmum dicam nomini tuo
in sæculum sæculi: vt reddam vota
mea de die in diem.

Psalm. 65.

Introibo in domum tuam in ho-
locaustis: reddam tibi vota mea,
quæ distinxerunt labia mea.

Psalm. 66.

Confiteantur tibi populi Deus:
confiteantur tibi populi omnes.

Psalm. 67.

Ascendisti in altum: cepisti cap-
tiuitatem, accepisti dona in homi-
nibus.

Psalm. 70.

Repleatur os meum laude, vt câ-
tem gloriam tuam: tota die magni-
tudinem tuam.

Ego autem semper sperabo: &
adijciam super omnem laudē tuam.

Os meum annunciabit iustitiam
tuam: tota die salutare tuum.

Nam & ego confitebor tibi in
vasis psalmi veritatem tuam Deus:
psallā tibi in cithara sanctus Israel.

Exultabunt labia mea cum can-
tauerō tibi: & anima mea quam re-
demisti.

Non

PARS SECVNDA. 345

Non est similis tui in dijs Domine. *Psalm. 85.*
ne: & non est secundum opera tua.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

Confitebor tibi Domine Deus meus, in toto corde meo: & glorificabo nomen tuum in æternum.

Quia misericordia tua magna est super me: & eruiisti animam meam ex inferno inferiori.

Et tu Domine Deus miserator & misericors: patiens, & multæ misericordiæ & verax.

Domine Deus virtutum quis similis tibi: potens es Domine: & veritas tua in circuitu tuo. *Psalm. 32.*

Tui sunt coeli, & tua est terra: orbem terræ & plenitudinem eius tu fundasti: Aquilonem & mare tu creasti.

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo & psallam in gloria mea. *Psalm. 10.*

Confitebor tibi in populis Domine: & psallam tibi in nationibus.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo: in consilio iustorum, & *Psalm. 1.*

Congregatione.

Psal. 117. Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi quoniam exaudivisti me: & factus es mihi in salutem.

Psal. 118. Confitebor tibi in directione cordis: in eo quod didici iudicia iustitiae tuae.

Vivet anima mea, & laudabit te: & iudicia tua adiuvant me.

Psal. 137. Confitebor tibi Domine in toto corde meo: quoniam audisti verba oris mei.

In conspectu Angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum: & confitebor nomini tuo.

Psal. 138. Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua: & anima mea cognoscet nimis.

Psal. 143. Deus canticum novum cantabo tibi: in psalterio decachordo psallam tibi.

Psal. 144. Exaltabo te Deus meus rex: & bene-

benedicam nomini tuo in sæcu-
lum, & in sæculum sæculi.

Per singulos dies benedicam ti-
bi: & laudabo nomen tuum in sæ-
culum, & in sæculum sæculi.

*Fons limpidissimus, & iucundissimus
vniuersum hunc hortu-
lum irrigans.*

CAPVT XXIV.

ECQVID huic nostro hortulo
ad perfectionem deest, nisi fons
vini & perennis, qui flores & ge-
neras plantationes irriget? O IES V
Cruci affixe nunquid pulchriorem
& viuaciorem fontem teipso repe-
rire potero, qui pluribus è locis,
speciatim è quinque vulneribus tui
sacri corporis, non tantum riuos,
sed abundantissima flumina pretio-
si sanguinis scaturis?

Tu itaque IES V in Cruce pen-
dens, sis fons indeficiens exigui hu-
ius hortuli: aqua sit pretiosissimus
sanguis tuus.

P 6 Obe-

O benedicte & dulcissime sanguis Christi, te adoro, tibi que omnem illam venerationem & cultum exhibeo, quem tibi deferri possibile est: aut certe quia tantum facere nequeo, hoc ipsum facere desidero: & si in potestate mea esset, facerem.

O Sanguis pure & innocens, qui de corpore IESU profluxisti, quis mihi te in vas pretiosum tibi conueniens colligat, ut te potare, atque animam meam diuino amore inebriare valeam.

O Sanguis benedicte, utinam presens extitisses, quando primum de corpore IESU dum in tenella aetate infans octo dierum circumcideretur, profluxisti, te reuerenter collectum ebibissem.

O Sacrosancte sanguis, o pretiose liquor, utinam adfuissem quando abundanter de sanctissimo corpore Christi in agonia existentis profluxisti, diuinam faciem eius irrigasti, vestes infecisti, & terram lapides ac herbas nimium felicitis illius horti conspersisti.

O vi-

O vtinam præsens fuisset, illum
certè, antequam in terram dilapsus
fuisset, cum omni diligentia exce-
pisset, faciem tuam absterfisset,
quamuis dignus ei appropinqua-
re, aut oculos in eam defigere, non
fuisset: Et si aliqua pars eius in ter-
ram cecidisset, eum reuerenter col-
legisset, humum & herbas linxis-
set, lapidesque abluisset, ac deos-
culatus fuisset.

O IESV mœste & afflicte, vti-
nam te sequi potuisset, quando ex
horto vinctus Hierosolymam ad
domum Pontificum perductus fu-
isti, vbique sanguinis vestigia relin-
quens, certè quanta maxima fieri
potuisset cura collectum suauiter
ebibisset.

O IESV spes mea: vtinam adfu-
issem, quando in domo Annæ im-
maniter in maxillâ pugno percus-
sus: & quando in domo Caiphæ
Pontificis tota nocte indignissimè
tractatus, cæsus, consputus, flagel-
latus fuisti, vniuersum palatium
carceremq; in què detrusus fuisti,
P 7 sangu-

• sanguinis riuus aspergens. O spes mea, cum lachrymis omnem hunc sanguinem conquississem, & epotasssem, cunctaque loca ubi vestigia eius inuenissem, osculatus fuisset, & lambendo deterissem.

O IESV amor meus, utinam dignus habitus fuisset, te summo manè vinctum comitari à Caipha ad Pilatum: à Pilato ad Herodem: ab Herode rursus ad Pilatum; ac cernere te loca omnia quæ vestigijs premeres sanguine inficientem, quàm dulciter illum collegissem.

O bone IESV spes animæ meæ, utinam præsens extitissem, quando vestibus exutus, & atrocissimè flagellatus fuisti, ingentemque lacum sanguinis in terra reliquisti: sanè illum quàm diligentissimè, ad ultimam usque guttam collegissem, totumque exhausissem: Ipsam etiam columnam & flagella sanguine tuo tincta lingua deterissem: ipsq; dulcia oscula impressissem, & terrâ lachrymis oculorû meorû irrigatam & ablutam osculatus fuisset.

O IESV.

PARS SECUNDA. 357

O IESU vita mea: vtinam
adfuiffem quando diris spinarum
aculeis caput tuum sanctiffimum
perforatum fuit: non expectaffem,
quoadufque pretiofiffimus ifte fan-
guis tuus in terram defluxiffet, fed
vas aliquod mudum fuppoiffem,
fanguinemque ex capitis vulneri-
bus spinarum immanitate inflictis
per oculos & vultum defluentem
reuerenter excepiiffem, ac ebibi-
ffem, vt anima mea diuino amore
inebriata fuiiffet.

O IESU cor meum, ne vnā
quidem guttulam pretiofi tui fan-
guinis neglexiffem, fed omni ftudio
totam aulam, Prætorium, & gradus
quos defcenderas, quando à palatio
Pilati ad montem Caluariæ crucifi-
gendus ductus fuiiffi, perfcutatus
fuiiffem.

O MARIA mater IESU, interea
dū tu filio ponderofam Crucis tra-
bem ad locū Caluarię baiulanti ob-
uiā facta, in terrā exanimis corru-
iffi, ego pretiofū sanguinē eius col-
legiffem, & eum terra ac lachrymis
tuis

352 HORTVS ORAT.

tuis permixtum epotassem, filium-
que tuum vsque ad montem Calua-
riae comitatus fuisssem.

O IESV mi non prouocasset
mihî nausca potio pretiosi sangui-
nis tui, qui e corpore tuo lacerato
defluxit, quando in Crucem agen-
dus, vestibus exutus fuisti, qua de-
spoliatione omnia tua vulnera de
integro renouata sunt, & sangui-
nem copiosissimè manarunt.

O IESV viscum bonum meum:
utinam praesens extitisssem, quando
duris clauis Cruci affixus fuisti: al-
liud nihil egisssem, quàm quod de
manu ad manum, de pede ad pe-
dem, tui sanguinis congregandi
gratia cucurisssem, ne in terram
fluxisset, eumque simul collectum
ebibisssem, vt tui amore inebriarer.

O CRUX sancta sanctissimo &
purissimo sanguine Christi con-
spersa, te diligentissimè lingua de-
tersisssem, & osculatus esssem.

O Virgo immaculata, tuum et-
iam pallium & vestes visitasssem, in-
deque sanguinè IESV Christi filij

tui,

tui, quo aspersa fueras, collegissem.

O Ioannes: O Magdalena, qui plorantes ad pedes Christi crucifixi Magistri vestri consistebatis, vestra etiam vestimenta osculatus essem, lambissem, & pretiosum IESU Christi sanguinem exuxissem.

O dira & crudelis lancea, quæ post mortem ne sancto quidem corpori minimè pepercisti: sed pectus eius transodisti, utinam adfuissem, non expectassem quousque pretiosus Christi sanguis aqua permixtus (vti S. Ioannes ait: *Exiuit sanguis & aqua* Ioan. 19.) in terram manasset, sed continuo accurrissem, & ore meo omnem illum sanguinem excepissem, forsitan etiam immanitatem illius, qui in mortuū corpus tam acriter defæuijt, præuenissem, & mitigassem.

O sanguis dulcissime, O sanguis purissime, tui colligendi causa ipsam etiam crudelem lanceam osculatus essem, neque me acutissimæ spinæ impediuissem, quo minus in sacra corona, qua caput tuum coronatum fuit, omnem sanguinem collegissem.

O Sa-

O Sacrosanctē sanguis ferreos etiā
clauos, quib⁹ manus & pedes cōfixi,
catenas, & funes quibus collū tuum
ligatū, & constrictum fuit, ore con-
tingere non erubuisē: Imò, O bone
Iesu, salus animæ meæ, tui sanguinis
colligēdi gratia nec immundas car-
nificum & tortorū tuorum vestes
lambere verēcū datus fuissē.

O Sanguis dulcissime, tāta est dul-
cedo & suauitas tua, vt si à fœdis &
immundis sputis spurcissimorū Iu-
dæorū, quibus in facie Christi per-
mixtus eras, te separare non potuis-
sem, ea tecum pariter exhausissem.

O inmensa sanguinis Iesu Christi
dulcedo: ô suauitas: ô saccarū: ô mel:
ô Manna: ô nectar suauissimū: ô am-
brofia dulcissima. O sanguis, ô san-
guis, ô sanguis Domini mei I E S U
Christi inebria animam meam.

Iean. 6.

*Caro mea verè est cibus, & sanguis meus
verè est potus. Dic mihi, amabo te, ani-
ma mea, quid causæ est, quòd cum
quotidiè in Sacrosancto Eucharistie
sacramēto immaculatā Christi car-
nem manduces, & pretiosum illius*

san-

sanguinē bibas, nō tamen inebrieris?
Quomodo fieri potest, vt in dies sin-
gulos ardentē ignē gloriosi corporis
& sanguinis Iesu Christi sub sãctis &
venerãdis specieb⁹ panis & vini per-
cipias, & non ardeas? O te tepidã: ò
frigidã: ò glacie constrictã, & tantũ
non mortuam: redi ad teipsam, & ad
sponsũ tuũ clamã, vt sua pietate ac
clementia, tuum teporem calefacere,
& accendere velit, dicendo.

O Iesu adiuua me, & glaciẽ, quo cor
meũ opprimitur, dissolue, noli vltra
tardare bone Iesu quo minus miserã
animam meã tuo amore inflammes.
Effunde in cor meum ardentissimam
fornacem tui amoris; O Domine da
ignem: Da ignē: O bone Iesu sponse
animæ meæ, incende, vre, & consume
illam totam, quãta, quanta est, in hac
tui amoris fornace. O ignis. O sancte
amor, noli vltra mihi parcere, sed in-
cende, inflamma, & consume tuo ar-
dore cor meũ. Fiat, Fiat ò bone Iesu,
per dulcem & pretiosum sanguinem
tuum te obsecro, voti huius me com-
potem effice. Amen. Amen.

IN

IN NOMINE
PATRIS, ET FILII, ET
SPIRITVS SANCTI,

Amen.

MONILE PRETIOSISSIMUM.

Quo quilibet sacrosanctum corporis & sanguinis Domini nostri
IESU Christi sacramentum
suscepturus collum
exornet.

Quid faciendum sit antè Communionem.

A Nequam comedam suspiro, ait
Iob.

Primus annulus monilis huius sit, vt Eucharistiæ sacramentum, dignè, quatenus infirmitati humane possibile est, sumpturus : post diligentem omnium peccatorum confessionem peractam, & poenitentiam à Sacerdote iniunctam, si fieri potest completam, in locum ab hominum tumultibus remotum sedas, genibusque in terram positus, tertio terram humiliter osculeris, toties-

totiesque signum S. Crucis tibi imprimas, ac facie ad coelum conuersa, tanquam Deū cernerēs, suspirium generale nostri testamenti, ex intimo cordis emittas: manibusque vel coniunctis, vel expansis dicas.

O Deus meus & omnia: Tuæ diuinæ maiestati me totum offero: à te peto: tibi gratias ago: te laudo, tibi pro perfecta conformitate, & arctissima tecum vnione supplico: Speciatim verò duo priora suspiria oblationis & petitionis iuxta eam methodum, quæ ibi assignata est, frequentabis, & gratiam te bene præparandi: & sanctissimum corpus & sanguinem Christi Domini nostri dignè suscipiendi flagitabis. Hactenus de primo huius monilis annulo.

Annulus secundus fit; vt subsignatas Euangelij sententias, quæ de sanctissimo hoc sacramento differunt, diligenter perlegas. Sunt autem hæ.

*Cenantibus autem eis, accepit IESVS Math. 26.
panem, & benedixit, ac fregit: deditque
disci-*

discipulis suis, & ait.

Accipite & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit & dedit illis dicens. Bibite ex hoc omnes. Hoc est enim sanguis meus, novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Ego sum panis vita. Patres vestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de celo descendens, ut si quis ex ipso manducauerit, non moriatur.

Joan. 6.

Ego sum panis viuus, qui de celo descendi. Si quis manducauerit ex hoc pane, uiuet in aeternum, & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in uobis.

Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, & ego resuscitabo eum in nouissima die.

Caro mea uerè est cibus, & sanguis meus uerè est potus: qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

Sicut misit me uiuens Pater, & ego uiuo propter Patrem: & qui manducas me, & ipse uiuet propter me.

PARS SECUNDA. 359

*Hic est panis qui de cælo descendit. Non
sicut manducauerunt Patres vestri manna,
& mortui sunt. Qui manducat hunc panem,
vivet in æternum.*

O Promissiones eximias. Qua-
propter anima mea exorna & præ-
para te quàm diligentissimè, vt
infignes hosce fructus, quos te ex
digna huius sacramenti perceptio-
ne, consecuturum cælestis sponsus
tuus affirmat, adipiscaris.

Tertium huius monilis annu-
lum constituent hæc verba, Ego
stercus vilissimum & putidum ca-
daver hodie Deum omnipotentem
hospitio excepturus sum.

Hæc verba toto tempore ante
communione ore vel corde cir-
cumferes ac ruminabis, atq; ex illo-
rum consideratione te profundis-
simè humiliabis.

Alia præterea insigni & magno
utilitatis methodo pro tui humili-
atione vti poteris, qua te tanti my-
sterij participatione, quatenus fieri
potest, dignum reddes.

Poteris animo fingere atque i-
magi-

maginari tibi vallem profundissimam, quo sit omnium immundiciarum, lordium & fæcum confluxus atque vbi simul commixta sint, lutum, sanies, sanguis, stercora. Et vt vno verbo dicam, abyssus immensa omnis spurcitiei, quæ animo concipi possit, & in hanc cogitationem te abijcies, teq; immundiozem, sordidiorẽ & foediorẽ, vniuersis hisce fæcibus existimabis.

Si hoc pacto te profundissime humiliaueris, dignus efficieris, vt illum, quem omnes creaturæ suscipere indignæ sunt, suscipias: atque hæc est vera pro tantorum mysteriorum perceptione præparatio: Et proinde qui dignè ad illa accedere desiderat, certò sibi persuadeat, nihil excellentiorẽ & præclariorẽ præparationem esse, quàm profundam humilitatem, quo se indignum existimet, qui non modò carnem Christi manducet & sanguinem bibat, sed etiam indignissimũ qui ore pronunciet.

Qui itaque in hanc virtutem ma-
nis

PARS SECUNDA. 361

ius studium contulerit, ac profundius se humiliauerit, dignior erit qui tanta mysteria participet.

Haecenus de his quæ faciendæ sunt ante communionem.

Quid in communionē faciendum sit.

QUIS poterit stare in conspectu Domini Dei sancti huius? His verbis vsi fuere Bethsamitæ, propter arcā fœderis, quando ad eorum fines aduecta, & magna pars populi, quod eam vidissent, percussa fuerat. 1. Reg. 6.

CONSIDERA igitur anima mea quid tibi dicendum sit quando ante conspectum Dei creatoris, & saluatoris tui pergis, non tantum, ut coram eo consistas: sed etiam ut eum ore suscipias, lingua contingas, deglutias, atque in viscera tua recondas: ut etiā cum illo vniaris, ac in illum tota transformeris. O eximiam dignitatem tuam, ô anima, quæ Deum hospitio excipis. O immensum IESU Christi amorē, qui ad te vltro venit, seque à te māducari
Q pati-

patitur, vt te secum vniat, atque di-
uitiarum suarū consortem efficiat.

En quanta tibi subest occasio, ea-
dem verba quibus Bethsanita vsi
fuerunt, vsurpandi. Quis poterit
stare ante conspectum Domini Dei
sancti huius? quis audeat appropin-
quare illi? quis dignus sit illum sus-
cipere? quis dignus sit illum man-
ducare atque in viscera recondere?
imò quis dignus sit illum aspicere?
aut quæ creatura siue cælestis, siue
terrestris in seipsa considerata dig-
na sit ipsum nominare? O mysteri-
um singulare. O sacramentum exi-
mium: O abyssus omnē intellectū
Angelicum, & humanum superans.

Cum itaque accessurus es ad sus-
ceptionem tantæ Maiestatis, quan-
do constitutus fueris ante conspe-
ctum illius, vt ex parte tua, quæ fa-
cere potes non negligas, tria hæc,
quæ tres annulos huius aurei mo-
nili constituent, facito.

Primo suspirium illud generale,
O Deus meus & omnia repete, spe-
ciatim verò suspirium illud de si-
militudine

PARS SECUNDA. 363

militudine ac vnione cum Deo, & dic: O Domine transmuta me totum in te, meq; tibi inseparabiliter vni, ac tuæ diuinæ voluntati meam voluntatem conforma.

Secundò, imaginare tibi, imò certè tibi persuade te ante conspectū viui & veri Dei consistere, quamuis eum oculis corporeis non cernas: utq; hoc exactius tibi repræsentes, finge animo, cælū & terrā atq; omnia elemēta, & vt vno verbo dicam, vniuersum hūc mundū esse, flagrantissimum ignem ac luculentā flammam, aut certè solem lucidissimū & splendidissimum, teq; immenso huic igni, splendidaque solis luci vniendum esse.

Deinde cogita ignē & solem hūc esse duo, quæ ne minimā partē eius quid sit Deus, ad quem suscipiendum pergis, & in cuius præsentia consistis, adumbrare possint: sed ab his tantū exemplis te ineffabilem illius Maiestatem, coram quo astas, quem suscipere & cum quo vniri desideras, conijcere debere.

Q. Hic

Hic tum ex diligenti horu con-
deratione temetipsam in inexhau-
sto hoc pelago, in mari hoc vastissi-
mo, ac abyssu immensa & extra te-
ipsam constituêris: sentiesque dul-
cedinem diuinæ vnionis, ac suauitatem
sapidæ carnis, ac pretiosi san-
guinis Agni immaculati IESV
Christi sponsi tui veri, viui, & sum-
mi DEL.

Hic, ô anima, inebriaberis in cel-
la vinaria IESV sponsi tui, hic fla-
grantissimo amore erga Deum &
proximum succenderis: hic incipi-
ent in te omnes passionēs interire:
quid amplius? Hic tota tibi metip-
sī morieris & immutaberis, hic deni-
que non modò vulneribus manu-
um ac pedum ac vulnere lateris IES-
V Christi sponsi tui immersa, ac
sanctissimis visceribus atque cor-
de illius conclusa, atque animæ il-
lus vnione ineffabili vnita eris: sed
etiam, (ô rem præclaram, & obstu-
pendam) temetipsam omninò per-
des, atque oberrabis in immensa di-
uinæ essentia abyssu, summoque,

ac super omnia amando Deo vnio-
ne arctissima copulaberis.

Tertio: reputabis te prorsus indig-
num qui oculos ad diuinam ma-
iestatem in hoc sacramento verè
præsentem eleues, ac vsque ad pro-
fundum inferni, atque abyssi te de-
primes, potiusque dignum existi-
mabis, qui cum omnibus damnatis
propter scelera tua in profundis-
sima inferni loca recludaris, quàm
quæ sacri corporis & sanguinis Do-
mini particeps fias.

Hoc autem faciendo annulum
eximij decoris conficies pro hoc
monili, quo collum tuum exornes,
gratiorque & acceptior reddaris
oculis sponsi tui.

*Quid faciendum sit post
communione.*

QVID retribuam Domino pro
omnibus quæ retribuit mihi? Quid
tibi, ô Domine, rependam pro tam
insigni beneficio quo me affecisti,
quod dignatus es in hoc sepulchrû,
in hanc cloacam, & in hanc senti-

Q 3. nam

nam descendere? O Domine. O Domine. O Domine, quid agam? quid dicam? quas tibi gratiarum actiones referam? quas tibi laudes cōcinam?

His dictis suspirium gratiarum actionis & laudis, vbi in nostro testamēto descriptum est, assumes adices: O Domine, o ignis animæ meæ, cogo pro singulari hoc beneficio, & cæteris beneficijs omnibus, quæ vnquam in me contulisti, gratias & laudes quas possum maximas tibi reddo: & hæc dicendo intendes ei omnes illas laudes, & gratiarum actiones referre, quas suspiria iam dicta in se cōplectuntur, & maiores etiam si possibile foret.

Pro secundo verò huius monilis annulo, sacra cōmunionē peracta, posteaquā ineffabilem summi Dei Maiestatem hospitio exceperis, in locum solitarium secede, manus in modum Crucis supra pectus compone, pectusq; tuum brachijs stringe, quasi aliquid carū, & pretiosum complectereris: quia reuera sum-

mm

nam atq; sempiternum Deum totius naturæ conditorem, atque omnium visibilium & invisibilium perfectiones in se continentem, corporaliter in te præsentem habes.

Potes etiam animo fingere te Iesum brachijs tenere, illumque sub aliquo mysterio tibi præsentē imaginari & considerare: quæ quamvis omnia bona sint, attamen si illum tibi repræsentes flagellatum: aut spinis coronatum: aut crucem ad montem Calvariæ baiulantem: aut nudum cruci affixum: aut de cruce depositum, ac totum vulneribus plenum, & sanguine deformatum, maiorem cōpunctionis & inflammationis materiam habebis.

Potes etiam illum imaginari præsentem in eā pulchritudine & gloria, qua fuit quando à mortuis resurrexit: quando Matri suæ post resurrectionem visendum se præbuit: quando coelos ascendit: & qua nunc est ad dexteram Patris in coelo residens: & cum illo manendo in delicijs eius iocundari.

Q. 1. Ter.

Tertium annulum huius moni-
lis orationes iaculatoria quæ se-
quuntur constituent: quas ore aut
corde proferes, prout Spiritus tuus
postulauerit.

O I E S V per hunc sanctum pa-
nem, & hoc cæleste vinum, vni me
tecum inseparabiliter.

O I E S V transmuta me totum in
te.

Fac Domine vt caro & sanguis
meus, fiant caro & sanguis tuus.

Transformer, ô Domine, totus
in te, nō tantum secundum carnem
& sanguinem, sed etiam secundum
animam.

O I E S V quàm dulcis est caro
tua sanctissima.

O quàm suavis est sanguis tuus
pretiosissimus.

O caro I E S V agni immaculati
quæ cōfers vitam animæ meæ, quid
tibi pro tanto amore rependam?

O sanguis dulcissime vnigeniti
Dei filij, effice vt totus diuino amo-
re inebrier.

O corpus, ô sanguis Iesu Christi,
quib

PARS SECVNDA. 367

quis dignus sit vos nominare, ne dicam manducare & bibere?

O caro pretiosissima. O sanguis dulcissime. Mundate miseram animam meam, eamque diuino amore succendite.

O I E S V quàm ingens est amor tuus, quo erga ingrati & beneficiorum inmemorem animam meam flagras?

O I E S V quàm benignus & clemens es, quandoquidē ad innumerabilia scelera mea, quibus te offendi, non respicis?

Benedictus sis tu benignissime I E S V, qui tam pius & nostri amans es.

Benedictum sit sanctissimū corpus tuum, & innoxia, ac immaculata caro tua.

Benedictus sit pretiosus sanguis tuus, quem mei amore, vt illum mihi potandum præberes, effundere voluisti.

O caro benedicta, quàm sapida & gustui iucunda es, sed hoc mirum non est, cum caro diu multumque

Qs agi-

370 HORTVS ORAT⁷
agitata & multis ictibus caesa
statui gratior sit.

O dulcissime amor. O I E S V
suauissime, quam atrociter caesa &
flagellata fuit innocentissima caro
tua?

O I E S V amor meus: O sponse
animæ meæ quam immaniter tra-
ctatum fuit sanctissimum corpus
tuum?

O corpus arundinibus percus-
sum: pugnis & alapis caesum: stimu-
lis & calcibus protrusum: ac deni-
que duris fustibus verberatum.

O I E S V quis æstimet quam sæ-
pe idem sanctissimū corpus tuum
per humum tractum fuerit?

O caro flagris immaniter conci-
sa & lacerata, hodie te manducaui.

O manus: O pedes domini mei
I E S V Christi, durissimis clavis
confixi, hodie ore meo vos contigi.

O maxillæ pugnis & alapis lue-
dæ: ô collum multis verberibus &
percussionibus contusum, hodie
quamuis indignus vos manducaui.

O caput Domini mei Iesu Christi
vultu

PARS SECUNDA. 371

vulneribus, & punctionibus spiri-
tuum crudelitate inflictis, refer-
tum arundinibus & fustibus quas-
satum & labefactatum hodie te in-
dignus sumpsi.

O os. O lingua. O latus. O cor. O
viscera IESU Christi suavissima,
vos hodie suscepi, ut vobiscum in-
corporarer atque vnirer.

O anima. O corpus totum Do-
mini mei IESU Christi, vnà cum
neruis, ossibus & iuncturis, vos ego
vilissimus peccator, hodie in visce-
ra mea suscepi.

O sanguis pretiose, hodiè te bibi,
atque in præcordia mea effudi, ut à
te diuino amore inebriarer.

O corpus. O sanguis. O Anima.
O Diuinitas. O IESU Christe DE-
VS & homo, te totum ego indig-
nus in animam & corpus meum
hodie suscepi, ut tibi semper vnitus
essem.

O IESU dulcissime. O DEVS
optime maxime, quis es tu, & quis
sum ego?

Tu es DEVS inuisibilis, æternus,

Q 6 imme-

372 **HORTVS ORAT.**
immensus, ineffabilis & inestimabilis: ego autē vile stercus & lutū.

MODVS ALIVS
breuior ad S. Communio-
nem se præparandi.

*Quid communicaturus facere debeat
ante communionem.*

I. Cor. II.

PROBET autem s. ipsum homo, & sit
de pane illo edat, & de calice bibat. Qui
enim manducat & bibit indignè: iudicium
sibi manducat & bibit, non dijudicans cor-
pus Domini, ait S. Paulus Apostolus.

Qui communicaturus est, postea-
quam præmissō diligenti examine
conscientiæ, omnia peccata sua ritò
confessus fuerit, eorumque indul-
gentiam à Deo humillimis preci-
bus postulauerit: pœnitentiam et-
iam à Sacerdote iniunctam, si possi-
bile fuerit, compleuerit: in locum
aliquē secretum, & ab hominibus
se motū sese abdat: atq; mente à sen-
sibilibus rebus auocata, suam mise-
riam tam animæ quàm corporis at-
tento

contè consideret: atque è contrario
excellentiā & pulchritudinē
Dei, quem in hoc Sacramento sus-
cepturus est, mente reuoluat. Con-
siderando autem miseriam, poterit
imaginari se esse in valle quadam
omni immunditie ac sordibus re-
ferta, vti supra diximus: & in hac
cogitatione maxima temporis par-
te; imò si aurā diuinę gratiæ aspira-
uerit, toto matutino tempore im-
morabitur, vt sic profundissimam
in se humilitatem excitet.

Deinde vbi caput è suis miserijs
extollere, atq; ad diuinā excellen-
tiam illius quē suscepturus est, con-
templandam, erigere volet; poterit
mente altissimum aliquem mon-
tem, aut mediam aëris regionem
ascendere, atque inde vnīuersas or-
bis partes, superiores & inferiores,
intueri: cælum & terram cum om-
nibus elementis: Solem, Lunam,
stellas atque omnia luminaria quę
vnquam fuerunt, sunt & erūt, quot-
quot Deus sua virtute creare pos-
set: Omnes item margaritas, gem-

mas, lapides preciosos, aurum, & argentum, & quicquid in rebus conditis fuit, est, aut per virtutem diuinam esse potest pulchritudinis: omnes demum flores, lilia, rosas & violas, omnem viriditatem & decorem herbarum & arborum, quæ sunt, fuerunt, aut esse possunt per potentiam Dei.

Imaginetur sibi etiam se cernere mare tanquam perlucidum chry-stallum: terram tanquam ingentis magnitudinis carbunculum miro modo rutilantem: aërem verò tanquam vitrum splendidum: & posteaquam omnem hanc pulchritudinem conspexerit, intra se dicat.

Quid sunt omnia hæc si cum corpore & sanguine Domini mei Iesu Christi, ad quem suscipiendum pergo, conferantur? Atque in hac consideratione toto matutino tempore immoretur, attonito ac stupenti similis: atque hæc verba frequenter ore vel corde proferat.

IESU MI, IESU MI, quis es tu, & quis sum ego.

quid

PARS SECUNDA. 37

*Quid facere debeat in com-
munionem.*

Iam verò accessurus ad altare,
aut etiam paulò antè, poterit, vti
supra diximus, imaginari sibi mun-
dum vniuersum, tanquam Solem
lucidissimum, aut tanquam ignem
vel luculentam flammam: seque nunc
pergere, vt cum clarissima luce hu-
ius Solis, ardore illius ignis con-
iungatur atque vniri: ac proinde
feruenter ad diuinam vnionem aspi-
rabit, quòd si ritè fecerit, in sanctis-
simi huius Sacramenti perceptione
sentiet se totum modo ineffabili
Deo in hoc Sacramento coniungi
atque vniri.

*Quid facere debeat post Com-
munionem.*

Percepto suauissimo hoc epulò,
in locū ab hominū tumultu semo-
tum recedet, atque in illa dulci
vnione cum Deo quamdiu pote-
rit persistet: in immenso illo igne se
succendet & inflammabit: splendi-
dissima

disima illa luce perfructur: & eū
quem hospitio excepit in secreto
cordis sui verbis dulcibus & ama-
bilibus alloquetur: dicetque.

O dulcissime sponse IESV
Christe, quā ingens est amor tuus
quo me cōplecteris, quid est quod
ō IESV sponse, frater, & amice mi,
huic miseræ animæ exhibes?

Felix & fortunatus sit aduentus
tuus amantissime IESV.

Noli vnquam recedere à me, dul-
cis amor.

Noli me derelinquere suauissi-
me IESV. Et si omninò abscedere
cogitas, non prius hinc abi quā
me totum amore tuo succenderis:
vt facibus amoris tui cor meum ar-
deat, consumatur, & colliquecat.

Liquefac ō bone IESV cor me-
um, omni adamante durius.

In his & similibus verbis, alijs-
que dulcibus colloquijs, ō anima,
post communionem, cum sponso
tuo in locum secretum abdita,
occupaberis: speciatim verò hæc
verba semper ore & corde post
com-

communione circumferes.

O DEVS meus & omnia.

Qua notanda sint post Communionem.

Primò: Cauebit communicans ne statim ad garrulitates, inania colloquia, aut alia minus necessaria negotia se conuertat: sed cum Deo, quem intra se praesentem habet, conuersabitur: atq; idcirco aliorum consortia praeter illo negliget ac paruipendet. Custodiet etiam se solito diligentius ab omnibus peccatis venialibus & mortalibus.

Secundò: Aliquantisper abstinebit ab excreatione ac sputatione nisi manifesta necessitas urgeat, idque ob reuerentiam illius sanctissimi corporis, & pretiosi sanguinis quem suscepit.

Tertiò: Condecens etiam fuerit, ut tam diu à cibo & potu, nisi aliud necessitas suadeat, se abstineat, quousque accidentia panis & vini consumpta fuerint. quia quamdiu illa integra & incorrupta manent, sanctissimi

etissimum hoc sacramentum in visceribus illius qui communicauit, verè, ac realiter manet.

Quod si quæras, quantum temporis sufficiat, vt illæ species consumi possint? Respondeo secundum meum iudicium omnibus vniforme tempus statui non posset: cum enim istæ species à calore naturali in stomacho existente consumendæ sint, atque vnus altero calidior sit, temerarium existimo, tam diuersis hominū complexionibus vnā assignare regulam: atque idcirco vnusquisque in hoc vti poterit iudicio ac deuotione sua, diligenter considerando locum, tempus, necessitatem, cæterasque concurrentes conditiones.

*Methodus sanctissimum Eucharistia
Sacramentum spiritualiter susci-
piendi, quoties libuerit.*

*Psalm. 118. Os meum aperui, & attraxi spiritum,
quia mandata tua desiderabam. Si anima
mea deuotione erga hoc sacrosan-
ctum mysterium accendi, & fre-
quentior*

quenter vniri, atque illud quoties-
cunque placet, spiritualiter suscipe-
re desideras, hac methodo vtere.
Elege primū cum insigni pietate
ac deuotione genua: & ardenti desi-
derio dilectum sponsum tuum IE-
SUM suscipere, ac corpus eius man-
ducare, atque sanguinem bibere
concupisce.

Deinde propone tibi mente vas
pulcherrimum ac nitidissimum,
hostijs paruis consecratis plenum,
aut vnā duntaxat hostiam conse-
cratam continens: Deumque hūc
verē præsensem in spiritu & veri-
tate adora: atque inflammato cum
effectu feruentibusque suspirijs ei
coniungi atque illum suscipere de-
sidera: Posthā os tuum aperi atque
calici admoue: & halitum suauiter
emitte, iterumque attrahe, quasi
sanctissimum sacramentum susce-
pturus: sicque aliquamdiu perma-
ne, profunda ex imo cordis præ il-
lius desiderio suspiria trahendo.
Credemihī, si hoc sæpe egeris, non
multum temporis intercedet, quin
suauis-

380. HORTVS ORAT.

suauissimam cum corpore & sanguine Christi vnionem senties, atq; immensam dulcedinem ac suauitatem, innoxiam atque immaculatam illius carnis percipies.

Hic aspirationis modus animæ ad diuinum amorem anhelanti valissimus & convenientissimus est, quem omni tempore & loco exercere poterit, atq; ex illius frequentivsu mirabiles fructus hauriet: ac suauissimam diuinæ vnionis dulcedinem gustabit.

Eandem aspirationis methodum vsurpare poterit in suspirando ad diuinam vnionem omni tempore & loco, quamuis locus secretus ac commodatior sit.

Procedet autem hoc pacto: Quotiescunq; Deo vniri, ac diuinis amplexibus constringi cupit, primum vt supra diximus, deuotè genua flectet: Deinde considerando quòd Deum sibi præsentem habeat, atque in eius còspectu assistat, immensamque illius essentiam ac excellentiam animo voluendo, cum feruentibus

bus desiderijs illo perfruendi, os, vt paulò ante diximus, aperiet, halitumque emittet ac retrahet, quasi eum quem nulla omninò creatura res creata capere aut circumscribere potest, suscepturus esset, sicque paulisper subsistendo, & fortiter aspirando, mirabilem diuinæ vnionis effectum in se sentiet.

*Documenta quadam ad faciliorem
precedentis methodi exerci-
tationem.*

Primò aduertendum est: Cùm anima bene per deuotionē disposita & collecta est, ardenti que erga Deum desiderio flagrat, facile sequi optatum effectum, ac proinde sufficere vt leniter & cum quadā mentis suauitate suspiret.

Secundò aduertendum: Quando in magna distractione atque ariditate constituta est, tum necessarium esse, vt aspirationibus vtatur violentis, vt sic natura bestialis, ad hęc terrenas

382   HORTVS ORAT.

rena atque inferiora depressa, in
Deum eleuari possit.

Tertiò notandum: Caueri adpro-
spici oportere, ne hic modus aspi-
randi nature incommode, cò quod
interdum vsque adeò insurgat &
commoueatur, vt corpus totum de-
bilitet, pectus aponiat, caput aggra-
uet, cor constringat, multosque ali-
os effectus operetur, quibus facile,
nisi maxima adsit discretio, natura
destrui & labefactari possit.

Quartò aduertendum: vt si quis
se debilitari, aut nimium constringi
sentiat, lenibus aspirationibus uta-
tur, atque his non iuuantibus, om-
nino exercitium hoc relinquat, atq;
ad alia se còuertat, ne naturam de-
struat.

Laus & gloria sit sanctissimæ &
indiuiduali Trinitati, Patri, & Filio,
& Spiritui sancto: Atque cor-
pori & sanguini Domini

nostri IESV Chri-

sti. Amen.

MEDI-

MEDITATIONES DEVOTISSIMA DE VENERABILI SACRAMENTO.

MEDITATIO I.

Coenantiis autem eis, accepit IESVS *Matth. 26*
panem, & benedixit, & fregit: deditque discipulis suis, & ait: Accipite, & comedite: hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, gratias egit, & dedit illis, dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic enim sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

CONSIDERA anima mea, mensam illam sumptuosissimam, atque delitijs cælestibus instructissimam, in qua non manducantur carnes agnorum, vitulorum, aut hircorum, sed vera caro veri & vini Dei Filij. O nimium felices Christi discipuli, qui digni habiti fuistis huic mensæ assidere, ac primi suavissimas illas veri Dei carnes manducare.

O rem inauditam. O opus obstupendum: quod etiam præ admiratione durissimis petris stuporem in-
icere,

ijcere, easque præ vehementi admiratione disrumpere possit.

O Petre. O Ioannes. O Andrea. O Iacobe, ac cæteri, qui de huius sacri Apostolici collegij numero estis, vbi, quando, aut quibus officijs, insignem hunc fauorē promeruiſtis, vt huic mensæ assidere, & non modò cibis, quibus Deus vescitur uti: sed ipsius etiam Dei carnes manducare, & sanguinem bibere meremini. Vos nimium felices & fortunatos.

At ô te infortunatum Iudam Christi proditorem, quomodo in hoc sacrum collegium admissus fuisti? quis te ad hanc mensam introduxit? O lupo rapax, quomodo inter has oues assidere, ac mansuetus huic agno Christo Iesu in eadem mensa iungi nō erubuiſti? O ingentem Christi amorem: Nunquid ô I E S V clam te erat, hunc te traditurum esse atque scelus hoc iam mente concepisse? Curigitur illum ad tuum contubernium admisisti, atq; mensæ tuæ accumbere fecisti, & quod

PARS SECUNDA. 385

& quod maius est, mensæ sanctissimæ atq; cælestibus epulis refertæ?

O IESU dulcis amor, id pro mea instructione fecisti, ut ego à te disciplinam acciperem, quomodo erga inimicos me gerere debeam.

O IESU dulcissime sis tu in omne æuum benedictus, qui tanta benignitate ac clementia præditus es: sint etiam benedictæ manus tuæ, quibus sanctum panem contigisti, & benedixisti.

O sancte panis sis etiam benedictus, qui dignus fuisti à diuinis manibus IESU Christi cõtingi, frangi, & ore illius benedici & consecrari, & in verum corpus Filij Dei viui benedictionis transsubstantiari.

O DEI creatura super omnes alias felicissima, cui inter omnes creaturas hoc concessum fuit, ut possis in verum corpus creatoris tui conuerti ac immutari. Pape, vbi locorum vnquam aliquid tale visum vel auditum fuit, quod creatura in corpus Creatoris commutetur: imò vbi auditum fuit, quòd vna

R creatu-

creatura in aliam ne dicam in corpus conditoris sui conuerti possit?

Mutatur quidem interdum vnum in aliud per generationem & corruptionem, mutata forma, sed remanente materia: sed quòd secundum materiam & formam simul vnum in aliud conuertatur, hoc nunquam factum legitur præterquam in hoc mysterio: vbi materia & forma panis tota conuertitur, & transubstantiatur in verum IESV Christi veri Dei corpus.

O mysterium omnia cætera mysteria transcendens. o panis, super omnes Dei creaturas benedictus, lauda Deum, qui tibi & vino singularem hunc fauorem præstitit, vt tu in verum corpus: & vinum in verum sanguinem veri & viui Dei conuertaris.

O panis, O vinum, quomodo committere potero, vt quoties vos videro, aut nominari audiero, non omnem vobis honorem & reuerentiam illius amore, qui vos tanto fauore prosecutus est, deferam.

Quo-

PARS SECVNDA. 387

Quomodo, o benedicte panis, te
in cibum sumere potero, vt non
præ dulcedine & consideratione
huius mysterij deficiam? O benedi-
ctum vinum, quomodo te bibere
potero, vt non præ suauitate lique-
scam? considerando te esse felicissi-
mam illam creaturam, quæ quoti-
die in vniuerso mundo à ministris
Dei in altari virtute verborum san-
ctorum in verum sanguinem IE-
s v Christi conuerteris?

O anima mea quomodo potest,
vt quoties manducas panem, aut
vinum bibis huius insignis mysterij
non recorderis, atque te carnem
Christi manducare ac sanguinem
bibere existimans? O os. O lingua. O
labia. O dentes. O palatum. O cor-
pus meum totum, quoties his dua-
bus creaturis Deo sic dilectis, in ci-
bum vtimini, quomodo non præ
dulcedine prorsus liquefcitis, atque
in diuinas laudes erumpitis, atque
vobis persuadetis non panem aut
vinum vos manducare aut bibere,
sed veri Dei carnem & sanguinem?

R 2 O Pa-

O Panis. O vinum benedictæ creaturæ, laudent & prædicent vos omnes aliæ res creatæ, quandoquidem conditor vos præ cæteris dilexit, singularique hoc honore affecit.

O terra. O aqua. O aer. O ignis. O lapides. O herbe. O arbores. O colles. O montes. O campi. O aues. O animalia. O cæli. O creaturæ omnes visibiles, & inuisibiles laudate atque extollite panem & vinum quos Deus tali honore, ac fauore profecutus est.

O benedicti vos campi, valles, colles, montes, ac plana, in quibus frumenta seminantur, & vineæ plantantur, è quibus nobiles hæ creaturæ proficiscuntur: Benedicat vobis Deus, & cælum sit vobis semper clemens ac mite: longè à vobis sint fulgura, tempestates, aliæque quæ vobis nocumentū adferre possint.

O maledictos Dæmones, qui hæ creaturas nobis inuident, ideoque grandine, fulmine, ac tempestatibus frumenta & vineas, creaturas
ita

PARS SECUNDA. 389

ita Deo dilectas producentia, la-
dere ac perdere connituntur.

O vos inuidi, cur quæso hæc mo-
limini, nisi quòd odio hostili Ie-
sum prosequamini & infectemini?

Ego vobis in virtute pretiosi san-
guinis Domini mei IESV Christi
præcipio, vt ad honorē panis & vi-
ni creaturarum benedictarum, nun-
quā audeatis in vlla mundi parte,
quam veri Christiani IESV Chri-
sti filij inhabitent, fulgore, grandi-
ne aut tempestatibus, frumento &
vineis nocere, aut damnum ali-
quod inferre.

O Filij Iesu Christi, ò Christiani,
este veri Christiani, & nolite blas-
phemare, nec maledicere corpori
& sanguini Domini nostri IESV
Christi. Nolite diebus festiuis se-
minare, laborare, aut aliquid ad
frumenta aut vineas pertinens age-
re: sic namque futurum confido,
virtute corporis & sanguinis Do-
mini nostri IESV Christi, vt huius
præcepti virtute Dæmones vltra
vineis & frumentis per tempesta-

R. 3 tum

390 HORTVS ORAT.

tum immisionē non sint nocituri.

Estote tantum boni Christiani, timete & colite & honorate IESVM ac panem & vinum ob honorem & reuerentiam corporis & sanguinis eius magno in honore habetote, namque virtute huius corporis & sanguinis, cogentur Dæmones etiam inuiti vestro precepto obedire. Amen.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

MEDITATIO II.

matth. 26:

ACCIPITE & comedite, hoc est corpus meum. Contemplare hinc anima mea, potentiam sponsi tui: cum enim ante consecrationem nihil aliud adesset quam panis & vinum, per benedictionem & sacramentorum verborum prolationem ea conuertit in verum corpus & sanguinem DEI. ô rem inauditam: ô rem mirabilem. Quis vidit aut audiuit vnquam huic simile? nouissima cœna IESVS adhuc viuens, & ad mensam cum discipulis suis resedens,

PARS SECUNDA. 39

dens, accipit panem, illumque in illud idem corpus suum quod mensa absidet, commutat: manducant discipuli hoc corpus & bibunt sanguinem eius, & IESVS nullum omnino adferunt detrimentum. o rem obstupendam.

IESVS ad mensam cum corpore sano & incolami sedet: & nihilominus vnusquisque discipulorum, cum Iuda proditore corpus hoc pretiosissimum & sanctissimum integrè, sine vlla corporis aut fractione aut sectione suscipit: fregit quidem IESVS panem, sed corpus non frangitur nec diuiditur: sed sub vnaquaque panis particula totum & integrum manet. o mysterium profundissimum & incomprehensibile.

Residet nunc IESVS cum ineffabili gloria ad dexteram Patris cum corpore integro, perfecto & omni defectu carente, & nihilominus cum sponsa sua S. Ecclesia in sacramento altaris corporaliter in diuersissimis totius mundi locis

R 4 manet,

manet, & quotidie à sacerdotibus
sacrorum verborum virtute innu-
meris in Ecclesijs consecratur,
manducatur, & sumitur, is tamen
nullum accipit detrimentum, sed
semper idem in seipso permanet.

O Sancta & benedicta fides, quæ
facis vt firmiter credam & teneam
tam sublime ac profundum myste-
rium.

O benedicta & sancta Romana
Ecclesia, quæ à sponso tuo IESV
Christo digna habita fuisti, tam in-
signi thesauro.

O quàm verè S. Propheta, de
hoc sacramento loquens exclama-
re potuit. *Memoriam fecit mirabilium*
Psalm. 110. *suorum misericors, & miserator Domi-*
nus, escam dedit timentibus se.

O bone IESV quàm præcla-
rum memoriale mirabilium tuo-
rum reliquisti sponsæ tuæ S. Ec-
clesiæ Catholicæ Apostolicæ Ro-
manæ? O S. Ecclesia IESV Christi
sponsa quàm dilecta, quantisque
thesauris à sponso tuo locupletata
es, quos tamen omnes, sacramen-
tum

PARS SECUNDA. 39

tum hoc, in quo tibi sacrū corpus
& sanguinem suum relinquit, faci-
lē antecellit & superat.

O te ter quaterque beatam ac fe-
licem Ecclesiam sponsam IESU
Christi Domini nostri, cui sponsus
tuus tam excellentem memoriam
mirabilium suorum impartitus
est.

O Sacerdotes. O ministri IESU
Christi, attendite dignitatem ve-
stram, quandoquidem vobis pote-
stas collata est in corpus & sangui-
nem Christi Iesu. Vos estis qui in-
genti hac præditi estis authorita-
te, ut possitis eum quotidie de cælis
in altare virtute sanctorum verbo-
rum attrahere. Vos illum, quoties
placet, suscipitis, & alijs IESU
Christi filijs in Ecclesia, illum ma-
nibus ministratis.

O fortunatos vos, si tales quales
vos esse decet fueritis, puri videli-
cet & mundi ab omni inquinamēto
peccati, cū sacris altaribus, tremēda
& veneranda hæc mysteria cōsecra-
turi, & appropinquatis. Hoc enim

R. s. ille

ille, qui hanc vobis dignitatem contulit, exigit. Sancti, ait, estote, quoniam ego sanctus sum.

Leuit. II.

Leuit. 21.

Sacerdotes Domini incensum & panes offerant DEO, & ideo sancti erunt Deo suo, & non polluent nomen eius.

O vos miseros & infelices, si conscientia scelerum maculis inquinata, sacris altaribus vos ingeritis, atque immundis, & spurcis manibus vestris puritatem, ac munditiam filij DEI tractatis.

O LE S V quanta est patientia tua? qui sustines quod abiectissimae creaturae, conscientijs suis foedis & contaminatis te tractent & excipiant.

O Munditia totius munditiei: o pulchritudo totius pulchritudinis: o puritas totius puritatis: o delitiae Paradisi: qua fronte diebus singulis ausus sum ad sacra altaria accedere, teque de caelis ad terram euocare, manibus meis contingere, tractare, & demum ore immundo, & quod maius est, anima omnibus vitijs & immunditijs inquinata & conspurcata.

cata, suscipere. & ne miserum quid
hactenus egi: & etiamnum ago.

O IESU, quomodo cum adhuc
scelerum meorum præteritorum
sordibus & immunditijs immersus,
iacerem, ausus fui his sanctis my-
sterijs appropinquare: & nunc heu
quanta cum oscitantia, & tepidita-
te coram tua diuina Maiestate asto?

*Benedictus Deus, qui non amouit mise-
ricordiam suam, à me.*

Psalm. 65.

Benedicta sit, ô Domine, ineffa-
bilis tua misericordia, quæ hucus-
que tam longanimiter & patienter
me præstolata est, & tandem vio-
lenter ex inscrutabili, abyssu imma-
nium scelerum, & sordium mea-
rum extraxit, & finē flagitijs meis,
quibus tuam altissimam maiesta-
tem offendebam, imposuit.

O benedicte IESU, in tua mise-
ricordia spem habeo me vltra in
tā turpia, & execranda scelera, qui-
bus hactenus te inhonoravi & con-
tēpsi, nō casurū, atramē adhuc ple-
nū sum ingratitude? erga te dul-
cissimū saluatorem, & Patrem me-

R. 6 um:

um: adhuc totus frigidus, & quodam teporis glacie cōstrictus sum, & quamuis quotidie intra viscera mea, licet indignus, fornacem ardentissimam tui sanctissimi corporis, & pretiosissimi sanguinis suscipiā, non tamen glacies hæc dissoluitur & liquefit, nec cor meum, atque anima frigida incalēscit.

Quare, dulcissime amor, te obsecro, liquefac, dissolue, & consume hoc gelu animæ meæ: Incende, vre, inflamma cor meum durum & frigidum: Ardeat, atque consumatur flagrantissimo tui amoris igne. Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta illius non ardeāt?

Prover. 6.

O ingrata, & glacie cōstricta anima mea, si fieri non potest, vt quis ignitos carbones abscondat in sinu suo, & vestimenta illius non adstantur: quomodo diebus singulis immensum hunc ignem, & ignitam fornacem intra te suscipis, & ramē nō ardes, cū etiā forinsecus vestimenta caloris vi amburere deberes interno cordis feruore ad externa mem-

membra erupente, & seque ostendente?

Dux huius miraculi causæ sunt: vna innumera peccata tua, quæ olim commisisti: Altera est negligentia, qua in rebus ad seruitium Dei, cui multis nominibus obligata es, spectantibus vteris. Expergiscere igitur de somno pigritiæ, ô tepida & dormitans anima, & cum ingenti desiderio in hunc ignem te abijce: ac Deo tota contentione atque industria famulare, ad ipsum suspira & clama, auxilium illius atque opem incessanter implora.

O Animæ deuotæ, quæ hoc igne ardetis, quæ toto corde atq; animo Iesu Christo sponso vestro seruitis: quæ quotidie, aut certè frequenter adsumptuosam & delitijs affluentem hanc mensam acceditis, & corpus & sanguinem IESU Christi, sponsi vestri participatis, intercedite apud illum pro me, vt amoris sui igne cor meum succendere dignetur, vt & ego hoc igne ardens ei fideliter seruire, ipsumque medullitus amare valeam. Amen.

R 7 In

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen.

MEDITATIO III.

HOC est corpus meum. Ausculta anima mea sanctissima verba dulcissimi sponsi tui, quibus discipulos suos ad participationem corporis sui inuitat. Accipite, ait, & comedite, hoc est corpus meum. Similibus verbis nunc fideles omnes filios suos continuo allicit: comedite, inquit, amici, & bibite, & inebriamini carissimi.

Matth. 26.

Cant. 5.

Num veritatem corporis Domini in hoc sacramento in dubium vocare potes? Num dicere vales hinc non esse rerum corpus illius? Ore proprio Christus hoc affirmat: ille in qua qui errare & falli non potest, ille qui est ipsa veritas, & adhuc dubitabis?

Vtinam o bone IESU tam securus essem me in gratia existere, tibi-que placere, quam certus sum in hoc sacramento verum corpus & sanguinem tuum contineri. Vtinam tam verè cor meum tui amoris igne arderet, quam firmiter & indubitanter

bitanter hoc credo: Utinam tam verè tuo amore inebriarer, quoties te tracto & suscipio, quàm minimè dubius sum te hìc præsentem adesse: utinam tam verè toties cor meum facibus amoris tui succenderetur, quoties immaculatæ carnis tuæ, & pretiosi sanguinis particeps fio, quam sine aliqua dubitatione hìc verè præsentem esse credo & confiteor.

Accipite & comedite, hoc est corpus Matth. 26. meum. Mâduca securè fidelis anima, quia in hoc sacrificio nō immolantur amplius carnes taurorum, vitulorum aut hircorum, vt in veteri lege, sed verum corpus I E S V Christi sponsi tui: *Hoc est*, ait, *corpus meum*: quasi diceret. Transijt tempus sacrificiorum antiquorum, hoc autem quod nunc immolatur & sacrificatur est corpus meum: illa sunt quæ figurabant: hoc autem quod figurabatur. Quare manducate filij mei corpus hoc cum fide firma, neque enim falsitas aliqua dictis meis subesse potest.

○ Iſ-

O IESV amor meus, quanto me amore amplecteris, quandoquidem teipsum & corpus tuum in cibum mihi tribuis: Sit tibi laus & benedictio Domine, qui tantæ benignitatis es.

Quid autem ô Domine, tibi pro omnibus, quæ mea causa facis, rependâ? Quas tibi gratiarum actiones pro tã insigni beneficio referâ.

Si tantum ad mensam tuam me inuitasses, ut isdem cibus, quibus tu vesceris, me reficerem, singularis hæc beneuolentia foret: atq; omne meritum meum superans: quantum ergo beneficium hoc esse censendum est, quod nō solum me inuitas ut tecum manducem, sed etiam carnem & corpus tuum mihi in cibum præbes? Vnquamne huic aliquid simile compertum fuit?

Multæ matres quo vitam suam conseruarent filios suos manducasse leguntur: at quod aliqua carnes & corpus suum pro filiis alendis ipsis in cibum præbuerit, nusquam factum legimus: nisi à te dulcissime

IESV,

IESV, qui vt amorem tuum nobis patefaceres, omnia signa & terminos amoris transcendere voluisti.

Matres filios tantum in lucem edunt, illosque alijs vt plurimum nutriendos tradunt, at tu non sic egisti, sed filios quos primò in creatione generali, & deinde in redemptione regenerasti, ipsemet nutriendos suscipere voluisti.

Aliae Matres, quæ filios suos ipsæ nutriunt, lac suum sicut duntaxat ad nutrimentum præbent: at tu dulcissime Iesu filios tuos nutris carnis & sanguine tuo: Sit tibi benignissimo & amantissimo Patri, laus & benedictio. O Filij tam benigni Patris: ô Christiani: ô fideles, diligite Iesum qui tantopere vos dilexit: seruite IESV qui vt vobis seruiret carnem suam vobis manducandam, & sanguinem bibendum dedit. O amorem, ô charitatem.

O IESV dulcissime siccine fieri decet? Tunc me tantopere diligis vt te ipsum mihi in cibum præbeas, & ego tui nullam rationem habeam?

Tunc

Túne caritate Ordebis erga me, & ego id flocci faciam? Túne in amando ita excedes, vt te manducari à vilissimo verme sustineas, & ego tantum amorem contemnam? Túne bone I E S V me insequeris: & ego à te fugiam? Túne violenter me vocabis, & attrahes, & ego te totis viribus à me repellam? Quis tantum vnamquam scelus auditu accepit? O immensum amorem tuum erga me. O meam ingratitudinem. Sed o Domine, hanc viuendi rationem amplius non sequar: vitam corrigere, aliamque tibi placentiorem amplecti cupio: at cum hoc sine tua ope perficere non valeam, obsecro vt mihi auxilio esse velis: neque enim deinceps ingratum erga te animum ostendere, sed te toto corde diligere volo: quandoquidem dignissimus es qui ameris: Vnde S. Paulus Apostolus. *Si quis non amat Dominum nostrum IESVM Christum, sit anathema maranatha.*

Cognouerat ille per experientiam, quàm dulcis & graciosus, quaque

que omni amore dignus esses : ac
proinde si aliquis tantæ ingrati-
tudinis inueniretur, qui te tam bo-
num atque amabilem non dilige-
ret, ei sempiternam maledictio-
nem in extremo iudicio impreca-
tur.

O Domine spes mea, adiuua me,
quia vitam emendatorem dein-
ceps amplecti, teque toto corde &
tota anima diligere cupio : Utinam
cum Matre tua de amoris magnitu-
dine contendere queam : Utinam ô
bone I E S V tecum etiam certare
possim, vtrum tu me, an ego te plus
diligam, attamen cum hoc impos-
sibile sit te deprecor auxiliare mi-
hi, vt te toto corde & totis viribus
diligere valeam.

In nomine Patris, & Filij, &
Spiritus Sancti,
Amen.

Finis secunda partis.

TESTA-

TESTAMEN-
TVM ANIMÆ
siue foedus cū Deo
ictum.

*TERCIA HV-
ius Libri Pars.*

Quod modum orandi
Angelicum, & planè
Diuinum comple-
ctitur.

*Cum breui expositione
Orationis Dominicae
salutationis An-
gelicae.*

405
N-TESTAMEN-
TVM ANIMAE
CVM DEO
PATRE, FILIO,
ET SPIRITV SANCTO,
VERO DEO, SOLO DEO,
OPTIMO DEO.

Ad summam, atque altissimam
maiestatem DE I Patris: Et
IESV Christi Domini & Redemp-
toris nostri: DE I & hominis, Et
SPIRITVS SANCTI itidem
DE I. Tres personas in vna sola es-
sentia: Pauper anima, ad supre-
mum perfectionis gradum aspi-
rans, in Spiritu contrito & hu-
miliato conuersa, clamat: dicens.

Benedictio, & claritas,
& sapientia, & gratiarum
actio, honor, virtus, & for-
titudo DE O nostro.

IN

406 TESTAMEN. ANIMAE
IN NOMINE
PATRIS, ET FILII, ET
SPIRITVS SANCTI,
Amen.

Tibi DEO & creatori meo, PA-
TRI, FILIO, & SPIRITVI
Sancto, Ego misera & infelix ani-
ma, N. hoc testamentum condon-
quo tibi me dedo & consecro, in
sponsam, in famulam, aut, vt expres-
sius dicam, in perpetuum manci-
pium, cum firmo & stabili propo-
sito tuam sanctissimam, iustissi-
mam, & rectissimam voluntatem,
cum perfecta meipsum abnegatio-
ne in omnibus inquirendi ac perfici-
endi.

Ac proinde manu propria hoc
testamentum scribo: tali cum in-
tentione, animo, virtute, efficacia,
donatione & resignatione, quan-
tum tu DEVS concipere potes
maximam: Et pleno perfectoque
cum corde, meipsum tibi sine vlla
contradictione offerendi ac deu-
nendi, vti infra describam.

Hoc

PARS TERTIA. 407

Hoc autem cum optimis quibusque modo, verbis, clausulis, & conditionibus facio. Atque ad illius confirmationem testes aduoco Beatis. MARIA ^M virginem coelorum reginam, omnesque pariter Angelos, & Sanctos celestis Paradisi: quos humiliter rogo, ut pro me Deum exorent, quo huic meae pollicitationi, secundum possibilitatem, ex toto corde satisfaciam, quam facio, & me facere profiteor, ad gloriam, laudem, & honorem solius DEI & Patris mei. Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, vnus, solus, veri, & viui Dei. quem, usque ad profundum abyssi inclinatus, summa cum animi reuerentia & submissione, adoro, confiteor, colo, & reuereor, cum maximo, quem ab omnibus simul creaturis tibi fieri posse, mens tua, DEVS comprehendere potest affectu: Teque obsecro, ut per tuam immensam bonitatem & misericordiam gratum acceptumque habere digneris, hoc meum scriptum, siue Testamentum, meque

408 TESTAMEN. ANIMAE
meque in ancillam, ac mancipium
perpetuum assumere: illudque fi-
gillo incoelis coram Beatissima
Matre tua, Angelis, & Sanctis omni-
bus, munire ac roborare.

In nomine Patris, & Filij, & Spi-
ritus Sancti Amen.

Subsignatum & sigillatum san-
guine I E S V Christi.

Gloria Patri, & Filio, & Spi-
ritui Sancto. Amen.

Cant. 3.

*In lectulo meo per noctes quæsiui quem
diligat anima mea: quæsiui illum, & non in-
ueni, surgam.*

O I E S V dulcissime, & vnica
spes animæ meæ cur fugisti à me?

Vbi locorum, ô bone I E S V, ab-
scondus es, cum iam dudum te qua-
ram, nec tamen inueniam? quomo-
do, ô I E S V suauissime, fieri potest,
vt sis intra me, extra me, ad latus
meum, à dextris & à sinistris meis,
& nihilominus te non reperiám?

O I E S V quid causæ est, quod
cum intra me sis per potentiam &
præsentiam, nihilofecius, longè sis
à me misero peccatore per gratiâ?

O Do-

O Domine, quantum perspicio, causa hæc est, quia te non quæsiui cum diligentia qua debui.

O IESV, causa in promptu est, non quæsiui te, sed meipsum: atque idcirco Domine de cætero te solum quærere cupio.

O IESV crucifixe, noli me derelinquere, quia nihil aliud præter te desidero: ac proinde ut tibi placeam, in posterum sedulo meipsum in infra scriptis exercitijs exercitare, atque ad dulcissimum Amorem tuum crebris suspirijs aspirare propono.

Tecum Domine, in silentio & spiritu loqui cupio. quandoquidem quid velim, optimè perspectum habes, cum tu sis D E V S, qui corda scrutaris omnium, ac minimos etiam nutus eorum intelligis. Tecum igitur Domine pactum hoc, siue foedus inire cupio, ut quotiescūq; certè quædā suspiria etiam sub silentio, emisero: tu per ineffabilem misericordiam & bonitatem tuam, illa ita à me abiecto & inutili seruo tuo
S   susci-

410 TESTAMENTI. ANIMAS
suscipere digneris, quemadmodum
infra subijciam.

SVSPIRIVM PRIMVM
Oblationis.

Quotiescunq; igitur, ô Iesu, sus-
pirium emisero, atque corde
aut ore dixerò; O IESV TIBI
OFFERO: moxq; substitero, to-
ties intendo cum ea efficacia & af-
fectu, quem tu concipere potes
maximum, Maiestati tuæ infra scri-
pta cuncta offerre.

Offero tibi meipsum in corpore
& anima, in seruum & mancipi-
um: simulq; tibi offero omnes co-
gitationes, verba, & opera, memet-
ipsum perfectè abnegando, atque
integrè in sanctissimum benepla-
citum tuum resignando, ita vt nihil
velim aut nolim, nisi quomodo, &
quantum tibi placet.

Abrenuntio Mundo, Carni, & Di-
abolo, ac tibi me totum offero, sicut
vis, vt me tibi offeram.

Offero tibi diuitias vniuersarum
rerum conditarum, & earum quas
create

PARS TERTIA. 411

creare posses: ita ut si mea forent,
eas larga manu, amore tui pauperi-
bus erogarem.

Offero tibi omnes infamias, con-
tumelias, & irrisiones quæ unquam
hominibus in hoc mundo irrogatæ
sunt, aut irrogantur, & quas eis ir-
rogari posse concipere potes, ita ut
si tibi placitum esset: eas pro tui
amore libenter tranquillo & resi-
gnato corde sustinerem.

Offero tibi omnes pœnas, dolo-
res, cruciatus, tormenta, cunctas
etiam molestias, infirmitates & an-
gustias animæ & corporis, quas un-
quam passi sunt, patiuntur, & un-
quā patientur homines in Mundo,
Purgatorio, & Inferno: & quas eos
non solum in dictis locis, sed etiam
in infinitis alijs Mundis, Purgatorijs,
& Infernis pati posse, mens tua cō-
cipere potest, atq; ad eas, si tibi pla-
ceret, sustinendas, me tibi paratū of-
fero. Offero tibi omnia bona ope-
ra, cogitationes, & actiones, quas
fecerunt, faciunt, & facient homi-
nes, qui fuerunt, sunt, & erunt un-
quam

412 TESTAMENT. ANIMAE
quam in hoc mundo: omnia etiam
opera, cogitationes, & actiones
quas possent infiniti homines, tot
quot tua omnipotentia creare po-
test, agere. ita ut si possem, vellem
omnia eorum opera bona cum ea
efficacia quam tu maximam com-
prehendere potes, tui amore, per-
fectissimè facere.

Et ne multis: offero tibi meip-
sam ad omnem angustiam, tribula-
tionem, aduersitatem, desolatio-
nem & derelictionem animæ &
corporis, eo modo, quo tuæ sanctis-
simæ maiestati amplius placet.

Offero denique tibi, & Patri, &
Spiritu Sancto, omnes labores, &
angustias totius vitæ ac mortis
tuæ: omnia item merita tua, & B.
matris tuæ, & SS. Angelorum, &
omnium Electorum.

SUSPIRIVM SECVNDVM
petitionis.

Adhæc, ô Domine, quotiescum-
que suspirando dixerò: O D O M I-
N E A T E P E T O: hicq; substitero,
cum

PARS SECVNDA. 413

tum cum tota efficacia cordis mei
omnia infra scripta pro me & pro
alijs petere intendo.

Primò vt mihi concedas cuncta
in oratione Dominica à te nobis
tradita, contenta.

Vt mihi peccatorum meorum
veniam largiaris, meque ab omni
peccato præserues, ne deinceps di-
uinam maiestatem tuam alicuius
sceleris admissione offendam.

Vt dones mihi cognitionem tui
ac mei.

Vt omnia dona Spiritus sancti:
omnes virtutes Theologicas & mo-
rales: præcipuè humilitatem, obe-
dientiam, paupertatem, & patien-
tiam, & quicquid animæ vel cor-
pori meo necessarium est, aut ad
eorum ornatum spectat, largiaris.

Vt omnes homines illumines,
maximè fideles, eosque adiuues &
conserues in tua gratia & amore:
speciatim summum Pontificem,
Cardinales, Episcopos, Religiosos,
& vniuersum populum Christia-
num.

414 TESTAMEN. ANIMAE

Vt omnibus fidelibus viuis, & defunctis, parētibus, cognatis, amicis, & inimicis, benefactoribus, & omnibus qui se meis orationibus specialiter commendāunt, aut quibus quocunque modo debitor sum, succurras.

Vt peccatoribus criminum suorum indulgentiam tribuas: & probos in bona vita conserues.

Vt mihi totum quicquid habes, & quidquid es fargiaris.

Vt mihi gratiam, omnes Angelos & Sanctos, beatissimamque virginem Mariam matrem tuam imitandi dones.

Vt me tibi quatenus homini perfectē conformes: & quatenus Deo tecum, & cum Patre, ac Spiritu sancto indissolubili amoris vinculo vnias: meque ad altissimum perfectionis gradum, ad quem creaturam aliquā pertingere posse intelligis, prouehas: Hac omnia tam pro me quam pro alijs praesertim tuis ac meis specialibus petere intendo.

SV SPL

SVSPIRIVM TERTIVM

Gratiarum actionis.

PRæterea ô Domine, quotiescunque suspirâdo ex intimo cordis dixerò: O Domine & Pater benignissime, tibi gratias ago; hicque filuero: cum omni efficacia, quâ tu maximâ concipere potes, tibi gratias immortales referre intendo, pro cunctis beneficijs infra scriptis.

Gratias tibi ago, quòd me creaveris ad imaginē & similitudinem tuam, mihi que animam integram cum omnibus potentijs: & corpus perfectum cum omnibus sensibus contuleris.

Gratias tibi ago, quòd me hætenus conservaueris, & nunc conserves in esse, quo me creasti: & quòd pro mei conservatione omnia visibilia & invisibilia condideris.

Gratias tibi ago, quòd me per tuam infinitam bonitatem & misericordiam redemeris: hicq; speciales tibi gratias refero pro humilitate quam pro me subiijsti, pro caritate

416 TESTAMEN. ANIMAE
tate qua me dilexisti: pro laboribus
& ærumnis, quas mei causa sustinu-
isti in vita & in morte.

Gratias tibi ago quòd me lauacro
baptismatis regeneraueris: ac uicini
templum, ac filium adoptiuum sine
ullo meo merito, imò cum multis
demeritis meis effeceris: animæq;
meæ gratiam, virtutes & dona plu-
rima infuderis, meque à Dæmone,
morte, & inferno liberaueris, quod
multis nationibus, Turcarum *videlicet*
Iudæorum, aliarumque barba-
rarum gentium non exhibuisti.

Gratias tibi ago, quòd me de te-
nebris peccati, in quibus longo tem-
pore immersus iacueram, exem-
eris: quod me benignè ad poenitentiam
expectaueris: quodque non statim
me condemnaueris, uti scelera mea
promerebantur; sed longanimitè
me sustinueris, & pro eo quod ca-
stigare me debuisses, multis admo-
nitionibus & bonis inspirationi-
bus visitaueris, ut me de tenebris, in
quibus iacebam, erueres: quod de-
nique cum tanta vi & efficacia me

VOC.

vocaueris, vt catenas, & vincula,
quibus constrictus erā, nimirū: Pec-
cati voluptatem: Dēmonis potesta-
tem: & vim inueteratæ consuetudi-
nis perruperim: quòd denique per
tuam misericordiā & clementiam
me tanquam filium susceperis, atq;
immanibus sceleribus meis, vti piē
confido, ignoueris.

Gratias tibi ago, quòd tam mul-
tis bonis inspirationibus, cogitati-
onibus, & desiderijs Dene agēdi me
præueneris: quandoquidem omni,
quæ hactenus piē cogitauī, dixi &
egi, aut quæ vnquam cogitabo, lo-
quar, & agam, à tua benignissima
& munificentissima misericordia
proficiscuntur.

Gratias tibi ago, quòd me libera-
ueris & præseruaueris ab innume-
ris malis & periculis.

Gratias tibi ago, quòd mei causa
tam salutaria Sacramenta, potissi-
mum, confessionis & S. communi-
onis, institueris.

Gratias tibi ago, quòd me innu-
meris particularibus beneficijs,

S s quæ

418 TESTAMEN. ANIMÆ.

quæ alijs non contulisti affeceris:
pro quibus omnibus cum natura,
tum gratiæ: cum occultis, tum ma-
nifestis: cum cognitis tū incogni-
tis; generatim, & speciatim tibi
gratias immortales reddo.

Gratias tibi ago quòd me, vt con-
fido, ad æternam beatitudinē præ-
destinaueris, quam in hac vita per
spem possideo, in futura verò re-
ipsa consecuturus sum.

Pro his & omnibus alijs benefi-
cijs, mihi & cunctis hominibus, qui
fuerūt, sunt & erūt, factis & faciendis
tibi immensas gratias persoluo.

Speciatim verò gratias tibi ago
pro omnibus quæ fecisti & contu-
listi B. Virgini Mariæ matri tuæ.

Gratias etiam tibi speciales ago,
pro omnibus quæ fecisti & contu-
listi sanctissimæ humanitati à Diui-
no verbo assumptæ.

Pro omnibus denique beneficijs
factis & faciendis, & quæ facere
potes, mihi & omnibus alijs tibi
gratias refero in forma & metho-
do, quæ tibi acceptissima sit.

SVSPL

SUSPIRIUM QVARTVM

Laudis.

Porrò, quotiescumque ô Domine
suspīrando ex corde, dixero:

O DOMINE TE LAUDO.

Intendo tibi intra cor meum
omnes illas laudes, quibus te affe-
cerunt, afficiunt, & afficient, omnes
homines qui vnquam in mundo
fuerunt, sunt, & erunt, imò omnes
illas laudes quibus te potuerunt,
possent & poterint afficere, sed per
ingrati tudinem suam neglexerunt,
& negligent, offerre.

Intendo tibi omnes laudes offer-
re, quibus te celebrârunt, celebrant,
& celebrabunt in sempiternum vni-
uersæ creaturæ tuæ.

Intendo tibi omnes laudes offer-
re, quas tibi sacræ literæ, veteris, &
nouī testamēti & omnes libri, quocum-
que fuerunt, sunt, & erunt, tribue-
runt, tribuunt, & vsque ad finem
mundi tribuent.

Intendo tibi omnes laudes offer-
re: quas tibi omnes Angeli & electi

S 6

Dei

420 TESTAMEN. ANIMAE
Dei in coelo, & terra decantârunt,
decantât, & in omne ævum decan-
tabunt.

Intendo tibi omnes laudes offer-
re, quibus te Beatissima Virgo MA-
RIA mater tua, vnquam affecit, af-
ficit, & in æternum afficiet.

Intendo tibi omnes laudes offer-
re, quibus te vnquam ornauit, & in
sempiternum ornat sanctissima hu-
manitas tua.

Intendo tibi omnes laudes offer-
re, quibus te possunt afficere infini-
ti mundi: infinita creatura: infiniti
homines & Angeli: & omnes res
creatae, quas condere potest omni-
potens manus tua.

Intendo omnibus illis laudibus
te prædicare, & honoribus afficere,
quibus te affici posse concipere po-
tes.

Opto denique tot corda habere,
quot vnquam creasti, & creare po-
tes: nec non cor tuum & Beatiss.
Virginis MARIAE. Et si fieri pos-
set, tuum cor etiam ô DEVS omni-
potens Pater, Fili, & Spiritus San-
ctus

etc, vt tibi laudes conuenientes & te dignas tribuere possim: sed cum hoc fieri nequeat, omnes tibi laudes & honores quos possum, tuæ maiestati, te iuuante, impertiri intendo, Amen.

S V S P I R I V M Q V I N T V M
Conformitatis.

I N S V P E R, quotiescunque, ô Domine, dixero. **Q. D O M I N E T R A N S F O R M A M E T O T V M I N T E.** Toties intendo omnes meas imperfectiones assumere, easque in vnum fasciculum collectas in tui amoris fornacem iniicere, & feruentibus desiderijs perfectam tui imitationem & conformitatem à te dulcis I E S V petere.

Speciatim, erò intendo postulare, vt me tuæ sanctissimæ humanitati in omnibus virtutibus, tribulationibus, poenis, & cruciatibus tuis, perfectè conformes, maximè in vilitate, humilitate, & abiectione tua.

S 7 Inten-

Intendo denique petere supremum gradum imitationis, & conformitatis tuæ, ad quem creatura, te bene iuuante, pertingere potest.

Intendo denique petere quicquid tu me vis petere.

SV SPIRIVM SEXTVM

Vniōis.

Quotiescunque, præterea, suspirando dixerō: O DOMINE VNI ME TECVM INSEPARABILITER. moxque siluero.

Intendo cum toto affectu intimisq̃ue desiderijs quæ tu maxima concipere potes: meam voluntatem in tuum beneplacitum perfectissimè transfundere; & memetipsum abnegando voluntatem meam sine vlla retractatione, tuæ voluntati vnire: ita vt nihil aliud velim aut nolim, quàm quòd tibi placitum est aut displicet: adeoque tuum beneplacitum sit, meum summum desiderium, voluptas, & consolatio in omnibus euentibus, siue sine aduersitatibus extrinsecæ: vt sunt infirmitates,

PARS TERTIA.

423

tates, persecutiones, oppressiones,
irrisiones, detractiones, confusio-
nes, aut his similes: siue intrinsecæ,
vt sunt subtractio deuotionis sensi-
bilis: spiritualium consolationum
priuatio: mentis & sensuum obnu-
bilatio: spiritualium desideriorum
& affectionum infrigidatio: tenta-
tiones & his similia.

SUSPIRIVM SEPTIMVM
Generale.

QUOTIESCVNQVE
demum, suspirando dixerò: O
DEVS MEVS ET OMNIA. MOX-
que siluero.

Intendo in silentio & profundi-
tate cordis, omnia præcedentibus
suspirijs comprehensa facere & po-
stulare: hoc est. Intendo offerre, pe-
tere, gratias agere, laudare, tibi
conformari, & vniri perfectissimè.

CONFIRMATIO CONTI-
*nua omnium eorum quæ supra
scripta sunt.*

QVandoquidem Domine vo-
luntatis meæ est, vt nullū om-
nino

424 TESTAMENTUM ANIMAE
nunc momentum prætereat, quo
non omnia, quæ supra scripta sunt,
confirmem.

Idcirco quoniam dum vivo, nun-
quam respirare, hoc est, anhelitum
emittere & attrahere celsabo: quo-
tiescunq; halitum emisero, intendo
totis viribus, toto corde, & tota ef-
ficatia tibi offerre, tibi gratias age-
re, te laudare, vti in superioribus su-
spirijs, scriptum est.

Quotiescunque verò halitum at-
traxero: intendo petere illa, quæ in
secundo suspirio continentur, &
perfectam tecum conformitatem,
& unionem postulare: vti in quin-
to, & sexto suspirio assignatum est.

Dignare tu quæso, Domine, pa-
ctum, quod ferius tuus tecum ferit,
acceptum habere: quemadmodum
in principio te rogavi, & nunc ite-
rum rogo.

In nomine Patris, & Filij, & Spi-
ritus sancti, Amen.

*Documenta pro superiorum meliori
exercitatione.*

VIDES

PARS TERTIA.

425

VIDES nūc anima mea, qualē spiritualement negotiationem docuerit te DEVS: Cernis quem Angelicum modum, quo te cælestibus donis & thesauris locupletes, patefecerit tibi Dominus.

Tui nunc muneris est, vt huic negotiationi solertter insistas, & tam insigni lucro auidē inhies, non minoremque ad hoc industriā, quā pro terrenis diuitijs accumulandis, conferas.

Vt verò securius exercitationem hāc aggredi possis, tibi monita quedam salutaria siue cautelas præscribam, ne tua culpa aut ignorantia fiat, quò minus ingentia illa lucra, quæ in hac orandi methodo concluduntur, consequaris.

Primum. Cane ne hunc modum orandi Angelicum contemnas, irrideas, aut floccifacias, cū facilis sit & mirabilis: nec putare debes DEVM non audire, aut nō intelligere, tua suspiria; aut hāc orandi methodum ei non placere; cū enim spiritus sit, facilius eum quā in spiritu contri-

426 TESTAMEN. ANIMAE
contrito & humiliato, & affectuo-
so ipsum deprecatur: quàm eū qui
alta voce vociferatur, & corde mu-
to est, exaudit.

Secundò, Scito intentionem ope-
ri perfectionem suam dare: vsque
adeò, vt si quis infinita bona opera
fine debita intentione efficeret, ni-
hil omninò mereretur: alius verò
qui vel minimum opus cum recta,
simplici, & inflammata intentio-
ne perficeret, maximum lucrum re-
ferret.

Tertiò, moneo: vt saepe hæc corā
Deo (qui vbique præsens est, & om-
ni loco te benignè audire paratus
est, coram quo etiam cum timore,
tremore, ac summa animi demissi-
one tibi conuersandum est) legas:
Ac frequenter tota anima, totis vi-
ribus, & toto corde propositū tuū
coram ipso innoues, ac pacta con-
firmes: Nam post modicum tempo-
ris magnum laborum tuorum fru-
ctum percipies.

Quartò, Rogo te, vt assiduo pa-
cta tua re ipsa vel cogitatione con-
firmes:

firmer: quia quo sapius hos actus
continueris: tanto maius lucrum
consequeris ac post breue tempus à
rebus terrenis expedita, dilecto tuo
IESV Christo vnieris.

Quintò hortor: vt cum hoc fœ-
dus cum Deo inis, non intendas vo-
tum facere, aut promissionem obli-
gatoriam, quæ vim habeat te ad no-
uum præceptum, vel peccatum ob-
ligandi: sed tantummodò oblatio-
ne libera te ipsi offerre.

Sextò, aduerter, cum mentio in-
fertur de renunciatione omnium
rerum terrenarum. id intelligi de-
bere quoad affectum, in illis qui
actu eas possident: dummodo ani-
mum habeant omnia relinquēdi, si
hoc Deo potius placere noſſent.

Documenta quadam singularia.

Duo sunt maximè necessaria, ad
ingentia Spiritualia lucra con-
quirenda, quæ hîc subijciam.

Primum est, Aspiratio. Secūdum,
Amor vnitiuus, quæ ambo cælestiū
thesaurorum nos participes consti-
tuunt.

Pri-

Primum, videlicet, Aspiratio, exercetur hæc ratione: Corde vel ore proferuntur orationes quædam, quas iaculatorias vocant: ut sunt hæc.

O Iesu quando ero totus tuus?

Quando te toto corde diligam?

O D E V S quando in fornace tui ardentissimi amoris ardebo?

O Ignis diuini amoris, quando cor meum succendes?

O D E V S cordis mei, quando transformabor totus in te?

O Amor meus, quando ero totus in te & tu in me?

Hæ & his similes oratiuncule ore vel corde incessanter cogitandæ aut proferendæ sunt, cum impetu amoroso, magna vi & efficaciter, cum desiderijs ardentibus, & inflammatis suspirijs, præsentiam dilecti sponsi I E S V Christi desiderando.

Secundum verò, videlicet amor unitiuus, qui à primo nascitur, & diligenter exercendus est, quousque ad perfectionem perueniatur, quod

cum,

PARS TERTIA. 429

cū factum fuerit, non est amplius necessaria hęc diligentia, sed in ictu oculi, ad minimum voluntatis motū, aut ex affectu inflammato, cor sine vlla cogitatione euolat, seque in sinum dilecti sui recipit.

Ad exercitandum itaque amorem hunc vnitiuum, opus est vt in principio quædam oblata tibi proponas, & ex illis occasionem sumas, ad vnionem sponsi tui dilecti suspirandi: exempla quædam hīc adnectam, vt instruaris de modo, quem cū semel perceperis, postea Deo iuuante, alia meliora faciliè reperiēs.

Primum obiectum sit ferrum ignitum: vbi considerando, quomodo ignis penetret, & informet totum ferrum, & substantiam eius non immutat, sed qualitates tantū, vti sunt, nigrum, frigidum, durum: efficiatque illud lucidum, calidum & molle: in corde tuo sic suspirare poteris.

O Domine, vtinam dignus essem,
vt me sic penetrares & informares,
sicut

430 TESTAMEN. ANIMAE
sicut ignis durum illud ferrum.

Atque in hac consideratione aliquanti per immorari, ad diuinam unionem ardentem suspirando: mox enim fructum desideratum senties.

Secundum obiectum est: Considerare quomodo vinum maxime rubrum, in calicem aqua limpidi-ssima plenum immissum, statim cum ea uniatur.

Tertium obiectum sunt rose, precipue rubrae, violae, mala punica, & denique omnia rubra, incarnata, aurea, aut similium colorum, ubi considerando quomodo hi colores cum quantitate supradictarum rerum uniantur, poteris considerare ut horum colorum & omnium rerum factor tecum uniat.

Quartum obiectum est. Considerare quomodo lux solis cum aere coniungatur: ideoque desiderare, ut verus iustitiae sol DEVS tecum uniat.

Quintum obiectum sunt nubes
can-

candidæ, sicut nix qui aliquando in
in aere apparent.

Sextum sunt nubes rubæ, qui
summo mane oriente Sole, aut ves-
peri occidente Sole conspiciuntur:
vbi considerando quomodo lux so-
lis nubes illas rubras & candidas in-
formet ac penetret: poteris profun-
dis & ardentibus suspirijs deside-
rare vt diuina lux te similiter in-
formet.

Septimum est Aurora speciosa
& rubens: vbi considerabis quomo-
do paulatim oriatnr, & paulò post
tota in lucem Solis immutetur. Sic
anima iusti primò pauxillum diui-
næ lucis habet, at perseuerando in
diuino seruitio, indies augmentum
accipit, donec tandem ad perfecti-
onem pertingat, & tota in DEVM
transformetur:

Placeat DEO ad hanc nos perfe-
ctionem prouehere, & semetipsum
nobis donare, quod fiet, si nos ipsos
ei totos dederimus. Amen. Amen.

IN

43° TESTAMEN. ANIM. E.
IN NOMINE PA-
TRIS ET FILII ET SPI-
RITVS SANCTI,
Amen.

*Orationes iaculatoria ad Christum
crucifixum.*

O dulcissima Virgo MARIA
mater DEI, da mihi IESVM
Christum, crucifixum, filium tuum.

O Virgo benedicta largire mihi
eum, quia nihil aliud in hoc mundo
cupio, quam IESVM Christum
crucifixum.

Intercede apud eum pro me, vir-
go sanctissima, vt me suscipere di-
gnetur.

O dulcis IESV, visne me in fi-
lium tuum suscipere.

Ego aliud nihil praterquam te
desidero.

Ego pro tui amore, IESV amor
meus, huic mundo & alijs infinitis
mundis alijs, cum omnibus pompis
vanitatibus eorum renuntio.

Ego Dæmoni, mundo & carni, &
omnibus, quæ tu non es, valedico.

Ego

PARS TERTIA. 433

Ego Patri, Matri, cognatis, amicis, nuncium remitto, & te solum in Patrem, matrem, cognatum & amicum habere cupio.

Ego mihi metipsum in anima & corpore abrenuntio, & te solum in me vivere volo.

O I E S V tu es pater meus: Quam es amabilis, I E S V Pater mi.

O I E S V dulcissime, tu es amicus meus: Quam es fidelis, Iesu amice mi.

O I E S V carissime tu es frater meus, Da mihi, obsecro, gratiam, Ut tibi fratri meo in omnibus conformer.

O Domine tu es sponsus venustissimus animæ meæ.

O I E S V Pater mi, amice mi, frater mi, & sponse animæ meæ, adiuua me.

Pater opitulatur filio: auxiliare igitur ô Iesu mihi indigno filio tuo.

Dominus adiuuat & defendit servum suum: adiuua igitur, & defende ô I E S V, me servum & mancipium tuum.

V Ami-

Amicus fidelis in necessitatibus succurrit amico suo, subueni igitur, ô Iesu mihi pauperi & egeno amico tuo, qui multis necessitatibus pressus & angustijs circumdatus sum.

Frater diuitijs abundans, frater egeno opes suas communicat, eiusque inopiam subleuat.

Recordare itaque, ô IESU frater mi thesauris cælestibus locupletissime mei, fratris tui mendicitate & inopia pressi, & diuitiarum tuarum me participem effice: sanctoque amore tuo cor meum succende.

Sponsus sponsum adiuvat & tatur: ei que vestes pretiosas, & alia ornamenta donat.

Defende igitur ô Iesu animam meam, sponsam tuam & virtutum margaritis, ac pretio caritatis vestimento eam exorna.

O IESU totus in corpore & anima tuus esse cupio.

O Pater mi, ecce ego totus tuus sum.

Ecc

Et tu I E S V Pater mi, non vis
meus esse?

Quam pulcher & decorus es a-
mice mi?

Corpus tuum totum rubicun-
dum, sanguine conspersum, & vul-
neribus attritum est: & tamen adeo
speciosus es anime meæ, vt infinitis
mundis libenter renunciarem, quo
te solum possiderem.

I E S V dulcissime.

I E S V suauissime.

I E S V purissime.

I E S V speciosissime.

I E S V totus sanguine consperse,
& vulneribus referte.

Iesu totus cruento & placcate.

Iesu totus sanguinolente, & pla-
gis ac liuoribus deformate.

O Iesu amor meus.

O Iesu suauitas cordis mei.

Patere Iesu amor meus, vt in vul-
neribus sanctissimorum pedum
tuorum abscondar.

Include me Iesu spes mea, in vul-
nus sanctissimi lateris tui: & forin-
secus illud occlude, ne iterum egredi
valeam.

T 2

O Ie-

46 TESTAMEN. ANI 16

O Iesu hoc mihi singularis gratiæ loco concede: vt vulnus lateris nunquã egrediar: sed hic dormiam, hic manducem, hic bibam hic inambulẽ, hic legam, hic orem, hic mediter, hic contempler, hic denique viuam, & moriar.

O dulcissime, sponse animæ meæ: depone coronam tuam è diris spinarum aculeis contextam, de purissimo & dulcissimo capite tuo, eamque capiti meo impone ac imprime: quia volo vt illa deinceps fit corona & ornamentum capitis mei.

O Iesu ignis cordis mei.

O Iesu amor meus.

Permitte animam meam intra spinas coronæ tuæ commorari.

O corona sponsi mei Iesu Christi, capiti eius admodum acerba, mihi verò valde decora & suavis.

O Corona IESU Christi, sponsi mei, cui spinarum asperrimarum caput eius conuulnerantium vice fuisti, mihi verò florum, rosarum, liliorum, ac violarum loco es.

O hor.

O hortus voluptatis.

O paradifus deliciarum.

O pratum recreationis.

O fyluula amorofa.

O corona fanctiffima, plena delitijs es animæ meæ.

Te adoro corona fanctiffima, quæ diuinum caput fponfi mei Iefu Chrifti cinxifti.

Te adoro, quæ regis fumma maiestatis caput coronaffi.

O spinæ crudelifsimæ.

O spinæ acutiffimæ.

O spinæ duriffimæ capiti IESU Chrifti.

O spinæ, O spinæ, eftote nunc crudeles: eftote nunc acutæ & asperæ fclerato cordi meo.

O spinæ, spinæ, connuluerate, & fauite nunc in cor meum veneno peccati & impietatis plenum.

O spinæ, spinæ, penetrare, transfigite & lacerate cor meum improbum.

O crudeles clauī, qui manus & pedes IESU Chrifti Patris mei transfodiftis, quafo cor meum in

T 3 nomine

438 TESTAMEN. ANIMÆ
nomine SS. Trinitatis. Patris, &
Filij, & Spiritus Sancti transfuerbe-
rate.

O sana lancea, quæ cor sponsi mei
IESU Christi confodisti: perfode
pectus meum: & transige cor meum.

O sponse mi, qui voluntariam
paupertatem elegisti.

O IESU dulcissime amor meus

O spes animæ meæ.

Da mihi manus tuas, & vulnera
sanctissimorum pedum tuorum oc-
culanda.

Patere, ut sanguinem qui est vulne-
ribus manuum & pedum tuorum
profluxit, exugam.

Permitte amor meus: ut semper
vulneri lateris tui adhæream, ut
sanguinem totum ebibam, ac anima
mea tuo amore inebrietur.

Trahe me dulcis IESU intra pe-
ctus tuam, ut iuxta cor tuum totus
amoris igne succendar.

O amorosum cor IESU sponse
animæ meæ, da veniam huic meæ
temeritati, quia indignus sum qui
tibi appropinquem.

Da

PARS TERTIA. 439

Da mihi ô I E S V facultatem,
vt inspiciam & contrectem cor
tuum.

O I E S V crucifixe amor meus,
da mihi facultatem, vt osculer cor
tuum.

Patere vt illud in manus meas
quamuis tanto beneficio indignus,
suauam.

Permitte vt illud in sinu meo col-
locem & foueam, quamuis locus
iste, illi minimè conueniens sit.

Veni Domine & supra cor meum
reside, ac quiesce.

O I E S V ardentissimè amor me-
us, accipe cor tuum & reponere illud
in sinum meum.

Include me I E S V in medio cor-
dis tui.

O fornax amorosa pectoris I E-
S V Christi.

Quando totus conflagrabo in te.

Incende, vire, consume, me totum
Iesu in fornace tui ardentissimi
amoris.

O vis amoris, da mihi, dulcis Iesu
facultatem vt cor tuum & omnia
viscera

440 TESTAMEN. ANIMAE
viscera tua amore flagrantissima
manducé, vt totus trāsformer in te.

Fac Domine, vt totus efficiar
ignis in amoroso hoc incendio.

Fac Iesu mi crucifixe, vt quicum-
que me videt, nihil nisi ignem & ar-
dentissimam tui amoris fornacem
cernat.

O Iesu quando talis ero, vt nihil
in me reperiatur nisi Iesus?

Quando dicere potero: *Vino iam
ego, vinit verus in me christus.*

Iubila anima mea & dic, viuat
Iesus.

Exultat anima mea, & dic, sit be-
nedictus Iesus.

Iubila, exulta, & lauda anima
mea, Iesum. Inuita anima mea crea-
turas omnes, ad prædicandum &
laudandum sponsum tuum Iesum.

Tibi anima mea nihil viuat, nisi
solus Iesus.

O Iesu dulcis.

Iesu suavis.

Iesu amor.

Iesu ignis.

Iesu ardor.

Iesu

PARS TERTIA.

447

Iesu incendium.

Iesu omne bonum.

Moriar ego, & viuat Iesus.

Ego, Iesu, hinc migro, & spiritum meum tibi relinquo.

OMARIA mater Dei, commendame Iesu. Iesus. Maria. Franciscus.

Oratio deuotissima ad sanctiss. Sacramentum altaris.

O IESU viua, vera, & vnica spes mea, & omnium animarum pretioso sanguine tuo redemptarum. Te in hoc & omnibus altaribus totius mundi, sub venerandis speciebus panis & vini praesentem adoro: & deprecor vt mihi largiaris cor tuum, & meum tibi assumes, vt illud abluas, & munda ab omni malitia & immunditia, & ego de tui cordis puritate, dulcedine, ac suauitate gaudeam.

O Iesu dulcissime amor meus, mihi indigno seruo tuo hoc munus & gratie impartire, vt semper in corde, & si placet, ante oculos etiam corporales dulcissimam praesentiam

T 5   sentiam

442 TESTAMEN. ANIMAE
sentiam pretiosissimi corporis &
sanguinis tui in sanctissimo sacra-
mento circumferam.

O Domine hanc mihi gratiam
largire: vt quocunq; me conuertero
semper sanctissimam hostiam con-
secratam, & calicem plenum preti-
oso sanguine tuo aspiciam: imo vt
omnia quaecunq; aspexero tuo
pretiosissimo sanguine mihi tin-
cta videantur.

O Iesu Pater mi dulcissime, fac in-
cisuram in summitate cordis mei, at-
que in medio illius hostiam conse-
cratam constitue, vt cor meum te
& crucifixum semper cernat, & visce-
ra mea te adorent, gaudiantque de
dulcissima praesentia tua.

O amantissime Iesu in pectus
meum sanguinem tuum effunde, &
riuis sanguinis tui circunda cor
meum, vt in eo continuo natetur:
atque anima mea ardentissima tui
amoris fornace inflammetur, &
succendatur.

O Iesu dulcissime Pater, & salua-
tor mi, me totum in anima, & cor-
pore,

pore, trahe intra vulnus sanctissi-
mi lateris tui, & iuxta cor tuū me
colloca, & tuis pastissimis & sua-
uissimis visceribus me astringe: vt
illa osculādo, stringendo & ample-
xando, anima mea tota succendatur
& absorbeatur, ab impenetrabili
abyssō tui dulcissimi amoris: sicque
roborata vniuersa mala vitare, at-
que omnia bona opera efficere pos-
sit, quę tu à creatura humana, com-
mitti vel effici posse comprehen-
dere potes? idque ad laudem, &
gloriā tuā, & sanctissimę Trinita-
tis, Patris, & Filij, & spiritus sancti.

O Virgo Maria mater Dei, &
dulcissima peccatorum aduocata,
tu nosti pretiosum hoc corpus &
sanguinem de tuo purissimo san-
guine operante spiritu sancto con-
ceptum & generatum fuisse, atq; ex
odorifeto nortulo vteri tui pro-
diisse, ac proinde obsecro te, vt
apud ipsum pro me & omnibus
peccatoribus intercedere digneris.
Amen.

O Angeli, & Sancti omnes, qui de
T 6 coelo

444 TESTAMEN. ANIMOR
coelo delapsi, huic summo Regi,
sanctissimo Dei Filio, Domino &
Patri nostro, sub his speciebus pa-
nis & vini, in hoc & alijs omnibus
altaribus totius mundi presenti,
ministratis, & assistitis. Intercedi-
te apud ipsum pro me, & omnibus
vivijs & defunctis. Amen.

Et tu ô sanctissima & semper ve-
neranda Trinitas Pater, Filius, & Spi-
ritus sanctus, quæ nostri amore im-
pulsæ tam insignæ & amoris plenû
mysterium Ecclesiæ reliquisti: mi-
serere mei & omniû peccatorum.

IESVS. MARIA. Franciscus.

EXPOSITIO ORATIONIS DO-

MINICAE,

*Intellectum illuminans, & animam
ad amorem unitivum Creatoris
sui subuehens,*

PATER

O Summe Deus, tu es Pater, quo-
tidie generas spirituales filios
per semen amoris vivificantis.

Quan-

PARS TERTIA. 445

Quando filius tuus efficiar? quando te toto corde diligam? quando ex omnibus viribus te amabo? quando te intra viscera meis brachijs amoris constringam? quando te in anima mea complectar?

NOSTER.

O dulcissime Deus, tu es Pater noster: Pater inquam totius creaturæ: quandoquidem per omnia diffundis signa tuæ suauissimæ bonitatis.

Quando te tam ardentem diligam, ut in me vestigium aliquod tuæ bonitatis appareat.

Quando omnis à me malitia & improbitas diffugiet, ut locum præbeat tuæ sanctissimæ bonitati? quando cordis mei os adeò dilatabitur, ut te totum absorbeat & deglutiatur Deum & Patrem meum.

QUI ES IN COELIS.

O anima mea animaduertis nunc Deum in cælis habitare, & illic esse locum requietionis eius? quando igitur ad instar cæli speciosa, clara & splendida rutilantibusque virtu-

446 TESTAMEN. ANI
tum stellis ornata eris, vt Deus in te
habitationem suam constituat?

O Deus optime & Pater benignissime, quando dignaberis in hanc miseram & miserabilem animam meam ad habitandum descendere? Quando animam meam amoris tui igne ab omnibus sordibus & immunditijs vitiorum perpurgabis?

Quando anima mea coelo similis efficietur, vt in ea non aliter, ac in thalamo tuæ altissimæ Maiestatis commoreris?

SANCTIFICETVR NO-
MEN TVVM.

O Deus, amor meus, tum sanctificatur, hoc est, ab omni terrena labe, & concretione secernitur in nobis notitia tua: quando sublata omni carnalitate, tu solus super omnia diligeris.

Quando igitur ô Deus te toto corde meo diligam & complectar? Tunc nullum vltra in me locum habebit terrena vlla labe, cum tu Deus per gratiam & amorem tuum habitaueris in me.

AD-

PARS TERTIA. 447
ADVENIAT REGNUM
TVVM.

Miserum me, non deest in me
Domine, qui regnet. Regnum sibi
vindicare conatur in anima mea,
interdum superbia, nonnunquam
gula, aliquando luxuria, sed tu, o
Deus adiuua me, quia nolo ut alius
quisquam regnet in me præter te
dulcissimum Patrem meum.

O Domine tunc regnabis in me,
cum ego te feruentissimè dilexero.

Quando igitur Domine diuini
amoris vinculo agglutinabis tibi
animam meam, ut tu solus domine-
ris & regnes in me, quando quidem
in anima diuini amoris igne æstu-
ante requiescis, non secus ac in pro-
prio domicilio.

Quando fugient à me vitiorum
tenebræ, ut tu lux clarissima præ-
sentia tua animam meam solus sub-
intres, & possideas.

FIAT VOLUNTAS TUA SI-
CVT IN COELO, ET IN
TERRA.

Tum dulcissime Pater adimple-
bitur

448 TESTAMEN. ANI^{MAE}
bitur in me voluntas tua, quando
(quātum possibile est humanæ fra-
gilitati) voluntas mea tuæ volunta-
ti conformis fuerit. vti est illorum
beatissimorum spirituum, qui te fa-
cie ad faciem in cœlis contemplan-
tur.

Sed, quid dulcissime amor meus,
hanc in me voluntatis conformita-
tem efficere potest, nisi vehemen-
tia & impetus amoris, quæ contra-
rias voluntates vnit?

Quando igitur spes mea, te totis
viribus meis diligam, vt tibi soli
coniungar, & quæ tibi placita sunt,
cupiam?

PANEM NOSTRVM QVO-
TIDIANVM DA NOBIS
HODIE.

O Panis Angelorum quando ad
delitiosissimā mensam diuini amo-
ris reficiar, & satiabor? O Deus
quis mihi suauissimum tui amoris
panem tribuat, vt eodem me pane
sustentem, quo Angelici spiritus, &
Beatorum animæ in celesti gloria
santiantur: vt tanquam catellus ex
micis.

micis cadentibus de mensa Domini mei reficiar?

O Pater benignissime hunc panem mihi incessanter impertire, quandoquidem ne in presenti vita deficiam, illo vehementer quotidie indigeo:

ET DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA, SICUT ET NOS DIMITTIMVS DEBITORIBVS NOSTRIS.

O Deus creditor cunctissime: quando certus ero te mihi omne debitum scelerum meorum immanium, & nefandorum dimisisse?

O Pater sanctissime & liberalissime, peccata mea gravissima à te unico & summo bono me separarunt, atque inimicum tibi constituerunt?

O miserum me, quomodo redire potero in gratiam, & amicitiam tuam, sordesque criminum meorum abolere, nisi per diuinum amorem?

Quando veniet dies illa, qua cor meum tui amore ardebit, atque in fornace amoris tui consumetur, ut

450 TESTAMEN. ANIMAE
tu Deus meus cogaris mihi omnia
peccata remittere, iram tuam à me
auertere: ac metibi placentem ef-
ficere.

ET NE NOS INDUCAS
IN TENTATIONEM.

O Pater optime & benignissime,
te deprecor, vt vinculis amoris me
arctissimè tecum vinceas, quia cer-
tus sum, statim vbi odor amoris tui
aspirare inciperit animæ meæ, me
facile contemplatam omnes mol-
tiones & tentationes, quibus inimi-
ci mei caro, Diabolus, & mundus
me adoriuntur, & fatigant: Quis
mihi hoc gratiæ largiatur, vt illi so-
li colligetur anima mea, cum quo
vnita omnes inimicos suos spernat
& despiciat? ô diuini amoris ignis,
depace & consume in me omnes
intrinsicas concupiscentias: & om-
nes aduersariorum meorum mundi
& Dæmonum insidias à me longe
repelle,

SED LIBERA NOS A MALO.

Libera me Domine ab omni ma-
lo, non tantum à poenis Inferni, sed
etiam

PARS TERTIA. 451

etiam purgatorij, quod à te Pater
amantissime peto, non ob tormen-
torum euasione, sed ob ingens tui
amoris desiderium, eò quod in his
locis à tuo amore præpediar: si
enim in Inferno fuero, te nunquam
videre potero, ac proinde nec ama-
re: Si verò in purgatorio, pròrahe-
tur desiderium meum, quo te post
mortem videre ac perfrui cupio.

Largire itaque mihi Domine a-
morem tuum, quo remittantur mi-
hi peccata mea quibus anima mea
mille Infernos promeretur: Incède
cor meum in hoc mundo tui amo-
ris igne, vt in presenti vita diligen-
ter purgatus, merear in extremo ar-
ticulo mortis de te gaudere, atque
in cælis cum omnibus Angelis &
sanctis tuis in sæcula sæculorum te
possidere. Amen.

EXPOSITIO SALVTATIO-
NIS ANGELICÆ.

*Intellectum illuminans & ad amo-
rem vnitiuum gloriosissimæ Vir-
ginis perducens.*

AVE

Ave Regina coeli & terræ, quæ
fuiſti, es, & eris ſemper ſine
væ peccati, miſeriæ, & ignis æterni,
ac in omnē æternitatē beatiffima.

Tunc anima mea væ peccati &
miſeriarū immerſa, atq; in magno
periculo in vę ignis ſempiterni cor-
ruendi conſtituta, liberabitur ab
omni væ, cū ſæpe ſalutationem
hanc frequentauerit. Ave Maria.

Aue igitur. Aue, & millies Ave
Maria.

O Virgo dulciſſima, quando tibi
adeò deuotus ero, vt ſemper in cor-
de, ſemper in lingua habeam hoc
verbum. Ave Maria.

O quando adeò liber ero ab om-
ni vę, vt aſſiduè cantare poſſim hoc
verbum. Ave.

O quis me à miſerijs meis & væ
vindicet, vt inceſſanter & dulciter
clamare queam: Ave, Ave Maria.

MARIA.

Sanctiſſimum, dulciſſimum, &
ſuauiſſimum eſt nomen tuū, & tibi
cōuenientiſſimum virgo Maria. Es

namq; mare amarum: maris stella:
illuminata & illuminatrix. Es Do-
mina, Regina, & Imperatrix.

Mare amarū es Dēmonibus: Stel-
la maris hominibus in hoc mundo
errantibus: Illuminatrix Angelis in
cœlo gaudentibus: Domina & Re-
gina creaturarum omnium visibi-
lium & inuisibilium, in cœlo & ter-
ra existentium.

Respice anima mea, hæc est Do-
mina tua, hæc mater tua.

O cæca & tenebris circumfusa
anima mea, hanc aspice si illumina-
ri & à cæcitate liberari cupis, ad
hanc in hoc mari procelloso, ac pe-
riculis pleno, oculos erige si ruta
vis esse.

In mari hoc amaro te per deuo-
tionem oportet nauigare, si ad por-
tum salutis appellere desideras.

O Maria mare amarissimū, pro-
pter dolores ingentes, quos in mor-
te & vita vnigeniti filij tui Domini
nostri Iesu Christi sustinuisti.

Quando tecū in hoc mari amaro
partem habebo?

Quan-

Quando, ô Maria dulcissima, tecum mortem filij tui Domini mei Iesu Christi deplorâdo tuo semper lateri coniunctus ero? Quando vos oculi mei mare lachrymarû præ compaſſione Mariæ & Iesu profûdetis?

Quando tu cor meum durissimû emollieris liqueſies, atque in mare amarum præ compaſſione Mariæ & Iesu conuerteris. O Maria stella splêdidissima, obsecro te, per tuam elementiam illaceſce mihi.

GRATIA PLENA.

O Maria mater mea dulcissima, tu es plena & cumulata omnibus gratijs. Tu in anima & corpore referta est, omnib⁹ donis, virtutibus, priuilegijs, & præmijs. Tu ô Regina speciosissima, es adeò gratiosa vt Angelus Gabriel nomen tuû Mariæ subticuerit, teq; gratia plenam salutaquerit ac S. Mater Ecclesia te Matrem gratiæ appellet.

O mare & abyſſus omnium gratiarum, quando tuorum bonorum me confortē efficies? Quando super hanc aridam animam meam, vel
unicam

unicam tantummodo guttulā tantarum gratiarum stillabis?

Quando dignus habebor, participatione non dico cunctorum donorum tuorum, sed vel vnica gutta tibi superflue? O Virgo sanctissima sub vmbra tua protege me.

O Maria mater Dei, fac me dignum qui laudes tuas predicem, quāuis labijs & ore immūdo sim.

DOMINVS TECVM.

O felicissima mulier, cæli & terræ Regina, magna es: quandoquidē Deus de cælis descendit, vt tecum habitaret. Dominus tecum.

Dominus vniuersaliter totius naturæ: Dominus speciatim omniū hominum, & tuus præcipuè, solus descendit, vt tecum modo admirabili maneret, secundū quē in nulla creatura, nec visibili nec inuisibili mansisse reperitur, maneret.

Animaduertis nunc anima mea, quā feruēter huius Mariæ matris Dei societatem & amicitiam ambire debeas, quandoquidem Dominus & Deus cum ea est.

Adhæ-

Adhare sanctissimis pedibus huius celestis foeminae. Constringe illos & amplectere mente deuota, noli ab illis vnquam separari, quia existendo cum illa, es cum Domino Deo, & Patre tuo. ①

Expandere pallium tuum supra me, Virgo sanctissima & sub alis tuis absconde me. ②

Noli me à te, mater misericordiae, repellere, quia sine te viuere non potest anima nostra.

O celestis Regina, Dominus tecum est, non te à se repulit, sed clementer ad te descendit, vt habitaret in utero tuo: Qua igitur ratione poteris me & omnes peccatores à te repellere? Certè non valebis, quia Dominus meus & tuus Iesus Christus eam ob causam voluit habitare in te?

BENEDICTA TV IN MULIERIBVS.

Benedicta es Domina, & mater mea super omnes femineas, ac proinde benedictio quam tu mater mea sanctissima percepisti, omnem male-

maledictionem ab Eva prima parente nostra profectam sustulisti.

Benedicta es propter plenitudinē gratiæ quam accepisti: propter multitudinē misericordiæ quam mundo peperisti: propter diuinæ personæ sublimitatem, quam vtero cōcepisti: propter magnitudinem gloriæ ad quam in cælis sublimata fuisti.

Quis mihi tribuat vt ab hac foemina super omnes mulieres benedicta nunquam auellar.

Adiunge te illi anima mea, flecte genua coram illa, abijce te ad pedes eius, nec ante recede quam illa tibi benedixerit.

O benedicta à Deo, ac omnibus benedictionibus cumulata, benedic pro tua clementia & pietate afflictæ animæ meæ.

O Iesu quando hoc mihi gratiæ impartieris, vt semper corde circumferam te & dulcissimā Matrem tuam.

Quando cordi meo imprimetur nomen benedictis & benedictæ.

Quando sentiam effundi super me mare benedictionum, per manus Ma-

V

riæ

riæ matris tui super omnes feminas benedictæ.

ET BENEDICTVS FRVCTVS
VENTRIS TVI IESVS.

Et certè quomodo fieri poterat, ut
hortus ille odoriferus uteri tui cele-
stibus benedictionibus affluens, ali-
um fructum quam benedictum proferret.

O Iesu benedicte qui in augustissi-
mo Beatiss. Virginis MARIAE utero
in carnari & nouem mensibus requi-
escere voluisti.

O MARIA quæ digna fuisti Do-
minum Iesum Christum utero ge-
stare.

Sic benedictus amantissimus & flori-
dissimus hortus uteri B. Virg. Mariæ.

Sis & tu ô Iesu huius horti suauissi-
mus fructus benedictus, qui interro-
tas & lilia, ex hoc purissimo utero
prodiisti.

Sint benedicti Iesus & Maria.

Et tu Iesu Mariæ dulcissimus &
pretiosissimus Filius, sis benedictus.

Et tu lingua mea sis benedicta; nec
vniquam à laudibus Iesu & Mariæ tibi
requiem concede.

Et

PARS TERTIA.

459

Et tu cor meum sis semper benedictum ab hoc filio, & hac Matre, illosque in medio tui insculptos circumfer.

O Deus, quis cordi meo literis aureis inscribat hæc duo sanctissima nomina Iesu & Mariæ, nomen Iesu ad dexteram, & Mariæ ad sinistram eius partem, Crucemq; in medio eorum: ut quotiescunque Iesum inuocauero, statim etiam ad inuocationem MARIAE me conuertam & dicam. Sancta Maria mater Dei.

SANCTA MARIA MATER DEI.

Ecce dulcissima & piissima Mater misericordiæ, ego indignus filius S. Matris Ecclesiæ sponsæ filij tui te inuoco & aio: Sancta MARIA mater Dei. O Sancta, & sanctorum omnium Regina, B. virgo Maria, ad te cōfugio, tanquam ad tutissimum peccatorum omnium, quorū ego sceleratissimus sum perfugium: Ego inquā negligenterissimus, frigidissimus, & quadam teporis glacie constrictus: spiritu & deuotione carens, ad Mariam, diuino amore ardentem recurro.

V 2

Ego

Ego vitijs omnibus affinis, & im-
munditijs refertus: ad te sanctissi-
mam & sanctorum omnium Domi-
nam & Imperatricem, de tua cle-
mentia securus confugio.

Ego Pater immanium ac turpissi-
morum scelerum, ad te purissimam
Dei Matrem accurro.

Ego denique Dæmonis filius ob
criminum meorum multitudinem
& foeditatem, ad te Mariam Dei ma-
trem confugio.

Ad te inquam Dei & hominis ge-
nitricem venio. Ad te matrem Iesu
veri Dei & hominis confugio, & co-
ram te humillimè prostratus sine
cessatione clamo.

ORA PRO NOBIS PECCA-
TORIBVS.

O Mater Dei. Mater etiam & ad-
uocata peccatorum, recordare quod
propter nos peccatores Dei filius te
in matrem suam elegerit. atque id-
circo ad te confugio, rogans te pro
me & omnibus peccatoribus in ter-
ra existentibus.

O Mater Iesu oculos misericor-
diz

diæ tuæ ad nos miseros in hac valle
lachrymarum iacentes conuerte, &
noli nos relinquere.

Monstra, carissima mater, filio tuo
mamillas & lac quibus eum nutri-
uisti. ostende illi brachia, quibus eū
complexa es: Exhibe illi denique ute-
rum quo illum nouem mensibus ge-
stasti, quia hac ratione illum facile
ad misericordiam permouebis.

Enumera illi dulcissima mater &
in memoriam reuoca labores & fa-
tigationes quas pro eo sustinuisti, sic
namque illum, sua natura ad clemen-
tiā satis propensum facile commo-
uebis, ut nostri misereatur.

Adiuua nos, Mater IESU tot enim
mala sunt, quæ nos circumstāt & pre-
munt, ut sine tua ope illa effugere
non valeamus.

Obsecro te etiā Mater sanctissi-
ma, pro omnibus hominibus genera-
liter, & pro singulis specialiter: at
pro me omniū miserrimo & nefan-
dissimo tibi specialius supplico, teq;
obtestor per amorem quo te DEVS
dilexit, & per beneficia quæ tibi præ-

V ; stitit

462. TESTAMEN. ANIMAE
stitit: vt mihi vnam guttam lacis tui:
& vnam guttam sanguinis Iesu filij
tui largiaris, vt earum virtute ab om-
nibus sordibus & immunditijs meis
emunder, atque ardenti amore erga
Deum & te succendar.

O purum & nitidum lac: ô pie san-
guis: ô sanguis Iesu: ô lac Mariæ: vos
estis dulcissima potio, & saluberri-
ma medecina qua omnia vulnera
mea sanantur: ac proinde ad te ô B.
virgo Maria pauper & egens confu-
gio: dicens. Sancta Maria ora pro no-
bis peccatoribus.

NUNC ET IN HORA MOR-
TIS NOSTRAE.

Omni tempore tuis sanctis preci-
bus indigemus B. Virgo MARIA, eò
quod semper innumeris periculis
circumdati simus, atque inimici no-
stri Mundus, Caro & Diabolus ubiq;
misce nobis laqueos, & offendicula
ponant.

Verum in morte ope tua maximè
indigemus, ac proinde adiuua nos
nunc, & in hora mortis noli nos de-
relinquere: quandoquidem tu mater
miseri-

miseri cordiæ non ignoras, quantas
aduersarij nostri in extremo mortis
articulo, miseræ animæ insidias ten-
dant & parent.

Scis etiam dulcissima Mater quam
horredus est tunc dæmonū aspectus,
quantaque eorum ferocitas & trucu-
lencia, cum anima exitura est de cor-
pore.

Quare ô sancta Virgo. O MARIA.
O mater DEI tunc miseris succurre,
tunc auxilium impende, nec in illa
tremenda hora nos derelinque, quā-
doquidem ab illo momento, tota no-
stra felicitas dependet. Ideoq; in re-
tanti ponderis ac momenti, totis vis-
ceribus cordis mei te rogo & dico.

MARIA Mater gratiæ.

Mater misericordiæ.

Tu nos ab hoste protege.

Et hora mortis suscipe.

LAUS DEO VIRGINIQUE
MATRI.

FINIS.

V 4

IN.

INDEX CAPITVM ET RERVM PRAECI- PVARVM PRAESEN- tis opusculi.

P rologus, siue admonitio ad animam im- mortificatam, & negligentem in di- uino seruitio.	pag. 3
Tredecim stimuli animam ad perfectionis stu- dium excitantes.	6
Ostium per quod ad speculum animae paret in- gressus: & facilis ad perfectionem adi- tus.	17
Exercitium quo animā de peccatis prae- teritis conteritur.	18
Enumeratio beneficiorum particulariū.	23
De maculis animae. Cap. 1.	29
De propria voluntate. Cap. 2.	33
Modus eluendi maculam propriae volunta- tis.	41
De affectione ad temporalia. Cap. 3.	45
Modus eluendi maculam affectionis inordi- nate ad res temporales.	50
De affectu inordinato ad res sensuales. Cap. 4.	52
Modus eluendi maculam sensualitatis.	57
De amore inordinato. Cap. 5.	58
Modus eluendi maculam amoris inordinati. 61	
De negligentia & otio. Cap. 6.	65
Modus eluendi maculam negligentiae.	67
De ti-	

INDEX.

De timore inordinato. Cap. 7.	70
Modus eluendi maculā timoris inordinati.	75
De inquietudine & impatiētia cordis. Cap. 8.	78
Modus eluendi maculam inquietudinis & impatiētiæ cordis.	79
De questione sui ipsius. Cap. 9.	82
Modus eluendi maculam questionis sui ipsius.	84
De gloria & honore mundano. Cap. 10.	88
Modus eluendi maculam gloriæ & honoris mundani.	91
De curiositate. Cap. 11.	92
Modus eluendi maculam curiositatis.	95
De vana gloria. Cap. 12.	97
Modus eluendi maculā vane gloriæ.	100
De distractione animi. Cap. 13.	102
Modus eluendi maculam distractionis cordis.	105
De tristitia cordis. Cap. 14.	106
Modus eluendi maculam tristitiæ.	109
De cogitationibus & operationibus intellectus. Cap. 15.	111
Modus eluendi maculam curiose speculationis intellectus.	115
De solitudine circa exteriora. Cap. 16.	117
Modus eluendi maculam solitudinis circa res exteriores.	120
De otio. Cap. 17.	121
Modus eluendi maculam otij.	124

INDEX.

De Tadio. Cap. 18.	125
Modus eluendi maculam tædij.	127
De contentione. Cap. 19.	128
Modus eluendi maculam contentioni.	130
De iudicijs temerarijs. Cap. 20.	131
Modus eluendi maculā temerarij iudicij.	133
De nimia confidentia. Cap. 21.	134
Modus eluendi maculā nimie confidentie.	137
De pusillanimitate. Cap. 22.	137
Modus eluendi maculā pusillanimitatis	143
De timore inordinato pœnarū. Cap. 23.	147
Modus eluendi maculam timoris.	148
De multiloquio. Cap. 24.	149
Modus morificandi linguam.	151
De scrupulositate. Cap. 25.	152
Modus tollendi scrupulos.	155
De dulcedine rerum Spiritualium. Cap. 26.	159
Modus eluendi maculam gulositatis in consolationibus Spiritualibus.	169
De septem peccatis mortalibus, & ratione illa superandi.	171
Methodus generalis omnia vitia superandi.	172
Modus superbiam deprimendi, & humilitatem acquirendi.	174
De Inuidia.	175
Modus eluendi maculam inuidie.	176
De Ira.	178
Remedia contra iram.	Ibid.
	De

INDEX.

De Acedia.	179
Remedia contra acediam.	181
Contra tristitiam.	Ibid.
De Avaritia.	Ibid.
Remedia contra avaritiam.	182
De gula.	183
Remedia contra gulam.	Ibid.
De luxuria.	184
Remedia contra luxuriam.	185
Remedium vniuersale contra omnia vitia, quod est IESVS Christus crucifixus.	187
Damna peccati venialis.	190
Duodecim damna peccatorum venialium.	191
Finis Indicis primæ partis.	

INDEX SECVNDÆ PARTIS

Proemium. De s. Oratione.	197
Porta per quam in sanctæ orationis hortum introitur.	200
Custos horti.	205
De præparatione ad orationem. Cap. 1.	208
De partibus orationis. Cap. 2.	213
De modo orandi. Cap. 3.	214
De lectione. Cap. 4.	220
Modus in lectione obseruandus. Cap. 5.	228
Modus semper orandi & meditandi sine ali- quo impedimento. Cap. 6.	230
Praxis eximia ex cunctis rebus & actionibus fructum referendi.	236
Par-	

INDEX.

Partitio lectionum singulis hebdomadae die-	
bus meditando. Cap. 7.	238
Lectionum meditationibus singulorum heb-	
domada dierum respondentium designa-	
tio.	239
Praxis meditationis in lectionem diei Domi-	
nicae. Cap. 8.	242
Praxis meditationis in lectionem diei Luna.	
Cap. 9.	245
Praxis meditationis in lectionem diei Martis.	
Cap. 10.	250
Praxis meditationis in lectionem diei Mercurij.	
Cap. 11.	253
Praxis meditationis in lectionem diei Iouis.	
Cap. 12.	259
Praxis meditationis in lectionem diei Veneris.	
Cap. 13.	262
Praxis meditationis in lectionem diei Sabbati.	
Cap. 14.	266
Quomodo Passio Dominica in multas alias	
lectiones distribui possit. Et primum, in	
quas lectiones diuidi possit lectio diei Do-	
minicae. Cap. 15.	270
In quas lectiones distingui possit lectio diei	
Luna.	271
In quas lectiones subdiuidi possit lectio diei	
Martis.	272
In quas lectiones dierum Mercurij & Iouis	
lectiones distingui possint.	272
In quas lectiones dierum Veneris & Sabbati	
	273

INDEX.

ibi lectiones diuidi possint.	273
De deuotione, quæ orationem adiuuat, & quomodo acquiratur Cap. 16.	274
Decem media, quæ animam ad deuotionem excitant.	275
De affectibus in oratione. Cap. 17	278
De impedimentis in oratione occurrentibus. Cap. 18.	281
De tentationibus in oratione occurrentibus. Cap. 19.	283
Remedia contra easdem tentationes	Ibid.
Documenta septendecim, orationis exercitium arrepturis necessaria. Cap. 20.	289
Arbor malorum aureorum.	307
Exercitium insigne ad perfectionis culmen ap- prehendendum viam sternens. Cap. 21. Ibidem.	
Modus breuissimus, & efficacissimus orandi DEVM. Cap. 22.	317
Sententiæ aliquot S. Scripturæ quibus DEVS laudatur, ac beneuolentia illius ante ora- tionem conciliatur.	318
Exercitium aliud ad perfectionem appropin- quandam efficacissimū: vsus videlicet ora- tionem iaculatoriarum. Cap. 23.	319
Orationes iaculatoriæ ex Psalmis desumptæ quibus auxiliū contra inimicorum perse- cutiones imploratur.	320
Aliæ quibus DEVS oratur, vt preces nostras exaudiat.	329
Aliæ	

INDEX.

Alie quibus Deus rogatur, ut nos in viam re-

Etiam ipsi bene famulandi deducat. 333

Alie quibus petitur, ne contra nos irascatur:
sed secundum misericordiam suam nobis-
cum agat. 337

Alie quibus postulatur, ut infirmitates no-
stras anime & corporis sanet. 340

Alie quibus DEVS laudatur. 341

Fons limpidissimus & iucundissimus horum
orationis irrigans. Cap. 24. 347

Monile pretiosissimum, quo anima pia sacro-
sanctum corporis & sanguinis D.N. IESV
Christi sacramentum susceptura collum
exornet 356

Quid facere debeat ante communionem. Ibid.

Quid facere debeat in communionem. 361

Quid post communionem. 365

Modus alius breuior ad S. communionem se
parandi. 372

Quid faciendum sit ante communionem. Ibid.

In ipsa communionem. 375

Post communionem. Ibid.

Quae notanda sint post communionem. 377

Methodus sanctissimum Eucharistiae sacra-
mentum spiritualiter, quoties placet susci-
piendi. 378

Documenta quaedam ad faciliorem praeced-
entis methodi exercitationem. 381

Meditatio prima de Venerabili Sacramento.
383

Medi-

INDEX.

<i>Meditatio secunda.</i>	390
<i>Meditatio tertia.</i>	398

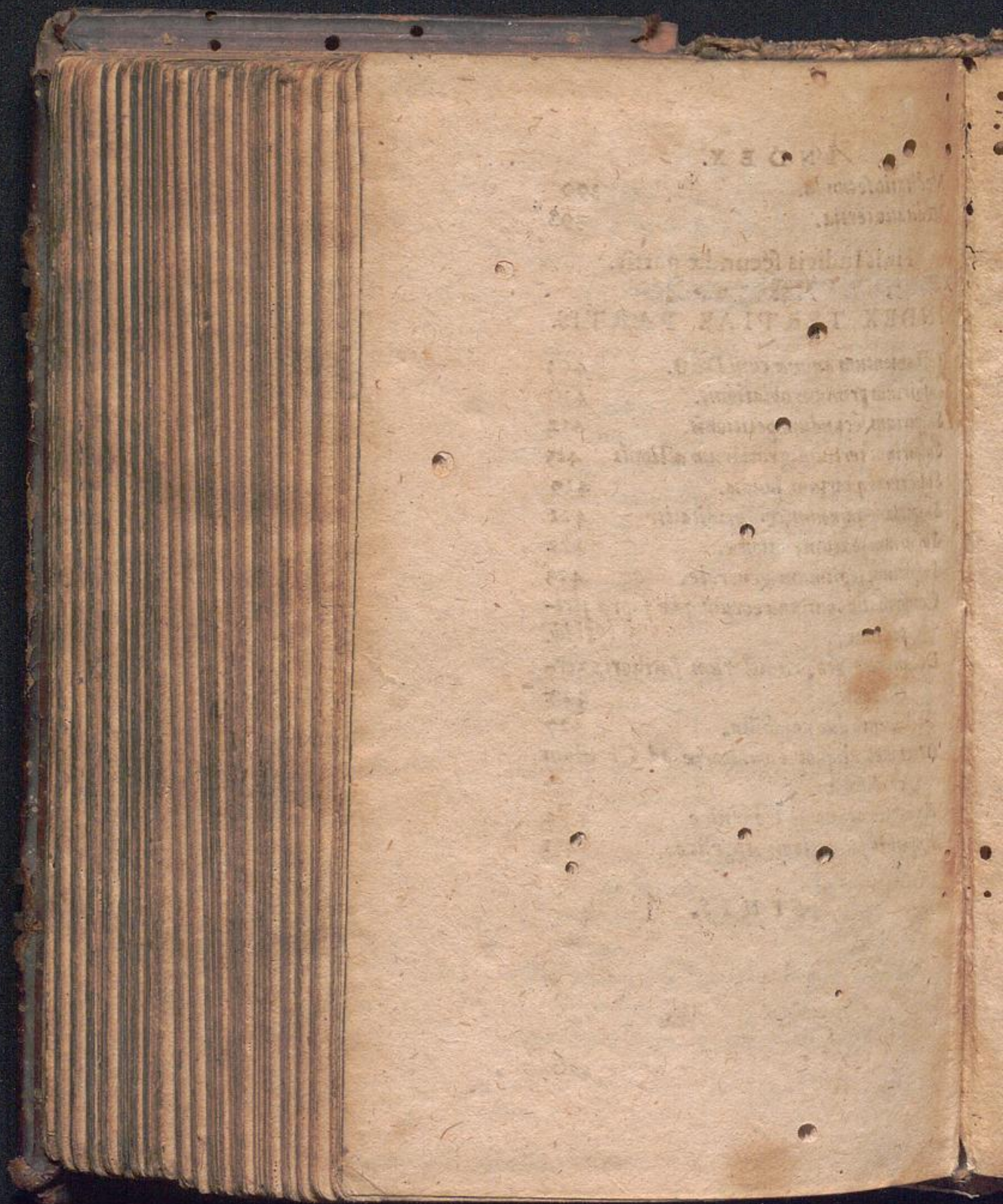
Finis Indicis secundæ partis.

INDEX TERTIÆ PARTIS.

<i>Testamentum anime cum DEO.</i>	405
<i>Suspirium primum oblationis.</i>	410
<i>Suspirium secundum petitionis.</i>	412
<i>Suspirium tertium gratiarum actionis.</i>	415
<i>Suspirium quartum laudis.</i>	419
<i>Suspirium quintum conformitatis.</i>	421
<i>Suspirium sextum unionis.</i>	422
<i>Suspirium septimum generate.</i>	423
<i>Confirmatio continua eorum quæ supra scri-</i> <i>pta sunt</i>	Ibid.
<i>Documenta pro prædictorum faciliiori exer-</i> <i>citatione.</i>	424
<i>Documenta duo notabilia.</i>	427
<i>Orationes aliquot iaculatoriæ ad Christum</i> <i>crucifixum.</i>	432
<i>Expositio orationis Dominice</i>	444
<i>Expositio salutationis Angelicæ.</i>	451

FINIS.

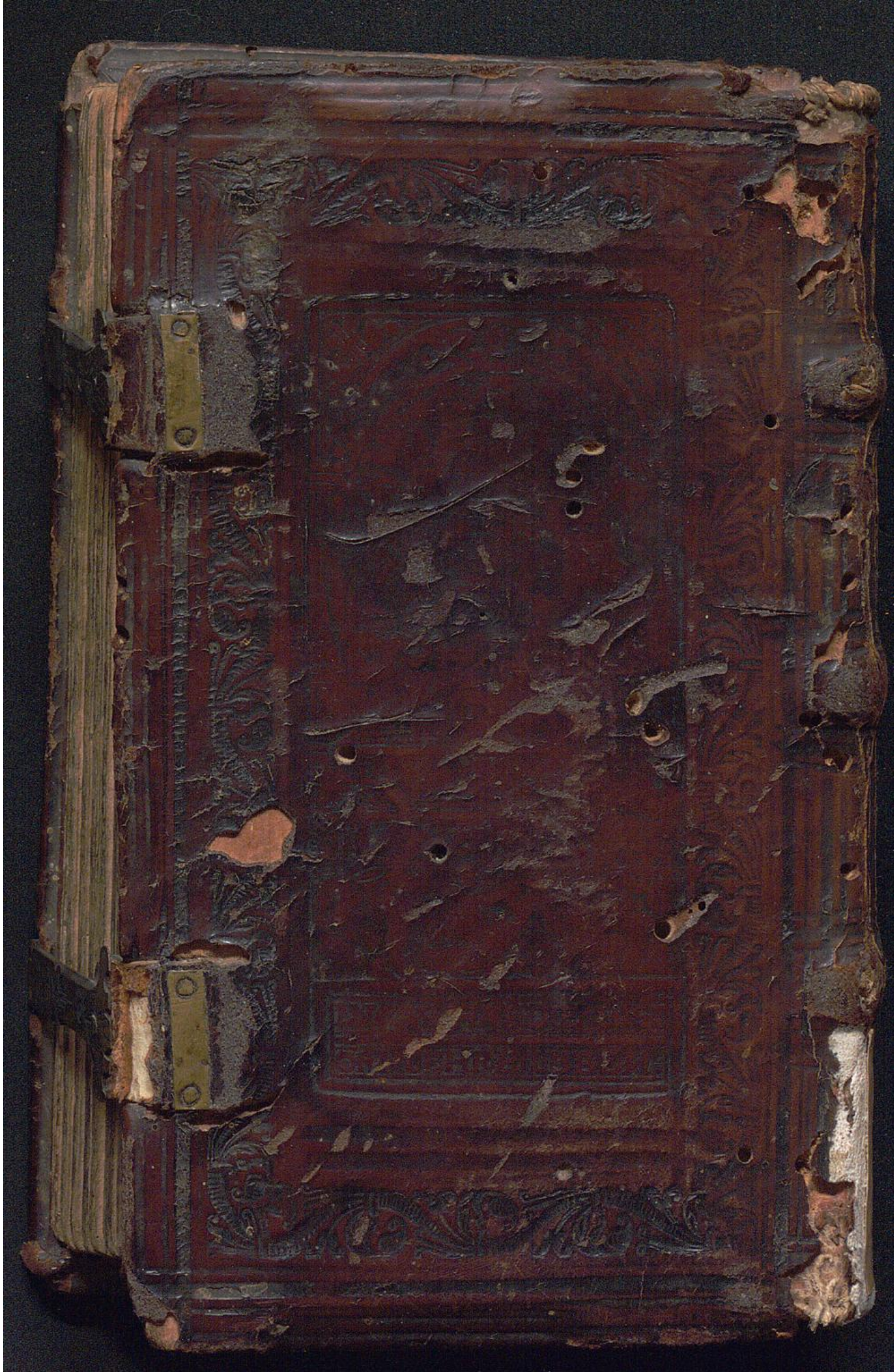

Th
2945

